

6

36-c

5

2o

c

38

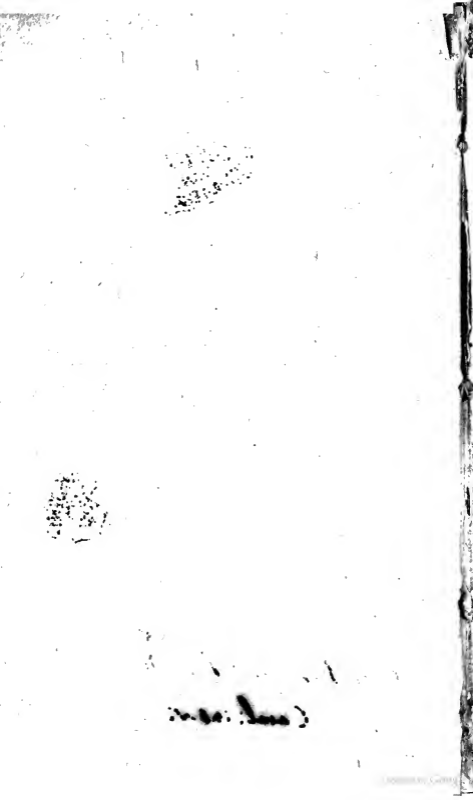
Bibliotheca
 i Coll. Rom.
 ciet. Jesu

n

~~20-6-53~~
 38

112

and...

P I A

DESIDERIA

EMBLEMATIS

ILLVSTRATA

Antuerpiæ prostant

Apud HIERONYMVM VERDVSSIVM

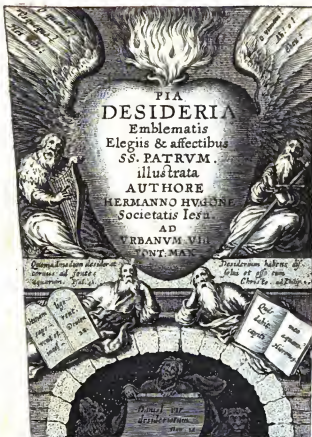
ANNO M. DC. XXVII. †

Coll. Rom. Soc. Peru. B. S.

Catal. inser.

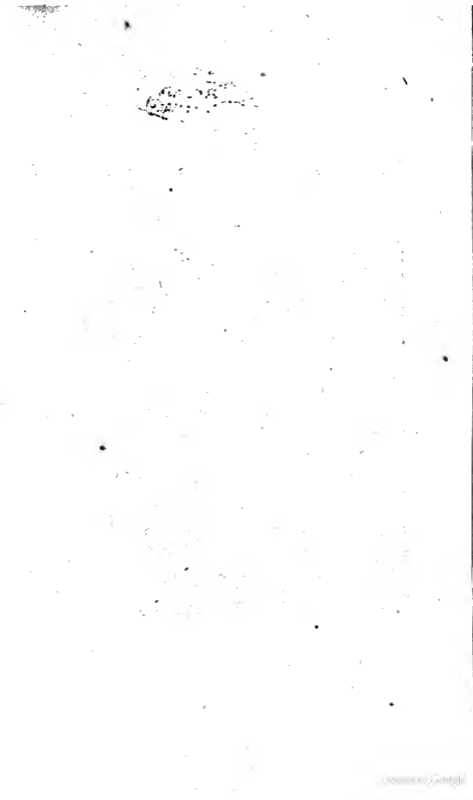
BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Vulgavit Boëtius a Bolswert
Typis Henrici Aertslenii
ANTVERPIÆ M.DC.XXIII.

* Cum gratia et Privilegio

BIBLIOTECA NAZIONALE
ROMA
VITTORIO EMANUELE

1000

SANCTISSIMO

D. NOSTRO

URBANO

OCTAVO

PONTIFICI

MAXIMO.

VI secundum Deum,
PIA DESIDERIA,
nisi desiderio orbis
Christiani, Tibi, in-
quam, BEATISSI-

ME PATER, dedicarem? Certè
videntur Diuinâ huc quâdam de-
signatione destinata, quæ iam
dudum Tibi olim Cardinali, ma-
ximo literatorum Patrono, à me

* 4 fuerant

fuerant tacitâ cogitatione consecrata.

Iam quidem Sacrâ Tua Pontificis Majestas tantùm deterrebat, quantum nuper MAPHÆ I CARDINALIS BARBERINI notissima humanitas inuitabat : ambitiosus tamen hic libellus meus, omnibus DESIDERIIS suis, ampliùs etiam Pontificis quàm Cardinalis patrociniò vindicari expetebat.

Venit ergo suo sibi argumento, cultuq̃ue diffidens, Tuarum verò Virtutum inuitatu audax, ne dicam inuerecundus. Vt optaret, Tuus in literas meliores amor impulit; vt auderet, VRBANI nomen suasit; vt timeret, sua infantia, Tuaq̃ue summa eruditio fecit

cit. Urbanitatem, cùm BAR-
ERINVS esles, expertum se-
rolixissimè indicabat Carolus
cribani noster, oblato nuper
prodigo suo. Amorem in lite-
atos omnes & publica fama lo-
quebatur, & confirmabat testi-
monium Tarquinij Gallutij, qui
in scriptâ Tibi suarum Oratio-
num præfatione narrat: *Ita Te so-
litum eos excipere, qui Musis hisce
mansuetioribus delectantur, ut exte-
rorum prope nemo Romam ingredia-
tur, qui Te non conueniat, conuen-
tumque sic admiretur, ut palàm pro-
nunciare non dubitet, vnum Te esse,
cui, si facultas daretur, voluntas et-
iam esset, fugientes literas à situ
atque ab interitu vindicandi.*

Eruditionem denique etiam-
* 5 num

num testantur politissimorum
poëmatum Tuorum immortalia
monimenta.

Etenim VRBANE PON-
TIFEX MAXIME, (quod sine
adulationis notâ deprædicant o-
mnes)

*Seu per audaces noua dithyrambos
Verba deuoluis, numerisque ferris
Lege solutis;*

Seu Deum, Regesque —

*Concinis majore . . . . plectro;
Multa te Cælo leuat aura Cycnum.*

Et quid ego, ad aras Tuas, semi-
paganus afferam, quæ

— *Apis Matine*

More modoque

— *operosa paruis*

Carmina finxi?

Hic metus, ne Marfyæ calami-
tate

tate multarer , ad rudiores aures
trepidantem relegabat , cùm de-
nuò blandissimi nominis Tui ve-
nit in mentem , plusq̃ue ab VR-
BANO sperare iussit,quàm Mar-
fyæ licuit ab inurbano Apol-
line.

Cogitabam præterea excusa-
ri me quoque temeritatis posse;
si venissem; non quasi interpel-
laturus sacratissimas *Tuæ Beatitu-
dinis* curas, reuocatione studio-
rum iam pridem depositorum,
sed valedicturus tantùm. Sic e-
nim intelligebam, ad sacrum
Conclauē (cùm in eo degeres
Pontifex designandus) aduolasse
apes (Musis olim sacras) cellasq̃ue
suas, haud procul fenestrâ Mu-
sæi Tui construxisse; non alio, vt
ego

ego quidem auguror portento,
quàm quasi valedicerent Phœbo
suo ; prædicerentque Maiorum
tuorum ceras , insigniaque abs
se expressa , deinceps Pontificiæ
Tiaræ velut sacro alueari suppo-
nenda.

O vaticinium cœlesti omine
designatum , euentu certissimo
approbatum ! Quamquam non
apibus modò naturâ suâ diui-
nantibus , verùm etiam cuius vel
crassissimo auguri , longè facilli-
mum fuerit præsentire , Pontifi-
cem Te Maximum futurum , priùs
quàm factus esse renunciareris.
Certè enim maxima virtutum
Tuarum decora , eruditionis , re-
rumque abs Te gestarum fama,
ita orbem perualerat vniuersum,

vt

vt prius Pontifex Maximus, omnium esles acclamatione factus, quam Purpuratorum Patrum sententiis dictus. Nimirum, iam Pontifex eras, sed Oraculo tantum sanctissimi illius Senatus designandus: Et ne meritis testimonium deesset, calculis quinquagenis; quaternis præterea reliquis (qui soli desiderabantur) eligendus, nisi humanâ potius quam Diuinâ conspiratione id factum credi potuisset.

Permitte igitur, BEATISSIME PATER, vt qualem Te per omnem retro vitam præstitisti, qualemque admirati sunt plurimi, Omnes aliquando orbe toto noscant, venerenturque.

NON

Non equidem par Maieftati Tuæ
pictor fum, fed (quod Modestiae
Tuæ feio gratius fore) anguftâ ta-
bellâ Magnitudinem Tuam (vt
ille olim folo pollice Cyclo-
pem) aliquatenus adumbra-
bo.

*Ignofce noſtri læſus obſequio ſtyli,
Amoris hoc crimen tui eſt.*

Sacra Hebraicæ linguæ adyta
ſtudioſus indagator penetraſti. At-
tici ſermonis peritiſſimus, mella
loqueris

— *Dulcius illo*

*Melle, quod in ceris Attica
ponit apis.*

Inter Latinos, ita chorum du-
cis, vt ſanctiſſimos Pontifices,
Damaſum, Nazianzenum, O-
rientium, Ennodium, Am-
bro-

Tua
estia
â ta-
(vt
clo-
bra-
tyli,
yta
At-
lla
ed
-
s,
-
-

brofium , Paulinum , Prospe-
rum , Sidonium imitatus , fer-
monem elegantiffimis , ne di-
cam prope diuinis , numeris alli-
garis.

Venio ad honorum gradus, per
quos Tua Te Virtus duxit . An-
no ætatis decimo nono Te Six-
tus Quintus ad prælaturam e-
uexit ; nempe iam tum orbis
principatui maturum , fi id æta-
tis Tibi Pontificatum adolefcen-
tia, vt Augusto Imperium, per-
miffiflet.

*Iam tunc canities animi , iam dulce
loquendi*

*Pondus & ingenium venerat
ante diem,
Ingenium cœleſte ſuis velocius an-
nis.*

Pro-

Digitized by Google

Protonotarius deinde Apostolicus, Abbreuiator Parcī maioris, Referendarius vtriusque signaturæ, Clericus cameræ factus es.

Anno vigesimo primo, Clemens VIII. maritimum Tibi Umbriæ oppidum, Fanum Fortunæ, pro se gubernandum dedit; auguratus nimirum quòd fortunam ipsam deinceps arbitratus tuo rectorus esses.

Et quæ, quantaque deinde à Te munera, domi, forisque (fortunâ semper veluti morigerante) administrata sunt?

Redeunte in Pontificios census, Ferrariensi dominatu, instrumento extincti feudi scribundo præfuiti.

Bene.

Beneuentanis finibus regun-
dis, vnà cum *Alexandro Ludouiso*
Cardinali, (qui Pontifex postea
Gregorij XV. nomen accepit) ar-
biter datus es.

Iudex æstimandæ litis de Pe-
rusino lacu, fundisq̄ue Vmbriæ
constitutus, Perusiam triginta sex
scutorum millibus æris alieni libe-
raſti.

A Clemente VIII. Ferrariam
ductus, celebrati abs se matrimo-
nij inter Sereniſſimum Archidu-
cem Albertum, duodecim Au-
ſtriacorum Imperatorum sangui-
nem, & Elifabetham, Claram,
Eugeniam. Philippi II. Maxi-
mi illius Hispaniarum Regis fi-
liam, nuptiales tabulas conſcri-
pſiſti.

**

For-

Fortunatissimorum Sponsa-
lium conditiones , inter Catho-
licum Hispaniarum Regem Phi-
lippum III. & Margaretam Au-
striacam eiusdem Pontificis au-
thoritate abs te scriptæ , lataeque,
tam auspicas fecêre nuptias , vt
meritò Tibi Hispania debeat po-
tentissimum suum Regem Phi-
lippum IV. Gallia Reginam An-
nam Austriacam ; Roma Cardi-
nalem Ferdinandum ; cætera Re-
gna spes maximas suorum con-
iugiorum.

Denique ab eodem Clemen-
te VIII. in Galliam legatus, e-
ius verbis Henrico Magno gra-
tulatum iuisti, natâ sibi prole Lu-
douico XIII. Rege justissimo,
quem brachiis sublatum , Pon-
tificis

tificis Maximi nomine, à sacro Baptismatis fonte suscepisti . O præclaram Pontificatus Tui arrham! Ecquis enim non intelligeret Te Cœlo aliquando ferendo successurum, qui Regium illud Christianissimi Regni sidus Athlantis instar manibus sustineres? Ita nempe naturâ comparatus eras, vt ad maxima quæque gerenda, perficiendaque natus videreris.

Igitur in Vmbriâ Commissarium Apostolicum ; in Galliâ Nuncium , Bononiæ Legatum Pontificium gessisti . Quid amplius?

Ductus per omnes dignitatum formulas,

Meritusque plura quam gerens.

Primùm Archiepiscopus Nazarenus, Cardinalis deinde, tum Episcopus Spoletinus, Præfectus signaturæ Iusticiæ, Scotorum Protector, Congregationis de propagandâ fide à Gregorio XV. (vt olim à Clemente VIII. Congregationis de Principum debitis exigendis) Denique PONTIFEX MAXIMVS factus es.

Liceat igitur nunc, BEATISSIME PATER, illud quoque aliquousque in Te conferre, quod in CHRISTVM Pontificem immortalem Apostolus dixit:

Heb.
7.

*Talis enim decebat vt nobis esset
Pontifex.*

Etenim hæc ætas nostra Tali
Pon-

Pontifice indigebat ; & Tu Talis,
ætate nostrâ, solus Pontifex esse
merebaris.

Adeòque; ne vlli fas esset dubita-
re (quod olim Sanctiss. Pontifici
Fabiano euenisse, accepimus) cùm
in Conclauì esses, candidissimæ
columbæ ad fenestram tuam ad-
uolantis indicio (Diuinitùs haud
dubiè) es designatus. Id quod e-
go, nemini ambiguum esse pos-
se, tum certò mihi persuasi, cùm
intellexi, Te iam recens Pontifi-
cem omnium admurmuratio-
ne dictum, nondum solenni
ritu è throno salutatum, ge-
nibus humi nixis, manibus, o-
culisque sublatis, Deum his
verbis publicè compellasse:

*Domine, si hac electio, non est aut
è gloriâ tuâ, aut è bono Ecclesiæ,
aut salute meâ, priùs hinc effèrar
è Conclavi mortuus, quàm vi-
uus.*

O vocem Urbano Pontifice
dignam ! vocem aris, templisq̃ue
omnibus consecrandam ! vo-
cem , quæ quàm dignus Pon-
tificatu esses, quo instinctu ad
eum prouectus, facilè indica-
ret.

Sic viue diu Ecclesiæ Tuæ VR-
BANE OPTIME MAXI-
ME, cui Princeps iubente cœ-
lo præfectus es ; & cùm hoc
meum qualecumque munuscu-
lum aspicias ; neque Pontifi-
cem Te esse, neque eum cuius
tanta sit Maiestas, sed VRBA-
NVM

NVM recordare : Cætera Tua,
vtpote maxima omnia, plus ni-
mio me deterrent ; VRBANI
folius pedes audeo submississimo
ofculo venerari.

Sanctitatis Tua

Seruus minimus

HERMANNVS HVGO.
Soc. IESV.

** 4

LV-

*Domine, si hæc electio, non est aut
è gloriâ tuâ, aut è bono Ecclesiæ,
aut salute meâ, priùs hinc effèrar
è Conclavi mortuus, quàm vi-
uus.*

O vocem Urbano Pontifice
dignam ! vocem aris, templisq̃ue
omnibus consecrandam ! vo-
cem, quæ quàm dignus Pon-
tificatu esses, quo instinctu ad
eum prouectus, facilè indica-
ret.

Sic viue diu Ecclesiæ Tuæ VR-
BANE OPTIME MAXI-
ME, cui Princeps iubente cœ-
lo præfectus es ; & cùm hoc
meum qualecumque munuscu-
lum aspicias, neque Pontifi-
cem Te esse, neque eum cuius
tanta sit Maiestas, sed VRBA-
NV.M

NVM recordare : Cætera Tua,
vtpote maxima omnia, plus ni-
mio me deterrent ; VRBANI
folius pedes audeo submississimo
ofculo venerari.

Sanctitatis Tue

Seruus minimus

HERMANNVS HVGO.
Soc. IESV.

** 4

LV-

L V S V S
I N
G E N T I L I T I A S
S V Æ S A N C T I T A T I S
A P E S.

VRBANE *terris* OPTIME MAXIME
Bene ominato nomine PONTIFEX,
Frustrà repugnas; quando Cæli
Auspiciis agitatur urna.

HONOR *fugacem persequitur virum;*
Fugit sequacem: si fugis, occupat
Vt umbra; venantesq; ludit
Niliacâ Crocodilus algâ.

Quisquis pudenda miles adorea
Tinctam rubenti murice purpuram
Cretatus ambit, pestilente
Virus atrox bibit ille gemmâ.

Frustrà repugnas; difficilem sequi
Te Te prehensat gloria, Terapit:

APESq;

APESq̄ de Cælo propinant
Lethifero sine felle mella.

Frustrà repugnas; scilicet obaià
Ceruice mortem Prodigus inuocans,
Stapertinax non ferre plexam
Mellifluis APIBUS tiaram.

Frustrà repugnas; nunc APIBUS BONIS
Iubente Cælo subjice verticem,
Sacriq̄ signent BARBERINVM
Astragalo meliore fasti.

Fasti auspicas indigent APES,
Fausq̄ faustos, dicite barbita;
Nutrice lactatus Camænâ
Pindarico bibit ore nectar.

APVM rigata munere fasciæ,
Fauisq̄ cuna dulcibus augures,
Nomenq̄ & omen melle plenum
Nectaris AMBROSIO dederunt.

Ætas metalli diuitis aurea,
Regnata quondam falcigero seni,
Sudare, Portentum! cauatis
Ilicibus sua mella vidit.

Non vidit auri fulgure splendas
APES Hymetti lambere verticem;

**

5

Damnosa

*Damnosa quid Mida vetustas
Vota canit pereuntis auro?
O Roma gemmis Ambrosiam bibe
Secura; dulci miscuit utile
Aurumq; melli BARBERINVS,
Delicias opibus maritans.
Aurata nunc sunt secula! mellea .
Nunc viuit atas! aurea, mellea,
Exundat vbertas, beato
Roma fauos sociat metallo.*

MAXIMILIANI HABBEQVII
S. I.

VR-

VRBANI VIII.

A P E S

IN SIDERA RELATÆ

CÆLESTEM CRATEREM

IMPLENT NECTARE.

C*Vr modò caruleis APIS emicat aurea campi,
Sueta priùs viridi carpere mella thymo?
Aluear vt subjt, quod terna Tiara coronat,
Mutat ouans Cælo Dia Melissa solum.
Scis quid agat Superis felicior aduena Regnis?
Id quod humi fecit, iam facit illa Polo.
Mel APIS alma fauis instillat & impluit Astris,
Quale dat Enna suis, quale dat Etna rosis,
Quale dat Hybla sacras inuitans ruris alumnas,
Quale dat Acteis hospes Hymettis agris.
Sic olim sitiens liquido sine nectare sidus,
Sidereus Crater, iam noua mella bibet.*

BALDVINI CABILIAVI
S. I.

DESIDERIO
COLLIVM ÆTERNORVM
CHRISTO IESV

IN QVEM

Desiderant Angeli prospicere

AMORI ET DESIDERIO SVO

Vir Desideriorum.

Domine ante te omne desiderium
meum, & gemitus meus à te non
est absconditus. *Psal. 37.* O.

Quot mihi clàm tacitis mens astuet anxia vocis,
Indicio potuit discere nemo meo.
Nemo, nisi arcani qui pectoris intima lustrat,
Quem fugit humani nulla latebra sinus.
Ille, meos gemitus, mea scit suspiria solus,
Ille, oculis etiam persecat ima suis.
Ecquis in alterius sua sensa profuderit aurem,
Sit nisi secreti proditor ipse sui?
Si tamen vlla foret speranda hâc arte medela,
Ars desideriiis hac foret vna meis.

Sed

*Sed neque compressas leuat auris amica querelas,
Nec desiderii hâc fit ab arte modus.
Cœperat, heu! natos Rachel vlulare peremptos;
Mox, vbi nil flendo profuit, abstinuit.
Scilicet ipse suas facit ignis, editq; fauillas,
Quasq; pluit, nubes, ipsa resorbet aquas!
Sic melius, proprios quos fudi, combibo fletus,
Inq; suum recidit tutius vnda sinum.
Que mea sint igitur, dum triste gemo, lamenta,
Non nisi nos soli nouimus, ille, & ego.
Quid voueam, tacitis dum compleo littora votis,
Non nisi nos soli nouimus, ille, & ego.
Quid clamem, mea dum sese suspiria rumpunt,
Non nisi, non nisi nos nouimus, ille, & ego.
O quoties fictas animus gerit histrio partes,
Et pugnant animo frons, oculiq; suo!
Dum gemit & patitur tragicos mens caca cothurnos,
Sapius in mimo Roscius ore salit.
Nulla fides lacrymis, lacryma simulare docentur,
Fictaq; tristitiam risibus, ora tegunt.
Soluor vt in fletus, putat omnia tristia vulgus;
Soluor vt in risus, omnia leta putat:
Fallitur ah! nostri neque scit mendacia vultus,
Cum lator, lacrymor; rideo, cum doleo.
Vix tibi tot, Protheu, quot sunt simulantibus ora,
Vota quibus laruam dant, rapiuntq; suam.
Nemo meos gemitus, suspiria, vota q; nouit;
Nemo, duo nisi nos, & duo sufficimus.*

LIBER PRIMVS.

GEMITVS

ANIMÆ

POENITENTIS.

*Sed neque compressas leuat auris amica querelas,
Nec desiderii hâc fit ab arte modus.
Cœperat, heu! natos Rachel vlulare peremptos,
Mox, vbi nil flendo profuit, abstinuit.
Scilicet ipse suas facit ignis, editq; fauillas,
Quasq; pluit, nubes, ipsa resorbet aquas!
Sic melius, proprios quos fudi, combibo fletus,
Inq; suum recidit tutius vnda sinum.
Que mea sint igitur, dum triste gemo, lamenta,
Non nisi nos soli nouimus, ille, & ego.
Quid voueam, tacitis dum compleo littora votis,
Non nisi nos soli nouimus, ille, & ego.
Quid clamenti, mea dum sese suspiria rumpunt,
Non nisi, non nisi nos nouimus, ille, & ego.
O quoties factas animus gerit histrio partes,
Et pugnant animo frons, oculiq; suo!
Dum gemit & patitur tragicos mens ceca cothurnos,
Sapius in mimo Roscius ore salit.
Nulla fides lacrymis, lacryma simulare docentur,
Fictaq; tristitiam risibus, ora tegunt.
Soluor vt in fletus, putat omnia tristia vulgus;
Soluor vt in risus, omnia lata putat:
Fallitur ah! nostri neque scit mendacia vultus,
Cum letor, lacrymor; rideo, cum doleo.
Vix tibi tot, Protheu, quot sunt simulantibus ora,
Vota quibus laruam dant, rapiuntq; suam.
Nemo meos gemitus, suspiria, vota q; nouit,
Nemo, duo nisi nos, & duo sufficimus.*

LIBER PRIMVS.

GEMITVS

ANIMÆ

POENITENTIS.

BIBLIOTECA VAZ
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Anima mea desideravit te in nocte . Isaia 26.

I.

Anima mea desiderauit te in nocte.

Isaia 26.

HEi mihi quã densis nox incubat atra tenebris.
 Talis erat, Pharios qua tremefecit agros.
 Nubila, lurida, squallida, tetrica, terribilis nox;
 Nocturno in censu perdere digna locum.
 Non ego tam tristes Scythico, puto, cardine lanas,
 Tardat vbi lentas Parrhasis Vrsa rotas:
 Nec tot Cimmerio glomerantur in aethere nubes,
 Vnde suos Phœbus vertere iussus equos:
 Nec reor inuisi magis atra cubilia Ditis,
 Fertur vbi furuã nox habitare casã.
 Nam licet hic oculis nullam dent sidera lucem,
 Non tamen est omni mens viduata die:
 Noctẽ, suam noctem populus videt ille silentium,
 Et se, Cimmerij, Sole carere vident:
 Arctica cum senos regnavit Cynthia menses,
 Dat fratri reduci septima luna vices.
 Ast me perpetuis damnat sors dira tenebris,
 Nullaque vel minimo sidere flamma micat.
 Et neque (quod cæcis vnum solet esse leuamen)
 Ipsa suam noctem mens miseranda videt.
 Quin tenebras amat ipsa suas; lucemque perosa,
 Vertit in obscœna noctis opaca diem.
 Nempe suas animo surata Superbia flammæ,
 Nubilat obscuro lumina cæca peplo.

A

Nec

Anima mea desideravit te in nocte . Psal. 26.

I.

Anima mea desiderauit te in nocte.

Isaia 26.

HEi mihi quã densis nox incubat atra tenebris.

Talis erat, Pharios qua tremefecit agros,
Nubila, lurida, squallida, tetrica, terribilis nox;

Nocturno in censu perdere digna locum.

Non ego tam tristes Scythico, puto, cardine lanas,

Tardat vbi lentas Parrhasis Vrſa rotas:

Nec tot Cimmerico glomerantur in athere nubes,

Vnde suos Phœbus vertere iussus equos:

Nec reor inuisi magis atra cubilia Ditis,

Fertur vbi furuã nox habitare casã.

Nam licet hic oculis nullam dent sidera lucem,

Non tamen est omni mens viduata die:

Nocte, suam noctem populus videt ille silentium,

Et se, Cimmerici, Sole carere vident:

Arctica cum senos regnavit Cynthia menses,

Dat fratri reduci septima luna vices.

Ast me perpetuis damnat fors dira tenebris,

Nullaque vel minimo sidere flamma micat.

Et neque (quod cæcis vnum solet esse leuamen)

Ipsa suam noctem mens miseranda videt.

Quin tenebras amat ipsa suas; lucemque perosa,

Vertit in obscœna noctis opaca diem.

Nempe suas animo furata Superbia flammæ,

Nubilat obscuro lumina cæca populo.

A

Nec

*Nec finit Ambitio nitidum clarescere solem ,
 Fuscet & ingenuas Idalis igne faces.
 Heu, quoties subit illius mihi noctis imago ,
 Nox animo toties ingruit atra meo!
 Sors oculis nostris melior, quibus ordine certo ,
 Alternas reparant lunæque solque vices!
 Nam quid agat ratio, quid agat studiosa voluntas,
 Quas habet, ut geminos mens peregrina duces?
 Maior, habere oculos, dolor est, ubi non datur uti,
 Quàm, quibus utaris, non habuisse oculos.
 Qui dolet oppressus lapsis velocius umbris
 Letior aggreditur manè viator iter.
 Sed nimis hac longas tenebris nox prorogat horas,
 Quæ tibi manè negat cedere, Phæbe, diem.
 Cùm redit Arctoo Titan vicinior axi,
 Exultat reducis quisque videre iubar.
 Scilicet Aurora gens vertitur omnis in ortus,
 Quisque parat primus dicere, Phæbus adest!
 Sic ego, sapè oculos tenui sublimis Olympo,
 Aspiciens, gemino qui iacet orbe, Polum.
 Et dixi tam sapè; Nitesce, nitesce meus Sol!
 Sol mihi tam multos non venerate dies!
 Exorere, exorere, & medios saltem exere vultus,
 Vel scintilla tui sola sat esse potest.
 Si quoque vel tanti renuis mihi luminis usum,
 Sufficiet vultus expetiisse tuos.*

Anima

Anima mea desideravit te in nocte.

Isaïæ 26.

ERAT enim tempus quando non cognoscebam te. *Væ* tempori illi quando non cognoscebam te! *Væ* cæcitati illi quando non videbam te! Illuminasti me lux mundi, & vidi te.

Aug.
Soliloq
cap. 31.

Serò te cognoui lumen verum, serò te cognoui. Erat autem nubes magna & tenebrosa ante oculos vanitatis meæ: ita vt videre non possem solem iustitiæ, & lumen veritatis. Inuoluebar in tenebris filius tenebrarum. Tenebras meas amabam, quia lumen non cognoscebam. Cæcus eram, & cæcitatem amabam, & ad tenebras per tenebras ambulabam. Quis me eduxit? vbi eram homo cæcus sedens in tenebris & umbra mortis? Quis accepit manum meam vt inde me educeret? Quis est ille illuminator meus? Non eum quærebam, & ipse quæsiuit me. Non vocabam eum, & ipse vocauit me. Vocasti enim me nomine tuo, intonasti desuper voce grandi in interiorem aurem cordis mei; Fiat lux, & facta est lux; & discessit nubes magna, & liquefacta est nubes tenebrosa quæ operuerat oculos meos; & vidi lucem tuam, & cognoui vocem tuam, & dixi: Verè Domine tu es Deus meus qui eduxisti me de tenebris, & umbra mortis,

Ibid.
cap. 32.

& vocasti me in admirabile lumen tuum; & ecce video. Gratias tibi illuminator meus, & conuersus sum, & vidi tenebras in quibus fueram, & abyssum tenebrosam in quâ iacueram, & contremui, & expaui, & dixi: Væ, væ tenebris meis in quibus iacui! Væ, væ cæcitati illi in quâ videre non poteram lumen cœli! Væ, væ præteritæ ignorantæ meæ, quando non cognoscebam te Domine! Gratias tibi ago, illuminator & liberator meus, quoniam illuminasti me, & cognoui te. Serò cognoui te veritas antiqua. Serò te cognoui veritas æterna. Tu eras in lumine, & ego in tenebris, & non cognoscebam te, quia illuminari non poteram sine te, & non est lux extra te.

Aug.
Soliloq
cap. 17.

Tu lux Domine; tu lux filiorum lucis, tu dies qui nescis occasum, in quâ ambulant filij tui sine offensione, & sine quâ omnes qui ambulant, in tenebris sunt, quia te lucem mundi non habent.

D. Greg.
in
Iob
cap. 22.

Nox quippe est vitæ præsens, in quâ quamdiu, per hoc, quod interna conspiciamus sub incertâ imaginatione, caligamus. Propheta namque ad videndum Dominum, premi se quadam caligine sentiebat, dicens: *Anima mea desiderauit te in nocte.* Ac si aperte diceret: In hac obscuritate vitæ præsentis, videre te appeto, sed adhuc infirmitatis nubo circumscribor.

Facile

Facile enim homini est, quidlibet desiderare à Domino, & ipsum Dominum non desiderare.

Aug.
in Psal.
76.

Habet namque mundus iste noctes suas, & non paucas. Quid dico, quia noctes habet mundus, cùm pænè totus ipse sit nox, & totus semper versetur in tenebris. Nox est, Iudaica perfidia; nox, ignorantia Paganorum; nox, hæretica prauitas; nox, etiam Catholicorum carnalis animalisue conuersatio. An non nox, vbi non percipiuntur ea quæ sunt spiritus Dei? Frustrà per has noctes, iustitiæ solem & lumen quæritis veritatis, id est sponsum; quia nulla societas luci ad tenebras.

Bern.
in Cât.
serm.
75.

Nobis ergo vnde in his tenebris veritas? vnde charitas, in hoc sæculo nequam, in mundo, qui totus positus est in maligno? Putaserit qui intellectum illuminet, qui inflammet affectum? Erit vtiq; si conuertamur ad Christum, vt velamen de cordibus auferatur: hic est enim de quo scriptum est: *Habitantibus in regione vmbra mortis, lux orta est eis.*

Bernar.
de Ascens.
Domi-
ni ser. 6

Gratias illi, qui me quæsiuit fugitiuum, qui me vocando ab interitu reuocauit, qui fecit mihi illuminatam noctem. Nox enim est quamciù ista vita agitur. Quomodo est nox illuminata? Quia Christus descendit in noctem. Accepit Christus carnem de isto

August
in Psal.
138.

sæculo, & illuminauit nobis noctem; perdidit enim drachmam mulier illa, *accendit lucernam*. Sapientia Dei perdidit drachmam. Quid est drachma? Numus: in quo numo imago erat ipsius Imperatoris nostri. (Factus est enim homo ad imaginem Dei, & perierat) Et quid facit mulier sapiens? *Accendit lucernam*. Lucerna de luto est, sed habet lucem quâ inueniatur drachma. Lucerna ergo sapientiæ, caro Christi est. De luto facta est, sed verbo suo lucet, & inuenit perditos, & *nox illuminatio in deliciis meis*. Facta est mihi nox in deliciis. Deliciae nostræ Christus.

Aug.
lib.7.
Confessio-
num
cap.10.

O æterna veritas, & vera charitas, & chara æternitas! Tu es Deus meus, tibi suspiro die ac nocte. Et cum te primùm cognoui, tu assumpsisti me, vt viderem esse, quod viderem, & nondum me esse qui viderem. Et reuerberasti infirmitatem aspectus mei, radians in me vehementer, & contremui amore & horrore, & inueni longè me esse à te in regione dissimilitudinis.

LIBRARY
RICKS
AND EMANUEL

*Deus tu scis insipientiam meam, et delicta
mea à te non sunt abscondita. Psal. 68. 2.*

II.

Deus tu scis insipientiam meam , &
delicta mea à te non sunt abs-
condita. *Psalms. 68.*

SI tibi stultitia nulla est patientia nostra,
Omnia consilio qui sapiente regis;
Nullus ab offenso veniam sibi numine speret,
Nullus enim culpâ, stultitiâq; vacat.
Hec quoque præcipuas afflat contagio mentes,
Et sua stultitia quemlibet aura rotat.
Quid simulasse iuuat? semel insaniuimus omnes,
Quisque, quod infectum sapiens optet, habet.
Et pater & mater, generis primordia nostri,
Maxima stultitiæ signa dedere sua.
Credite posteritas, fatali vendita pomo es;
Stultius hâc aliquid venditione fuit?
Nec minus insanus, magni patrimonia census
Perdidit esuriens, munere pultis, Esau.
Et Salomon genuit lusam vertigine mentem,
Quem vagus in furias præcipitauit amor.
Non igitur vatis præfaga oracula fallunt;
Maxima stultorum qui fore regna canit:
Cassa nec alterius meritis, puto, vota querelis,
Quæ simili lacrymans sudit ad astra prece:
O vtinam saperent! vtinam ventura viderent!
Ad mala procliuis non ita turba foret.

Sic habet. Humanas agitant deliria mentes;
 Si saperent; terris crimina nulla forent.
 Quis (nisi desiperent) quosdam dixisse putaret,
 Nullum qui terris imperet, esse Deum?
 Quilibet vt peccet (aliàs peccare timeret)
 Esse sibi nullum fingit in orbe Deum.
 Ipsa igitur nostros auertunt crimina sensus,
 Nullus & in vitium, sit nisi stultus, abit.
 Sed neque se praeceps tenet his dementia claustris,
 In noua quotidie probra, notasq; ruit.
 Extruimusq; domos, caeloq; educimus arces,
 Ceu data perpetuè terra colenda foret:
 Crastinus at vite iubet, heu! statione moueri;
 Quis neget insanas nos fabricasse domos?
 Conserimus platanos, disponimus ordine lauros,
 Areolas hortis diuidimusq; suas:
 Quae stolidi serimus, vix tertius aspicit hares,
 Ecce opera pretium, quod tuus hortus habet.
 Sic, puto, dat senibus puerilis natio risum,
 Cùm fabricat luteas, paruula turba, casas:
 Ludicra sollicitis seruet respublica curis,
 Hic fœnum, hic paleas conuehit, ille trabes;
 Aggerit hic gr. uido plumas & stramina plaustro,
 Huius erat testâ querere munus aquam.
 Et sibi tum structa gratantur mœnibus vrbs,
 Magnaq; se pueri regna locasse putant.
 Hac videt, ac ridet quae transit grandior etas,
 Vixq; graues sese virq; senexq; tenent.
 Haud aliter Superis dant nostra negotia risum,
 Regnaq; pro nidis, quae fabricamus, habent.

Hoc quoque stultitiæ genus est memorabile nostræ.

Corpora tam varias nostræ subire togas:

Pauca vel hoc studio peregrinus ad oppida currat,

Inueniet vestes per loca quæque nouas.

Si sedeant vno semel omnes forte theatro,

(Quot sua distinctos pompa, colorq; facit)

Ridiculis videat plenissima pulpita mimis,

Rideat & socij pallia quisque sui.

Iam quis non gemmas, quis non sibi congerit aurum?

Sudat in hoc hominum conteriturq; labor.

Quid tamen est aurum, fuluæ nisi puluis arena?

Gemmaq;, quàm vitrei gutta gelata maris?

Et petit has tantâ gens stulta cupidine gazas,

Seu foret hinc miseris vna petenda salus.

Ecce tibi minimo cœlum venale labore,

Et cœlum hoc pretio, quantula turba petit?

Heu genus insanum! terras praponitis astris,

Ducitis aternis lucra priora bonis!

Quis pueros (lusu si fors ita turpiter errent)

Ludibrio dignos helleboroq;, neget?

Nempe sciunt leuibus quid distent æra lupinis,

Vt semel abiectas deseruere nuces.

Nos imago desipimus, cum parua crepundia, cœlo,

Prò pudor! & fatuas pluris habemus opes.

O medici mediam stolidis pertundite venam!

Stultitiæ queat hic proximus esse furor.

Sed videt hæc, magnus qui temperat arbiter orbem,

Nostraq;, stultitiæ nomine, multa tegit.

Et mea propitius deliria plurima transit,

Multaq;, scit cœcâ dissimulanda manu.

*Et qui ius adimat, nouit Prætoris egere,
Neperdam, patrias qui mihi seruet opes.
Ergo adeat sanum mea, fac, tutela patronum,
Stultitia custos esto vel ipse mea.*

Deus

*Deus tu scis insipientiam meam, & delicta
mea à te non sunt abscondita.*

Pfalm. 68.

STULTISSIMVS sum virorum, & sapientia hominum non est mecum. Non didici sapientiam, & non noui scientiam sanctorum.

Prov.
30.

Vtinam sustineretis modicum quid insipientia mea!
Stultitia [enim] colligata est in corde pueri.

2. ad
Cor. 11.
Prov.

[Sed] vis noscere quis sit insipiens, & quis stultus? Respondeo; insipiens est qui se à Paradisi gaudijs peregrinum esse non considerat, & se exulem in hoc exilio non attendit: stultus est, qui licet ista cognouerit, liberari tamen à mundi miseriâ per vitæ meritum non intendit.

22.
Tomo
9. Aug.
in spec.
peccat.
cap. 8.

Dic ergo te stultum, & sapiens eris. Sed dic, dic, & intus dic, quia sic est ut dicis. Si dicis, noli coram hominibus dicere, & coram Deo non dicere. Prorsus quod ad te ipsum pertinet, quod ad tua; tenebrosus es. Quid est enim aliud, esse stultum, nisi esse tenebrosum in corde?

Aug.
serm. 8.
de Tép.
cap. 5.

Quis est stultus ille qui tamquam luna mutatur, nisi Adam in quo omnes peccauerunt?

Aug.
epist.
119.

Insipientiam quoque [David] stultum suum factum nominat, ab insipientiâ procedens. Omne enim peccatum per stultitiam

Basil.
homil.
in Psal.
37.

titiam fit . Qui igitur in peccatis perseuerant, inque eis consistentes gaudent, & se oblectant ac deliciantur, nihilo dissimiles porcis sunt sese in volutabro luti prouoluentibus . Docet autem in quibus fuerit, cum incidere in peccatum . Quoniam enim tempore aliquo *cor meum conturbatum est, & dereliquit me virtus mea, & lumen oculorum meorum, & ipsum non est mecum* : tempore enim, inquit, peccati; pars animæ rationis particeps haud modicam sustinebat perturbationem prauo confusa affectu, & tenebris, ab eo qui peccati fuit impulsor, obducta; adeò vt in *insipientiam* incidere. ideò dicit, *putruerunt cicatrices meæ à facie insipientiæ meæ*. Conturbatum itaque cor eius, quoniam in *insipientiâ* fuerat, & à virtute prudentiæ exciderat:

Orig.
in Psal.
37.

Chryf.
homil.
17. in
Genes.

14.
Chryf.
homil.
41. in
cap. 6.
Ioan.

Rectè [autè] peccatū *insipientiam* vocauit, nemo enim sapiens id aliquando cōmittit, Nihil peccato peius; insipientes facit eos, qui antea intellectu, & scientiâ multâ præditi fuerant.

[Et certè] malitia omnis ex *stultitiâ* oritur; siquidem superbus & iracundus (quoniam scientiâ carent) his affectibus absumuntur. ideò inquit Propheta: *Non est sanitas in carne meâ à facie insipientiæ meæ*: vt omne peccatū è *stultitiâ* ortum habere demonstrat: nam qui virtuti studet, qui Deum timet, is sapientissimus est. *Initium*, inquit, *sapientiæ timor Domini*.

Quod

Quod si ita est; malus, qui Dei timorem non habet, sine dubio non est sapiens. Qui hac verâ caret sapientiâ; stultissimus est.

Nihil enim ab infanientibus differunt, qui terrenas res, & breuî duraturas tamquam in somnis suspicantur. Videntur diuitijs affluere, cùm nullis affluant; in delicijs esse, cùm non sint: neque ante se deceptos intelligunt, quàm ab infaniâ liberentur.

Chryf.
hom. 4
in Ioa.

Delirare tibi videor, cùm hæcce loquor; anicularia tibi videntur hæc verba. Tu enim (videlicet homo magni consilij, magnæque prudentiæ) excogitas quotidie genera acquirendæ pecuniæ, de negotio, de agricultura, fortassis & de eloquio, de iuris consultatione, de militiâ; addis, & de fœnore. primò hoc à te quæro: scis eum possessurum cui seruas? aut si nondum natus est, scis nasciturum? seruas filiis; incertum est, an futuris, an possessuris?

Aug. in
Psa. 38.

Sed quid est, dic quæso, stultius homine qui laborat, & se excruciat, & tantas opes congregat, vt ex eius laboribus alij se voluptate expleant? Quid est autè; *simul insipiens & stultus peribüt*? Hic mihi videtur verba facere de impijs, qui toti rebus præsentibus affixi sunt, casq; suspiciüt; de futuris autè nihil philosophantur, ea de causa vocans eos *insipientes*.

Chryf.
in Psa.
48.

Vocauerunt nomina sua in terris suis. Ecce aliud genus amentia; ædificijs, agris, & balneis

Ibid.

neis

titiam fit . Qui igitur in peccatis perseuerant, inque eis consistentes gaudent, & se oblectant ac deliciantur, nihilo dissimiles porcis sunt sese in volutabro luti prouoluentibus . Docet autem in quibus fuerit, cum incidere in peccatum . Quoniam enim tempore aliquo *cor meum conturbatum est, & dereliquit me virtus mea, & lumen oculorum meorum, & ipsum non est mecum* : tempore enim, inquit, peccati; pars animæ rationis particeps haud modicam sustinebat perturbationem prauo confusa affectu, & tenebris, ab eo qui peccati fuit impulsor, obducta; ad eum ut in *insipientiam* incidere. ideo dicit, *putruerunt cicatrices meae à facie insipientiae meae*. Conturbatum itaque cor eius, quoniam in *insipientia* fuerat, & à virtute prudentiæ exciderat:

Orig
in Psal.
37.
Chryf.
homil.
17. in
Genes.
14.
Chryf.
homil.
41. in
cap 6.
Ioan.

Rectè [autè] peccatū *insipientiam* vocauit, nemo enim sapiens id aliquando cōmittit.

Nihil peccato peius; insipientes facit eos, qui antea intellectu, & scientiā multā præditi fuerant.

[Et certè] malitia omnis ex *stultitiā* oritur; siquidem superbus & iracundus (quoniam scientiā carent) his affectibus absumuntur. ideo inquit Propheta: *Non est sanitas in carne mea à facie insipientiae meae*: ut omne peccatū è *stultitiā* ortum habere demonstret: nam qui virtuti studet, qui Deum timet, is sapientissimus est. *Initium, inquit, scientiae timor Domini.*

Quod

Quod si ita est; malus, qui Dei timorem non habet, sine dubio non est sapiens. Qui hac verâ caret sapientiâ; stultissimus est.

Nihil enim ab insanientibus differunt, qui terrenas res, & breuî duraturas tamquam in somnis suspicantur. Videntur diuitijs affluere, cùm nullis affluant; in delicijs esse, cùm non sint: neque ante se deceptos intelligunt, quàm ab insaniâ liberentur.

Delirare tibi videor, cùm hæcce loquor; anicularia tibi videntur hæc verba. Tu enim (videlicet homo magni consilij, magnæque prudentiæ) excogitas quotidie genera acquirendæ pecuniæ, de negotio, de agricultura, fortassis & de eloquio, de iuris consultatione, de militiâ; addis, & de fœnore. primò hoc à te quæro: scis eum possessurum cui seruas? aut si nondum natus est, scis nasciturum? seruas filiis; incertum est, an futuris, an possessuris?

Sed quid est, dic quæso, stultius homine qui laborat, & se excruciat, & tantas opes congregat, vt ex eius laboribus alij se voluptate expleant? Quid est autè; *simul insipiens & stultus peribunt*? Hic mihi videtur verba facere de impijs, qui toti rebus præsentibus affixi sunt, easq; suspiciunt; de futuris autè nihil philosophantur, ea de causa vocans eos *insipientes*.

Vocauerunt nomina sua in terris suis. Ecce aliud genus amentia; ædificijs, agris, & balneis

Chryf.
hom. 4
in Ioâ.

Aug. in
Psa. 38.

Chryf.
in Psa.
48.

Ibid.

neis sua nomina inscribere, & putare se magnam consolationem ex eo accipere, & vinbram pro rei veritate consequi.

Ibid.

Agloriâ suâ exturbati sunt. Quidnam potest cum hâc conferri stultitiâ, quando ea faciunt de quibus puniuntur; pro quibus ignominiâ afficiuntur?

Chryf.
homil.
55. ad
pop.
Antioc

Lignum quidē quod plantasti, manet; domus quam ædificas, & ipsa manet; faber autem & agricola abducuntur & pereunt. Et cūm hæc fiant, tamquam immortales hæc omnia comparamus. Igitur audi quid Salomon dicat: *Aedificaui mihi domos, inquit, plantauit hortos & viridaria, vineas, natatorias aquarum.* Sed quid ait post hæc omnia? *Vanitas vanitatum, & omnia vanitas.* Non simpliciter vanitas, sed per excellentiam. Et quæso credamus, & res apprehendamus in quibus non est vanitas: si splendida respicias ædificia, & horum te fallit aspectus, statim in cælum respice: à lapidibus & columnis ad illum decorem oculos reflecte, & videbis quod hæc *formicarum sint & culicū opera.* cōtemplare spectaculum; ascende ad cælestia, illinc ædificiorum discere splendorem, & hæc nihil esse inuenies, sed *paruulorū ludibria puerorū.* verūm nō ferunt pueri, vt de re vllâ vtili curam gerant.

Chryf.
hom. 4
in 1. ad
Corin.
cap. 1.

Ita etiam quidam semper volunt ludere, humique semper iacent & humi serpunt ac reptant, & quæ humi sunt, nempe

pe

pe terrena, affectant. Pueri autem sæpè, cùm nos loquamur de rebus necessariis, eorum quæ dicuntur, nihil sentiunt, sed semper rident: ita etiam quidam, quando de regno loquimur, rident. Pueri rursus, quando latronem viderint, & quæ sunt intus auferentem, non solum non prohibent, sed etiam arrident insidiatori. Sin autem calathulum aut sinistra abstuleris, aut aliquid aliud ludicrum, indignantur & ægrè ferunt, se dilacerant & solum pulsant. Ita etiam quidam, videntes diabolum paterna omnia sibi auferentem, rident, ad eum tamquam ad amicum accurrentes: si quisquam autem aut possessiones, aut diuitias, aut puerile aliquid abstulerit, se discerpunt. *Intelligite insipientes in populo, & stulti aliquando sapite. Nolite pueri effici sensibus.* Parui enim pueri, parua quidem hianti ore stupent & mirantur; rerum verò valde magnarum, non tantâ tenentur admiratione: *nolite pueri effici; hoc est, insipientes, vbi oportet esse sapientes.*

Pueris quidem iis, qui sunt adhuc paulo minores, patres præbent eiusmodi: calceos, vestes, aureas quasdam bracteas & armillas. Postquam autem creuerint; illis eis ablatis, dant alia maiora. Ita etiam fecit Deus: nos à paruis illis & puerilibus abducens, ea quæ sunt in cælis pollicitus est. Ne hæc ergo
quæ

Psa. 93.
1. ad
Cor. 14.
Chryf.
homil.
36. in
hunc
locum.

Chryf.
homil.
ia Psa.

quæ fluunt & prætercurrunt admireris, nec sis pusilli & abiecti animi.

Aug.
Conf.
1. ca. 9.

Sed maiorum nugæ negotia vocantur; puerorum autem talia cum sint, puniuntur à maioribus.

Ambr.
in Psa.
118.
Oñon.
5.

Beatus vir cui nomen Domini spes eius, & non respexit in vanitates & insanias falsas. Qui non respicit hæc beatus est, qui autem respicit, insanus atque furiosus est. & ideo respiscat vnusquisque à furore sæcularium cupiditatum, quæ ita mentem, animumque perturbant, vt compos sui esse non possit.

Psa. 24.

Delicta iuuentutis mea, & ignorantias meas ne memineris [Domine.]

Aug. l. 1
de peccat.
mer.
cap. 35.

Ipsos namque fatuos videmus (quos vulgo moriones vocant) ad cordatorum delicias adhiberi, & in mancipiorum æstimatione, preciosiores esse cordatis. Et suum paruulum filium, à quo garriente talia pater lætus exspectat, prouocat; sed dū spes subest incrementorum, & ingenij lumen accessurum creditur ætatis accessu, fit vt conuicia paruulorum, etiam in parentes, non solùm iniuriosa non sint, verum etiam grata atque iucunda, [Quid] quòd in hæc etiam concitentur studio ridendi, & vanitate maiorum? nam plerumque illa ætas, iam patrem, matremque agnoscens, neutri eorum audet maledicere, nisi ab altero eorum, aut ab utroque, vel permissa vel iussa.

*Miserere mei Domine, quoniam infirmus sum: sana
me Domine, quoniam contritabata sunt ossa mea! Psal. 6.
3.*

III.

Miserere mei Domine, quoniam infirmus sum: sana me Domine, quoniam conturbata sunt ossa mea.
Psalm. 6.

Conquerar; an sileam? iustas dedit ira querelas:
 Heu sine Pæoniâ sola relinquoꝝ ope!

Nõn ego (verba licet mihi quis iurata dedisset)

• Sperassem, cordi non magis esse tibi.

Siccine tardus ades, neque nostra pericula tangunt?

Quæ potuit tanta caussa fuisse mora?

O mea spes! Numen quo non presentius agris,

Sic potis es nostri non memor esse mali?

Nunc aderant pariter Podalyrius, atque Melampus,

Phillyrides Chiron, Pæoniussq; senex.

Multaque præterea comitata Machaõne, turba;

Quiq; aliquod medicâ nomen ab arte gerunt:

Tu solus deeras, morborum publica cura,

Postq; tot Hippocrates vltimus ecce venis.

O mea spes! numen quo non presentius agris,

Sic potis es nostri non memor esse mali?

Omnibus est oris visus color indice linguâ,

Omnibus adnotâ vena notata manu:

Nil, aiunt, vitale rubet, neque languida certas

Vena notat, pulsu præmoriente, moras.

Idq; ego plus ipsis deprendo medentibus agra,

Destituit medicos ars sua, meq; salus.

B

Quid-

Quidam im igitur sperem fugientibus orba Magistris,
 Morbus ubi vincit sanior artis opem?
 Cæca per infectas serpunt contagia venas,
 Imaq; subsidit lapsus in ossa dolor;
 Et caput & cubiti se sustentare recusant,
 Tinctaque vix Baccho vena medente reedit.
 Et iam vix animæ superest pars vltima nostræ,
 Heu paror inferis proxima pompa meis!
 Denique qui morbos cupit omnes discere nostros,
 Copia quod fieri non fuit, ille cupit.
 Hic status, hæc rerum facies miseranda mearum est,
 Nec iuuor vllius, qui medeatur, ope.
 Aspice, vix nostram poteris dignoscere formam;
 Vultus abest vultu, seq; nec ipse refert.
 Lumina suffossis retrò fugere cauernis,
 Magnaque purpureis facta ruina genis,
 Ante diem niuei, lapsiq; è fronte capilli
 Decrepitam fieri cogis ante diem.
 Nec quisquam hanc ferro potuit compescere noxam,
 Quin caput & faciem carperet atra lues.
 Tetrica quid memorem vigilis fastidia lecti?
 Quæq; manu tangi vulnèra cruda timent?
 Vulnèra, pròh nullis mulcenda Machionis herbis!
 Qualia, quæ secuit barbarus ensis, hiunt:
 Vulnèra, sed penitas animi populantia fibras,
 Quæ nullus medicâ claudat hiulca manu.
 Nempe graues, mea sunt, quas feci, vulnèra noxæ,
 Vulnèra, trux anima carnificina mea.
 Adde, quod intus, opum dirus mihi turgeat hydrops,
 Lentaque pigritiæ repat in ima lues;
Tensaq;

Tensaque ventosi propè rumpant ilia fastus,
 Et Veneris tacitus pectora cancer edat.
 Hac ego sæpè dedi varijs tractanda Magistris,
 Semper at oblata cura fefellit opis.
 Scilicet ipse suas, hic tentet inaniter artes,
 Qui raptum Androgeo reddidit arte diem.
 Quisq; potestates succorum norat & vsum,
 Vna salus agris spesq;, Epidauræ, tuis.
 Nec iuuet hic Chiron, operosa viribus herbæ,
 Nec summum medici numen Apollo chori.
 Officium tanto cedit minus omne dolori,
 Non habet hic vllum succus, odorvè, locum.
 Quas igitur spectem, vestri nisi Numinis, aras,
 Funeribus nullis quas Libitina notat?
 O mea spes! Numen quo non presentius vllum!
 Ecce tuam veneror, mortua penè, manum.
 Sanus Apollineâ non indiget arte vel herbâ,
 Lege Machæoniæ, qui dolet, artis eget.
 Mens mihi læsa dolet, plus simplice vulneris ictu;
 Ne doleat, vires experiare tuas.
 Illa ego sum, Solymis quam prædo cruentus arenis
 Strauit, & immiti diffidit ense latus.
 Tu Samarita, mero; Tu vulnera mitis oliuo
 Obline, barbaricâ vulnera facta manu;
 Quosq; Leuita negat, medicos inuerge liquores,
 Crescet ab infuso rore meroq;, salus.

Miserere mei Domine, quoniam infirmus sum: sana me. Domine, quoniam conturbata sunt ossa mea. Psal. 6. v. 3.

Aug.
soliloq
cap. 2.

AGROTUS sum, ad medicū clamo; cæcus sum, ad lucem propero; mortuus sum, ad vitam suspiro. Tu es medicus, tu lux, tu vita, IESU NAZARENE; misere-re mei fili David; misere-re mei fons misericordiae. Audi quid ad te clamet infirmus; Lux quæ transis, expecta cæcum; præbe ei manum ut ad te veniat, & in lumine tuo videat lumen.

Aug.
medit.
cap 36.

Imperfecta enim mea plurima vident oculi tui. Mirte, quæso manum pietatis tuæ in me, & tolle de me, quicquid offendit oculos pietatis tuæ in me. Coram te Domine est sanitas & infirmitas mea. Illam precor serua, istam sana. *Sana me Domine & sanabor, saluum me fac & saluus ero.* Tu qui infirma sanas & sanata conseruas. Tu qui nutu tuo restauras diruta & collapsa.

Suilb.
Abb.
fr. 46.
in Cât.

Ut irã tibi Domine, aliqua filia Hierusalem nuncient lãguores meos, si qui sunt in me qui commendari tibi digni sunt; nam multi sunt in me indigentes curari. O me felicem si aliquis Centurio cœlestis dicat tibi: *Domine puer meus iacet paralyticus in domo, & malè torquetur!* utinam Domine statim respondeas,

Ego

Ego veniam, & curabo eum. Dic Domine verbo, & sanabor. Verbo enim ades, quia verbum es.

Medicinas de terra, propter singulas quasque suas corruptelas creasti. Singula solatia singulis malis obuiantia præparasti; quoniam es misericors, & miserator.

August.
foliloq.
cap. 20.

Hei mihi, Domine, miserere mei. Hei mihi, ecce vulnera mea non abscondo. Medicus es, æger sum, misericors es, miser sum.

August
l. b. 10.
confes.
cap. 28.

Nunquid non potens est manus tua Deus omnipotens sanare omnes languores animæ meæ?

Idem
ibidem
cap. 30.

Multas infirmitates habet anima nostra. Quot peccata, tot infirmitates.

Hieron.
in Psal.
102.

Ægrotat humanum genus, non morbis corporis, sed peccatis.

Aug.
ser. 59.
de ver-
bis Do-
mini

Non modò enim paralyti dissolui, verùm etiam peccare, languor est, & longè illo languore deterior, ac tanto utique, quanto est corpore anima præstantior.

cap. 11.
Chryf.
homil.

Præsta mihi Domine medicinam, vnde mea possint curari vulnera: visita me infirmum, cura me ægrum, sana me languentem, & suscita me mortuum.

14. in c.
4. Mat.
Aug.
medit.
cap. 40.

Varios siquidem languores habemus animarum, & hi sunt quibus [Christus] principaliter vult mederi.

Chryf.
in c. 4.
Matth.
homil.

Propterea enim illas ægri tudines sanat, vnde istas scilicet de nostris animabus expellat.

14.
BIBLIOTECA
RCCMA
WITTRID EMANU

Ambr.
tract. de
42. mā.
fioni-
bus.
Ambr.
lib. 4.
in cap.
4. Luc.

Animæ languor peccatum est, unde dixit
Propheta; *Sana animam meam, quia peccati tibi,*
languor animę nostrę superbia est, auaritia est.

Etiam in typo mulieris illius, socrus Si-
monis & Andreę, variis criminum febribus,
caro nostra languebat, & diuersarum cupi-
ditatum immodicis æstuabat illecebris. Nec
minorem febrem amoris esse dixerim quàm
caloris. Itaque illa animum, hæc corpus in-
flammat; febris enim nostra, auaritia est: fe-
bris nostra, libido est, eò quòd ignitæ sint cu-
piditates: febris nostra, iracundia est: febre
libido flagrantior est, grauiùsque præcipitat
& inflammat.

Chryf.
in cap.
3. ad
Philip.
ser. 11.
digres-
sione
moral.

Vexabat enim nos morbus grauis ac fe-
bris vehemens, decumbebamusque, non in
lecto, sed in ipsamet vitiositate, perinde ac in
stercore. In improbitate volutabamur, sca-
tentes vlceribus, fœtorem spirantes, squallidi,
incurui, vmbre potius quàm homines.

Aug.
serm.
59 de
verbis
Domi-
ni, c. 11.

Quin iacet toto orbe, ab Oriente vsque
ad Occidentem, grandis ægrotus; sed ad sa-
nandum grandem ægrotum descendit om-
nipotens medicus. Humiliauit se vsque ad
mortalē carnem, tamquam vsque ad le-
ctum ægrotantis.

Chryf.
in cap.
3. ad
Philip.
ser. 11.

Vidit in stercore iacentem, à vermibus ex-
ulceratum, à febre & fame oppressum, nullo
non morbi genere laborantem. Nam & fe-
bris vexabat [hoc enim est improba cupidi-
tas]

tas] & inflammationes vrgebant [hoc enim arrogantia] & quædam insatiabilis fames occupabat [hoc enim auaritia] & sanies vñdiq; [hoc enim scortatio] & cæcitas oculorum [hoc enim idololatria] & surditas & stupor [hoc enim erat, lapides & ligna adorare, & cum illis colloqui] & multa deformitas [hoc enim vitiositas] triste nimirum quiddam & morbus grauiſſimus. Vidit, absurdius (quàm infantes soleant) loquentes, & lignum & lapidem Deum vocantes. Vidit in tantâ vitiositate; nec tamen abominatus est, non amarior factus, non auctatus est, non odio proſecutus; Dominus enim erat, & opus ſitum non oderat. Deinde quid facit? optimi medici more parat pretioſa pharmaca;

Et quia ipſe eſt & verbum Dei, agris ſuis non herbarum ſuccis ſed verborum ſacramentis medicinam conquirat.

Orig.
hom. i.
in Leuit. ca.
12. & 13.

Erat namque Archiatros, qui poſſet curare omnem languorem, & omnem infirmitatem.

Orig.
hom. i.
in Pf. 37

Nouerat, venâ inſpectâ, quid intus ageretur in ægroto.

Aug. in
Pf. 43.

Erat humanarum ægritudinum Pæonius

Clem.
Alex.

lib. 1.
Pædag.
cap. 2.

Medicus, & sanctus ægrotæ animæ incantator. *Saluum*, inquit, *fac seruum tuum Deus meus sperantem in te. Misere mei Domine, quia clamaui ad te totâ die.* Bonus autem Pædagogus, qui est sapientia (qui verbum Patris, qui fabricatus est cœlum) vniuersi figmenti curam gerit, eiusquæ corpori & animæ medetur: qui est omni ex parte sufficiens medicus, humanæ naturæ seruator: *Surge*, inquit Paralytico, & sublato, in quo iaces, grabato, *vade domum*; & qui prius erat infirmus, ex templò sanus & firmus euasit. Et mortuo Lazaro dixit *egredere*; ille verò mortuus, ex sepulcro exiit, qualis erat antequam moreretur, meditatus resurrectionem.

Aug.
vel
quis
alius
lib. de
verâ &
falsâ
Pœn.
cap. 5.
Aug.
de do-
ctrinâ
Chri-
stianâ
lib. 1.
cap. 14.

Icèdè autem tot saluauit febricitantes, tot languidos, tot claudos, tot cæcos & aridos, ne desperet de se peccator: medicum se vocat, & non sanis sed malè habentibus opportunum.

Et sicut ille qui medetur vulneri corporis, adhibet quædam contraria; sicut frigidum calido, vel adhibet etiam quædam similia: sic Dei sapientia hominem curans, seipsam exhibuit ad sanandum; ipsa medicus, ipsa medicina. Quia ergo per superbiam homo lapsus est, humilitatem adhibuit ad sanandum. Serpentis sapientiâ decepti sumus, Dei stultitiâ

titiâ liberamur. Iam verò similia, quasi ligamenta membris & vulneribus nostris adhibita, illa sunt; quod per feminam deceptos, per feminam natus; homo, homines; mortalis, mortales; morte, mortuos liberavit.

Quod si te ergo fortasse animarum nostrarum prædo & tyrannus, vel à Hierusalem in Hiericho descendentem, vel alibi vsquam inermem & imparatum nactus, vsque ad eò sauciauit;

Naziâ.
cap. 1. 16

Clama; Ego dixi, Domine miserere mei, sana animam meam, quoniam peccaui tibi: sanat te Deus confitere tantum vulnustuum. Iaces sub manibus medici; patienter implora auxilium, fouet, vrit, secat; æquanimiter tolera, tantum noli attendere nisi vt saneris; sanaberis autem, si ostendas te medico; non quia ille non videt, si tu te abscondas, sed ipsa confessio initium sanitatis est.

Aug.
hom.
12.

Vulnus, medicum quærit; Medicus, confessionem exigit.

Amb.
in Psal.
40.

Conuertere ad me, ait Dominus, numquid resina non est in Galaad, aut medicus non est ibi? quare non ascendit sanitas filia populi mei? grandi plagæ altâ & prolixâ opus est medicinâ.

Amb.
ad Virg.
lap-
sam
cap. 8.

Aug.
serm.
37 de
verbis
Dom.

Totum enim genus humanum, est ille homo, qui iacebat in viâ semivivus, à latronibus relictus; quem contempsit transiens Sacerdos & Levites; & accessit ad eum curandum ei que opitulandum transiens Samaritanus, in quo Samaritano, se voluit intelligi Dominus noster IESVS CHRISTVS.

Amb.
de 42.
man-
sion.
mait-
tione 9

Ideò vnusquisque nostrum, cordis & corporis, genua flectens, oret Dominum nostrum IESVM CHRISTVM (*qui sanat omnes infirmitates nostras*) & cum Prophetâ dicat. *Sana me Domine & sanabor, salua me, & saluabor.* dicat & cum Dauid: *Sana me Domine, quoniam conturbata sunt omnia ossa mea.*

Chryf.
in Psal.
26.

Omnis enim qui medicum non agnoscit, phræneticus est. Nam quoties phræneticos videmus medicis contumeliam facere, resistere sanitati, nolle curari, deridere veram curam?

Ibid.

Currere ad medicum dum potestis; necum velitis, non possitis.

Aug. in
Psal.
102.

Si adhuc quibusdam perturbationibus anima quatitur post remissionem peccatorum, languor est; *sanat & omnes languores tuos.* Sanabuntur omnes languores tui, noli timere. Magni sunt, inquires; sed maior est medicus.

dicus. Omnipotenti medico nullus languor infanabilis occurrit; tantùm tu curarite sine; manus eius ne repellas, nouit quid agat. Non tantùm delecteris cùm fouet, sed etiam toleres, cùm secat. Tolera medicinalem dolorem, futuram cogitans sanitatem: ferto ergo manus eius, ô anima, quæ benedicis eum, non obliuiscens omnes retributiones eius, *sanat enim omnes languores tuos.*

Planè committamus nos medici manui, Aug. in Psal. 43 non enim errat, vt sanum pro putri fecet. Nouit quod inspicit, nouit vitium, quia ipse fecit naturam: quid ipse condidit, quid de nostrâ cupiditate accessit, discernit. scit se sano homini præceptum dedisse, ne languorem incurreret; dixisse in Paradyso, hoc manduca, & hoc noli. Non audiuit sanus medici præceptum, vt non caderet; audiat vel ægrotus vt surgat.

Quisquis ergo es, ô Christiane, qui sanitatem iactas & te vulneratum fuisse dissimulas, qui integritate gaudes & te ægrotum fuisse non mæres, qui te destitutum iacuisse non respicis, sed erectum in Ecclesiâ gloriaris; Chryf. in cap. 10. Lucæ, homil. de Samarit. quia CHRISTVM qui te à prædonibus liberauit, dilige Dominum qui te prostratum iacentemque erexit. Dilige, inquam, Dominum, qui te in Ecclesiæ stabulum, per semetipsum

ipsum, inuexit; qui rectori stabulario commendauit; qui duos denarios, hoc est, legem & Euangelium in eruditionem tuam erogari præcepit. Dilige, inquam, Dominum qui tibi dicit: *ecce sanus es*. Dominus enim caram tuam salutem habet, qui propter te in sæculum venit, & te à nefandis latronibus liberauit.

BIBLIOTECA
PUBBLICA
MILANO

*Vide humilitatem meam et laborem meum, et dimitte
universa delicta mea! Psal. 134.*

I V.

Vide humilitatem meam, & laborem meum: & dimitte vniuersa delicta mea. *Psal. 24.*

Aspicis, heu! scelus! nostris neque tangere curis?
 Aspicias, & credi vis tibi, me quod ames?
 Futilis ignaro cantetur fabula vulgo;
 Sentit amicorum vulnera, quisquis amat.
 Aspicias & pateris; neque cura est vlla iuandi;
 Verus amor promptam non ita tardat opem.
 Aspice, quàm turpi iubeat vigilare labori;
 Aspice, cui tendam colla premenda iugo.
 Si foret ingenuâ saltem labor indole dignus,
 Nec nimis abiecta vilius artis opus.
 Multa meos casus magnorum exempla leuarent,
 Et faceret propriam, fors aliena, leuem.
 Sapè Ducum proauos, Regesq; nouerca coëgit
 Augustas operi fors adhibere manus:
 Protea franantem septemplicis ostia Nili,
 Sic oras miseram, Rex Menelæe, stipem.
 Dextra Syracosij sceptris assueta Tyranni
 Sic ferulas, pueris sceptrâ verenda, tulit.
 Flêda exempla quidê, tamen haud ducenda pudori,
 (Non etenim miseris sunt sua fata probro)
 Ast mea non lacrymis, sed digna pudore ruina est,
 Qua roto serviles spontè subacta, molis.

Qua-

Qualis ab infidâ Sampson detonsus amicâ,
Circuit indignas , hoste vidente rotas.
Atque vtinam famulas tantùm damnarer ad artes!
Explerem ingenuâ sordida pensa manu:
Turpibus at seruum vitij addicere peccus,
Vilius est quâuis mancipis arte probrum.
Ab pudet! & (duplicis noua qua mihi causa ruboris)
Ipsa meum damnans execror author opus.
Vix benè pertasum est, rursusq; reuoluitur error,
Crescit & attextis nexa catena malis.
Scilicet illa manet pleclendas vltio noxas,
Admissum sequitur mox noua culpa scelus.
O quàm sapè meo sensi hac ludibria damno!
Nectamen est damni mens reuocata metu.
Nempe trahor vario studia in diuersa duello,
Vt ratis ambiguus iam pila facta Notis.
Et trahit hinc (vitij, qua lena comesq;) voluptas;
Quiq; subit vitium, retrahit inde dolor.
Sapius illa tamen redit è certamine victrix,
Afsiduus vitio sit licet ille comes.
Sic habet alternos virtus, vitiumq; triumphos,
Et meus aeterno vertitur orbe, labor.
Tu super hac etiam loris seruilibus instas,
Addis & in pœnas verbera dura meas;
Pœnaq; cum culpa sit culpa, secunda peracta
Supplicij pœnas adijcis vsque nouas.
Nempe Ixionius non est modò fabula terror,
Vincta sed aeterna vertor in orbe mole.
Aspicias hac durus, neque nostro tangere futo?
Aspice, & in pœnas mitior esto meas.

Vide

Vide humilitatem meam, & laborem meum: & dimitte vniuersa delicta mea. *Pſalm. 24.*

IN quantam tribulationem deueni! in quos fluctus triftitiæ, in quâ nunc ſum; qui iucundus eram & dilectus in poteſtate meâ! nunc verò reminifcor malorum que feci. Mach. 6.

Vide humilitatem meam, attende deiectionem infirmitatis meæ. Beda in Pſal. 24.

Contrarietas culpæ facta eſt homini pondus pœnæ; vt corruptioni ſuæ malè liber feruiat, qui benè ſeruus de incorruptionis libertate gaudebat. Greg. cap. 22. in cap. 7. Iob.

Nunc etenim menti cedit caro, nuncq; viciffim Mens carnem ſequitur. — Naziã. carm. de animæ calamitatibus.

Namq; bonū cupiens, facit id tamen ipſa quod odit; Seruitium lacrymis perſequiturq; graue. Chryſ. hom. 9 in epiſtola 1. ad Cor. tom. 4.

Quamuis [enim] quiſpiam locuples ſit & generoſus, eſt tamen inter abiectos abiectiſſimus, cùm à peccato vincitur, quemadmodum enim ſi Rex quiſpiam barbarorum ſeruus fiat, omnium eſt miſerrimus, ſic qui in peccato viuít. Barbarum namque peccatum eſt, animam enim ſub Tyrannidem redigit; nihil enim tam præter rationem eſt, quam peccatū; vnde ait Propheta, *Homo cùm in honor eſſet, non intellexit, comparatus eſt iumentis inſipientibus.*

Sanè

Orig.
hom. 16
in cap.
67. Ge
ref.

Sanè si intelligamus spiritualiter, quæ sit Ægyptiorum seruitus; agnoscimus, quia seruire Ægyptijs, nõ aliud est, quàm obnoxium fieri carnalibus vitijs, in quod vtiq; vnumquemque non extrinsecus illata necessitas cogit, sed segnities animi & libido ac voluptas corporis subegit, cui se animus per concordiam subdit. Denique & Saluator de libertate & seruitute in Euangelio differens, ita loquitur. *Omnis, inquit, qui peccat seruus est peccati.*

Hom. 8
in cap.
15. Exo.

Sicut ergo Ægyptus (ista terrena prouincia) filijs Israël, domus dicitur seruitutis, ad comparisonem Iudeæ & Ierusalem (quæ eis domus efficitur libertatis) ita ad comparisonem cœlestis Hierusalem (quæ vt ita dicam; mater est libertatis) totus hic mundus, & omnia quæ in hoc mundo sunt, domus est seruitutis.

Aug.
serm.
12. de
verbis
Domi-
ni.

Quid ergo mirum si mundus multa vapulat? seruus est, sciens voluntatem Domini sui & faciens digna plagis; non ergo recuset vapulare multis, quoniam si non vult audire præceptorem iniuste, iuste patietur ultorem; vel non murmuret contra castigatorem, cum videat se plagis dignum, vt misericordiam mereatur.

Prou.
26. v. 3.
Bein.

Flagellum equo, & camus asino, & virga in dorso imprudentium.

Ergone bestiarum sumus nos? bestiarum profus.

Homo

Homo cum in honore esset, non intellexit, comparatus est iumentis insipientibus.

serm. 96

super

Qui ha-

bitat in

asinis

rio.

Bern.

serm. 5.

de As-

cenf.

Paulin.

epist. 4

ad Se-

nerum.

Asinini quidam & bestiales motus legem contrariam habent. Cum ieiunare cōsentis, vrget gula illecebra; cum vigilare proponis, somnolentia premit: *quid faciemus huic asino?*

Eadem peccatores spiritualiter feremus, quæ [Sampson] carnaliter ad nostram eruditionem expressa, sustinuit. Ita enim nobis, vt illi hostis illuder, & *vertendis molis velut asinos* deputabit. Vnde nos Dominus (ne collum nostrum, non subditum iugo Christi dignum faciamus *asinariâ molâ*) admonet per Prophetam: *nolite fieri sicut equus & mulus, quibus non est intellectus.* Homo enim, vt

alibi dicit idem Propheta, *non intelligens honorem suum, comparatur iumentis & similis efficitur.* Quod in Rege Babylonio videmus euidenter expletum, qui stoliditatis impiæ & vecordis superbiæ pœnam, sensu hominis exutus in belluino hoc corde sustinuit. Etenim homo in errore positus & in iustitiâ relapsus, iustè vt Sampson sapientiæ pariter & gratiæ virtute desertus, cæcitate punitur & *molâ*; quia dignus est *opere iumentario*, qui se-

metipsum lumine rationis orbauerit, & in similitudinem belluarum corporis seruus, ab-

ecerit. Considera huiusmodi mortalium vitam, & tota tibi species *iumentis molentis* occurrat. Vt ille pannis oculos corporis, sic iste

C
sordi-

fordibus vitæ suæ oculos mētis obsutus, per errores suorum sensuum, quasi circa *ambages molarum* laboriosâ miser statione versatur, vsui suo vacuus, laboriosus alieno. Stat in viâ peccatorum compeditus vinculis cupiditarum suarum, & ipse sibi carcer est, obsessus tenebris erroris sui, & conscientiæ squallore concretus in semetipso *pistrini ergastulum* patitur, saxum cordis sui pertinacia iniquitatis induratum quasi *molam versat*, farinam hostibus suis, de corruptâ animæ suæ fruge, conficiens; quia sicut scriptum est: *peccator de animâ suâ currit*. Ita qui peccatum operatur de molâ vitæ suæ, hostile triticum molit vt Zabulum pascit, cui panis est anima, quæ sibi fames est.

Orig.
tract.
5. in
Matth.
cap. 18.

Sunt autem & *molarum differentia*, vt sint quædam earum humanæ, aliæ asinariæ. Et humana quidem est illa de quâ scriptum est: *Duc erunt molentes ad vnâ molam; vna assumetur & altera relinquetur*.

Ambr.
in c. 17,
Lucæ.

Discutiamus ergo, quæ molant, quid molant, quidue pistrinum sit: & fortasse mundus iste pistrinum est, & quod in eo humani corporis forma referatur, in quo anima nostra velut quodam carcere includitur, panem consulat boni, operatura cœlestem. In hoc ergo pistrino anima obnoxia delictis triticum molendo madefactum & graui humore corruptum, non potest interiora ab exte-

riori-

rioribus separare, & idèdè relinquitur, quia eius similago displicuit.

Afinaria autem mola non irrationabiliter dici potest grauissimum hominis malum, quod semper deorsum trahit.

Nam quid per *molam afinariam*, nisi actio terrena signatur, quæ dum colla mentis per stulta desideria constringit, hanc *in laboris circuitum* mittit.

Molendinum enim labor est huius sæculi;

Et molendinum puto dictum mundum istum, quia rotâ quâdam temporum voluitur, & amatores suos conterit.

Testatur Sampson Allophylis captus, qui postquam oculos perdidit, *ad molam* deputatus est; quia nimirum maligni spiritus postquam tentationum stimulis intus aciem contemplationis effodiunt, foras *in circuitum laborum* mittunt.

Et quare in *molendino*? quia in isto mundo versantur: vbi *molendinum* intelligitur, quia *sic vertitur mundus iste, quo modo mola.*

Quare in *molendino*? quia deuincti in sæculo, *circuitu* rerum temporalium, tamquam *molâ* detinentur.

Et trahebant me post se, *in circuitu*, de vitio in vitium, & de luto in lutum.

Vnde bene quoque per Psalmistam dicitur, *Deus meus, pone illos vt rotam.* vt rota ponuntur

Orig.
tract. 3.
in Mar.
cap. 8.

Greg.
lib. 6.
mor. c.
26. in
cap. 5.
Iob.

Aug.
ser. 107
de tēp.

Aug. in
Psal. 36

Greg. 7
mor. c.
16. in c.
6. Iob.

Aug. in
Psal. 132.

In Psal.
99.

Aug.
soliloq.
cap. 6.

Greg.
lib. 16.
mor. c.

fordibus vitæ suæ oculos mētis obfutur, per errores suorum sensuum, quasi circa *ambages molarum* laboriosâ miser statione versatur, vsui suo vacuus, laboriosus alieno. Stat in viâ peccatorum compeditus vinculis cupiditatum suarum, & ipse sibi carcer est, obsessus tenebris erroris sui, & conscientiæ squallore concretus in semetipso *pistrini ergastulum* patitur, saxum cordis sui pertinaciâ iniquitatis induratum quasi *molam versat*, farinam hostibus suis, de corruptâ animæ suæ fruge, conficiens; quia sicut scriptum est: *peccator de animâ suâ currit*. Ita qui peccatum operatur de molâ vitæ suæ, hostile triticum molit vt Zabulum pascat, cui panis est anima, quæ sibi fames est.

Orig.
tract.
5. in
Matth.
cap. 18.

Sunt autem & *molarum differentia*, vt sint quædam earum humanæ, aliæ asinariæ. Et humana quidem est illa de quâ scriptum est: *Duc erunt molentes ad vnam molam; vna assumetur & altera relinquetur*.

Ambr.
in c. 17.
Lucæ.

Discutiamus ergo, quæ molant, quid molant, quidue pistrinum sit: & fortasse mundus iste pistrinum est, & quod in eo humani corporis forma referatur, in quo anima nostra velut quodam carcere includitur, panem consulat boni, operatura cœlestem. In hoc ergo pistrino anima obnoxia delictis triticum molendo madefactum & graui humore corruptum, non potest interiora ab exte-

rioribus separare, & ideo relinquitur, quia eius similago displicuit.

Asinaria autem mola non irrationabiliter dici potest grauissimum hominis malum, quod semper deorsum trahit.

Orig.
tract. 5.
in Mat.
cap. 8.

Nam quid per *molam asinariam*, nisi actio terrena signatur, quæ dum colla mentis per stulta desideria constringit, hanc *in laboris circuitum* mittit.

Greg.
lib. 6.
mor. c.
26. in
cap. 5.
Iob.

Molendinum enim labor est huius sæculi;

Aug.
ser. 107
de tēp.

Et molendinum puto dictum mundum istum, quia rotâ quâdam temporum voluitur, & amatores suos conterit.

Aug. in
Psal. 36

Testatur Sampson Allophylis captus, qui postquam oculos perdidit, *ad molam* deputatus est; quia nimirum maligni spiritus postquam tentationum stimulis intus aciem contemplationis effodiunt, foras *in circuitum laborum mittunt*.

Greg. 7
mor. c.
16. in c.
6. Iob.

Et quare *in molendino*? quia in isto mundo versantur: vbi *molendinum* intelligitur, quia *sic vertitur mundus iste, quo modo mola*.

Aug. in
Psal. 132.

Quare *in molendino*? quia deuincti in sæculo, *circuitu* rerum temporalium, tamquam *molâ* detinentur.

In Psal.
99.

Et trahebant me post se, *in circuitu*, de vitio in vitium, & de luto in lutum.

Aug.
soliloq.
cap. 6.

Vnde bene quoque per Psalmistam dicitur, *Deus meus, pone illos vt rotam. vt rota po-*

Greg.
lib. 16.
mor. c.

30. in c.
24. Iob

nuntur quippe iniqui, quia in *circuitu laboris* missi, dum ea quæ antè sunt negligunt, & ea quæ deserenda sunt sequuntur, ex posterioribus eleuantur, & in anterioribus cadunt.

Greg.
lib. 2.
mot c.
4. in 1.
e. Iob.

Hinc est enim quod per Psalmistam dicitur: *in circuitu impij ambulat*; quia dum interiora non appetunt, in exteriorum labore fatigantur.

Bernar.
hom. 81
in Cāt.

Miser ego homo! quis me liberabit à calumniâ huius pudendæ seruitutis? miser sed liber, liber quia homo, miser quia seruus, & pro seruitute quidem miserabilis, sed pro voluntate inexcusabilis. Voluntas enim est quæ se, cum esset libera, seruam fecit peccati, peccato assentiendo, quia qui facit peccatum, seruus est peccati.

*Vide humilitatem meam et laborem meum, et dimitte
universa delicta mea! Psal. 24.*

I V.

Vide humilitatem meam, & laborem meum: & dimitte vniuersa delicta mea. *Psal. 24.*

Aspicis, heu! scelus! nostris neque tangere curis?
 Aspicias, & credi vis tibi, me quod ames?

Futilis ignaro cantetur fabula vulgo;

Sentit amicorum vulnera, quisquis amat.

Aspicias & pateris; neque cura est vlla iunandi;

Verus amor promptam non ita tardat opem.

Aspice, quàm turpè iubeat vigilare labori;

Aspice, cui tendam colla premenda iugo.

Si foret ingenuâ saltem labor indole dignus,

Nec nimis abiecta vilius artis opus.

Multa meos casus magnorum exempla leuant,

Et faceret propriam, sors aliena, leuem.

Sapè Ducum proauos, Regesq; nouerca coëgit

Augustas operi sors adhibere manus:

Protea franantem septemplicis ostia Nilî,

Sic oras miseram, Rex Menelae, stipem.

Dextra Syracosij sceptris assueta Tyranni

Sic ferulas, pueris sceptra verenda, tulit.

Flèda exempla quidè, tamen haud ducenda pudori,

(Non etenim miseris sunt sua fata probro)

Ast mea non lacrymis, sed digna pudore ruina est,

Qua roto serviles spontè subacta, molus.

Qua-

Qualis ab infidâ Sampson detonsus amicâ,
Circuit indignas , hoste vidente rotas.
Atque vtinam famulas tantùm damnarer ad artes!
Explerem ingenuâ sordida pensa manu:
Turpibus at seruum vitijs addicere pectus,
Vilius est quâuis mancipis arte probrum.
Ab pudet! & (duplicis noua qua mihi causa ruboris)
Ipsa meum damnans excror author opus.
Vix benè pertasum est, rursusq; reuoluitur error;
Crescit & attextis nexa catena malis.
Scilicet illa manet pleclendas vltio noxas,
Admissum sequitur mox noua culpa scelus.
O quàm sepè meo sensi hac ludibria damno!
Nectamen est damni mens reuocata metu.
Nempe trabor vario studia in diuersa duello,
Vt ratis ambiguus iam pila facta Notis.
Et trahit hinc (vitij, qua lena comesq;) voluptas;
Quiq; subit vitium, retrahit indè dolor.
Sapius illa tamen redit è certamine victrix,
Afidiuus vitio sit licet ille comes.
Sic habet alternos virtus, vitiumq; triumphos,
Et meus aeterno vertitur orbe, labor.
Tu super hac etiam loris seruilibus instas,
Addis & in pœnas verbera dura meas;
Pœnaq; cum culpa sit culpa, secunda peracta
Supplicijs pœnas adijcis vsque nouas.
Nempe Ixionius non est modò fabula terror,
Vincta sed aeterna vertor in orbe mole.
Aspicias hac durus, neque nostro tangere fato?
Aspice, & in pœnas mitior esto meas.

Vide

Vide humilitatem meam, & laborem meum: & dimitte vniuersa delicta mea. *Psal. 24.*

IN quantam tribulationem deueni! in quos fluctus tristicie, in quâ nunc sum; qui iucundus eram & dilectus in potestate meâ! nunc verò reminiscor malorum que feci. Mach. 6.

Vide humilitatem meam, attende deiectionem infirmitatis meæ. Beda in Psal. 24.

Contrarietas culpæ facta est homini pondus pœnæ; vt corruptioni suæ malè liber seruiat, qui benè seruus de incorruptionis libertate gaudebat. Greg. cap. 22. in cap. 7. Iob.

Nunc etenim menti cedit caro, nuncq; vicissim Naziã. carm.

Mens carnem sequitur. ———

Namq; bonû cupiens, facit id tamen ipsa quod odit; Seruitium lacrymis persequiturq; graue. de animæ calamitatibus.

Quamuis [enim] quispiam locuples sit & generosus, est tamen inter abiectos abiectissimus, cum à peccato vincitur, quemadmodum enim si Rex quispiam barbarorum seruus fiat, omnium est miserrimus, sic qui in peccato viuit. Barbarum namque peccatum est, animam enim sub Tyrannidem redigit; nihil enim tam præter rationem est, quam peccatû; vnde ait Propheta, Homo cum in honor esset, non intellexit, comparatus est iumentis insipientibus. Chryl. hom. 9. in epi. stola 1. ad Cor. tom. 4.

Sanè

Orig.
hom. 16
in cap.
67. Gc
ref.

Sanè si intelligamus spiritualiter, quæ sit Ægyptiorum seruitus; agnoscimus, quia seruire Ægyptijs, nõ aliud est, quàm obnoxium fieri carnalibus vitijs, in quod utique vnumquemque non extrinsecus illata necessitas cogit, sed segnitias animi & libido ac voluptas corporis subegit, cui se animus per concordiam subdit. Denique & Saluator de libertate & seruitute in Euangelio differens, ita loquitur: *Omnis, inquit, qui peccat seruus est peccati.*

Hom. 8
in cap.
15. Exo.

Sicut ergo Ægyptus (ista terrena prouincia) filijs Israëli, domus dicitur seruitutis, ad comparationem Iudeæ & Ierusalem (quæ eis domus efficitur libertatis) ita ad comparationem cælestis Hierusalem (quæ vt ita dicam; mater est libertatis) totus hic mundus, & omnia quæ in hoc mundo sunt, domus est seruitutis.

Aug.
serm.
12. de
verbis
Domini.

Quid ergo mirum si mundus multa vapulat? seruus est, sciens voluntatem Domini sui & faciens digna plagis; non ergo recuset vapulare multis, quoniam si non vult audire præceptorem iniuste, iuste patietur ultorem; vel non murmuret contra castigatorem, cum videat se plagis dignum, vt misericordiam mereatur.

Prou.
26. v. 3.

Flagellum equo, & camus asino, & virga in dorso imprudentium.

Bein.

Ergone bestię sumus nos? bestię profus.

Homo

Homo cū in honore esset, non intellexit, comparatus est iumentis insipientibus.

serm. 36
super
Qui ha-
bitat in
adintor-
rio.
Bern.
serm. 5.
de Af-
cens.
Paulin.
epist. 4
ad Se-
nerum.

Asinini quidam & bestiales motus legem contrariam habent. Cū ieiunare cōsentis, vrget gulæ illecebra; cū vigilare proponis, somnolentia premit: *quid faciemus huic asino?*

Eadem peccatores spiritualiter feremus, quæ [Sampson] carnaliter ad nostram eruditionem expressa, sustinuit. Ita enim nobis, vt illi hostis illuder, & *vertendis molis velut asinos* deputabit. Vnde nos Dominus (ne collum nostrum, non subditum iugo Christi dignum faciamus *asinariâ molâ*) admonet per Prophetam: *nolite fieri sicut equus & mulus, quibus non est intellectus.* Homo enim, vt alibi dicit idem Propheta, *non intelligens honorem suum, comparatur iumentis & similis efficitur.* Quod in Rege Babylonio videmus euidenter expletum, qui stoliditatis impiæ & vecordis superbix pœnam, sensu hominis exutus in belluino hoc corde sustinuit. Etenim homo in errore positus & in iustitiâ relapsus, iustè vt Sampson sapientiæ pariter & gratiæ virtute desertus, cæcitate punitur & *molâ*; quia dignus est *opere iumentario*, qui semetipsum lumine rationis orbauerit, & in similitudinem belluarum corporis feruus, abiecerit. Considera huiusmodi mortalium vitam, & tota tibi species *iumentis molentis* occurrat. Vt ille pannis oculos corporis, sic iste

C sordi-

fordibus vitæ suæ oculos mētis obfutur, per errores suorum sensuum, quasi circa *ambages molarum* laboriosâ miser statione versatur, vsui suo vacuus, laboriosus alieno. Stat in viâ peccatorum compeditus vineulis cupiditarum suarum, & ipse sibi carcer est, obsessus tenebris erroris sui, & conscientiæ squallore concretus in semetipso *pistrini ergastulum* patitur, saxum cordis sui pertinacia iniquitatis induratum quasi *molam versat*, farinam hostibus suis, de corruptâ animæ suæ fruge, conficiens; quia sicut scriptum est: *peccator de animâ suâ currit*. Ita qui peccatum operatur de molâ vitæ suæ, hostile triticum molit vt Zabulum pascat, cui panis est anima, quæ sibi fames est.

Orig.
tract.
5. in
Matth.
cap. 18.

Sunt autem & *molarum differentia*, vt sint quædam earum humanæ, aliæ asinariæ. Et humana quidem est illa de quâ scriptum est: *Due erunt molentes ad vnâ molam; vna assumetur & altera relinquetur*.

Ambr.
in c. 17.
Lucæ.

Discutiamus ergo, quæ molant, quid molant, quid due pistrinum sit: & fortasse mundus iste pistrinum est, & quod in eo humani corporis forma referatur, in quo anima nostra velut quodam carcere includitur, panem consulat boni, operatura cœlestem. In hoc ergo pistrino anima obnoxia delictis triticum molendo madefactum & graui humore corruptum, non potest interiora ab exte-

rioribus separare, & ideò relinquitur, quia eius similago displicuit.

Asinaria autem mola non irrationabiliter dici potest grauissimum hominis malum, quod semper deorsum trahit.

Nam quid per *molam asinariam*, nisi actio terrena signatur, quæ dum colla mentis per stulta desideria constringit, hanc *in laboris circuitum* mittit.

Molendinum enim labor est huius sæculi;

Et molendinum puto dictum mundum istum, quia rotâ quâdam temporum voluitur, & amatores suos conterit.

Testatur Sampson Allophylis captus, qui postquam oculos perdidit, *ad molam* deputatus est; quia nimirum maligni spiritus postquam tentationum stimulis intus aciem contemplationis effodiunt, foras *in circuitum laborum mittunt*.

Et quare in *molendino*? quia in isto mundo versantur: vbi *molendinum* intelligitur, quia *sic vertitur mundus iste, quo modo mola*.

Quare in *molendino*? quia de uincti in sæculo, *circuitu* rerum temporalium, tamquam *molâ* detinentur.

Et trahebant me post se, *in circuitu*, de vitio in vitium, & de luto in lutum.

Vnde bene quoque per Psalmistam dicitur, *Deus meus, pone illos vt rotam*. vt rota po-

Orig.
tract. 5.
in Mat.
cap. 8.

Greg.
lib. 6.
mor. c.
26. in
cap. 5.
Iob.

Aug.
ser. 107
de tēp.

Aug. in
Psal. 36

Greg. 7
mor. c.
16. in c.
6. Iob.

Aug. in
Psal. 132.

In Psal.
99.

Aug.
soliloq.
cap. 6.

Greg.
lib. 16.
mor. c.

30. in c.
24. Iob

nuntur quippe iniqui, quia in *circuitu laboris* missi, dum ea quæ antè sunt negligunt, & ea quæ deserenda sunt sequuntur, ex posterioribus eleuantur, & in anterioribus cadunt.

Greg.
lib. 2.
mor. c.
4. in 1.
e. Iob.

Hinc est enim quod per Psalmistam dicitur: *in circuitu impij ambulat*; quia dum interiora non appetunt, in exteriorum labore fatigantur.

Bernar.
hom. 81
in Cât.

Miser ego homo! quis me liberabit à calumniâ huius pudendæ seruitutis? miser sed liber, liber quia homo, miser quia seruus, & pro seruitute quidem miserabilis, sed pro voluntate inexcusabilis. Voluntas enim est quæ se, cum esset libera, seruam fecit peccati, peccato assentiendo, quia qui facit peccatum, seruus est peccati.

V.

*Memento, quaeso, quod sicut lutum feceris me ,
et in pulverem reduces me ! Job. 10. 5.*

V.

Memento, quæso, quòd sicut lutum
feceris me, & in puluerem reduces
me. *Iob 10.*

Credideram Superis procul esse obliuia regnis,
Resq; suas memori Numina ferre sinu:
Serpit at hic Superis, video, quoque mentibus error,
Aut aliquem simulant Numina cauta dolam.
Tu vel es, aut certè cupis immemor esse videri,
Qui dubitas proprium quale creâris opus.
Si nescis, referam; si scis, cur fingere pergis?
Me Tua de luteâ dextera fecit humo.
Queris vbi? toto locus est notissimus orbe,
Primus vbi pater est conditus, hortus erat.
Fons vbi de riguis argenteus exilit herbis,
Quadruplicique suas flumine findit aquas.
Scire lubet tempus? minimo post tempore, salsas
Cum maris aggeribus terra coëgit aquas.
Addo, (quod historia facit, hâc quoque parte, pro-
Punico rubuit Dadala gleba solo. [bandæ].
Hinc tribus es modicam digitis admensus arenam,
Primâque massa mei corporis illa fuit.
Nec primis erit his natalibus exitus impar,
Nil nisi puluis eram, nil nisi puluis ero.
Sic faber argillam samijs dum repperit agris,
Ædificat facili pocula ficta luto.

Principiò, terra segmenta lignonibus vrget,
 Indè leui madidam flumine mollit humum;
 Denique materiem pernix rota versat in orbem,
 Amphorâque adnotæ nascitur arte manus;
 Nascitur, at mediâ vix amphora vixerit horâ,
 Frangitur, inq; suam fracta recurrit humum.
 Haud magè firma meæ fundamina condita vitæ,
 Et leuis extremos finiet vmbra dies.
 Cur igitur, veluti fuga non satis incitet annos,
 Pracipites glomerat mobile tempus equos?
 Sponte, meus puluis, nimis heu cito, sponte fatiscit,
 Et mea, non vllò, vita premente fugit!
 Si mihi, seu vitreâ concreuit Olympus ab vndâ,
 Calite crystallo membra gelata forent!
 Aut qualis memorant, cœlestia lumina, stellas,
 Quas suus è liquidis condidit author aquis:
 Aut foret Angelica, sine corpore, portio vitæ,
 Elisius qualem mentibus esse ferunt!
 Sperarem Angelicis equalia secula lustris,
 Cœlestesq; annos, sideriosq; dies.
 Sed data squammigera magè fortia corpora turme
 Quam peperit viridi Doris aquosa patri.
 Quin etiam volucres cunis melioribus orta,
 Plumea quicis nitida membra dedi stis aquæ.
 O vtinam rigidis mihi stent adamantibus artus,
 Aut durent nervos firma metalla meos!
 Felices Scythicæ fato meliore sorores,
 Fama quibus suluo sinxit ab are manus
 Cuiq; fuit solo corpus penetrabile talo,
 Cetera nam triplex as tibi corpus erat!

*Sed quid ago, damnoq; mei cunabula limi?
Aut queror è fragili corpora ficta luto?
Non bene vasa suo faciunt conuicia fabro,
Nec faber ipse suum iure refutat opus.*

C 4

Memento

Memento, quæso, quòd sicut lutum feceris me, & in puluerem reduces me.
Iob 10.

Hieremiz 18.

SURGE, & descende in domum figuli, & ibi audies verba mea. Et descendi in domum figuli, & ecce ipse faciebat opus super rotam, & dissipatum est vas, quod ipse faciebat è luto, manibus suis: conuersusq; fecit illud vas alterum; sicut placuerat in oculis eius, vt faceret. & factum est verbum Domini ad me dicens: Numquid, sicut figulus iste, non potero vobis facere, domus Israël, ait Dominus? Ecce sicut lutum in manu figuli, sic vos, in manu mea.

Hugo
Card.
in hūc
locum.

Volens Propheta, Dei ostendere potentiam & hominis fragilitatem, comparat Deum figulo & hominem luto; quod nihil potest aduersus Deum, sicut nec lutum aduersus figulum; vnde Rom. 9. dicitur: numquid potest figmentum ei qui se finxit, dicere, quid me fecisti sic? & Isaia 45. Va, qui contradicit fictori suo, testa de samijs terra: Numquid dicet lutum figulo suo, Quid facis? & Isaia 64. Et nunc Domine Pater noster es tu; nos verò lutum; & fictor noster tu, & opera manuum tuarum omnes nos. igitur in domum figuli descēdere, est considerare fragilitatem carnis suæ. Corpora autem nostra dicuntur vasa, quia continent liquorem siue thesaurum pretiosissimum, scilicet spiritum

spiritum, ad imaginē Dei creatum 2. Rom. 4. *Habemus thesaurum istum in vasis fictilibus.* Deus autem est figulus. Hoc autem vas, rectè dicitur fieri super rotam; vel propter corporis instabilitatem; vel quia idem est principium & finis ibidem. secundum illud Genesis 3. *De terrâ es, & in terram ibis.*

Vt lutum ergo homo factus est; quia de limo est ad conditionem sumptus. Quod sanctus vir benè pietati iudicis obijcit, cum postulans dicit: *Memento quaeso, quòd sicut lutum feceris me.* Ac si apertè dicat: Infirmiratem carnis considera, & reatum iniquitatis laxa. Vbi aptè quoque mors eius carnis adiungitur, cum protinus subinfertur: *& in puluerem deduces me.* Ac si patenter postulet, dicens: *Memento quaeso, quod per carnem à terra venio, & per eius interitum, ad terram tendo.*

Greg.
lib. 10.
mor. c.
36. in c.
10. Iob.

Hæc autem quæ de exteriori homine diximus, etiam interiori quemadmodum possint congruere, libet vt breuiter replicando monstremus. *Memento quaeso, quòd sicut lutum feceris me.* Sicut lutum quippè homo noster interior existit: quia Sancti Spiritus gratiâ terrenæ menti infunditur, vt ad intellectum sui conditoris erigatur; humana namque cogitatio, quæ peccati sui sterilitate aruit, per vim Sancti Spiritus, quasi irrigata terra, viridescit. Sed sæpè, dum perceptis superni

Greg.
ibid.
cap. 37.

doni virtutibus, sine interruptione utimur, ad priuatam fiduciam, vsu continuæ prosperitatis eleuamur: vnde fit plerumque, vt idem qui subleuauerat, parumper spiritus deserat, quatenus ipsum sibi hominem ostendat. Quod sanctus vir protinùs exprimit, cùm subiungit, & *in puluerem deduces me.*

Quia, cùm per subtractionem spiritus mens aliquantulum in tentatione deseritur, quasi ab humore pristino, terra siccatur; vt infirmitatem suam derelictus sentiat, & sine infusione supernæ gratiæ, quâ tum homo aruit, agnoscat: qui aptè quoque reduci ad puluerem dicitur, quia dimissus sibi, cuiuslibet aura tentationis raptatur.

Rupertus lib.
2. c. 20.
in Gen.

Hoc ergo (sicut dignum erat) perpendentes homines sancti, pulcra plasmata in gloriam & honorem præparata, hunc ipsum Creatorem, suum plastes; seipsos autem, lutum appellauerunt; eleganti confessione, lacrymosâ declamatione: *Et nunc Domine*, inquit Isaias, *Tu Pater noster es & nos lutum; & factus noster, & opera manuum nostrarum, omnes nos.* Et ad Hieremiam loquitur idem plastes noster Deus: *Nunquid, sicut figulus iste, non potero vobis facere, domus Israël? ecce sicut lutum in manu figuli, ita vos, in manu mea, domus Israël.* Ostenderat enim illi figulum facientem opus suum super rotam: *Et dissipatum est*, inquit, *vas quod ipse faciebat è luto manibus suis, conuersusq;*

uersusq; fecit illud, vas alterum, sicut placuerat in oculis eius, vt faceret. Hinc idem qui suprâ dicit Isaias: *Va qui contradicit fictori sui, testa de samijs terra.* Hæc & illis similia sciens ille Iurisperitus cœlestis Paulus ait: *O homo tu quis es qui respondeas Deo? Nunquid potest figmentum dicere ei qui se finxit; Quare me fecisti sic? Aut nunquid non habet potestatem figulus, facere de eodem luto, aliud quidem vas in honorem, aliud verò in contumeliam?*

Magnum reuerentiæ documentum, magnum & congruum taciturnitatis & continentis linguæ instrumentū. Deus plastes noster est, nos autem lutum. Monet hoc vehementi increpatione Apostolus vas electionis, placitumque æterni figuli opus, monet, inquam, nos, & mittit huc, vt cum Prophetâ isto, præsens diuinæ potestatis exemplar videamus. Cùm enim abiectionem fratrum suorum Israëlitarum congemuisset; *Quid ergo, inquit, dicemus? Nunquid iniquitas apud Deum? absit.* nimirum vt hæc diceret, ipse quoque mente humili; in isto Prophetâ, descenderat in domum figuli, & viderat quod domus Israël lutum esset, æquè vt omne cœnum gentium; & quia non pro debito sed pro solâ gratiâ *Deus figulus omnium*, sumpsit Abraham, cùm esset lutum Chaldaicum & ex illo, & ex feminis eius massâ luteâ, fecit quæ voluit vasâ misericordiæ, vasâ honoris & gra-

Rupertus lib.
1. in Ieremiâ
cap. 10.

& gratiæ. Quid ampliùs illi debebat, quàm vniuerso luto generis Adæ? hoc ille sapiens & humilis, & idè verè sapiens quia humilis, viderat & humiliter sentiebat; quia non propter figuli inertiam, sed propter incomprehensibilem Iustitiam, rebelle lutum in manu eius dissipatum fuerat. Porrò vt ad spectandam similitudinem figuli reuertamur, dicamus nunc quando figulus ille cognouit figmentum nostrum, suscipiendo puluerem nostrum, tunc ipse faciebat opus è lato manibus suis super rotam adhibitis digitis suis, id est, donis Spiritus sancti, vt perfecta iam in plenitudine temporis vasa, thesauros susciperent misericordiæ & honoris. Sed ausum est infelix lutum blasphemare figuli sui digitos. Quid igitur? Nimirùm figulo iustissimè digitos suos foris contrahente, & cum totâ manu feriente, dissipatum est vas, dissipatione validâ.

Aug.
soliloq.
cap. 31.

Num quæram igitur quis fecit me. Tu Domine fecisti me sine quo factum est nihil, tu factor mei, ego opus tuum. Gratias tibi ago Domine Deus meus, per quem vivo ego, & per quem omnia viuunt, quoniam fecisti me. Gratias tibi plasmator mei, quia manus tuæ fecerunt me & plasmauerunt me.

Novisti figmentum nostrum figulus noster

ster & omnes quasi lutum in manu tuâ.

Nempe figmentum fragilius, quàm va-
la quæ illâ rotatione finguntur.

Igitur quia sic voluit, & sic sapientia di-
ctavit, vnum de quo cæteri propagarentur,
formauit hominem de limo terræ. de limo,
inquam terræ. Manifestum est hoc, quia se-
cundùm corpus, homo terra est. Terra enim,
inquit Dominus, *es, & in terram ibis.*

Nouit, quid fecerit, quomodo lapsum sit;
quomodo reficiendum sit, quomodo adop-
tandum sit, quomodo ditandum sit. Ecce
facti sumus de limo. Primus homo de terra,
terrenus; secundus homo de cælo cæle-
stis.

Nosce tamen te ipsum homo: tuæ animæ
dicitur in Canticis Canticorum. *Ni cognoue-
ris te formosa in mulieribus.* Cognosce te anima
quia non de terra, non de luto es, quia in-
sufflauit in te Deus animam viuentem. At-
tende tibi, vt lex dicit. tibi, id est, Animæ tuæ:
sæcularia te & mundana non teneant; ter-
restria non morentur; ad illum tota inten-
tione festina, ex cuius inspiratione consi-
stis.

Cognosce te anima, quia non de terra,
non de luto es, quia insufflauit in te Deus, &
fecit te in animam viuentem. Opus magnifi-
cum est homo, Dei inspiratione formatum.
Disce homo, vbi grandis, vbi pretiosus sis,
vilem

solilo.
cap. 20.
Aug.
lib. 5.
de ciu.
cap. 3.
Ruper-
tus lib.
2. c. 27.
in Gen.

Aug. in
Ps. 102.

Ambr.
in Psal.
118.

Ambr.
ibid.
Oct. 10.

vilem te terra demonstrat , sed gloriosum
virtus facit , fides rarum , imago pretiosum.
An quicquam tam pretiosum , quàm imago
Dei est?

BIBLIOTECA
ROMA S. M.
MUSEO ERMITAGE

*Peccaui. Quid faciam tibi, O custos hominum?
quare posuisti me contrarium tibi? Iob. 7. 6.*

VI.

Peccaui : quid faciam tibi ô custos
hominum, quare posuisti me con-
trarium tibi? *Iob 7.*

ET iuuat & merui: pleno scelus ore fatendum est.

Calpa mea est nullo digna patrocinia.

Peccaui; fateor; nec qua malè crimina feci,

Vllo fucari posse colore, puto.

Nec mihi dedecoris metus est, neque cura pudoris,

Flagitio merui publica probra pati.

Ecce manus vltro supplex tibi porrigo victas,

Qua mihi sit, tantum, pœna luenda, rogo.

Quid tibi vis faciam? qua te mihi, munera, mite,

Qua mihi qua lenem victima reddat, eris?

Vis tua centenis cumulari altaria libis?

Aut pia fumosis tura micare focus?

Aut meus ipse tuas manus, cruor imbuat aras,

Hostia criminibus substituenda meis?

Ah, foret illa mea vix par quoque victima noxæ

Namq̃, meo est omnis crimine pœna minor.

Non tamen esse reor tam seuas Numinis iras,

Quæ, nisi contenta cadibus, esse negent.

Sapè tuus parti superata mucro pepercit,

Et conseruato nomen ab hoste tulit.

Non finit ingenium tantos tibi surgere motus,

Quantis pro merito culpa pianda foret.

○ bone

O bone terrigenum custos, tutelaq₃ mundi
 Tot cui seruatam remq₃, caputq₃ ferunt.
 En tua se mediâ clementia monstrat in irâ,
 Quaq₃ n:anu gladios, hâc quoq₃ tendis opem.
 Si pateris (quamuis summo mea causa patroni
 Eloquio, melior nullius esse queat)
 Pauta tamen pro me, vel pro te: (quod magis, optem)
 Ne tua fors etiam sit mala causa, loquar.
 Non nego, peccaui; communis at hic fuit error:
 Cur ego, communi in crimine, sola luam?
 Cùm ruerent alij, malè quo suus impetus illos
 Impulit, in flammâs Bacche Venusq₃ tuas?
 Dextra suum fulmen, quamuis vibrata, remisit,
 Tensaq₃ pro gladio lenis oliua fuit.
 Cur mihi perpetuo contra aduersare duello,
 Ceu gladiator ego, tuq₃ lanista fores?
 Non satis est, culpam fassas tibi tendere palmas,
 Criminibusq₃ iram promeruisse tuam?
 Quid, quod & egregij dederim tibi muneris ansam,
 Materies laudis, dum mea culpa, tua est.
 Nâ nisi peccassem, quid tu concedere posses?
 Clementis nomen, non habiturus eras.

Peccavi: quid faciam tibi o custos hominum, quare posuisti me contrarium tibi? Iob 7.

Famosa lucta & totius ore Ecclesiæ per orbem celebrata, quâ homo cum Deo luctatus est.

Rupertus in Gen. li. 8. ca. 6. Orig. in Psal. 36. hom. 2.

Sicut enim sunt quædam arma Dei, in quibus esse dicitur lorica Iustitiæ & gladius Spiritus & scutum Fidei; ita etiam sunt arma diaboli quibus indutus homo peccator. A contrarijs igitur intelligamus contraria, & statuamus duos milites armatos; vnum militem Dei, alterum militem Diaboli. Et si quidem miles Dei habet loricam iustitiæ, sine dubio miles diaboli contrariam huic gerit iniustitiæ loricam. Et si miles Dei in galeâ coruscat salutis, è contrario peccator (qui est miles diaboli) galeâ perditionis indutus est. Ita ergo est gladius quidam Spiritus Sancti, in his qui militant Deo; est autem & gladius maligni, in his qui militant peccato, quem gladium nunc euaginare dicuntur peccatores.

Quis est gladius peccatoris, nisi contrarius gladio Spiritus Sancti?

Ambr. in Ps. 36

Quomodo autem putandi sunt peccatores euaginare gladium? dum iam impuden-

Orig. hom. 2. Ps. 36

D ter,

ter, & absque villo verecundiæ velamento iniquitates suas perpetrant, nec erubescunt aut reuerentur nec tamquam in vagina nequitiam suam recondunt & contegunt, sed superbo & elato spiritu, velut gladium quemdam denudant.

Ambr.
in c. 17.
Apoc.
Hugo
Card.
in eun-
dem
locum.
Iob 15.
Greg
in huc
locum.

Cum agno pugnaverunt qui Ecclesiam Dei persecuti sunt.

Hæc pugna cœpta est à principio mundi in Cain & Abel.

Tetendit [impius] aduersus Deum manũ suam, & contra omnipotentem roboratus est.

Sunt namque nonnulli, qui etsi quã aliquando agere contra Omnipotentis Dei iudicium nituntur, ipsã impossibilitate explendæ voluntatis suæ fracti, ad semetipsos respiciunt; atque ad eum, quem contemneré voluerant, conuertuntur; & qui discedere longè poterant, si quod vellent implere valuissent, per hoc aliquando saluantur, quia quod voluerunt implere nequierunt; vnde ad se reducti, cuius sint conditionis, aspiciunt, & plangunt se contraria veritati voluisse.

Aug. li.
22. cõr.
Faustũ.
cap. 70.

Sic Saulum Ecclesiam persequentem Deus de cœlo vocauit, prostrauit, tamquam percussit.

Basil.
hom.
13. in
Ec. 48.

Nam qui omnia nostra moderatur, ac dispensat Deus, nobis per malitiæ viam incedentibus occurrit, offendicula obijciens,
quæ

quæ nos à peccato remorentur, & abarceant.

Sed & nonnulli sunt, qui hoc quod peruersè contra Deum appetunt, iusto Dei iudicio implere nequius permittuntur, & cum eos malitia accendit, potentia roborat, tanto iam semetipsos in errore cognoscere nequeunt, quanto in rebus affluentibus extra se semper per potentiam trahuntur; de quorum intentione dicitur: *Tetendit aduersus Deum manum suam, & contra Omnipotentem roboratus est.*

Greg.
loco 12
citato.

[Sed] *contra Deum pugnare non est facile.* Eccleſ.

Tu [igitur anima mea] *ne existimes tibi impunè futurum, quod contra Deum pugnare tentaueris.*

46.
Mach.
2. c. 7.

Job, cuius rei gratiâ, dimicaret, nesciebat; nesciebat quoniam ei gymnasium palæstra erat proposita; sermonem ad iudicem vertit, animæque oculum ad alta dirigit, non blasphemans sed orans cum lacrymis; *Vt quid me posuisti contrarium tibi?*

Chryſ.
homil.
4. de
patien-
tiâ Job.

Tunc autem sibi contrarium Deus hominem posuit, cum homo Deum peccando dereliquit. Iustus verò conditor hunc sibi contrarium posuit, quia inimicum ex elatione deputauit.

Greg.
in c. 7.
Iob l. 8.
cap. 22.

Et ecce fatetur [Job] malum, quod fecit, sed bonum, quod Deo in recompensationem debeat offerre, non inuenit; quia ad ab-

Greg.
in c. 7
Iob. l. 8.
c. 22.
& 22.

ter, & absque villo verecundiæ velamento iniquitates suas perpetrant, nec erubescunt aut reuerentur nec tamquam in vagina nequitiam suam recondunt & contegunt, sed superbo & elato spiritu, velut gladium quemdam denudant.

Ambr.
in c. 17.

Apoc.

Hugo

Card.

in eun-
dem

locum.

Iob 15.

Greg

in huc

locum.

Cum agno pugnaverunt qui Ecclesiam Dei persecuti sunt.

Hæc pugna cœpta est à principio mundi in Cain & Abel.

Tetendit [impius] aduersus Deum manū suam, & contra omnipotentem roboratus est.

Sunt namque nonnulli, qui etsi quâ aliquando agere contra Omnipotentis Dei iudicium nituntur, ipsâ impossibilitate explendæ voluntatis suæ fracti, ad semetipsos respiciunt; atque ad eum, quem contemnere voluerant, conuertuntur; & qui discedere longè poterant, si quod vellent implere valuissent, per hoc aliquando saluantur, quia quod voluerunt implere nequierunt; vnde ad se reducti, cuius sint conditionis, aspiciunt, & plangunt se contraria veritati voluisse.

Aug. li.

22. cōt.

Faustū.

cap. 70.

Sic Saulum Ecclesiam persequentem Deus de cœlo vocauit, prostrauit, tamquam percussit.

Basil.

hom.

13. in

Ps. 48.

Nam qui omnia nostra moderatur, ac dispensat Deus, nobis per malitiæ viam incidentibus occurrit, offendicula obijciens, quæ

quæ nos à peccato remorentur, & abarceant.

Sed & nonnulli sunt, qui hoc quod peruersè contra Deum appetunt, iusto Dei iudicio implere nequius permittuntur, & cum eos malitia accendit, potentia roborat, tanto iam semetipsos in errore cognoscere nequeunt, quanto in rebus affluentibus extra se semper per potentiam trahuntur; de quorum intentione dicitur: *Tetendit aduersus Deum manum suam, & contra Omnipotentem roboratus est.*

Greg.
loco iñ
citato.

[Sed] *contra Deum pugnare non est facile.* Ecclesi.

Tu igitur anima mea] *ne existimes tibi impunè futurum, quod contra Deum pugnare tentaueris.*

46.
Mach.
2. c. 7.

Job, cuius fei gratiã, dimicaret, nesciebat; nesciebat quoniam ei gymnasium palæstra erat proposita; sermonem ad iudicem vertit, animæque oculum ad alta dirigit, non blasphemans sed orans cum lacrymis; *Vt quid me posuisti contrarium tibi?*

Chryf.
homil.
4. de
patientia
Iob.

Tunc autem sibi contrarium Deus hominem posuit, cum homo Deum peccando dereliquit. Iustus verò conditor hunc sibi contrarium posuit, quia inimicum ex elatione deputauit.

Greg.
in c. 7.
Iob. li. 8.
cap. 22.

Et ecce fatetur [Iob] malum, quod fecit, sed bonum, quod Deo in recompensationem debeat offerre, non inuenit; quia ad ab-

Greg.
in c. 7
Iob. li.
8. c. 22.
& 22.

luendam culpam quælibet humanæ actionis virtus infirma est, nisi hanc misericordia parentis foueat. Cur [ergo] quasi contrarium tibi hominem despicias, qui certus scio, quia perire ipsum, quem despiciere crederis, non vis?

Aug.
ma-
nual.
cap. 23.

Peccaui peccatum grande, & multorum sum mihi conscius delictorum; nec sic despero, quoniam ubi abundauerunt delicta, superabundauit & gratia.

Bern.
serm.
31. in
Cant.

Miser ego homo? quis me liberabit à calumniâ huius pudendæ seruitutis? miser sed liber, liber quia similis Deo, miser quia contrarius Deo. O custos hominum, quare me posuisti contrarium tibi? posuisti, cum non prohibuisti: Alioquin ipse me posui, & factus sum mihi met grauis. Iustissimè quidem ut hostis tuus, sit hostis meus; & qui tibi repugnat, repugnet & mihi; ego qui tibi, mihi ipsi contrarius sum.

BIBLIOTECA NA
ROVIA
VITTORIO EMANUELE

*Cur faciem tuam abscondis et arbitraris
me inimicum tuum? Job. 13.*

VII.

Cur faciem tuam abscondis, & arbitraris me inimicum tuum? *Iob. 13.*

ERgo meus, tanta causam tibi præbuit ira
 Qui condonandus leniter error erat?
 Credideram toruos tantum te fingere vultus,
 Nec nisi compositis os simulare minis.
 Scilicet vt flenti genitrix negat vbera nato,
 Sed negat, vt lacrymis sæpius illa petat.
 Aut qualis puero fugiens negat oscula nutrix,
 Oscula, qua toties, dum fugit ille, dedit.
 Sic ego te fictos rebar mihi ducere vultus,
 Vtq; magis sequerer, fingere velle fugam.
 At geritur video, dicto res seria bello,
 Falsa, nec, vt rebar, larua, sed ira fuit.
 Auertisq; oculos, dedignarisq; videri,
 Pax veluti nunquam concilianda foret.
 Et fugis, vt viso fugit eminus hostis ab hoste,
 Aut quem fulmineo dente laceffit Aper.
 Seu timeasq; oculis visus saxessere nostris
 Oculis oppositâ lumina cauta manu.
 Quo precor, ah tantam merui pro crimine poenam,
 Vt velut indignans ora videnda neges?
 An quia peccaui, vultu frustraris amantem?
 Ah vultu! miseris qui solet esse salus.
 Aut mea ne magicas iaculentur lumina flammæ,
 Sibilet aut nostro Regulus ore, times?

Anteueni tutis Cyrcéos visibus orbes,
 Vibratamq₃ oculo pelle nocente necem,
 Donec enim verso me dedignabere vultu,
 Te, dolor, irato viuere, maior erit.
 Nullius alterius faciunt mihi lumina bellum,
 Nullius alterius labra genæq₃ mouent.
 Pulcra tuos possum Tithonia spernere crines,
 Pœna nec est oculis, Phœbe carere tuis.
 Possum formosissq₃ comis, oculisq₃ carere,
 Nullaq₃ me vinctam compede forma tenet.
 Attamen absque tuis oculis, mea vita, meum cor
 Viuere, non aliter quàm sine corde, queo.
 Cense igitur reliquos, quos abdo pectore questus,
 Sitam dura, oculis, pœna, carere tuis?
 O quanto! ô quanto mihi grandius hoc tormentũ est,
 Te quod amem mea lux, me tamẽ haud redamet.

*Cur faciem tuam abscondis, & arbitraris
me inimicum tuum? Iob 13.*

QVare faciem tuam auertis, gaudium
meum per quod gaudeo? ubi es abs-
conditus, pulcer, quem desidero? odorem
tuum haurio, viuo & gaudeo; te autem non
video; vocem tuam audio & reuiuifco; sed
cur faciem tuam abscondis? fortè dicis; *Nō videbit
me homo & viuet.* Eia Domine, moriar, vt te vi-
deam; videam, vt hīc moriar. Nolo viuere,
volo mori; dissolui cupio, & esse cum CHRIS-
TO; mori desidero vt videam CHRISTVM;
viuere renuo, vt viuam cum CHRISTO.

Aug.
fol. 10.
cap. 1.

——— *Lumen persapè tuenti,
Numinis æterni, nubes densissima, sese
Protinùs iniecit mediam, seq̄ abdidit ingens
Fulgor, & ardentem fixit mihi corde dolorem,
Vt mihi iam propiùs posito se prapete cursu
Eripuit, cepitq̄ fugam. Cur istud? Amari
An quod à me semper cupiat, cupideq̄ requiri?
Namque ita moris habent homines quoque.* ———

Naziã.
de vir-
tute
huma-
nã.

Si quis enim offenderit seruulorum,
auertere ab eo vultus solemus. Si apud ho-
mines hoc graue dicitur, quanto magis apud
Deum? vides enim quòd faciem suam
Deus à Cain muneribus auertit. Ideò Dauid
orat vt flagelletur potiùs quàm proijciatur à
facie Dei. Ideò iustus ait: *Vultum tuum Domine*

Ambr.
Apo-
log. pro
Dauid.

requiram. grande ergo supplicium, proijci à facie Dei. Proiectus est Adam de Paradyso; neque immeritò, ipse enim antè *se absconderat à facie Dei*. Exiuit & Cain à facie Dei; quia putauit Deum esse fallendum, vt crimen negaret. Quomodo proijciat Deus à facie suâ, audi dicentem: *Tollite illum in tenebras exteriores*.

Bern.
serm.
35. in
Cant.

Igitur quæ Anima semel à Deo didicit in intimis suis Dei præsentia suspirare, & *quærere faciem eius semper*, talis animâ, nescio, an vel ipsam gehennam ad tempus experiri horribiliùs pœnaliùsve ducat, quàm post spiritalis studij huius, gustatam semel suauitatem, exire denuò ad illecebras, vel potiùs molestias carnis: audi enim hominem expertum quæ loquitur: *Bonus es*, inquit, *Domine sperantibus in te, anima quærenti te*. audi & alium similem huic: *Tibi dixit cor meum; exquisiuit te facies mea, faciem tuam, Domine, requiram*. Ab hoc bono, si quis auertere sanctam illam animam conaretur, puto, haud secus accepisset, quàm si se de Paradyso, & ab ipso introitu gloriæ, conspiceret deturbari.

Ambr.
in Psal.
43.

Est enim [CHRISTVS] fulgor æternus animorum, quem ideò Pater misit in terras, vt eius illuminati vultu, æterna & cœlestia sperare possimus, qui antè terrenâ caligine tenebamur inclusi.

Amb.

Desiste [ergo anima] hominis habere peccata,

cata, & videbis faciem meam; qui enim faciem meam videt, debet esse sine peccato. in Psal. 118.
 Esto Angelus, hoc est diuini minister imperij; obsequere mandatis Domini: cùm fueris Angelus, videbis faciem Domini. ipse Dominus IESVS ait: *Beati mundo corde, ipsi enim Deum videbunt*: aduertis quid à te exigatur vt videas Deum? Emunda igitur cor tuum.

[Sed]auertere à nobis Deum faciem suam, putamus, quando sumus in aliquibus afflictionibus constituti. Ambr. in Psal. 43.

Ne timeas, ô Sponsa, ne desperes, ne existimes te contemni, si paulisper tibi subtrahit Sponsus faciem suam. Omnia ista cooperantur tibi in bonum, & de accessu & recessu lucrum acquiris. Tibi venit, tibi & recedit; venit ad consolationem, recedit ad cautelam. Bern. in Scala.

O bona abscondio, quæ efficitur perfectio! Gloria mea, Deus meus, abscondis thesaurum tuum, vt incites cupidum; recondis margaritam, vt augeas quærentibus amorem; differs dare, vt doceas petere; dissimulas audire petentem, vt facias perseverantem. quod planè indicat illa flebilis, quæ tuum in sepulcro natum CHRISTVM, iter mortuos, quærebat viuum, durantibus adhuc tenebris; quam accenderas vt quæreret, sed quærenti disparebas vt perseveraret: perseverauit sperans, & sperauit perseverans; &

quia in spe perseverauit, videre te meruit.
Beata visio & plena exultatio.

Aug.
medit.
cap 39.

Placare, obsecro, & miserere mei, & non
auertas faciem tuam à me, qui pro me redimen-
do non auertisti faciem tuam ab increpantibus &
conspuentibus in te.

BIBLIOTECA NAZIONALE
ROMA
VITTORIO EMANUELE

*Quis dabit capiti meo aquam et oculis meis
fontem lacrymarum ! Hierem . 9 . 8 .*

VIII.

Quis dabit capiti meo aquam, &
oculis meis fontem lacrymarum,
& plorabo die ac nocte ?

Hierem. 9.

Quis mihi det, liquidas caput hoc vertatur in
vndas,

Totq̄, fluat guttis, quod stetit antè, comis?

Fronte patet campus quem flebilis imber inundet,

Ripa nec, vt fluctus exspatiantur, obest.

O mea, si subitò, duo flumina, lumina fiant!

Sat capiet geminas alueus aptus aquas.

Ille meis totus lacrymis non sufficit imber,

Perpetuò flentis, qui rigat ora senis.

Capta nec Andromache, quâ lumina proluit vnda,

Illa meis lacrymis vnda sat esse potest.

Nec tua, Ieside, lacrymarum balnea lecti,

Balnea nocturnis humida semper aquis.

Nec quibus es solitus ieiunia pascere, gutta,

Noctè, dieq̄, tuus quæ tibi panis erant:

Illa nec illuies plorabilium lacrymarum

Quam pluit in Domini Magdala mœsta pedes:

Nec (tibi, qui geminis inarauerat humida sulcis

Lumina) fons mœste, Petre perennis aquæ.

Sed tua, Nile, velim septemplum flumina riuo,

Cùm vagus Isiacos obruis amnis agros.

Aur

Aut qualis madidum cùm mergit Aquarius annum,
 Totaq; in hybernas astra liquantur aquas;
 Aut potius trepidas qualis ruit imber in vrbes,
 Omnia cùm pluuio claustra reclusa Ioui.
 Culminaq; & turres & acuta cacumina, cautes,
 Et nemora & montes, nil nisi pontus erant.
 Hos oculis voueam grauidis mihi currere nimbos,
 Et caput hoc, totus fiat vt Oceanus.
 Aut saltem in geminos tabescere lumina riuos,
 Perpetuòve meas amne natare genas.
 Nec sicari oculos, nisi cùm stupor obstitit illis,
 Finit vt lacrymas vltima gutta meas.
 Felices niniùm, vitrea, gens cerula, nymphe,
 Membra quibus fluido sunt liquefacta vitrol
 Vosq;, paludosis mutata fontibus artus,
 Quas vetus est quondam fama professã nurus.
 Cur mihi non liquidis stillant quoque brachia riuus;
 Glaucaq;, muscosis fluctuat vnda comis?
 Illa ego sum, fontem que non admittor in vllum,
 Illa ego sum frustra que liquor esse velim.
 O vtinam! celerem vertar, nouus Acis, in amnem,
 Qui, Galatea, tuo flumen amore fuit.
 Aut aliquod, fieri iubeat me Biblida, Numen,
 Quod fieri iussit Biblida, fontis aquam!
 Aut, Acheloë, tuâ liceat mihi ludere formâ,
 Hercule decepto, cùm leue flumen eras!
 Non ego tunc, Acheloë, precaria corpora ponam,
 Taurus, vt exuto fluminis ore, puter.
 Et licet obscuri fuerim nisi nominis amnis,
 Non ego me nomen vile fuisse, querar.

*Iugis aqua largus tantum mihi suppetat imber,
Cetera, securum nomen honoris erit.
Tum mea inexhaustos deducunt lumina riuos,
Pindus vt aestiuâ de niue, voluit aquas.
Perq̄, fluent lacrymae, veluti vaga flumina, vultum;
Flumina luce fluent, flumina nocte fluent.
Nec nisi flere, meis oculis erit vlla voluptas,
Donec erunt lacrymis crimina mersa meis.*

Quis

Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum, & plorabo die ac nocte? Hierem. 9.

Hieron
in c. 9.
Hierē

SI totus vertar in fletum, & nequaquam guttæ sint lacrymarum, sed abundantia fluminis, non satis dignè fleuero.

Bern.
ser. 16.
in Cât.

Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum? vt præueniam fletibus fletum & stridorem dentium, & manuum pedumque dura vincula; & pondus catenarum prementium, stringentium, vrentium, nec consumentium. Heu me mater mea, vt quid me genuisti filium doloris, filium amaritudinis, indignationis & plorationis æternæ!

Ambr.
in Psal.
118.

Nescit flere qui flenda committit; & cum sit ipse lacrymabilis, non habet culpæ lacrymas suæ.

Greg.
lib. 3.
dial c.
34. & 1.
e. regi-
stri.

Axa suspirans, à patre tertam irriguam petit; quia à creatore nostro, cum magno desiderio, quærenda est lacrymarum gratia. Hinc irriguum superius accipit anima, cum sese in lacrymis cœlestis Regni desiderio, affligit; irriguum verò inferius accipit, cum inferni supplicia, flendo, pertimescit.

August
medit
cap. 36.

Tu quidem Rex gloriæ & omnium virtutum magister, docuisti nos verbo & exemplo, gemere ac flere, dicens: *Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur.* Tu fleuisti defun-
ctum

Etum amicum, & lacrymatus es valdè super perituram ciuitatem. Rogo te, bone IESV, per illas preciosissimas lacrymas tuas, & per omnes miserationes tuas, da mihi gratiam lacrymarum quam multùm desiderat & appetit anima mea; quia sine dono tuo, non possum habere eam: sed per Spiritum sanctum tuum, qui dura corda peccatorum mollit, & ad fletum compungit; da mihi gratiam lacrymarum, sicut dedisti Patribus nostris, quorum vestigia debeo imitari, vt plangam me in omni vitâ meâ, sicut ipsi se planxerunt nocte ac die. Da mihi irriguum superius & irriguû inferius, vt sint mihi lacrymæ panes die ac nocte. Da mihi, dulcissime, fontem irriguum fontemque perspicuum, in quo lauetur assidue istud iniquitatum holocaustum. Da mihi gratiam lacrymarum benedicte & amabilis Deus, præcipuè ex multâ dulcedine amoris tui & commemoratione misericordiarum tuarum. Tribue pro bonitate & pietate tuâ, vt iste calix tuus inebrians & præclarus satiet sitim meam.

Lacrymæ siquidem sunt peccati diluuium & mundi piamentum.

Et sicut torrens, diuersa obstacula diruit, sic lacryma feruētis desiderij, omnia peccata diluit, omnia tormenta contemnit, & cursum suum ad Deum peragit, vsque dum perueniat ad aspectum Dei. Ecclesiastici c. 35.

Nonne

Nazian.
orat. 30.

Hugo
Cardi-
nal. in
cap. 90.
Hic: 1.

v. 16. *Nónne lacrymæ viduæ ad maxillam descendunt? A*
 Verf. 19 *maxillâ enim ascendunt, vsque ad cælum.*

Aug. *medit.*
 cap. 37. Percute Domine, pereute, obsecro hanc durissimam mentem meam, piâ & validâ cus- pide dilectionis tuæ, & altiùs ad intima pe- netra potenti virtute; & sic *de capite meo educ a- quam immensam, & de oculis meis verum fontem lacrymarum* iugiter manantem ex nimio affe- ctu, desiderio visionis pulcritudinis tuæ; vt iugeam die ac nocte, nullam in præsentì vitâ recipiens consolationem.

Aug. *medit.*
 cap. 36. Da mihi, quæso, lacrymas ex toto affectu internas, quæ peccatorû meorû possint sol- vere vincula, & cœlesti iucûditate semper re- pleant animam meam. Venit mihi in mêm- alterius mulieris deuotio mira, quæ te in se- pulcro iacentem, præ amore quærebat, quæ recedentibus discipulis de sepulcro non recedebat, quia sedebat ibi tristis ac mærens. Si ergo ita fleuit, & in fletu perseuerauit mu- lier, quæ viuentem cum mortuis quærebat, quæ te manu fidei tangebatur; quomodo te plangere & in planctu persistere debet ani- ma, quæ te redemptorem suum iam cœlo præsentem, & vbique regnantem corde credit, ore confectur? Quomodo ergo ge- mere & flere debet talis anima, quæ te toto corde diligit, te quæ toto desiderio videre concupiscit?

BIBLIOTECA
ROMA
VITTORIO EMANUELE

*Dolores inferni circumdederunt me, praecur-
pauerunt me laquei mortis. Psal. 17. 9.*

I X.

Dolores inferni circumdederunt
me, præoccupauerunt me laquei
mortis. *Pfal. 17.*

ERgo iterum Actæon aliquis noua fabula fiet,
Infelix canibus, præda voranda suis?
En, mihi mens nemorum studijs iuuenilibus arsit,
Et perijt studijs mens prope capta suis.
Mens fuit, ancipites venatu pellere curas;
Non tamen in syluis, præcra Diana, tuis.
Sylua mihi rapidis non est latrata molossis,
Lustra nec infestâ sollicitata cane.
Nec iuga Taygeti neque Menala territa cornu,
Nec fuluus volucris cuspide stratus aper.
Nec mea Parthenijs circumdata retia syluis,
Nec meditata feris callida lina dolos.
Numquam ego vel pedicas, venabula, tela, vel arcus,
Vllâve Spartanae Virginis arma tuli.
O vtinam meus ista mihi, Dictynna, fuisset!
Non ego nunc præda cingerer arte mea.
Heu quibus imprudens studiis mihi torpuit atas!
Quin potius, nemorum crura notata rubis?
Cur quasita tuis mihi premia, Bacche, trapedis?
Aut agitata tuis præda, Cupido, iugis?
Non tantùm pharetram neque tantùm tela Cupido,
Cauta sed, vt fallas, fila, plagasq; geris.

E

Pampineos

Pampineos tantùm neque concutis Euie thyrsos,
 Sunt quoque, quèis capias ebria crura, doli.
 Cùm surgit Dalila Sampson malè tonsus ab vlnis,
 Vinc̃ta Philisthæo brachia fune tulit.
 Cùm iacet ignoto Noè superatus Iaccho,
 Compede succiduos stringis Iacche pedes.
 Ecce, volupta suis iam me quoque cassibus ambit,
 Quæ toties votis præda petita meis.
 Hei mihi, quot circum pedicarum indagine cingor!
 Seu fera venantùm præpete septa globo.
 Scilicet illa fuit spectri seralis imago,
 Antonio, celsi culmine visa iugi:
 Cùm patuère, oculi collecta sub vnus ictum
 Omnia, quæ mundo dedita regna iacent;
 Omnia, ceu parua tellusq; polusq; tabellâ,
 Pictaq; stant minimo corpora tota vitro:
 Omniaq; hac ingens obsepserat vndique rete,
 Multaq; furtiuis stamina sparsa vijs.
 Quisque suos laqueos, sensit sua vincula quisque;
 Hic caput, ille pedes vinc̃tus, & ille manus.
 Nempe suâ capitur laqueatus quisque voluptâ,
 Vt visco stolidæ decipiuntur aues.
 Ah! sua nexi libus tendit mors vndique tramis
 Retia, arachneæ callidiora dolo.
 Vtq; sedet nigro venator araneus antro,
 Insidians pennis, stridula musca, tuis:
 Sensit vbi motâ trepidare cubilia, tela,
 Emicat, & trepidam raptat in antra feram:
 Aut qualis viridi latet arbore callidus auceps;
 Pennipedi meditans vincla dolosa gregi.

Linigeros abdit vicino gramine vallos,
Spargit & in nitido plurima grana solo.
Et circum inclusas secretâ crate volucres,
Quaę canant vinctâ compede, ponit aues.
Hæ, saltu, & cantu; leuis ille foramine buxi;
Hæ socias, prædam, decipit ille suam.
Venantûm haud aliter scelerum comitata coronâ
Implicat insidijs mors sua quemque suis.
Quiq; super laqueos nisus dare corpora saltu,
Heu miser, in stygias precipitatur aquas!

Dolores inferni circumdederunt me, preoccupauerunt me laquei mortis. Ps. 17.

Aug.
folilo.
cap. 12.

ECce Domine Deus meus, mundus totus plenus est concupiscentiarum laqueis, quos parauerunt pedibus meis, & quis effugiet hos laqueos?

Hierc.
Thren.
3.
Ambr.
de bo
no
mortis:
cap. 5.

Venatione ceperunt me quasi auem inimici mei grati.

Auis enim quæ descendit ex alto, vel quæ in altum se extollere non potest, frequenter aut laqueis capitur, aut visco fallitur, aut quibuscumque irretitur insidijs: sic quoque & anima nostra. Laqueus, in auro; viscus, in argento; nexus, in prædio; clauus est in amore. Dum aurum petimus, strangulamur; dum argentum quærimus, in visco eius hæremus; dum prædium inuadimus, alligamur. Quin etiam mulieris decus, dum tentat, astringit.

Bern.
scim. 3.
super
Qui ha
bitat in
adinto
ris.

Sed qui sunt venatores isti? venatores utique pessimi & nequissimi, callidissimi & crudelissimi. Venatores qui cornu non sonant ut audiantur, sed sagittant in occultis immaculatum. Ipsi Rectores sunt tenebrarum harum, astutissimi versutiâ & malitiâ diabolice fraudis; ita ut, sicut est ante venatorum bestia; sic ad eorum comparationem sit quilibet astutissimus hominum.

Bonau.
cap. 1.
foli.
loq.

O anima fragilis ad resistendum, facilis ad cadendum, difficilis ad surgendum! qualiter istius aduersarij laqueos euadere poteris, quem

quem tantis subtilitatibus præditū agnoscis?

Intellige quia in medio laqueorum ambulat, & subtus machinas tranſeas imminentes. Omnia rētibꝫ plena ſunt; Diabolus laqueo cuncta compleuit.

Orig.
hom. 2.
in Cāt.

Ecce terendit ante pedes noſtros laqueos infinito, & omnes vias noſtras varijs impleuit decipulis, ad capiendas animas noſtras, & quis effugiet? laqueos poſuit in diuitijs, laqueos poſuit in paupertate, laqueos tetendit in cibo, in potu, in voluptate, in ſomno, & in vigiliā; laqueos poſuit in verbo, & in opere, & in omni viā noſtrā.

Aug.
foli-
loq.
cap 16.

Abscondita eſt in terrā pedica eius, & decipula illius ſuper ſemitam. In terrā pedica abſconditur, cū culpa ſub terrenis commodis occultatur; inimicus quippe inſidians oſtendit humanæ menti, in terreno lucro, quid appetat, & occultat peccati laqueum, vt eius animam ſtringat, quatenus videat quid eſt quod concupiſcere valeat, & tamen nequaquam videat in quo culpæ laqueo pedem ponat. Et tunc ab antiquo hoſte ſuper ſemitam decipula ponitur, quando in actione huius mundi, quam mens appetit, peccati laqueus paratur; quæ videlicet non facilè deciperet, ſi videri potuiſſet; ſic quippe decipula ponitur, vt dum eſca oſtenditur, nequaquam ipſa à tranſeunte videatur. Sæpè ergo proponuntur animo cum culpâ honores, diuitiæ, ſalus,

Greg.
lib 14.
mor c.
6. in c.
18. Iob.

& vita temporalis, quæ mens infirma, dum quasi escam videt, & decipulam non videt, per escam quam vidēs appetit, in culpâ constringitur, quæ non videtur.

Basil.
de non
adha-
rendo
rebus
sæcula-
ribus.

Et quemadmodum peruersi quidam & subdoli homines, quorū studium est & propositum ex aliorum bonis ditescere (eam tamen potentiam non habent, vt apertâ violētâ vtantur) vias insidiosè obsidere solent; & si locum aliquem circa illas aut conuallibus profundis interruptum, aut dumorum densitate obscurum viderint, in illum sese abduunt; & huiusmodi velamento, viatorum circumquaque conspectum, ne præuideantur, amoliti, ex inopino illos adoriuntur, ne quisquam eorum laqueos periculosos videre prius queat, quàm in illos incidat: ita & Satan infensus nobis, & antiquus hostis, mundanarum oblectationum vmbri sese insinuās (quæ periculosæ circa vitæ huius viam, latronem oculere solent, & latibula præbere insidiatori) indè improuisos nobis perditionis laqueos substernit. Oportet itaque nos animi oculos perpetuò vigiles circumquaque diducere, & quidquid iucundum apparet, mox suspectum habere, & prætercurrere; nec aliquam illi cogitationem applicare, etiamsi aurum copiosè propositum videatur, & idoneum quod à volentibus tollatur, etiamsi quascumque delicias terra proferat,

proferat, & preciosa tabernacula ostendet: etiam si choreas, comestiones, ebrietates, & mēsas concentuum modulatione iucundas videamus; etiam si offeratur venustas corporum. Sub his namque omnibus ita iucundis, latebras habet communis noster hostis, expectans num per obiectorum spectacula illecti, relictâ Regiâ viâ, ad ipsius aliquando insidias ipsi vltro declinemus. Et plurimum sanè timendum est, ne quo pacto illis incautè accurrētes, & oblectationem illam, quam vsurpantibus offerunt, nihil habere periculi putantes, primo statim gustu, dolosè abditum hamum voremus, atque illo postea (nolumus, velimus) ligati, ad terribiles latronis latebras *Mortem*, scilicet, per huiusmodi illecebras, imprudentes trahamur.

Attolle [ô homo] animam tuam ne eam Ambr. lib. de bono- mortis cap. 6. illiciat esca laqueorum. Voluptates sæculi, escæ quædam sunt, & (quod peius est) escæ malorum, escæ tentationum. Dum voluptatem quæris, laqueos incurris. Oculus enim meretricis laqueus amatoris est; oculus ergo meretricis, est laqueus. Laqueus est etiam fermo meretricis, qui obdulcat ad tempus, fauces tuas, & postea exasperat eas amaritudine conscientix peccatricis. Laqueus est aliena possessio plēna amœnitatis. Omne iter istius vitæ plenum laqueorum est. Vnde iustus dicit: *In viâ hâc, quâ ambulabam,*

bam , absconderunt laqueos mihi.

Ibid.

Quoties inimicus, cordi nostro conatur inferere, quo nos reflectat à sanctitatis proposito & pijs votis? Quoties corporeos inflammat ardores? Quoties occurfare facit oculos meretricios, quibus castum sustentet affectû, vt improvise amoris spiculo feriat imparatû? Quoties inserit animo tuo verbum iniquû, & cogitationes cordis absconditas? His anima, quæ cupit euolare, deponitur. Sed tu oblectare quasi bonus miles CHRISTI IESU.

Ibid.

Et quid de extraneis laqueis loquar? hostis nobis laquei sunt cauendi in ipso hoc corpore nostro, laquei circumfusi nobis sunt, quos debemus vitare.

Ambr.
lib. 4.
in c. 4.
Lucæ.

Honorum gratia, sublimitas potestatum, epulatum suauitas, forma meretricis, laqueus est Diaboli.

Ambr.
de bo-
no
mor-
tis. c. 9.
Aug. in
Ps. 68.

Ergo nõ laqueis nos credamus, & retibus ijs quæ decipiunt & illudunt; non sequamur illecebrosa & seductoria.

Sed tantum valet animi præsumptio, vt & coram ipsis muscipula sit, & incidant in eam; obscurentur oculi eorum ne videant.

Aug.
feli-
loq. c.
16.

Sed tu Domine libera nos de laqueo venantiû, & à verbo aspero, vt cõfiteamur tibi, dicentes: *Benedictus Dominus, qui non dedit nos in captionem dentibus eorum: Anima nostra sicut passer erepta est de laqueo venantium, laqueus contritus est, & nos liberati sumus.*

LIBRERIA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

*Non intres in iudicium cum seruo tuo, quia non
iustificabitur in conspectu tuo omnis uiuens. Pal. 149.
20.*

X.

Non intres in iudicium cum seruo
tuo. *Pfal. 142.*

Quod decus est Dominis, ad iura laceffere ser-
uos?

Palmaq̄, qua serui, iure vadantis Herum?

Et seruilis hero vertit victoria probro,

Et reus offensa seruus herilis abit.

Crede mihi, pudor est, mecum tibi texere rixas,

Iurgia nec tecum conuenit esse mihi.

Non ego sum, tanta cui sit fiducia pugna,

Non ego materies litibus apta tuis.

Nempe tuis scribi vis bella forensia fastis,

Auc mea, fortè, tuam vincere, caussa potest:

Cuius erit felix aded facundia lingua,

Qua sperare sibi tanta tropaa queat?

Iuridici nulla est ita vox exercita rixis,

Quo tua debilior caussa, loquente, cadat.

Heu nimis immitem dispensas cognitor vnam,

Nec tuus inflecti se rigor ille finit!

Sat tua nota quidem gemino clementia mundo;

Blandaq̄, & in pœnas est tibi lenta manus:

Mœstaq̄, cum statuis, tristi tibi mœror in ore est,

Tamq̄, rei damno, quàm reus ipse, doles.

Parq̄, tibi pœna est de crimine sumere pœnam,

Ac sua de plexo crimine pœna reo est.

Nec sibi, quam patitur, possit quis demere noxam,
 Quisque sui quamvis arbiter ipse foret.
 Non tamen ut veras habeant hæc carmina laudes
 Ausim Iudicij puncta subire tui.
 Nam licet in miseros bonus es, veniaq; paratus,
 In fontes etiam, iure, seuerus agis;
 Et tibi tam iustâ pendet lanx vtraque librâ,
 Par sit ut ex æquo gratia, parq; rigor.
 Nec finis affectus, captiuâq; pectora duci,
 Nec subigunt animum lenia verba tuum.
 Nec, si cauidici vox incantauerit aures,
 Facundiâ minimum diluat arte nefas.
 Perdidit hic cassas facundiâ, Suadaq; vires,
 Et silet hoc omnis gratia muta loco,
 Nec prece, nec precio; nec fraude, nec arte, nec astu
 Prostitit hoc vniquam vendita caussa foro.
 Quis fecet intrepidus tam duro Iudice lites,
 Aut tantum impavidus pareat ante Deum?
 Non ego si sæui vocer inter ouilia Martis,
 Dura tui me tuam septa, Gradiue, fori.
 Nec trepidem (licet ipsa Decem citet hasta virorum)
 Ne mea, centeno iudice, caussa labet.
 Nec tua, (caussarum scopulos) infamia, Cassi,
 Pulpita, si iubeat Prætor, iniqua querar.
 Nec Rhadamantei verear subsellia regni,
 Scannaq; Dyctæi litigiosa Ducis.
 Nec, quibus inclusas tenet arbiter AÆacus umbras,
 Infernis dubitem iura subire plagis.
 Quilibet in caput hoc dicet suffragia iudex
 Et serat immites qualibet vrna notas:

*Causarum mihi tot lingua est inflata tropais,
 Se putet vi nullo cedere posse foro.*
*Vnius at timuit solummodo Iudicis urnam,
 Iudicis & testis qui vice solus agit.*
*Qui, semel vt seuâ sententia lata tabellâ est,
 Nec prece, nec lacrymis, triste retractat opus.*
*O durum, ô fatale reus, miserisq; tribunal,
 Quo Iudex rigido tam grauis ore sedet!*
*Dicitur immotis triduoq; supinus apertis,
 Hunc oculis Agathon extimuisse diem.*
*Vtq; sibi noxa Paulus non conscius esset,
 Hoc tamen est veritus iudice stare nocens.*
*Quiq; sui Salomon doctissimus audiit cui,
 Mens pura est, quemquam dicere posse, negat.*
*Quin sacer hâc etiam trepidus formidine Psalter;
 Iudice te, tutus quis reus, inquit, erit?*
*Quiq; tot aduersos tulit aquo pectore casus,
 Vix fore clara satis sydera; Iobus ait.*
*Si trepidant igitur, tanto censore, columna.
 Quo stabunt tabule, ligna caduca, pedes?*
*Siq; tremunt pauida nutante cacumine cedri,
 Quâ spe parua suam sylvâ tenebit humum?*
*Frigidus, heu! refugit mihi toto corpore sanguis,
 Aspectus quoties hac subit urna meos.*
*Non secus ac visâ cunctima sortè securi,
 Decepto refugit verbere tunsâ caput.*
*Parce precor, neque ius mihi dic hâc cognitor urnâ
 Sancta Themis causâ qua cadat ipsa suâ.*

Non

Non intres in iudicium cum seruo tuo.

Pfal. 142.

Aug. in
Pfal. 142.

NON litigemus ; nolo tecū habere causam, vt ego proponam iustitiam meam, tu conuincas iniquitatem meam. Indignum est tibi, cum seruo tuo intrare in iudicium, nec quidem cum amico tuo. Noli ergo intrare mecum in iudiciū Domine Deus meus. *Quamtuilibet rectus mihi videar, producis tu de thesauro tuo regulam; coaptas me ad eam, & prauus inuenior; ne intres in iudicium cum seruo tuo: misericordiā indigeo, fugitiuus adeo, pacem quæro.*

Iob 14.

Dignum ducis, super huiuscemodi aperire oculos tuos, & adducere eum tecum in iudicium?

Ambr.
in Psal.
36.

Vocat te: in iudicium venies. Quid respondurus es ei, qui nisi iterum tibi donet, peristi? ideò S. David iudicium refugit; misericordiam poscit, dicens: *& ne intres in iudicium cum seruo tuo.*

Bern.
serm. 8.
super
Beati
qui ha-
bitant.

Quid enim tam pauendum, quid tam plenum anxietatis & vehementissimæ sollicitudinis excogitari potest, quàm iudicandum astare illi tam terrifico tribunali, & incertam adhuc expectare sub tam districto Iudice sententiam. *Horrendum est, ait Aposto- lus, incidere in manus Dei viuentis.*

Ambr.

Ipsc est autem testis & Iudex, Iudex & testis

testis, quem nulla conscientia peccatrix effugere potest. Omnia enim nuda & aperta sunt oculis eius. in orationibus.

Et sicut illi, qui è carceribus educuntur, vnà cum ipsis catenis ad iudicium protrahuntur, sic omnes animæ, cum hinc emigrauerint, varijs peccatorum catenis implicitæ ad terribile illud ducentur tribunal. Chryf. in c. 4. Math. hom. 14.

[Etece ego] iam iam præsentabor ante districtum iudicem de operibus meis rationem redditurus. Væ mihi misero cum venerit dies illa Iudicij, & aperti fuerint libri, in quibus omnes mei actus & cogitationes Domino præsentandæ recitabuntur. Tunc demisso capite præ confusione malæ conscientie in iudicio, coram Domino, stabo trepidus & anxius, vtpote commemorans scelerum commissa meorum. Tunc anima inueniens oculos clausos, & os, aliosque corporis sensus, per quos solemus egredi & delectari in his exterioribus, reuertetur ad se, & cadet sub se: & quia amore mundi & carnis voluptate, Dei amorè dereliquerat, derelinquetur à Deo misera in horâ tantæ necessitatis, atq; dæmonibus tradetur in inferno crucianda. [Anima mea] ingenti horrore cõcutitur, & multiplicibus cogitationum æstibus agitur, cum vrgente solutione carnis, & subductis è medio omnibus, se & illum terminum considerat, cui appropinquat; & post paululum

Bern. medit. cap. 2.

paululum hoc inuenit quod in p̄petuum mutari non poterit.

Greg.
lib. 24.
mor.
cap. 7.

Neque enim tunc immeritò cuiuslibet anima terretur, quando post pusillum hoc inuenit quod in æternum mutare non possit. Consideramus quippe quod viam vitæ præsentis nequaquam sine culpâ transire potuimus. Consideramus etiam, quia nec hoc quidem, sine aliquo reatu nostro est, quod laudabiliter gessimus, si remotâ pietate iudicemur. Quis enim nostrum vitam præcedentium Patrum valeat vel superare vel assequi. Et tamen Dauid dicit, *Ne intres in iudicium cum seruo tuo; quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens.* Paulus cum diceret, *Nihil mihi conscius sum;* cautè subiunxit: *Sed non in hoc iustificatus sum.* Ioannes dicit: *Si dixerimus, quia peccatum non habemus, ipsi nos subducimus, & veritas in nobis non est.* Iacobus ait: *In multis offendimus omnes.* Quid ergo facient tabulæ, si tremunt columnæ? aut quomodo virgulta immobilia stabunt, si huius pauoris turbine etiam cedri quatuntur? Solutioni ergo carnis appropinquans nonnunquam terrore vindictæ etiam iusti anima turbatur.

Greg.
cap. 23.
in 7. c.
Iob.

Quantalibet enim iustitiâ polleant, nequaquam sibi ad innocentiam vel electi sufficiunt, si in iudicio districtè requirantur: sed hoc tunc ad solatium suæ creptionis inueniunt;

niunt, quod nequaquam se posse suffice-
re humiliter sciunt. Sub humilitatis ergo te-
gmine, à gladio se tantæ animaduersionis
abscondunt, & quo terrorem venturi Iudi-
cis præstolantes continuo timore trepidant,
eo indefinenter agitur vt paratiores fiant.

Noli, quæso, pijsissime Domine, scribere
aduersum me amaritudines meas, vt *intres in*
iudicium cum seruo tuo, sed secundum multitudi-
nem miserationum tuarum dele iniquitatem meam.
Væ mihi misero, cùm venerit dies Iudicij, &
aperti fuerint libri conscientiarum, cùm di-
cetur de me: *ecce homo & opera eius.* quid fa-
ciam tunc, Domine Deus meus, cùm cæli
reuelabunt iniquitatem meam, & aduer-
sum me terra consurget? Ecce nihil respon-
dere potero, sed demisso capite, præ confu-
sione, coram te stabo trepidus & confusus.
Heu me miserum, quid dicam! clamabo ad
te, Domine Deus meus, *quare iacens consu-*
mor? Plange anima mea, sicut vidua super
virum pubertatis suæ; vlula misera & plora,
quoniam dimisit te sponsus tuus? Miserere,
ne desperem, sed te sperando respirem; &
si ego commisi vnde me damnare potes, tu
non amisisti vnde saluare soles. ne memi-
neris dulcissime I E S V, tuæ Iustitiæ aduer-
sus peccatorem tuum, sed esto memor be-
nignitatis tuæ aduersus creaturam tuam;
ne memineris ire aduersus reum, sed me-
mor

Aug.
medit.
cap. 39.

mor esto miserationis tuæ aduersus miserum, obliuiscere superbum prouocantem, & respice miserum inuocantem. Quid enim est IESVS nisi Saluator?

BIBLIOTECA NAZIONALE
ROMA
VITTORIO EMANUELE

*Non me demergat tempestas aqua, neq; absor-
beat me profundum! Psal. 69.*

XI.

Non me demergat tempeſtas aquæ,
neque abſorbeat me profundum.
Pſalm. 68.

Omnis inſtabilis leuis inconstantia Ponti,
Qui tot pellicibus carbaſa fallis aquis!
Nempe fluis vitreis refluifq; argenteus vndis,
Mentiturq; tuus dura metalla liquor.
Nonnumquam placidus, tacita ſtas more paludis,
Nec magis vlla lacu ſtagna modeſta iacent.
Sapè tibi horrificat, vix ſummum fluctibus æquor,
Cùm leuis exiguo ſtringitur vnda Noto.
Mobilibusq; ſalit circum caua ligna choreis
Subſiliuntq; leui vela petulcarate.
Quin ſinis eratis ſindi freta mollia roſtris,
Vtq; tibi canas tonſa ſtagellet aquas:
Nunc, velut è duro rigeant tibi terga metallo,
Tot tereris remis, terra quot ipſa rotis.
Et tua, ne quâ parte, fides ſuſpecta labore,
Marmor a perſpicuo pandis aperta ſinu:
Quis tam perſpicuo fraudem putet eſſe profundo?
Aut vitreo tantos amne latere dolos?
Ecce vbi diſcinctam iam non tenet anchora puppent;
Auraq; remigio prona ſecundat iter,
Quàm citò deſerto diſceſſit littore pinus,
Et iam nulla domus, nulla videtur humus,

*AEolida magno flantes circum agmine fratres,
 Sunt animi motus, gens violenta, mei.
 His ventis, hâc naue, per hâc ego carula currens,
 Tot sensu humanis rebus inesse vices.
 O fallax nimum mendaci vita sereno,
 Quæ nigra de lætis tam citò regna facis?
 Nulla deest Venerum tibi copia, nulla leporum,
 Omnia blanditijs, lætitijsq; fluunt.
 Plurima incunda celebrantur festa voluptæ,
 Araq; tristitia nulla dicata litat.
 Dum furit intus amor, venisq; agitata libido,
 Triste nihil, fraudem fraude tegente, patet.
 Ast modò, cum stygio vitiorum erumpere fluctu,
 Hisq; animum ventis asseruisse lubet;
 Tunc videt, heu! quâto fuerit mens hausta profundo,
 Quoq; gemit, scelerum quàm graue sentit onus.
 Atque vtinâ! vt, liquidis Pelagi qui mergitur vndis,
 Exerit Oceano terq; quaterq; caput;
 Sic imo scelerum mersus semel aquore mentem,
 Submersas superis tendat ab amne manus!
 Sed velut in tetrum putei qui labitur antrum,
 Quem simul & putei tracta ruina regit;
 Aut gelidas fracto subijt qui marmore cruſtas,
 Nequicquam obstructo flumine tentat iter:
 Non aliter, prono scelerum qui vortice raptus
 Vix tulit à superis, vnus & alter, opem.
 Aspicias, vt certem pugnantibus, vna, duobus;
 Bella mouente Noto, bella mouente salo? [da,
 Aspicias, vt caput hoc propè mergat & Auster & vn-
 lamq; necaturas ducere cogar aquas?*

Non me demergat tempestas aquæ, neque absorbeat me profundum. Psalm. 68.

QVAM diu miser iactabor in fluctibus mortalitatis meæ, clamans ad te, Domine, & non exaudis? Audi clamantem Domine *de hoc mari magno*, & adduc me ad portum felicitatis æternæ. Felices, qui de periculo *maris huius* educti, ad te *Deum, portum tutissimum* peruenire meruerunt! ô verè felices, qui de *pelago* ad *littus*, de exilio ad patriam, de carcere ad palatium peruenerunt, optatâ iam quiete beati! Infelices heu nos miseri, qui per *maris huius magni fluctus procellososq; voragines nauim trahimus* ignorantes an ad portum salutis peruenire valeamus!

Aug.
solilo.
cap. 35.

Pater misericordiarum, audi ciuiatum pupilli tui, & porrige manum tuam, optimam adiutricem, vt retrahat me *de profundis aquarum, & de lacu miseria & deluto facis*, ne peream vidente misericordiâ oculorum tuorum, aspiciente clementiâ viscerum tuorum, sed euadam ad te, Dominum Deum meum.

Aug.
solilo.
cap. 37.

Pelagus enim est longè lateq; protensum *hac vita*; & quemadmodum in mari vniuerso sinus diuersi, alijs atque alijs tempestatibus commouetur præcipuè: velut *Ægæum* ventis exasperatur; *Thyrrenû* vero fretum propter angustias; *Charybdis* autem quæ est *Libyen* versus, propter stagna *Syrtis* & breuia.

Chryf.
hom.
82. in
Matth.

Pontus magnitudine fluctuum atque impetu; Hispanicus Oceanus, quia inuius, carentiâ portuum & locorum ignorantia intricatus, difficilis nauigantibus est; similiter alia Pelagi pars, alijs de caussis: sic & in vitâ nostrâ fieri videmus.

Rupertus li. 5.
in c. 8.
Apoc.

Nauium quoque nomine *vita hominû transitoria* designatur: quemadmodum & in Iob: *dies mei, inquit, transierunt sicut naues, poma portantes.*

Greg. lib. 9.
mor. c. 24.
in cap. 9.
Iob.

Ambr. præf.
in 4. li.

super
Euang.
Lucæ.
Chryl.
ho. 33.

Et huc, illucque *mentis nostræ nauis* impellitur, quia & Paradyfi celsitudinem meminimus, & *importunos tentationum fluctus* ex carne toleramus.

Quod autem mare abruptius quàm sæculum? tam infidum, tam mobile, tam profundum, tam immundorum spirituum flatibus procellosum?

Quod à diuersis peccatis & varijs tentationibus, velut quibusdam fluctibus æstuat, de quo scriptum legimus: *Hoc mare magnum & spatiosum.*

H' erō.
epi. 1.
ad He-
liod.

Nolite credere, nolite esse securi; licet in modum stagni fufum æquor arrideat; licet vix summita iacentis elemēti spiritu terga crispentur; magnos hic campus montes habet. Intus inclusum est periculum, intus est hostis. In illo æstu, charybdis luxuriæ salutem rotat. Ibi ore virgineo, ad perpetranda naufragia scylla seu renidens libido blanditur.

Hic

Hic barbarum littus, hic Diabolus pirata,
cum socijs portat vincula capiendis.

In hoc magno sæculi huius diluuiò, vbi
circumflantibus procellis non inuenitur fi-
da statio, & locus eminẽtiòr vbi pes colum-
bæ aliquatenus valeat requiescere.

Ambr.
in ora-
tion: b.

Magnam faciunt tempestatem multitu-
dines cupiditatũ, quæ velut in quodam fre-
to corporis nauigantem hinc atque indè per-
turbant, vt gubernator sui esse animus non
possit.

Ambr.
Apol.
poster.
pro Da-
uid c. 3.

Mens quippe humana, quot tentationes
patitur, tot flatibus mouetur. Hæc enim ple-
rumque ira perturbat; cùm recedit ira, succe-
dit inepta lætitia; luxuriæ stimulis vigetur;
æstu auaritiæ longè lateque ad ambienda,
quæ terrena sunt, tenditur: aliquando hanc
superbia eleuat, aliquando verò inordinatus
timor in infimis deponit.

Greg.
lib 17.
mor. c.
23. in
cap. 13.
Iob.

[Ecce Domine] *Iniquitates meæ supergressæ
sunt caput meum, & sicut onus graue grauatæ sunt
super me, & nisi tu (cui proprium est misereri
semper & parcere) dexteram tuæ maiestatis
supponas, mergi cogor miserabiliter in pro-
fundum.*

Aug.
medit.
cap. 39.

*Tu dominaris potestati maris, motum autem flu-
ctuum eius tu mitigas.*

Psal. 88

Magnus est puteus, profunditas iniquita-
tis humanæ. Illuc quisque, si ceciderit in al-
tum cadet: metuenda ista res est vehemen-

Aug. in
Pl. 68.

ter. Si videris hominem fecisse iniquitatem, merfus est in puteum. Quando autem illi dixeris iniquitatem ipsius, & dixerit: verè peccavi, fateor, non super eum clausit puteus os suum. Cùm autem videris eum dicere: Quid enim mali feci? factus est defensor peccati sui; clausit super eum puteus os suum, quæruatur non habet.

Aug.
foli-
loq. 1
cap. 35.

Spes humani generis, CHRISTE, Deus de Deo, refugium nostrum & virtus, cuius lumè à longè, inter caliginosas nebulas, super maris procellas, quasi stellæ maris radius, oculos nostros irradiat, vt dirigamur ad te, portum. Guberna, Domine, nauim nostram, tuâ dexterâ, clauo crucis tuæ, ne pereamus in fluctibus, *ne nos demergat tēpestas aqua, ne absorbeat nos profundū*; sed vnco crucis retrahe nos ab hoc pelago, ad te solamen vnicum nostrum, què à longè (quasi stellam matutinam, & solem Iustitiæ) vix lacrymantibus oculis, in littore cœlestis Patriæ, nos expectantem videmus: exaudi nos *Deus salutaris noster, spes omnium finium terræ, & in mari longè*. In mari turbulento versamur; tu in littore stans, aspicias pericula nostra: *Saluos nos fac, propter nomen tuum*. Da nobis, Domine, inter Scyllam & Charybdim ita tendere & tenere medium, vt vtroque periculo euitato, securi perueniamus ad portum.

ST. LOUIS, MO.
RCA
MAY 1942

*Quis mihi hoc tribuat ut in inferno protegas me,
et abscondas me donec pertranseat furor tuus? Job. 17.
12.*

XII.

Quis mihi hoc tribuat, vt in inferno
 protegas me, & abscondas me, do-
 nec pertranseat furor tuus? *Iob 14.*

Quis mihi securis dabit hospita tecta latebris?
 Tecta, quibus dextra seruet ab igne tua?
 Heu! tuus ante oculos quoties furor ille recursat,
 Vix ego fida mihi lustra sat vlla reor.
 Tunc ego secretas, vmbacula frondea, sylvas,
 Antraq; soliuagis opto relicta seris.
 Tunc ego vel medijs timidum caput abdere terris,
 Aut maris exesâ condere rupe velim.
 Tunc voueam penitâ montis latuisse cauernâ,
 Bustorum effossos aut subisse lares.
 Aut sinuosa nigri spelæa natasse profundi,
 Oceani glaucas, scrupæa regna, domos:
 Aut numquam aspectos Phæbo, Phæbeq; penates,
 Aut habitasse tuos, nox tenebrosa, specus.
 Dum quatit astriferos flammatus Iuppiter orbes
 Et iacit accensâ tela trisulca manu;
 Tristia; ne noceant, metuendâ fulmina flammâ,
 Daphnide, qui metuit, tempora cincta tegit.
 Turubra cum torques furibundâ spicula dextrâ,
 Nulla iuuant folijs laurea ferta suis.
 Nulla iuuant tacitis latebrosa cubilia syluis.
 Sylua tuis oculis omnis & vmbra patet.
 Clauserat obscura densis se frondibus vmbra,
 Carpserat arboreas qui malè primus opes;

*At vbi vicino vestigia Numine sensit,
 Erubuit, lucoproditus ipse suo.
 Nulla iuuat refugo spelunca immanis biatu,
 Hospita montiuagis lustra nec vlla seris.
 Mitia quæ sensit Medus puer antra leonum,
 Effera Chaldaeos antra dedere neci,
 Nulla iuuant penitis spelæa reperta latebris
 Fida nec umbrarum, senta sepulcra, domus.
 Tectus in obscurâ deprêndere, Lothe, cauernâ,
 Et fratrem è tumulo frater humate vocas.
 Quid memorem vt tumidâ Ionas se merferit vndâ,
 Nec mersum stabili texerit vnda fide?
 Hauserat immani Ionam qua bellua ventre,
 Innocuo Ionam bellua ventre vomit.
 Nulla fides vitreo pelagi, nisi vitrea, fundo;
 Peruia perspicuo quid tegat vnda freto?
 Nulla fides clausis, Libitina longa sepulcris;
 Produntur tumulis ossa sepulta suis.
 Nulla fides tacitis, quas vallant saxa, latebris;
 Tecta cauerna suo sepè relecta sono est:
 Nulla fides nemori, vel opacæ frondibus umbrae,
 Ambo caduca pari fronsq₃, nemusq₃, fide.
 Nec mare, nec tellus, nec lustra, nec antra, nec astra,
 Tutæ nec illa mihi, quæ super astra, via.
 Tu potes hoc tutis solus caput abdere claustris,
 Dum tuus abdiderit fulmina stricta furor.*

Quis mihi hoc tribuat, ut in inferno protegas me, & abscondas me, donec pertransseat furor tuus? Iob 14.

QUò ibo à spiritu tuo, & quò à facie tuâ fugiam? Quis est locus recepturus fugitiuum Dei: homines qui suscipiunt fugitiuos, quærunt ab eis, à quo fugerint: & cum seruum inuenerint alicuius Domini minùs potentis, tum sine vllò timore suscipiunt, dicentes in corde suo; non habet iste talem Dominum, à quo possit inuestigari; cum autem audierint Dominum potètem, aut non suscipiunt, aut cum magno timore suscipiunt, quia homo potens falli non potest. Vbi non est Deus? quis fallit Deum? quem non videt Deus? à quo fugitiuum suum non repetit Deus? quò ergo ibit fugitiuus iste à facie Dei? vertit se huc atque illuc, quasi quærens locum fugæ suæ: si ascendero in Cælum, tu ibi es, si descendero in infernũ, ades? Si me extulero, te inuenio repressorẽ; si me abscondero, te inuenio inquisitorem. Quò ergo iturus sum, vt à facie tuâ fugiam, id est, iratum te nõ sentiam? Hoc consilium: sic fugiam à facie tuâ, sic fugiam à spiritu tuo; ab vltore spiritu, à vindice facie, sic fugiam. Quomodo? si recipiam pennas meas in directum, & habitauero in extremis maris. Sic possum fugere à facie tuâ. Mirum si in extremis
maris

Pf. 138.
Aug. in
hunc
locum.

maris non est, qui nec apud inferos deest:

Hierō.
lib. 9.
in c. 29.
Isaiz.

Vae qui profundi estis corde ut à Domino abscondatis cōsiliū, quorum sunt in tenebris opera, & dicunt: Quis videt nos & quis nouit nos? Idcirco arbitrantur Deum sua nescire consilia, quia in tenebris sunt opera eorum, & dicunt, Quis videt nos? & quis nouit nos? non recordantes eius quod ad Deum dicitur: Tenebra non obscurabuntur à te, & nox sicut dies illuminabitur, & sicut tenebra eius ita & lux eius.

Ambr.
lib. 7.
de in-
terpel-
lat. Iob
cap. 3.

Considera illū de quo ait in Ecclesiastico Syrah: *homo transgrediens in lecto suo, dicens in animā suā: quis me videt? tenebra circumdant me, & parietes cooperiunt me, quem vereor?* hic qui se existimabat ab eo qui omnia videt, non videri, & tenebris putat commissā suā posse celari, vmbra præ tendit, sed frustra latere se credit, cū oculus Domini lucidior sole, occulta omnia deprehendat, tenebrosa illuminet & intimi cordis penetret conscientiam, atque in alta & profunda descendat. Vanus ergo, qui putat tenebris esse se tutum, cū lucem vitare non possit, quæ *lucet in tenebris, & tenebra eam non comprehendunt*: quasi fugitiuus itaque & malus mercenarius deprehenditur, & antequam se occultat agnoscitur, quia, Domino omnia antequam erant, cognita sunt, non solum quæ facta; sed etiam quæ futura sunt.

Hierō.

Hoc errore decepti Adam & Eua, audientes

tes

tes sonitum pedum deambulantis in Paradyso Dei, absconderunt se sub arbore.

lib. 9.
in c. 29.
Isaie.

Primus [itaque] homo, post culpam, inter arbores Paradyſi, absconfusus inuenitur.

Gre.
lib. 33.
Moral.

Sic habes Adam abscondentem se, vbi Deum cognouit esse præsentem, & quæsitum latere voluisse, & vocatum à Domino eâ voce quæ latentis morderet affectum, hoc est, *Adam vbi es?* hoc est, cur te abscondis? cur lates? cur fugis eum quem videre desiderabas? Ita grauis culpa est pœnitentiæ, vt sine iudice, ipsa se puniat, & velare se cupiat, & tamen apud Deum nuda sit.

c. 3.
Ambr.
lib. 2.
de pœnit. c.
vlt.

Quò te [Adam] duxerunt peccata tua, vt fugias Deum tuum, quem antè quærebas? Timor iste culpam fatetur, latebra przuariationem.

Ambu.
lib. dc
Paradyso c.
14.

Cain quoque dicens: *si eijcis me hodie, à facie tuâ abscondar*, simili stultitiâ Deum arbitratus est ignorare. Et per Amos de impijs & peccatoribus dicitur: *si absconderint se ab oculis meis in profundo maris, ibi mandabo draconi, & mordebit eos.*

Hieron.
lib. 9.
in cap.
20.
Isaie.

[Et tu] quò fugis Propheta [Iona?] non audisti quod Dauid ait: *quò ibo à spiritu tuo, & quò à facie tuâ fugiam?* In terram? sed Domini est terra & plenitudo eius. Ad inferos? & ibi virtus tua non deerit. Ad Cœlum? ibi quoque te esse cognosco. In mare? & eò tendit dextera tua. *Cùm nauim fuisset ingressus, turbantur,*

Chryf.
homil.
de Iona.

turbantur maria, fluctus eleuantur, & profundi Pelagi arena monstratur; & sicut fidele mancipium, cùm seruum fugâ lapsum, (nonnullis etiam communi Domino preciosis ablatis) omni animositate, contra eius retentores insistit, nec antè derelinquit, nisi eum præsentauerit Domino; sic & mare, conseruum agnitum, non alieno patrocínio, nullius postulato subsidio, sed propriâ virtute commotum, vt sibi reddetur, exposcit.

Pauli.
cor. ad
Cythe-
rium.

Nam qui putârat per mare euadi Deum

Et nauis celari, Deo,

*Nunc iste & intra belluam mersam mari,
Adesse sensit arbitrum.*

O digna sancto claustra fugitiuo Dei!

Capitur mari quo fugerat;

*Altumq; vasta missus in ventrem fera,
Viuo tenetur carcere.*

De naue iactus perit & vndis nauigat

Exul soli & hospes sali.

Spatiaturo antro belluini corporis,

Captiuus & liber reus.

Isaiz 2.

Ingredere in petram, abscondere in fossâ humo, & facie timoris Domini, & à gloriâ maiestatis eius.

Tomo.
9. Hieron. ep.
ad A.
mic. in
sciētia;
diuinæ
legis.

Si [enim] umbrato repente Cælo, solis claritas nostris aspectibus denegetur, & productis in nostram humilitatem nubibus, pluuiæ terris immineant; si commotis, vt assolet, elementis, in rotam sui currus tonitruæ

truz

trua concitentur, & hinc, indè fulgurum iacula, palpebris terribiliter obiecta corrufcent, (quamquam & consuetudine illâ contingant) pauemus, contremiscimus, & proni ad terram, depositâ superbiâ, ceruices submittimus: quid faciemus in illâ die miseri, quando reuoluto Cælo, cum Angelicis virtutibus, igneus Dominus totus adueniet? quando cadentibus desuper stellis, sol in tenebras, & in sanguinem luna mutabitur? quando montes sicut cera liquefcent, quando terra ardebit, & arefcent flumina, & maria siccabuntur, & contra rerum naturam consumpto diuinitus humore, ariditatem in aquis ignis operabitur? Quando peccatores dicent montibus, *Cadite super nos, & colibus, tegite nos*: quando vocabunt homines mortem, & vocata non veniet; quando discrimina vertentur in vota, & quod semper oderunt homines, concupiscent?

Esto mihi [Domine] in Deum protectorem & in domum refugij. domus refugij, tu mihi esto, Deus protector, domus refugij. Quò fugio? ad quem locum tutus fugio? ad quem montem? ad quam speluncam? ad quæ tecta munita? quam arceam teneam? quibus muris ambiat? quocumque iero, sequor me. Quicquid enim vis, potes fugere, homo, præter conscientiam tuam. Tu mihi eris domus refugij, ad te confugio, nam à te, quò fugiam?

Aug. in
Pl. 30.

giam? Quocumque iero, ibi te inueniam; & si irasceris, ultorem te inuenio; si placatus es, adiutorem. Nihil mihi ergo restat, nisi ad te fugere, & non à te. Ut euadas hominem Dominum, quicumque seruus es, fugis in ea loca, vbi non est Dominus tuus; vt euadas Deum, fuge ad Dominum; nam non est quò fugias Deum; præstò sunt omnia & nuda Omnipotentis oculis.

BIBLIOTECA NAZ.
S. C. M. A.
177. C. M. D. EMANUELE.

*Nonquid non paucitas dierum meorum finietur
breui? Dimitte ergo me ut plangam paulu-
lum dolorem meum? Iob. 10.* 13.

XIII.

Numquid non paucitas dierum,
 meorum finietur breui? dimitte
 ergo me, vt plangam paululum
 dolorem meum. *Iob 10.*

Scilicet, in magno cupis hoc me ponere lucro,
 Addita quod vita portio parua mea.

Si numerata forent aliquot mihi lustra, vel anni,
 Muneris hic poterat nomen habere fauor:

Stamina sed breuibus iunxisse fugacia filis;
 Obsecro, dic, pauci quantula summa, dies?

Nempe ita, qui vitam modò ducere cœperit infans,
 Dicitur moriens, occubuisse senex.

Sic sua nonnullis descripta est vermibus atas,
 Vna quibus breuis est, integra vita, dies.

Sic aliquis numerat celeres sibi flosculus horas,
 Natali tumultant quem sua fata die.

Floscule mane puer, mediâ vir, floscule, luce;
 Floscule, sub noctem, Sole cadente, senex.

Sic orerisq₃ vno morerisq₃, ô floscule, Phœbo;
 Vno fisq₃ puer, virq₃, senexq₃ die.

Staret adhuc volucrum saltem rota lenta dierum,
 Hora nec admissis qualibet iret equis;

Vermiculi canerent; tot plenis viximus horis;
 Flosculus, & totidem, diceret, herba sui.

Sed tempus rapidis volat irreparabile pennis,
 Fluminis inq₃ modum, lubricus annus abit.

Menstruus impulsis rapitur quoque solibus orbis,
 Et fugiunt, nullo frena tenente, dies.
 Denique precipitis volucris rota vertitur hora,
 Nec remeare potest, quæ semel hora fuit.
 Inuidares, tempus; sua se per puncta trucidat.
 Se pariter fugiens, se pariterq; sequens.
 Qualis teda suo se flammea funerat igne,
 Ipsa sibi bustum facta sibiq; rogas.
 Sic redit in proprium sacclorum circulus orbem,
 Flectitur inq; suas annua meta rotas.
 Scilicet hac veterum fuit obuia fabula vatum,
 Ore pater natos dum vorat ipse suos.
 Nempe minus rerum est, quam temporis, belluo tēpus;
 Seq; fluendo parit; seq; fluendo necat.
 Hora diem, mens emq; dies depascit eundo,
 Bis-senisq; senex mensibus annus obit.
 Annus obit, mensesq; diesq; horaq; recedunt
 Et suus in se iterum tenet pora gyrus agit.
 Ergo meo exiguum spatium: concede dolori,
 Non nisi concesso tempore fata querar.
 Non ego supremis tempus mihi risibus oro,
 Non facit ad risus resve, locusve meos.
 Pro lacrymis spatium, spatium pro planctibus opto.
 Hæc mihi tantilla, quam peto, caussa moræ est.
 Ite igitur magnis, lacrymæ, mea flumina, riuis;
 Ite, ferite truces ora sinumq; manus.
 Ite per os lacrymæ, seuite in pectora palma;
 Pars bona, dum statis, temporis, ecce fugit.
 Sentio, eunt lacrymæ; repetuntur, sentio, planctus.
 Iam fleui & planxi, sistite, iam satis est.

*Numquid non paucitas dierum meorum
finitur breui? dimitte ergo me, vt
plangam paululum dolorem meum.*
Iob 10.

QUID in hoc mundo stabile, quid perenne? Audi cuiusdam venerabilis viri vocem: *tempus*, inquit, *vite mee leuius cursoribus fuit.*

Chryf.
ep. ad
Theo-
dor.
Mon.
tom. 5.

Cum enim primum homo peccauit, æternitas mortalitate mutata est, in nongentos & amplius annos; exinde paulatim recrudescente peccato, in breue tempus, hominum vita contracta est.

Hierō.
epist.
21. ad
Paulā.

Breuis dies hominis sunt; numerus mensium eius apud te est: constituisli terminos, qui prateriri non poterunt. Iob 14.

Quare cautum se ac sollicitum viuere ostendit, qui breuitatem presentis vitæ considerans, non eius vsum sed terminum conspicit; vt ex fine colligat nihil esse quod transiens delectat. Hinc namque per Salomonem dicitur, *Si annis multis vixerit homo, & in his omnibus letatus fuerit, meminisse debet tenebrosi temporis & dierum multorum; qui*

Greg.
lib. 9.
m. c. c.
44. in
cap. 10.
Iob.

cùm venerint, vanitatis arguentur praterita. Igitur cùm culpa animum tentat, mens necesse est, vt breuitatem suæ delectationis aspiciat ; ne ad viuacem mortem iniquitas rapiat , cùm constet quòd ad terminum citiùs mortalis vita præcurrat.

Greg.
lib. 7.
mor. c.
20 in c.
6. Iob.

Sapè etenim dum præsentis vitæ breuitas, quasi diu perseueratura diligitur , ab æternâ spe animus frangitur, & delectatus præsentibus , desperationis suæ caligine reuerberatur.

[Sed] sancti viri, quia breuitatem vitæ indefinenter aspiciunt, quasi quotidie morientes viuunt, & tançò se solidiùs mansuris præparant, quantò & nulla esse transitoria semper ex fine pensant . Hinc quippe Psalmista, veloci cursu fugere vitam peccatoris aspiciens; ait: *Pusillum adhuc, & non erit peccator.* Hinc iterum dicit; *Homo, sicut fœnum, dies eius.* Hinc Isaias ait, *Omnis caro fœnum, & omnis gloria eius, sicut flos agri.*

Aug. in
Ps. 102.

Attendat quid sit homo; non superbiat: *homo tanquam fœnum dies eius.* Quid superbit fœnum, ad tempus modò florens, post paululum arescens ? Quid superbit fœnum ad tempus vicens, & hoc ad paruum tēpus donec sol candescat ? *Sicut flos agri ita efflorescit.*

Quàm

Quàm exiguo tempore transeunt flores? & hoc est pulcrum in herbis. Hoc quod valde pulcrum est, hoc citò cadit. *Omnis caro fœnum*. Et claritas lupinis vt flos fœni: fœnum aruit & flos decidit,

Quasi flos egreditur & conteritur.

Job 14.

Quid enim sunt nati homines in mundo, nisi quidam flores in campo? tendamus oculos cordis, in hanc latitudinem mundi præsentis; & ecce quasi tot floribus, quot hominibus plenus est: vita itaque in carne, flos in fœno est. Homo etenim more floris procedit ex occulto, & subitò apparet in publico; qui statim ex publico per mortem retrahitur ad occultum. Carnis nos viriditas ostendit, sed ariditas pulueris ab aspectibus retrahit, quasi flos apparuimus, qui non eramus, quasi flos arefcimus, qui temporaliter apparebamus.

In idē
cap. 14.
Job.
Greg.

[Imò] quid ab his bestiolis distamus, quas ferunt apud Hypanim fluum (qui ab Europæ parte in pontum influit) nasci, atque vnum diem viuere? sicut ergo ex his ea quæ octauâ horâ mortua sit, prouectâ esset ætate mortua, quæ verò occidente sole, decrepita; eò magis si etiam solstitiali die; sic si longissima ætas, cuius vis hominis conferatur, cum æternitate, in multo minore breuitate,

Isidor.
Clar.
rius
orat.
10. de
mortc.

te, quàm illæ bestiolæ reperiemur.

Naziã.
In præ-
cept.
ad Vir-
gines.

Aug. in
Ps. 38.

——— *Quid enim, mihi dicito, longum*

Hac mortalis habet fatog₃, obnoxia vita?

Tenes diem istum? si tenuisti, hesternum tenes & hodiernum: sed hesternum inquis, non teneo, quia iam non est, istum autem teneo in quo sum, & qui mecum est. Itane? de isto excidit tibi iam quantum à primâ luce transierit. Nonne iste dies à primâ horâ cœpit? Da mihi primam horam eius: Da mihi & secundam eius, quia & fortè ipsa transuolauit. Tertiam, inquis, dabo tibi, fortè enim in ipsâ nunc sumus: Certè ergo sunt isti dies, & est tertia dies; & si tertiam dabis non diem sed horam dabis. Verumtamen ne hoc quidem tibi concedo, si mecum utcumque ista transiisti. Da mihi vel horam tertiam; ipsam mihi da in quâ es. Si enim aliquid eius iam præterijt: & aliquid eius adhuc restat; nec quod præterijt aliquid mihi potes dare, quia iam non est; nec quod restat, quia nondum est. Quid mihi de horâ istâ quæ nunc peragitur dabis? quid de illâ mihi dabis? Cui committam hoc verbum, ut dicam, est. Cùm dicis ipsum est; certè vna syllaba est, & momentam vnum est, & tres litteras habes in ipso ictu. Ad secundam huius verbi litteram non

non peruenis, nisi prima finita fuerit. Tertia non sonabit, nisi & cum ipsa secunda transferit. Quid mihi de hâc vnâ syllabâ dabis, & tenes dies, qui vnâ syllabam non tenes? momentis transvolantibus cuncta rapiuntur. Torrens rerum fluit. Isti ergo dies non sunt, antè abeunt penè quàm veniunt, & cùm veniunt, stare non possunt. Iungunt se, sequuntur se, & non se tenent.

Parce mihi Domine, nihil enim sunt dies mei. Iob 7.

[Hinc] sancti viri, præsentis vitæ dies, nihil esse conspiciunt, quia illuminatæ mentis oculos in considerationem æternitatis figunt. Greg.
lib. 8.
mor. c.
2c. n
Iob.

Per horarum [namque] momenta crescimus atq; decrescimus, nec in eodem manemus statu. Ipsum quoq; quod loquimur, dicimus & scribimus, de vitæ nostræ parte præteruolat. qui dudum infans, subito puer; qui puer, repente iuuenis; & vsque ad senectutem per spatia mutatur incerta; & antè, se senem intelligit, quàm iuuenem non esse miretur. Hiero.
li. 11. in
ca. 40.
Isaïa.

[Denique] quicquid temporis viuatur, de spatio viuendi demitur, & quotidie fit minus, minusque quod restat; vt omninò nihil aliud sit tempus vitæ huius, quàm cursus ad Aug. li.
7. d. ci-
uitate
Dei,
cap. 10.

G 4   mortem,

mortem , in quo nemo vel paululùm stare, nec aliquando tardiùs ire permittitur , sed omnes vrgètur pari motu , nec diuerso impelluntur accessu ; neque enim cui vita breuior fuit, celeriùs diem duxit, quàm ille cui longior . Vnde ex quo homo cœpit esse in hoc corpore, in morte est. Quid enim aliud, diebus, horis, momentisq̃ue singulis agitur, donec ea consummata mors, quę agebatur, impleatur, & incipiat iam tempus post mortem, quod cum vita detraheretur, erat in morte.

Greg.
lib. 17.
mor.
cap. 45.

Benè itaque dicitur, *Dimitte me, vt plangam paululùm dolorem meum.* Quia nisi à reatu culpæ, quo nos ligauimus, misericorditer dimittemur, perfectè flere nō possumus, hoc quod in nobis ipsis, contra nosmetipsos dolemus: sed tunc veraciter reatus nostri dolor plangitur, cum tenebrosa illa inferni retributio, intento timore præuidetur.

Greg.
lib. 9.
mor.
cap. 44.
in cap.
10. Iob.

Sed sicut moderata afflictio lacrymas exprimit, ita immoderata subducit; quã mœror ipse quasi sine mœrore fit, qui afflicti mentem deuorans, sensum doloris tollit;

Ibid.

Sæpè namque peccator iniquitatis suæ vinculis ita constringitur, vt pondus quidem peccatorum toleret, sed tamen, quia tolerat,

tolerat, ignoret. Sæpè autem si cognoscat, quanto reatu premitur, erumpere in lacrymas conatur, & non potest, vt hunc in se mente liberâ, & conuersatione integrâ persequatur. *Flere ergo dolorem suum* non valet, qui & iniquitatis suæ reatum considerat, & tamen præ terrenæ occupationis pondere, hunc & gemere nequaquam vacat: *flore dolorem suum* non valet, qui primæ quidem consuetudini contraire nititur, sed tamen adhuc succrescentibus desiderijs carnis grauat. Huius doloris præsentia Prophetæ mentem cruciauerat, cùm dicebat, *dolor meus contra me est semper, quoniam iniquitatem meam ego pronuntiabo, & cogitabo pro peccato meo.* Tunc igitur ad plangendum dolorem nos Dominus dimittit, cùm & mala nobis, quæ fecimus demonstrat, atque adhæc eadem flenda quæ cognoscimus, adiuuat.

Hoc solum ergo Domine, præsta, quod deprecor: Dimitte me, vt duobus mensibus circum- Iudic. II.
eam montes, & plangam cum sodalibus meis.

Sexaginta dies plangere nobis demonstrat planctum præsentis vitæ, dicente Domino: *Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur.* Desertum ergo plangimus huius mundi (desertum enim dicitur res vbi non manetur) Chryf. hom. de Iephthe.
quia

quia ergo hîc non permanetur, desertum dicitur. Plangendum est ergo in vitâ istâ caducâ, ruinis plenâ, casibus obuolutâ; vt cùm plangimus, suscipiat Dominus immolationem animæ nostræ.

*Vtinam saperent et intelligerent ac novissima
prouiderent ! Deuterom . 32.*

XIV.

Vtinam saperent, & intelligerent, ac
nouissima prouiderent!

Deut. 32.

P Rô pudor! vsque aded est homini mens cœca futuri,

Vt nisi quæ videat, nulli pericla putet?

Scilicet hoc sapere est, tantum presentibus angi,

Nec procul aspectis consuluisse malis!

Ante tubas, Miles, dicto parat arma duello;

Cum sonuere tubæ, serius arma parat:

Nauita, quas captat, presagus prospicit auras,

Anchora velivolunt nec remoratur iter:

Quas veniente metet segetes æstate colonus,

Credidit excultis, antè, colonus agris.

Prouida quin etiam metuens formica senectæ,

Vectat in annonam paucula farra suam.

O quid agis, gens euentus ignara futuri?

Tempora, quæ venient postuma, nulla times?

Stamina perpetuo fors nent adamantina filo,

Aut cessant triplices voluere pensa colus?

Falleris; ab! nulli datur hæc placasse sorores;

Vna licet parcat, de tribus, vna secat.

Ædera fors pacto sanxere perennia clauo,

Concordes stabili vitæq; morsq; fide?

Falleris, ab! nimum tibi pacta fauentia fingis;

Ædera, mors nunquam, vitæq; certa colent.

Antè

Antè, niuem fidis lambent incendia flammis
 Iurag, sœdisfragis sanciet Auster aquis.
 Antè, dies nocti, pacem nox antè, diei
 Seruet, & infestis accubet agna lupis.
 Omnia letifero latè Mors subiugat arcu,
 Quidquid & hoc Phœbi vescitur igne, rapit.
 Nemo venenata vitavit arundinis ictum,
 Omnis ab hac ceruix, cuspide, vulnus habet.
 Hic teneros Matrum necat inter brachia, natos,
 Aut cunas, tumulum, cade recente facit.
 Hic pueros, alibi configit arundopuellas,
 Hic iuuenes, illic fuerat illa senes.
 Strataq, iam nullo discrimine, funera miscet
 Militis atque Ducis corpora mixta iacent.
 Nec micat auratâ tibi Cræse cadauer arenâ
 Pulcrior aut tuus est, pulcra Rebecca, cinis.
 Aspice, quid cineres sit Cæsaris inter & Iri?
 Omnibus en color est vnus, & vnus odor.
 Quid iuuat his igitur tantum considerare rebus,
 Vita velut nullo limite clausa foret?
 Stat sua cuique dies, depleto ferrea suso,
 Serius aut citius quemlibet vna vocat.
 Cogimur huc omnes, huc summus & infimus ordo
 Ibimus, emenso tempore quisque suo.
 Ac tum si vacuas animus simul iret in auras,
 Ut vapor in nebulas extenuandus abit!
 Morsq, foret nostra quoque meta nouissima vita,
 Mors simul amborum corporis atque animi!
 Quam bona mors esset posituris morte dolores,
 Quos modò vita dedit, quosq, sutura dabit.

Quilibet

Quilibet extremam letus properaret ad horam,
 Et puto, viuendi vix superesset amor.
 Sed dolor, heu! non est mors vltima linea rerum
 Non necat hic animum qui cremat ossa rogas.
 At postquam è terris anima exhalata recessit,
 Iudicis extemplò sistitur ante pedes.
 Ille sedet iustumq; & inexorabile Numen
 Flammaq; sunt oculi flammaq; sulua caput.
 Illa (tremens, metuensq; oculos attollere Cælo:)
 Dura cæternatâ vincula mente gerit.
 Ille sinus animi, fibrasq; introspicit omnes,
 Quodq; latet tacitum nocte fauente nefas.
 Illa scelus, conuicta, suum pudibunda fatetur,
 Nec videt, effugio, quem petat, esse locum.
 Ille simul Iudex, testis simul, & simul aëtor,
 Comperti statuit criminis esse ream,
 Illa memor nullis hanc scæti questibus aulam,
 Heu! frustra effusis se sepelit lacrymis.
 O, quis tunc animæ sensus, quæ cura relicta,
 Nullus vbi pro se, iure patronus agit!
 Nempe vocat montes & inhospita culmina, cautes;
 Antraq; queis trepidum condat operta caput.
 O Anima! ô Iudex! ô non placabilis vrna!
 Quis secum hæc meminit, nec citò dirigit?
 Sed nondum hoc tanti clauduntur sine dolores;
 Altera adhuc restant, vitaq; morsq; super:
 Vita perennanti qua secula protrahet æuo,
 Mors longa extremum non habitura diem.
 Ah quibus, ah quantis laniabitur hæc tormentis!
 O quibus, ô quantis affluet illa bonis!

Illa

Illa, suas pascit Diuino nectare mentes;
 Hac, miscet liquidâ pocula plena pice.
 Illa, Chely Angelicâ vel gutture carmina fundit;
 Hac, gemit horrendis exulata sonis.
 Illa, agit aternas cælo plaudente, choreas;
 Hac, salit ad colubros. seu Megera, tuos.
 Illa, nec aestiuis, gelidis nec aduritur astris;
 Hac furit immitis igne gelug, vadi.
 Illa, per ætherios agit otia mollia campos;
 Hac, agit aterni triste laboris opus.
 Illa dolorum expers, mala nulla, nec aspera sentit;
 Hac, patitur dirum quidquid Auernus habet.
 O felix opibus, felix tot vita triumphis!
 O grauis, ô tantis mors metuenda malis!
 Vel tua, vel tua, nos dubio manet alea iactu;
 Alea, non aliâ proyicienda vice.
 Ah subeant vestri gemina sic pectora cura,
 Vt semel alterius fors obeunda cadet!

Vtinam saperent, & intelligerent, ac nouissima prouiderent. Deut. 32.

OGENS sine consilio & sine prudentiâ! *Vtinam saperent, & intelligerent, ac nouissima prouiderent!*

Bonus opusc. de cōtemptu sæculi.

Saperent, damnatorum multitudinem; saluandorum paucitatem, & temporalium rerum vanitatem.

Intelligerent, tria; scilicet peccatorum multitudinem, bonorum omissionem & temporis amissionem.

Prouiderent, tria; scilicet mortis periculum, extremum iudicium & æternum supplicium.

Sed oculos non vis habere nisi in præsentia.

Aug. in Pf. 48.

Peruersa quippe anima rebus præsentibus dedita, in terrenis voluptatibus resoluta, abscondit sibi mala sequentia, quia præuidere futura refugit, quæ præsentem lætitiã perturbant; dumque in præsentis vitæ oblectationibus se deserit, quid aliud quàm clausis oculis ad ignem vadit, & indè dicitur per Paulum: *qui gaudent tamquam non gaudentes sint*; quia etsi qua est præsentis temporis, ita est agenda lætitiã, vt numquam amaritudo sequentis iudicij recedat à memoriã; quatenus dum mens pauida extremæ ultionis timore transi-

D Gre. hom. 39 in Euang.

transfigitur, quantum nunc præsens lætitia, tantum post, ira subsequens temperetur: si extrema mala nostra formidolosè & indefinenter aspiciamus; iuxta hoc quod per quemdam sapientem dicitur: *In omnibus operibus tuis memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis.*

Speculo peccat. c. 5.
Tom.
9. Aug.

Sed quæ sunt nouissima tua, quæ providere sollicitè debes? summa totius providentiæ est, utique illa terribilis hora, in quâ, misera anima tua, ex hoc corpusculo corruptibili timens est egressura, in illâ nimis metuenda extremâ horâ; quis amicorum, quis parentum tuorum veniet cum gladijs & armis auxilium ferre? Non enim erit tunc, qui consoletur te ex omnibus charis tuis, respicientibus etiam ad auxilium & adiutorium hominum; sed refugium tuum tantummodo est apud Deum. Reduc ergo fili mi, sedulus in memoriam illum extremum exitus tui diem, & antequam misera anima tua, de carcere carnis exeat, provideat, quò vadat. Quando enim homo fit non homo, hoc est quando ægrescit; ægotando ægrotudo crescit; peccator expauescit; cor contremescit; caput obstupescit; sensus evanescit; virtus exarescit; vultus pallescit; facies nigrescit; oculus tenebrescit; auris surdescit; nasus putrescit; lingua fatiscit; os obmutescit; corpus tabescit; caro marcescit. Tunc carnis pulcritudo fœ-

do foetor efficitur, & putredo tunc soluitur in cinerem, & vertitur in vermem.

Post hominem vermis, post vermem foetor & horror:

Sic in non hominem vertitur omnis homo.

Age iam, cum ad illud vltimum Iudicium venerimus, ab eo Iudice iudicandi, qui nec falli occultatione criminum potest, nec ad impunitatem promerendam muneris alicuius oblatione corrumpi; cum ceperint omnium secreta reuelari, & non solum actus ac verba, sed etiam ipsae cogitationes ostendi; quid faciemus sub tanti Iudicis maiestate? quid excusationis obtendere poterimus? quam nos defensionis arte purgabimus? quae nobis subuentura est poenitentia, quam in hac carne contempsimus? quae nos defensura sunt opera bona, quae in hac vita non fecimus? ad quos Apostolos, aut ad quos alios Sanctos confugituri sumus, quorum exempla simul ac verba despeximus. An forte aliquos ibi fragilitas corporis excusabit? sed excusationi eorum reclamabunt omnia sanctorum exempla, qui cum fragilitate carnis, in carne vincentes, quod fecerunt, utique fieri posse, docuerunt. Quid ergo responsuri sunt, si eis Dominus dicat; si potuistis, quare non restitistis desiderijs peccatorum? si non potuistis, quare meum, contra peccata, non quaesistis auxilium? Nonne ad haec obmutescentibus &

Prof-
per lib.
3. de vi-
ta con-
templat.
cap. 12.

H quid

quid excusationis referant non habentibus, dicit: *Ligate eos manibus & pedibus, & mittite in tenebras exteriores, ubi erit fletus & stridor dentium, ubi vermis eorum nō morietur, & ignis eorum non extinguetur.* Hæc & his similia libenter audire vel legere, iugiter ante oculos mētis adducere; cogitare, quale malū sit, ab illo gaudio diuinæ contemplationis excludi; beatissimâ Sanctorum omnium societate priuari; fieri patriæ cœlestis extorrem; mori vitæ beatæ; morti viuere sempiternæ; in æternum ignem, cum diabolo & angelis eius expelli, ubi sit mors secunda, damnatis exilium, vita supplicium; non sentire in isto igne quod illuminat, sentire quod cruciat; exundantis incendij terribiles crepitus pati; barathri fumantis amarâ caligine oculos obcæcari; profundo gehennæ fluctuantis immergi; edacissimis in æternum dilaniari vermibus, nec finiri: hæc & multa similia cogitare, nihil est aliud, quàm vitijs omnibus repudium dare, & omnia blandimenta carnalia refrenare.

Cap. 7.
Speculi
peccat.
tom. 9.
Aug.

Attende ergo, in illâ terribili horâ de quâ loquimur, misera peccatoris anima. Quâdo de mundo exitura & itura es; aderunt mox ministri, maligni illi scilicet diaboli, illa verè tartarea monstra velut leones rugientes vt rapiant prædam, tunc horribilia patebunt loca pœnarum, chaos & caligo tenebrarum, horrorem miseræ & tribulationis; tremor,

timor

timor angustiae & confusionis; dolor horrendae visionis; tremor tremendae mansionis; locus silentium, ubi stridor dentium, ubi morsus vermium, ubi clamor dolentium, ubi luctus gementium, ubi est vox clamantium peccatorum & dicentium; *Vae, vae nobis filijs Euae?* quid tunc proderit scientiae iactantia, saeculi pompa, mundi vanitas, terrenae dignitatis cupiditas?

Dic mihi, ubi tunc amatores mundi, qui ante pauca tempora nobiscum erant? ex eis remansit nisi cineres & vermes. Attende diligenter, quid sunt, quid fuerunt? homines fuerunt sicut tu, comederunt & biberunt, riserunt, *duxerunt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descenderunt.*

[Imò] molliùs educata corpora grauiùs Petrus Dam. epist. ad Blancam cap. 30. Nazii. de externi hominis vilitate.

Aspera non Cyris, non Cræsis Parca pepercit,

Hisq₃ etiam, nuper sub quibus orbis erat.

Te quoque, Alexander, victor grassate per orbem,

Perdidit immodici copia sumpta meri.

Inter defunctos, quidnam est discriminis? Ossa

Et cineres Iri, Tantalidisq₃, pares.

Par Constantino famulus meus (hic ego tantum

Excipio tumulum) diues, inopsq₃, pares.

Atque hic ista quidem. Ast alio qua condit in euo,

Vltima lux prauis, quis memorare queat?

Horrida flamma, grauis caligo à luce remotis,

Vermis, qui memores criminis esse facit.

quid excusationis referant non habentibus, dicit: *Ligate eos manibus & pedibus, & mittite in tenebras exteriores, ubi erit fletus & stridor dentium, ubi vermis eorum nō morietur, & ignis eorum non extinguetur.* Hæc & his similia libenter audire vel legere, iugiter ante oculos mētis adducere; cogitare, quale malū sit, ab illo gaudio diuinæ contemplationis excludi; beatissimâ Sanctorum omnium societate priuari; fieri patriæ cœlestis extorrem; mori vitæ beatæ; morti viuere sempiternæ; in æternum ignem, cum diabolo & angelis eius expelli, ubi sit mors secunda, damnatis exilium, vita supplicium; non sentire in illo igne quod illuminat, sentire quod cruciat; exundantis incendij terribiles crepitus pati; barathri fumantis amarâ caligine oculos obcæcari; profundo gehennæ fluctuantis immergi; edacissimis in æternum dilaniari vermibus, nec finiri: hæc & multa similia cogitare, nihil est aliud, quàm vitijs omnibus repudium dare, & omnia blandimenta carnalia refrenare.

Cap. 7.
Speculi
peccat.
tom. 9.
Aug.

Attende ergo, in illâ terribili horâ de quâ loquimur, misera peccatoris anima. Quâdo de mundo exitura & itura es; aderunt mox ministri, maligni illi scilicet diaboli, illa verè tartarea monstra velut leones rugientes ut rapiant prædam, tunc horribilia patebunt loca pœnarum, chaos & caligo tenebrarum, horrorem miseræ & tribulationis; tremor,

timor

timor angustiae & confusionis; dolor horrendae visionis; tremor tremendae mansionis; locus silentium, ubi stridor dentium, ubi morsus vermium; ubi clamor dolentium, ubi luctus gementium, ubi est vox clamantium peccatorum & dicentium; *Vae, vae nobis filijs Euae?* quid tunc proderit scientiae iactantia, saeculi pompa, mundi vanitas, terrenae dignitatis cupiditas?

Dic mihi, ubi tunc amatores mundi, qui ante pauca tempora nobiscum erant? ex eis remansit nisi cineres & vermes. Attende diligenter, quid sunt, quid fuerunt? homines fuerunt sicut tu, comederunt & biberunt, riserunt, *duxerunt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descenderunt.*

[Imò] molliùs educata corpora grauiùs foetet post mortem.

Aspera non Cyris, non Cræsis Parca pepercit,

Hisq₃ etiam, nuper sub quibus orbis erat.

Te quoque, Alexander, victor grassate per orbem,

Perdidit immodici copia sumpta meri.

Inter defunctos, quidnam est discriminis? Ossa

Et cineres Iri, Tantalidisq₃, pares.

Par Constantino famulus meus (hic ego tantum

Excipio tumulum) diues, inopsq₃, pares.

Atque hic ista quidem. Ast alio qua condit in euo,

Vltima lux prauis, quis memorare queat?

Horrida flamma, grauis caligo à luce remotis,

Vermis, qui memores criminis esse facit.

Bern.
lib me-
dit. c. 2.

Petrus
Dam.
epist. 2d
Blan-
cam
cap. 30.
Nazii.
de ex-
terni
homi-
nis vili-
tate.

Non natum esse, tibi melius, scelerate, fuisset,
 Aut natum, prorsus more perire fera,
 Quàm, mala tot passum in terris, sauosq; dolores;
 Post, grauiora iterum, tempus in omne pati.
 Atque utinam matris me mors rapuisset in aluo!
 Nam tenebra nato, mox mihi fletus erat.

Aug.
 foli.
 cap. 3.

Ergo, ô anima, siue vigiles, siue dormias,
 semper in auribus tuis illa horribilis tuba re-
 sonet: *Surgite mortui, Venite ad iudicium.* O ani-
 ma numquam excidat à tuâ memoriâ: *Ite ma-*
ledicti in ignem aeternum: Venite benedicti, percipite
Regnum. O quid potest lamentabilius & terri-
 bilius cogitari quàm *Ite?* & quid delectabi-
 lius exprimi, quàm *Venite?* duæ sunt voces,
 quarum nihil horribilius vnâ, & nihil iucun-
 dius alterâ poterit audiri.

*Defecit in dolore vita mea et anni mei in
gemitibus . Psal . 30 .*

XV.

Defecit in dolore vita mea, & anni
mei in gemitibus. *Psalm. 30.*

Hoc erat ergo meis dominans Natalibus astrū,
Ut mihi lux faustâ nulla rediret aue!
Quàm leuis optati me temporis aura fefellit;
Dum toties repeto; Crastinus albus erit.
Nec tamen albus adhuc mihi crastinus ille reluxit;
Quin, qui praterijt proximus, ater erat.
Credideram alternos vita succedere casus,
Inq̄, vices latis cedere mœsta locum.
Vtq̄, serenato detergis nubila cœlo,
Cum reuehis clarum Cynthie pure diem;
Vtq̄, maris reparas fugitiuos, Cynthia, fluctus,
Cum tingis refluo littora sicca salo;
Sic ego venturi non felix temporis augur,
Omnia pro votis rebar itura meis.
At mea, quàm dispar, quantoq̄, seuerior illis,
Quas dat nupta viro, tristitia est lacrymis!
Coniuge defuncto, bis denis mensibus, vxor
Sola domi queritur, coniugis orba, necem.
Post decimum sinitur lugubria ponere mensem,
Et peplum niueâ vertere triste togâ.
Quis mihi transactus semel est sine luctibus annus?
Quis vacuus mensis? quis sine nube dies?
Nulla meis lex dat sinémve, modúmve, querelis;
Nil nisi continuus fit mea vita dolor.

Et planctu & lacrymis gemituq̄, absumitur omnis,
 Ipsaq̄, pars minima est vita caduca, sui.
 Sæpè quidem rabidis sunt æquora turbida ventis,
 Sed brevis est, quoties magna procella furit,
 Quas rapiunt sylvis brumalia sidera frondes,
 Compensant viridi tempora verna comâ.
 Iuppiter obscuris cùm condidit æthera nimbis,
 Latior innubi mox redit ore dies.
 Iuncta catenatosnectunt mihi funera luctus,
 Dempta nec est vlllo synthesis atra die.
 Mœstaq̄, nec festo cessauit tibia cornu;
 Pectus, ebur; pugni, pleetra; querela, fides:
 Hâc cytharâ, soles; hoc transigo pectine, noctes;
 His fidibus, vita tempora fallo mea.
 O quoties victo suspiria pectore rupi.
 Cùm cuperem tacito mergere verba sinu!
 O quoties, lux quanta fuit, fuit acta querelis,
 Lunaq̄, quanta fuit, planctibus acta fuit!
 Ne gemerem, memini, toties monuistis amici,
 Multaq̄, ne gemerem, credite, facta mihi.
 Libera lætitiæ suasistis frena remitti,
 Illicò lætitiæ libera frena dedi.
 Ast vbi singultum comescere risibus opto,
 Risibus, heu, gemitus obstrepuère meis!
 Sæpè, volens placidas somno traducere noctes,
 Perpetuò vigiles obruor imbre genas.
 Dumq̄, diu nimium suspensos comprimo fletus,
 Heu, mare perruptis effluit aggeribus!
 Flumina, vos testes; vos, nota cubili, syluæ;
 Vosq̄, cauæ valles; conscia vosq̄, iuga;

Vostestes, quoties suspiria vincere tentans,
 Victa, reluctanti murmura corde dedi.
 Quin etiam auditis permota vlulatus Echo;
 Questibus audita est aggemuisse meis.
 Tunc ego, tunc illa, alternis dedimus lamenta,
 Fleuimus inq; vices, planximus inq; vices.
 Vt Pandionia sibi dant responsa sorores,
 Cum exsum, thalami labe queruntur Itym.
 Et sedet hinc Progne ramo miserabile plorans,
 Et sedet inde suum flens Philomela nefas.
 Alteraq; alterius sequitur suspiria questu,
 Admissum lacrymans, vtraque crimen auis.
 Talis & Alcyone cum naufraga vela mariti
 Nequicquam scopulis littoribusq; canit.
 Aut viduus, viridi nemoris sedet arbore turtur,
 Comparis aeterno murmure fata gemens.
 Sic mihi fatidica nerunt quoque stamina Diue,
 Vt mihi Sol, nitido sidere, nullus eat.
 Vtq; adimant nullos, lamenta perennia luctus,
 Aut cesset, caussa deficiente, dolor.
 Sed fuit vt prima, gemitus, vox prima loquela;
 Sit gemitus vita vox quoque summa mea.

*Defecit in dolore vita mea, & anni mei
in gemitibus. Psalm. 30.*

Hier. 6.
in Psal.
30.
Aug. li.
21. de
ciuit.
cap. 14.

QUAM DIU est hîc in præfenti vitâ, habet gemitum & fletum vnusquisque homo. Homo nõ à risu orditur hanc lucem, quid malorum ingressus sit nesciens, prophetat quodammodo: solùm, quando natus est, ferunt risisse Zoroastrem, nec ei boni aliquid monstruosus ille. risus portendit. Profsus quod scriptum est *græue iugum super filios Adam à die exitus de ventre matris eorum vsque in diem sepulturae in matrem omnium.*

Aug.
ser. 28.
de verb
Apost.

Vnde interrogemus pueros qui nascuntur, quare à ploratu incipiant; nascitur & statim plorat, & post nescio quot dies ridet. Quando plorabat nascens, Propheta suæ calamitatis erat, lacrymæ enim testes sunt miseris.

Naziã,
carm.
de hu-
man.
natur.

*Hoc homini tantùm firmum est expersq; senectæ,
Indè ex quo nascens fletibus ora rigat;
Per lacrymas testans, quas vitæ in lumine sündit,
Quotnam illum maneant agmina dura mali.
Est Regio (vt quondam Cretea) ignara ferarum;
Est alia, hyberna nescia terra nivis:
At, vacua aduersis quod vitæ tempora rebus
Clauferit, haud quisquam dicere iure potest.*

Au-
thor
speculi

In huus vitæ miseriam intraſti lugens, dies tuos in dolore & ærumnâ pertransisti; cum
luctu

luctu & labore hinc exiturus es. *Intelligas ergo, in quantum sit ingressus tuus flebilis, progressus tuus debilis, & egressus horribilis.* peccat. Tom. 9. Aug.

Risum reputavi errorem, & gaudio dixi: Quid frustra deciperis? Ecclesi. 2.

Domini vox est ad suos dicentis, *Vos plorabit & plangetis, sæculum autem gaudebit: Vos tristis eritis.* Timenda sunt Christianis præsentis sæculi gaudia, & optanda pro deuotione mœstitia. Chryf. ser. de martyribus imitandis.

Lætitiæ enim tantum nomen habent, cum omnia sint in tristitiâ. Chryf. ho. 54.

Qui sumus in hoc tabernaculo, ingemiscimus grauati. 2. Cor. 5.

An non est meritò ingemiscendum, quòd sumus in regione alienâ, & in Coloniam procul à patriâ positam amandati? Chryf. hom. in Psal. 115.

In abscondito plorabit anima mea: plorans plorabit & deducet oculus meus lacrymam. Hierc. 13.

Asseuerant Turturem castam & amatricem comparis esse, ita vt si quando euenerit, eius masculum ab Aquilâ siue Auguæpe capi, non se commiscere alteri, sed ipsum cupere, & ipsius præstolari aduentum, & in amoris eius exspectatione pendere. Huius Turturis meminit Scriptura in Cant. Canticorum dicens: *Vox Turturis audita est in terra nostra.* O gemitus de medio cordis amabilis, bonitatis pullulans fontes! ô gemitus cœlestem sponsum CHRISTVM ad semetipsum adducens!

H 5 Vox

quid excusationis referant non habentibus, dicit: *Ligate eos manibus & pedibus, & mittite in tenebras exteriores, vbi erit fletus & stridor dentium, vbi vermis eorum nō morietur, & ignis eorum non extinguetur.* Hæc & his similia libenter audire vel legere, iugiter ante oculos mētis adducere; cogitare, quale malū sit, ab illo gaudio diuinæ contemplationis excludi; beatissimâ Sanctorum omnium societate priuari; fieri patriæ cœlestis extorrem; mori vitæ beatæ; morti viuere sempiternæ; in æternum ignem, cum diabolo & angelis eius expelli, vbi sit mors secunda, damnatis exilium, vita supplicium; non sentire in isto igne quod illuminat, sentire quod cruciat; exundantis incendij terribiles crepitus pati; barathri fumantis amarâ caligine oculos obcæcari; profundo gehennæ fluctuantis immergi; edacissimis in æternum dilaniari vermibus, nec finiri: hæc & multa similia cogitare, nihil est aliud, quàm vitijs omnibus repudium dare, & omnia blandimenta carnalia refrenare.

Cap. 7.
Speculi
peccat.
tom. 9.
Aug.

Attende ergo, in illâ terribili horâ de quâ loquimur, misera peccatoris anima. Quâdo de mundo exitura & itura es; aderunt mox ministri, maligni illi scilicet diaboli, illa verè tartarea monstra velut leones rugientes ut rapiant prædam, tunc horribilia patebunt loca pœnarum, chaos & caligo tenebrarum, horrorem miseræ & tribulationis; tremor,
timor

timor angustiae & confusionis; dolor horrendae visionis; tremor tremendae mansionis; locus flentium, ubi stridor dentium, ubi morsus vermium, ubi clamor dolentium, ubi luctus gementium, ubi est vox clamantium peccatorum & dicentium; *Vae, vae nobis filijs Euae?* quid tunc proderit scientiae iactantia, saeculi pompa, mundi vanitas, terrenae dignitatis cupiditas?

Dic mihi, ubi tunc amatores mundi, qui ante pauca tempora nobiscum erant? ex eis remansit nisi cineres & vermes. Attende diligenter, quid sunt, quid fuerunt? homines fuerunt sicut tu, comederunt & biberunt, riserunt, *duxerunt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descenderunt.*

[Inò] molliùs educata corpora grauiùs Petrus Dam. epist. ad Blancam cap. 30. Nazii. de externi hominis villitate. fœtent post mortem.

Aspera non Cyris, non Cræsis Parca pepercit,

Hisq; etiam, nuper sub quibus orbis erat.

Te quoque, Alexander, victor grassate per orbem,

Perdidit immodici copia sumpta meri.

Inter defunctos, quidnam est discriminis? Ossa

Et cineres Iri, Tantalidisq; pares.

Par Constantino famulus meus (hic ego tantum

Excipio tumultum) diues, inopsq; pares.

Atque hic ista quidem. Ast alio qua condit in aeuo,

Vltima lux prauis, quis memorare queat?

Horrida flamma, grauis caligo à luce remotis,

Vermis, qui memores criminis esse facit.

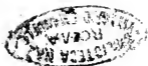
Non natum esse, tibi melius, scelerate, fuisset,
 Aut natum, prorsus more perire fera,
 Quàm, mala tot passum in terris, seuosq; dolores;
 Post, grauiora iterum, tempus in omne pati.
 Atque vtinam matris me mors rapuisset in aluo!
 Nam tenebra nato, mox mihi fletus erat.

Aug.
 solil.
 cap. 3.

Ergo, ô anima, siue vigiles, siue dormias,
 semper in auribus tuis illa horribilis tuba re-
 sonet: *Surgite mortui, Venite ad iudicium.* O ani-
 ma numquam excidat à tuâ memoriâ: *Ite ma-*
ledicti in ignem aeternum: Venite benedicti, percipite
Regnum. O quid potest lamentabilius & terri-
 bilius cogitari quàm *Ite?* & quid delectabi-
 lius exprimi, quàm *Venite?* duæ sunt voces,
 quarum nihil horribilius vnâ, & nihil iucun-
 dius alterâ poterit audiri.

*Defecit in dolore vita mea et anni mei in
gemitibus . Psal . 30 .*

XV.

Defecit in dolore vita mea, & anni
mei in gemitibus. *Psalm. 30.*

HOc erat ergo meis dominans Natalibus astrū,
Vt mihi lux faustā nulla rediret aue!
Quam leuis optati me temporis aura fefellit;
Dum toties repeto, Crastinus albus erit.
Nec tamen albus adhuc mihi crastinus ille reluxit;
Quin, qui praterūt proximus, ater erat.
Credideram alternos vita succedere casus,
Inq̄, vices latis cedere mæsta locum.
Vtq̄, serenato detergis nubila cælo,
Cum reuehis clarum Cynthie pure diem;
Vtq̄, maris reparas fugitiuos, Cynthia, fluctus,
Cum tingis refluxo littora sicca salo;
Sic ego venturi non felix temporis augur,
Omnia pro votis rebar itura meis.
At mea, quam dispar, quantoq̄, seuerior illis,
Quas dat nupta viro, tristitia est lacrymis!
Coniuge defuncto, bis denis mensibus, vxor
Sola domi queritur, coniugis orba, necem.
Post decimum sinitur lugubria ponere mensem,
Et peplum niueâ vertere triste togâ.
Quis mihi transactus semel est sine luctibus annus?
Quis vacuus mensis? quis sine nube dies?
Nulla meis lex dat finemve, modumve, quereis;
Nil nisi continuus fit mea vita dolor.

Et planctu & lacrymis gemituq, absumitur omnis,
 Ipsaq, pars minima est vita caduca, sui.
 Sæpè quidem rabidis sunt aquora turbida ventis,
 Sed brevis est, quoties magna procella furit.
 Quas rapiunt syluis brumalia sidera frondes,
 Compensant viridi tempora verna comâ.
 Iuppiter obscuris cum condidit athera nimbis,
 Latior innubi mox redit ore dies.
 Iuncta catenatos nectunt mihi funera luctus,
 Dempta nec est vlllo synthesis atra die.
 Mœstaq, nec festo cessauit tibia cornu;
 Pectus, ebur; pugni, pleetra; querela, fides:
 Hâc cytharâ, soles; hoc transigo pectine, noctes;
 His fidibus, vita tempora fallo mœa.
 O quoties victo suspiria pectore rupi.
 Cum cuperem tacito mergere verba sinu!
 O quoties, lux quanta fuit, fuit acta querelis,
 Lunaq, quanta fuit, planctibus acta fuit!
 Ne gemerem, memini, toties monuistis amici,
 Multaq, ne gemerem, credite, facta mihi.
 Libera latitia suasistis frena remitti,
 Illicò latitia libera frena dedi.
 Ast vbi singultum compefcere risibus opto,
 Risibus, heu, gemitus obstrepuère meis!
 Sæpè, volens placidas somno traducere noctes,
 Perpetuò vigiles obruor imbre genas.
 Dumq, diu nimum suspensos comprimo fletus,
 Heu, mare perruptis effluit aggeribus!
 Flamina, vos testes; vos, nota cubiti, syluæ;
 Vosq, caue valles; conscia vosq, iuga;

Vos testes, quoties suspiria vincere tentans,
 Victa, reluctanti murmura corde dedi.
 Quin etiam auditis permota vlulatus Echo;
 Questibus audita est aggemuisse meis.
 Tunc ego, tunc illa, alternis dedimus lamenta,
 Fleuimus inq₃ vices, planximus inq₃ vices.
 Vt Pandionia sibi dant responsa sorores,
 Cùm easum, thalami labe queruntur Itym.
 Et sedet hinc Progne ramo miserabile plorans,
 Et sedet indè suum flens Philomela nefas.
 Alteraq₃ alterius sequitur suspiria questu,
 Admissum lacrymans, vtraque crimen auis.
 Talis & Alcyone cùm naufraga vela mariti
 Nequicquam scopulis littoribusq₃ canit.
 Aut viduus, viridi nemoris sedet arbore turtur,
 Comparis aeterno murmure fata gemens.
 Sic mihi satidica nerunt quoque stamina Diuæ,
 Vt mihi Sol, nitido sidere, nullus eat.
 Vtq₃ adimant nullos, lamenta perennia luctus,
 Aut cesset, caussa deficiente, dolor.
 Sed fuit vt prima, gemitus, vox prima loquelæ;
 Sit gemitus vita vox quoque summa mea.

*Defecit in dolore vita mea, & anni mei
in gemitibus. Psalm. 30.*

Hierō. in Psal.
30.

Aug. li.
21, de
ciuit.
cap. 14.

QUAM DIU est hîc in præfenti vitâ, habet gemitum & fletum vnusquisque homo. Homo nō à risu orditur hanc lucem, quid malorum ingressus sit nesciens, prophetat quodammodo: solùm, quando natus est, ferunt risisse Zoroastrem, nec ei boni aliquid monstruosus ille. risus portendit. Prorsus quod scriptum est *græue iugum super filios Adam à die exitus de ventre matris eorum vsque in diem sepulture in matrem omnium.*

Aug. ser. 28.
de verb
Apost.

Vnde interrogemus pueros qui nascuntur, quare à ploratu incipiant; nascitur & statim plorat, & post nescio quot dies ridet. Quando plorabat nascens, Propheta suæ calamitatis erat, lacrymæ enim testes sunt miseræ.

Naziã.
carm.
de hu-
mana.
natur.

*Hoc homini tantùm firmum est expersq̃, senectæ,
Indè ex quo nascens fletibus ora rigat,
Per lacrymas testans, quas vita in lumine fundit,
Quotnam illum maneant agmina dura mali.
Est Regio (vt quondam Cretæa) ignara ferarum;
Est alia, hyberna nescia terra nivis:
At, vacua aduersis quod vitæ tempora rebus
Clauferit, haud quisquam dicere iure potest.*

Au-
thor
speculi

In huius vitæ miseriam intraſti lugens, dies tuos in dolore & ærumnâ pertransisti; cum
luctu

luctu & labore hinc exiturus es. Intelligas ergo, in quantum sit ingressus tuus flebilis, progressus tuus debilis, & egressus horribilis.

peccat.
Tom.
9. Aug.

Risum reputavi errorem, & gaudio dixi: Quid frustra deciperis?

Ecc1. 2.

Domini vox est ad suos dicentis, *Vos plorabitis & plangetis, saculum autem gaudebit: Vos tristes eritis.* Timenda sunt Christianis presentis sæculi gaudia, & optanda pro deuotione mœstitia.

Chryf.
ser. de
marty-
ribus
imitã-
dis.

Lætitiæ enim tantum nomen habent, cùm omnia sint in tristitiâ.

Chryf.
ho. 54.

Qui sumus in hoc tabernaculo, ingemiscimus grauati.

2. Cor.
5.

An non est meritò ingemiscendum, quòd sumus in regione alienâ, & in Coloniam procul à patriâ positam amandati?

Chryf.
hom.
in Psal.
115.

In abscondito plorabit anima mea: plorans plorabit & deducet oculus meus lacrymam.

Hiere.
13.

Affeuerant Turturem castam & amatricem comparis esse, ita vt si quando euenerit, eius masculum ab Aquilâ siue Augupei capi, non se commiscere alteri, sed ipsum cupere, & ipsius præstolari aduentum, & in amoris eius expectatione pendere. Huius Turturis meminit Scriptura in Cant. Canticorum dicens: *Vox Turturis audita est in terra nostra.* O gemitus de medio cordis amabilis, bonitatis pullulans fontes! ô gemitus cœlestem sponsum CHRISTVM ad semetipsum adducens!

Chryf.
tom. 5.
hom.
de vir-
tute.

Hugo
de S.
victor.
serm.
de as-
sumpt
Mar.
tom. 2.

Vox turturis, amori canit & dilectioni; & habet singularem dilectionem turtur, cui canit, vel præsentigaudium, vel absentiaffectum. Igitur vox turturis tota de amore, & non nouit aliud præter amorem turtur. Et quid sonat vox turturis? quam significationē habet vox turturis? quid dicit? Vnū est quod sonat vox turturis, & semper illud sonat & resonat, & non fastidit vmquam. Numquam turtur vocem suam variat, numquam canticum suum mutat, semper idē canit qui semper idem diligit. O vox turturis quam dulcis es! & quis dignus erit audire vocem turturis? in solitudine canit turtur, & semper turtur solitudinem diligit, quia singularem dilectionem quærit. Non audietur in plateis vox eius, neque foris clamorem suum proferet. Intus resonat, intrinsecus canit & non possunt audire turturem, nisi qui intus sunt; qui elongant in solitudine, qui secretum inhabitant.

Bern.
serm.
59. in
Cant.

Donec [autem] homines pro Dei cultu, mercedem tantum in terrâ, & tantum terram acceperunt, minimè se cognouerunt peregrinos; nec more turturis ingemuerunt. ita ramdiu non est vox turturis audita in terrâ nostrâ. Vbi ergo Regni Cælorum promissio facta est, tunc primum manifestè sonuit in terra vox turturis. Nam dum sancta quæque iam Anima CHRISTI præsentiam suspiraret,

raret, Regni dilationem moleste ferret, desideratam patriam gemitibus & suspirijs à longè salutaret, nonne tibi videtur, vice fungi gembundæ ac castissimæ turturis, quæcumque anima in terris ita fecisset? Ex tunc ergo & deinceps vox turturis audita est in terrâ nostrâ. Quid ni moueat mihi crebras lacrymas & gemitus quotidianos CHRISTI absentia? Domine ante te omne desiderium meum, & gemitus meus à te non est absconditus. Laboravi in gemitu meo, tu scis, sed beatus qui dicere potuit; *Lauabo per singulas noctes lectum meum, lacrymis meis stratum meum rigabo.* Non solùm autem mihi, sed & omnibus, qui diligunt aduentum eius, gemitus isti comperti sunt. Hoc quippe est quod ipse aiebat, *numquid possunt filij sponsi lugere, quamdiu cum illis est sponsus? venient autem dies, cum auferetur ab eis sponsus, & tunc lugebunt,* ac si diceret; & tunc vox turturis audietur. Ita est, IESV bone, venerunt dies illi; nam & ipsa creatura ingemiscit & parturit vsque adhuc, reuelationem filiorum Dei expectans; non solùm autem illa, sed & nos ipsi intra nos gemimus adoptionem filiorum Dei expectantes Redemptionem corporis nostri. Neque vacui gemitus quibus è cælo tam misericorditer respondetur. Propter miseriam inopum & gemitum pauperum nunc exurgam dicit Dominus. Fuit & in tempore Patrum, vox ista gementium: sed rara, & penes quemque suus gemitus. Vnde & dicebat quis:

quis: *Secretum meum mihi, secretum meum mihi?*
At ubi palàm clamarum est, *Quæ sursum sunt*
querite, ubi CHRISTVS est in dexterâ Dei sedens
ad omnes iam cœpit pertinere gemitus ille tur-
tureus, & vna omnibus esse gemendiratione.

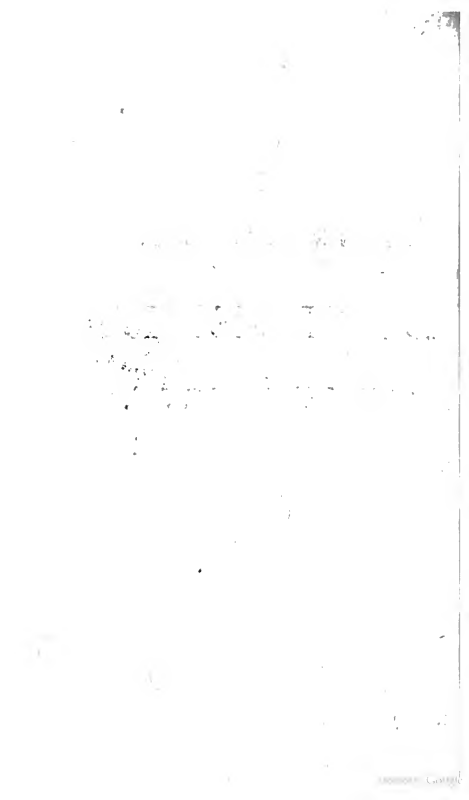

LIBER

LIBER SECVNDVS

DESIDERIA

ANIMÆ SANCTÆ.

BIBLIOTECA NA.
RCMA
VITICHO EMANUEL

XVI.

Concupiuit anima mea desiderare
iustificationes tuas. *Psalm. 118.*

COelestem, dubitans, terrenumq₃ inter Amore,
Hæreo, quòd teneant carbasa nostra latus.
Indè vocor, reuocorq₃ aliò, modò vellor vtrimque;
Nutat vt ancipiti quassa carina salo.
Ambiguum faciunt Amor hic, Amor ille duellum,
Impediuntq₃ suo sistere vota loco.
Sit satis, ah! tandem mala tot fastidia passa,
Et sinar ad portus sp. m reuocare suos!
O Deus! aut nullo caleat mihi pectus ab igne,
Aut solo caleat legis amore tue!
Non nego; quod lubeat, magna est, optare, voluptas;
Et modò posse volo dicere; nolo, modò!
Frena nihil patitur minùs, atque libido vouendi,
Nec se lege sinunt libera vota premi.
Vt vagus exultim lorisq₃, lupisq₃ solutus
Quoslibet in pastus currere gaudet equus:
Vt ruit, & latis fasciua voluta in herbis
Corpora, deposito bucula fessa iugo:
Ast vbi mox reuocat consuetà ad aratra colonus,
Excutit ille lupos, excutit illa iugum.
Scilicet expetitur libertas vna vouendi,
Quæ satis est, quamuis utilitate vacet.
Sic Phaëton, patria ruiturus ab axe quadrigæ,
Appetis ignotos flectere rector equos.

Sic

Sic quoque non solitis dum niteris altiùs alis
 Icare, subiectis labere mersus aquis,
 Quàm variâ Superum lassas prece tundimus aures!
 Calitibus, puto nos sapè mouere iocum.
 Ille vouet nuptam, nupta vouet ille sepulcrum;
 Hic sobolem nasci postulat, ille mori:
 Ille Patri mortem, Patri rogat ille salutem;
 Hic fieri iuuenis supplicat, ille senex.
 Vix, puto, consentit centum de millibus vnus;
 Quin aliquis voto disidet ipse suo.
 Denique quid Superos oret, pars maxima nescit;
 Tam vaga quisque sibi vota, precesq; facit.
 Sic vbi iam grauidas stimulant fastidia Matres,
 Obscenam satiant fercla pudenda famem:
 Scilicet expeditur modò calx, modò creta palato;
 Et modò, qua stomacho displicuère, placent.
 Quid desiderijs vltra tot inanibus vror?
 Quid iaculor nullo vota q; spesq; scopo?
 Este procul gemitus, procul anxia turba, timores,
 Sollicitaq; preces, vota q;, spesq; procul.
 O Deus, aut nullo caleat mihi pectus ab igne,
 Aut solo caleat legis amore tua.

Concupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas! Pſal. 118.

MIRVM est, quomodo concupiscatur desiderium; nec sit in nobis, cuius concupiscentia iam sit in nobis. Quis nesciat in homine esse concupiscentiam, in homine desiderium? cur ergo concupiscitur, ut habeatur, quasi forinsecus inferatur? aut quomodo haberi eius concupiscentia, sine ipso potest, cum non sit & ipsum quid aliud, quam concupiscentia? Nam & desiderare, procul dubio concupiscere est. Quis enim iste mirabilis atque inexplicabilis languor? & tamen est; nam & aegrotus qui fastidio laborat concupiscit utique desiderare cibum, dum concupiscit non habere fastidium. An aliud est concupiscere, aliud desiderare? non quod non sit concupiscentia desiderium, sed quia non omnis concupiscentia desiderium est; concupiscuntur enim & quæ habentur, & quæ non habentur; nam concupiscendo fruitur homo rebus quas habet; desiderando autem, absentia concupiscit. Desiderium ergo, quid est, nisi rerum absentium concupiscentia? sed Dei iustificationes absentes esse quomodo possunt? An &

Aug in
Pſ. 118.

quando sciuntur, & non fiunt, absentes habendæ sunt? sæpè enim quid agendum sit, videmus; nec agimus, quia non delectat ut agamus, & concupimus ut delectet. Præuolat intellectus; & tardè sequitur, & aliquando non sequitur, humanus atque infirmus affectus. Ideò ergo desiderare concupiscebat, quæ bona esse cernebat, cupiens eorum habere delectationem, quorum potuit videre rationem.

Aug in
Ps. 118.

Non dixi [autem] concupiui iudicia; sed, concupiui desiderare: sicut enim vitâ viuere, plus est, quàm viuere (viuere namque commune etiam huius est vitæ; vitâ autem viuere, Beatorum est) sic concupiscere ut desideremus iudicia Dei, plus est, quàm desiderare iudicia; concupiscimus enim desiderare, quasi non sit potestatis nostræ desiderium, sed gratiæ Dei. Cùm enim Dominus oblectari nos viderit cupiditate desiderij iudiciorum suorum, sobriū auget affectum; cùm autem peccamus, non concupiscimus desiderare iudicia Dei. Vnde etiam Dominus non otiosè ait; *Desiderio desideravi hoc pascha manducare vobiscum*; non solùm desiderans, sed etiam geminato desiderio concupiscens remissionem tribuere peccatorum. Concupiscamus ergo & nos desiderare iudicia Dei.

o.ig.

Nam sicut dicitur aliquis carnalis Amor,
quem

quem & Cupidinem appellauerunt Poëta, secundum quem qui amat, in carne seminat: ita est & quidam spiritualis Amor, secundum quem & ille interior homo amans in spiritu seminat.

prolog.
in Cât.

[Iam] discerne petitionem cordis tui, a petitionibus carnis; discerne quantum potes. Verbi gratiâ: cæcus est, corpore; rogat ut illuminetur: Petitio hæc carnis. Infirmatur, rogat se saluum fieri; saluus fit moriturus; & ista petitio carnis est, & si quæ sunt talia. Petitio cordis quæ est? sicut petitio carnis est, velle sibi præparari oculos, utique ad videndam istam lucem (quæ talibus oculis videri potest) ita petitio cordis, ad illam lucem pertinet; *Beati mundi-cordes, quoniam ipsi Deum videbunt.*

Aug. in
Pl. 36.

Sed homo, quasi pullum onagri se liberum natum putat; nam qui implere cuncta quæ desiderat per effrenatam libertatem quærit, quid aliud, quam pullo onagri esse similis concupiscit; ut disciplinæ hunc lora non teneant, sed audenter vagus per syluam desideriorum currat?

Greg.
cap. 15.
in c. 11.
Iob.

Mens quoque nostra rebus mutabilibus subdita, & à semetipsâ variatur. Nam quærens, quod non habet, anxia percipit;

Greg.
ca. 12.
in cap.
7. Iob.

cùmque habere cœperit , tædet hanc percipisse , quod quæsiuit . Amat sæpè quod despexerat , despicit quod amauerat . Diu quærit , vt parùm quid de summis inueniat , sed ad consueta citiùs relabens , nec parùm in his quæ inuenerit , perseuerat .

Greg.
hom.
36. in
Euãg.

Nos enim , nati in huius peregrinationis ærumnâ , huc fastidiosi iam venimus ; nescimus quid desiderare debeamus .

Aug.
de o-
rando
Deo.
Epist.
121. ad
Probã
cap. 5.
Aug.
Con-
fessio.
6. c. 6.

Ac planè quid oremus , sicut oportet , nescimus . Alius vult coniugari ; alius coniugio viduatus deinceps continenter eligit viuere ; alius nullum concubitum nec in ipsis nuptijs experiri :

Et ego inhiabam honoribus , lucris , coniugio , & tu irridebas .

Aug. de
orando
Deo c.
12. ep.
121. ad
Probã.

Certè , qui dicit in oratione , verbi gratia : Domine multiplica diuitias meas ; aut , da mihi tantas , quantas illi vel illi dedisti ; aut honores meos auge ; aut fac me in hoc sæculo præpotentem atque clarentem , vel si quid huiusmodi est ; & hæc dicit , eorum habens concupiscentiam , non id attendens , vt ex his , secundùm Deum profit hominibus , puto eum non inuenire in oratione Dominicâ , quo possit hæc vota coaptare :

Quam-

Quamobrem pudeat saltem petere, quæ non pudet cupere; aut si & hoc pudet, sed cupiditas vincit; quanto melius hoc petitur, ut etiam ab isto cupiditatis malo liberet, cui dicimus; *libera nos à malo.*

Vides [ergo] auiditate omne malum exortum, cum ipsum desiderium videlicet, non sustineat intra proprios terminos consistere? Quidquid enim terminos à Deo statos transgreditur, id absurdarum ac minimè legitimarum rerum appetens est. Quemadmodum enim fieri sæpè videmus, ut qui ciborum appetitionem amiserint, terram ac lapillos comedant, quiq; impotenti siti correpti fuerint, ij & cœnum quoque nonnumquam ad bibendum appetant;

Chryst
in Epi-
ad Ro-
man. c.
1. hom.
4.

Sic cor meum, cor vanum, vagum & instabile dum suo ducitur arbitrio, & diuino caret consilio, in seipso non potest consistere, sed omni mobili mobilius, per infinita distrahitur, & hac atque illac, per innumera discurrit; & dum per diuersa requiem quærit, non inuenit, sed in labore miserum, à requie vacuum manet: sibi non concordat, à se dissonat, à se resilit, voluntates alternat, consilia mutat, ædificat noua, destruit vetera, destructa reædificat, eadem iterum atque iterum alio & alio modo mutat & ordinat;

Bern.
cap. 9.
medit.

quia vult & non vult, & numquam in eodem
statu permanet,

Aug.
fol. 10.
cap. 12.

Sed allide Domine concupiscentiam
meam dulcedine tuâ, quam abscondisti ti-
mentibus te, vt concupiscam te concupis-
centijs sempiternis; ne vanis illectus & dece-
ptis interior gustus ponat amarum dulce &
dulce amarum.

BIBLIOTECA NAZIONALE
ROMA
VITTORIO EMANUELE

*Viam dirigantur via mea ad custodiendas
iustificationes tuas! Psal. 119.*

XVII.

Vtinam dirigantur viæ meæ ad custodiendas iustificationes tuas!

Psal. 118.

QUò serar? ambiguos aperit mihi semita calles;
 Semita non vno tramite secta vias.
 Illa tenet dextram, partem tenet illa sinistram,
 Hæc tumet in cliuos, vallibus illa cadit:
 Hæc faciles aditus, aditus habet illa malignos,
 Explicat illa vias, implicat illa dolos:
 Quoq; vel hæc tendat, vel quò se porrigat illa,
 Exitus implexo sine videre vetat.
 Non ita, quæ partes via se findebat in ambas,
 Herculis ambiguum fecit cunctis iter,
 Nec totidem refluis Meander flectitur vndis,
 Ipse suis quæ amuis obuius erret aquis.
 Nec labyrinthæi tanta est fallacia tecti,
 Curua licet varijs torqueat antra vijs.
 Heu, grauiora meos cohibent discrimina gressus!
 En geminâ dubiam parte pericla premunt.
 Non ego quæ metuam diuortia mille viarum;
 (Solutus Dædaleâ, qui fuit æde labor).
 Sed præter varios curuis ambagibus orbes,
 Nox etiam cæcas celat opaca vias;
 Nullaque se presso monstrant vestigia signo,
 Quâ populus trito calle, notâr it iter.
 Et licet explorem prætensis obuia palmis,
 Et vitæ obstantes, tubera dura, petras.

*Vix satis inceptos ausim producere cursus,
 Sed retinent timidum noxq̄, dolusq̄, gradum.*
*Lassus ut ignotâ cum fors regione viator
 Opprimitur nebulâ precipitante diem:
 Nullaq̄ iam toto collucent sidera Cœlo,
 Nec propè sunt vlla, rustica tecta, casa;
 Nullaq̄ signato callem notat orbita sulco,
 Vlla nec humano semita trita pede;
 Nec scit, an in sylvas, an eat ruiturus in vndas,
 Longiùs inceptam si paret ire viam,
 Tum loca clamosis latè omnia vocibus implet,
 Pastoris vocitans rure vagantis opem.
 Utq̄ vel è stabulis tacitisq̄, quis audiat antris,
 Ingeminat longos, terq̄, quaterq̄, sonos.
 Omnis at in surdas clamor volat irritus auras,
 Nullaq̄, Pastoris verba remissa sonant.
 O quis in his tendat mihi stamina fida periclis!
 Quis Deus, in tantâ, sit mihi nocte Pharos?
 Ifacidas quondam per inhospita regna vagantes,
 Insolitas docuit clara columna vias:
 Stella comes monuit Nabathæos lumine reges,
 Paruaq̄, Bethlemia duxit in antra domus.
 Quin recreant trepidos, fratrum duo sidera, nautas
 Tu quoq̄, mi gemini Castoris ede facem,
 Gnosis aberrantem reuocauit Thesea filo,
 Sestaq̄, Leandro fixit amica facem.
 Ecce ego sum Theseus, vice tu mihi sis Ariadnes,
 Cumq̄, ero Leander sis vice Sestiados.
 Aspicias ut multi, vaga turba, per auia currant,
 Et suus huc, illuc, quemlibet error agat?*

Hic cadit ignota praeceps Regione viarum,
 Ille vago cacum tramite versat iter:
 Hic celerat cursus; hic passu deside lentat;
 Sapius ille suos fertq, refertq, gradus:
 Hic diuersus abit; lateri latus ille propinquat;
 Hic Comitibus ductu fallitur, ille suo:
 Perpetuos aliquis vestigia flectit in orbis;
 Alter in obliquas voluitur vsque vias:
 Hic ratus ad certam cursu se tendere metam,
 Decepto repetit limina prima pede:
 Denique in errorem facto ruit agmine vulgus,
 Quodq, tenere decet, vix tenet vllus iter.
 O vtinam, recto tendat mea semita ductu,
 Nec dolus, infido tramite, fallat iter!
 Qualis at excusso fugit irreuocabilis arcu,
 Dum volat ad certum missa sagitta locum;
 Talis in offenso festinet limite cursus,
 Quâ tua nempe mouent tendere iussa, viâ.
 Esto igitur, mea lux, quoties iaculabere, neruus;
 Quemq, petis iaculis, sint tua iussa, scopus;
 Quâq, petiturus candentia signa sagittâ es,
 Illa ego sim digitis lecta sagitta tuis.

Vtinam dirigantur viae meae ad custodiendas iustificationes tuas!

Psalm. 118.

Aug. i.
2. de o-
per. me-
lit.

HIEREMIAS dicit: *Scio Domine, quia non est in homine via eius; nec viri est ut ambulet & dirigat gressus suos.* Hinc & in Psalmis cum quidam dixisset Deo: *tu mandasti mandata tua custodiri nimis,* continuo, non de se praesumpsit, sed optavit ut faceret. *Vtinam, inquit, dirigantur viae meae ad custodiendas iustificationes tuas!*

Ambr.
in Psal.
118. O-
ton. 5.

Miles qui ingreditur iter, viandi ordinem non ipse disponit sibi, nec pro suo arbitrio viam carpit, nec voluntaria captat compendia, ne recedat à signis; sed itinerarium ab Imperatore accipit & custodit illud; praescripto incedit ordine, rectâque viâ conficit iter, ut inueniat com meatum, parata sibi subsidia. Hanc legem viandi esse praescriptam; Christo ducente, sanctis com meatibus, recognoscas velim. Profecti sunt enim & Patres nostri de terrâ Aegypti, per longa spatia terrarum, quorum staturæ omnes, mansionesque descripta sunt. Aduertimus ergo quis has ordinauerit mansiones, quomodo ambulare oporteret filios Israël. Praeibat enim illos, per diem, Deus in columnâ nubis; noctu,

noctū autē in columnā ignis, vt viam ostenderet ambulātib; & tenebras dimoueret, lex viarum, columna erat & ignis & nubes.

Multæ enim sunt viæ & multa genera viarum; magnum profectò periculum viatori. Quàm facilè in multarum occurſu, errabit in viâ suâ, qui viarum discretione caruerit? Scrutemur proinde vias nostras, etiã vias dæmonum, vias quoque Beatorum spirituum, & vias Domini inuestigemus.

[Si enim] viam ingressus cūm veneris ad compitum aliquod (& nescias quod iter ingredi debeas) stas & cogitas ipse tecum, vtrum primam, aut secundam, aut tertiam viam eligas quam sequaris, nec putas prius adoriendum iter quàm animo definiens; quanto magis animo debes ac mente consistere qui ad regnum cæleste tendis, & cogitare tecum, quia non omnis via illò ducit, non omnis eò dirigit ad Hierusalem illam quæ in cælo est. Sunt viæ quæ malos exitus mortis habent. Hæ sunt viæ de quibus legisti: *Quia sunt viæ quæ videntur viro rectæ esse, vltima autem eius aspiciunt in profundum inferni.*

Viæ igitur filiorum Adam in necessitate & cupiditate versantur. Ab vtraque siquidem ducimur, & ab vtraque trahimur, nisi quod videmur magis vrgeri necessitate, trahi cupiditate. Et necessitas quidem specialiter corpori tribuenda videtur, nec simplex illa.

Bern.
serm.
11. sup.
Qui habitat in adiutorio.

Ambr.
in Psal.
118.
octon,
8.

Bern.
serm. 11
super
Qui habitat.

illa est, *sed anfractus habens plurimos* plurimâq; dispendia; nam compēdia pauca admodum, si qua tamen. In his quoque docetur quàm necesse habeat clamare ad Dominū, non de necessitate, sed de *necessitatibus meis erue me*. Non modò ab hâc viâ necessitatis, sed ab eâ quoque quæ cupiditatis est, optabit educi, quisquis non surdâ aure monita Sapiētis exceperit. Quid enim ille ait? *à voluntatibus tuis auertere, & item: post concupiscentias tuas non eas*. Hæ sunt viæ quæ videntur hominibus bonæ, sed finem non habent, nisi cū demergunt in profundum.

Ibid.

Si inuenisti vias hominum, illud quoque considera, ne fortè de his dictum sit: *Contritio & infelicitas in vijs eorum*: vt sit contritio in necessitate, infelicitas in cupiditate. Videamus & vias Dæmonum, videamus & caueamus; videamus, & fugiamus eas; siquidē via illorum, Præsumptio & Obstinatio. Quàm peruerso & euerso sunt corde filij hominum! quicumque sectantur vias Dæmonum, ingrediuntur Dæmonum vias. Hæc enim tota aduersum nos spiritualium colluctatio nequitarum est, vt nos seducant, vt nos inducant in vias suas, vt deducant in eis, perducant ad destinatum finem, qui paratus est eis. Quæ verò sunt sanctorum Angelorum viæ? Profectò illæ, quas vnigenitus enarrauit dicens: *Videbitis Angelos ascendentes & descendentes super*

super filium hominis. Ascensio igitur & descensio viæ illorum. Ascensio propter se, descensio vel potiùs condescensio propter nos. Puto & vias Domini vultis audire. Docuit itaque vias suas, cum aperuit labia Prophetæ ut diceret: *Vniuersa via Domini misericordia & veritas.* Ita ad singulos, ita ad omnes cõmuniter venit, in misericordiã scilicet & veritate. *Ab his itineribus incuruati sunt colles mundi; superbi, Dæmones, Principes.*

Iste ordo est, alij præcedunt, alij sequuntur. Qui præcedunt exẽplum se præbent sequentibus; numquid neminem sequuntur? Si neminem sequuntur, errabunt. Sequuntur ergo & illi aliquem, ipsum CHRISTVM. Et cernitis ordinatos gressus per Paulum Apostolum dicentem. *Imitatores estote sicut & ego CHRISTI.* Iusti attendendo eos qui se in bono præcedunt, imitando sequuntur. Quomodo sequuntur? *Videbunt iusti & timebunt.* Videbunt & timebunt sequi vias malas, cum vident quosque meliores, iam elegisse vias meliores; & dicunt in animo suo, quẽadmodum solent dicere viatores, attendentes alios cum præsumptione ambulantes in viã, ipsi adhuc incerti viæ, & quasi fluctuantes quo eant, dicunt sibi: non frustra illi hæc eunt, quãdo illi eunt, quò nos ire volumus. Et quare cum magnã fiduciã hæc eunt, nisi quia illac ire perniciosum est. Videbunt ergo iusti & timebunt.

Angustam

Aug. in
Psal.

Angustam viam vidēt illāc; hāc vident paucos, illāc multos; sed si iustus es, noli numerare; noli numerare turbas hominum incedentes latas vias; noli eos attendere, multi sunt; pauci autem per viam angustam.

Greg.
cap. 17.
lib. 7.
mor. in
cap. 6.
Iob.

Reproborum [siquidem] *semita* semper *inuoluta* sunt, vt prauis concupiscentijs dediti aut bona nulla appetant, aut appetētes infirmo desiderio ad hęc nequaquā mentis *liberos gressus* tendant. Rectā enim aut non incipiūt, aut in ipso fracti itinere, adhęc minimè pertingunt, vnde fit plerumque, vt ad morem suum, lassati redeant, seseque ab intentione animi in carnis voluptatibus sternant; sola quę transeunt, cogitent; nulla quę secum permaneant, curent.

Aug. in
Ps. 139.

Caput circuitus eorum? quid est circuitus ipsorum? vt circumeant & non stent, in gyrum eant erroris, vbi iter est sine fine: qui enim in lōgum it, aliunde incipit, alicubi finit; qui in gyrum it, nusquam finit. Ipse est labor impiorum, qui demonstratur in alio Psalmo euidentiùs: *in circuitu impij ambulat.*

Greg.
lib. 7.
mor. c.
14. in
cap. 6.
Iob.

Benè ergo de reprobis dicitur: *Inuoluta sunt semita gressuum eorum*, quia recta quidem deliberando appetunt, sed ad consueta semper mala replicātur, & quasi extra se tenē, ad semetipsos per circuitū redeunt, qui bona quidē cupiūt, sed à malis nequicquā recedunt.

Bonau.

Et quidam cadunt extra viam; vt ille qui
num-

numquam fuit de Ecclesia. Quidam cadunt à viâ; vnde hoc: *Melius est viam iustitiæ nō agnoscere, quàm post agnitam retroire.* Quidam cadūt in viam, vnde dicitur; *iustus septies cadit in die.*

in Psal.
36.

Sed est multa differentia inter casum Iusti & iniusti: *Iustus inquit, cūm ceciderit, nō prosternitur.* Iniustus, & qui spem non habet in Deo positam, si ceciderit, prosternitur, & non surgit, id est, si peccauerit non pœnitet, & peccatum suum emendare nescit.

Orig.
hom. 4.
in Psal.
36.

O tortuosas vias! væ animæ audaci, quæ speravit, si à te recessisset, se aliquid melius habituram! Verâ & reuerâ; in tergum & in latera & in ventrem, & dura sunt omnia, & tu solus requies. Et ecce ades, & liberas à miserabilibus erroribus, & constituis nos in viâ tuâ, & consolaris & dicis; *Currite, ego feram, & ego perducam, & ego ibi feram.*

Aug.
confes.
6. c. 16.

Meliùs dirigebantur à Domino gressus eorum, quibus per noctem, ignis columna lucebat, per diem, nubis. Et tu merere factis, votisque deprecæ, vt gressus tui à Domino dirigantur, ne moueantur pedes tui. Cauendū est quoque ne rectam semitam derelinquas, & diuerticula rē viarum tortuosarum decipiāt. Idcō dicit: *Parate viam Domini, rectas facite semitas eius.* Rectas faciamus animorū semitas ne labamur, ne effundantur gressus nostri sicut vxoris Loth, quæ post se respexit, & gressus tenere nō potuit, sed effusi sunt. Non effundantur sicut

Ambr.
in Psal.
36.

Ægyp-

Ægyptiorum, quorū gressum, maris fluctus effudit. Nōne de his pulcrè dixeris, effusi sunt gressus eorum, quos benè vixisse pœnituit?

Ambr.
in Psal.
38.

O quidereliquisti semitas rectas, abeundo in vias tenebrarum! ô qui lætamini in malis, & gaudetis in euerfione mala, quorum semitæ prauæ, & *flexuosi cursus eorum* sicut lubricus & flexuosus auctor ipforū, cur odisse cœpistis viam rectam! Non vos direxit Dominus.

Aug.
soli lo.
cap. 4.

O Domine qui es lux, qui es via, veritas & vita, in quo non sunt tenebra, error, vanitas, neque mors. Lux sine quâ tenebræ; via sine quâ error; veritas, sine quâ vanitas, vita sine quâ mors: Dic verbum, Domine; fiat lux, vt videam lucem & vitem tenebras: videam viam, & vitem inuium: videam veritatem & vitem vanitatē: videam vitam, & vitem mortem. *Illuminare, in quâ, illuminare huic cocco, qui in tenebris & in vmbra mortis sedet, & dirige pedes eius in viam pacis!*

Nyffe.
orat. 4.
in Cāt.

[Fac] vt anima [mea] telum sit in manu potentis ad scopum supernum directum, [scio] esse eundem & sponsum nostrum & sagittarium; [fac] eandem item animam esse sponsam & telum, quâ ille tamquam telo vtatur, dum eam bonum ad scopum dirigit.

*Perfice gressus meos in semitis tuis, ut non
moueantur vestigia mea. Psal. 128.*

XVIII.

Perfice gressus meos in semitis tuis:
vt non moucantur vestigia mea.

Psalm. 16.

ERgo caduca gradum toties mihi tibia faller,
Sternet & in planâ pes vitiosus humo ?
Aspice, qui Caelis hominum vestigia spectas,
Firmaq₃ fac presso stet mea planta solo.
Instruit implumes pennata Ciconia pullos,
Et docet aërias prapes inire vias.
Exemplo volucrem sequitur modò filia Matrem,
Tutaq₃ iam peragit, quod metuebat, iter.
Prouocat expansis sobolem Iouis armiger alis,
Et iubet insuetas sollicitare plagas.
Mox preit, & pleno se iactat in aëra lapsu,
Remigio soboles subsequiturq₃ patrem.
Dum primùm ignotas tentat puer inscius vndas,
Subcre^r vel iunco mobile findit iter:
Mox opis oblitus, flumen sine cortice tranat,
Flumen in experto sepè sed ore bibit:
Sapiùs at doctis vbi plauscrit equora palmis,
Ducit in immenso brachia tuta salo.
Aspice, qui Caelis hominum vestigia spectas,
Aspice quâ nobis arte leuetur iter:
Sustineor fragili puerilia membra curuli,
Queq₃ vehunt socias ipsa propello rotas.
Nempe tripes baculi sic stipite nititur atas,
Fertq₃ senex proprium, quo fuit vsus, equum.

Ne tamen ambiguis malè decipiare querelis;
 De pedibus, moneo, nulla querela meis.
 Nec vitio planta; vitio neque crura laborant;
 Saxa per & salebras tibia nostra salit.
 Non ego pennipedi dubitem certare Camille,
 Isse per intactas qua pede, ferrur, aquas.
 Quod queror, est animi vitium lacrymabile nostri,
 Qui, quibus incedat, languidus est pedibus.
 Heu iacet afflictis, affectibus omnibus aeger!
 (Hi, quibus incessit, nempe suère pedes)
 Si quod iter, quamuis breue sit, virtutis eundum est,
 Mens mihi sit minima lassâ labore via;
 Crura forent fragilis veluti tua, Nile, papyrus,
 Quæq; ruit motâ canna palustris aquâ.
 Rarus, at immodicus quandoque resuscitat ardor,
 Et pede fulmineo stringere cogit iter:
 Sed bene vix ceptum, currendi extinguitur ardor;
 Lamp. adis vt magno flammula parua Noto.
 Ne tamen ignavis videar segnescere plantis,
 Promoueo tardos pigra subinde gradus.
 Ast mea tunc, caueam quisquam vestigia seruet,
 Ne puter immodicis ebria facta scyphis.
 Scilicet in partes ita tibia claudicat ambas,
 Semipedis claudipes vt hiulcat iter:
 Nunc volo, nunc nolo, nunc aestuo, nunc languesco,
 Nunc supet vt rigido mens religata gelu!
 Impatiens igitur, cepti sine frugè laboris,
 Sæpe via medio, lassâ retento gradum.
 Sed neque, quâ languens statione resistere tento,
 Instabilem valeo figere firma pedem.

Aufero

Auferor aduerso velut incita puppis ab aestu,
 Quam neque vis remi nec sua vela iuuant;
 Damnâq; sunt iterum vano redimenda recursu;
 Irritus aeterno sic redit orbe labor.
 Nempe catenati, sic publica corpora, serui
 Circumcuij toties, pendula tecta mole;
 It mola, perq; suos rapitur circumvaga gyros,
 Sed perit his, quicquid conficit illa via.
 Heu quid agam! neque sueta vehi neq; currere doctâ;
 Nec pedibus minimas utilis ire vias!
 Magnum iter est Cælo, magnis huc passibus itur;
 Quid faciet lentis nostra quadriga rotis?
 Tu spatia ingenti perlaberis ardua saltu,
 Vastâq; tergemini crura gigantis habes.
 Eoū passu, Hesperiumq; amplectere mundum,
 Sub femur vt Rhodius vela Colossus agit:
 Ast testudineo reptat mihi tibia gressu,
 Aut chelis referor, Cancer adunce, tuis.
 Quid possitas igitur sperem contingere metas,
 Qua metas refugo perdita sector equo?
 O Deus, ambiguos trepidantis perfice gressus,
 Vincat & applausis nostra quadriga rotis!

*Perfice gressus meos in semitis tuis, ut
non moueantur vestigia mea.*

Psalm. 16.

Pf. 118. **I**N quo corrigit adolescentior viam suam?

Naziã.
de vit.
huma.

*Sapè etenim egregiã dum spe subnixus, in altum
Efferor, ac media virtutis septa volatu
Transilio, dirus resupinum montis ad ima
Præcipientem fundit Satanas; mihiq; accidit illud,
Quod solet huic, qui littoreã dum incedit arenã,
Haud certa elusis pedibus vestigia firmat.
Erigor ipse iterum, rursusq; in terga relabor,
Infelix magè, quàm prius; incedensq; labore
Perpetuo, trepidumq; fouens in corde pauorem
Vix gradior, citus at labens figo oscula terra.*

Pf. 24.

*Vias tuas Domine demonstra mihi, & semitas
tuas edoce me.*

Pf 85.

Deduc me in viã tuã.

Pf. 142.

Fac mihi viam in quã ambulem.

Ambr.
de fugã
sæculi,
cap. 1.

*Nam quis inter tot passiones huius corpo-
ris, inter tantas illecebras huius sæculi, tutum
atque intemeratum seruare potest Vestigium?
Respexit oculus, & sensum mentis auertit;
audiuit auris, & intentionem inflexit; in-
halauit odor, & cogitationem impediuit; os
libauit, & crimen retulit; tactus contigit, &
ignem adoleuit.*

Orig.

**[Quare] qui iter agit ad virtutem, multa
sunt**

sunt quæ digredi habet & transire . Ergo & tu , qui ad CHRISTVM tendis (qui est Dei virtus) digredere luxuriam , scorta , adulterium ; digredere furta , falsa testimonia ; tum deinde digredere & avaritiam , & omnem pecuniæ cæterarumq̃ ; malarum rerum concupiscentiam ; digredere mendacium , digredere stultitiam sæculi .

hom. 4.
in Psal.
36.

Bonum crus fac pedi tuo, non enim naturæ est, sed voluntatis: leuem hanc reddamus, ne celeritati pedum reliquum pondus officiat . Doce pedes esse cautos ; pavementum enim multis locis est lubricum ; ac si cadas, multa perdidisti: attamen & si cecideris, surge; licet enim & hoc pacto vincere . Numquam lubricis rebus te committas, & non cades: super solidas ac stabiles curre .

Chryf.
in 3. c.
ad phil.

In eo namque ostendimus quantâ ad Dominum cupiditate flagramus, si non solum ad eum per tranquilla & mollia, sed etiam per aspera & dura transimus. Hinc namque Propheta ait . *Qui perfecit pedes meos, quasi cervi.* Cervus enim cum montium iuga conscendit, quæque aspicit aspera, quæque se obijciunt sentibus illigata, dato saltu transgreditur, & absque villo cursus sui obstaculo, in superioribus eleuatur ; ita etiam electorum mentes, quæque sibi in hoc mundo obistere atque obuiare conspiciunt, contemplationis saltu transcendunt, & more ceruo-

Greg.
lib. 26.
mor. c.
10. in
cap. 35.
Iob.

rum, despectis terrenorum sentibus, in superna se euehunt.

Aug.
in Psal.
38.

Est ascensio, est transilitio, non pedibus, non scalis, non pennis; & tamen si interiorem hominem attendas, & pedibus, & scalis, & pennis. Nam si non pedibus; quomodo dicit homo interior. *Non veniat mihi pes superbiae?* si non scalis; quid sunt quas vidit Iacob? si non pennis; quis est qui dicit: *Quis dabit mihi pennas sicut columba, & volabo & requiescam?* sed in rebus corporalibus, aliud sunt pedes, aliud scalæ, aliud pennæ. Intus autem & pedes & scalæ, & pennæ affectus sunt & bonæ voluntates.

Bern.
serm.
85 in
Cant.

Stat [anima] manu verbi leuata velut super duos pedes, deuotionem & agnitionem. Stat inquam, sed sibi putet dictum, *qui se existimat stare, videat ne cadat*. Putasne stare per se poterit, quæ surgere per se non potuit? Cur ergo si stare per se poterat, orabat homo de terra, *Confirma me*, inquit, *in verbis tuis Domine*: Denique & probârat. Eius ipsius illa vox fuit: *Impulsus, euersus sum vt caderem, & Dominus suscepit me*. Queris, quis ille impulsor? non est vnus. Impulsor Diabolus est, impulsor Mundus, impulsor Homo. Quis iste homo sit, queris? quisque sui. Noli mirari, vsque adeò honto impulsor sibi est, & suimet præcipitator, vt non sit quod ab altero impulsore formides, si ipse à

te à te proprias contineas manus : manus tua, consensus tuus. Cùm igitur tres sint stanti imminentes stratores; horum, Diabolus liuore malitiæ; Mundus, vento vanitatis; Homo, semetipsum pondere suæ corruptionis impellit. Impellit Diabolus; sed non euertit, si quidem tuum tu illi negaueris assensum. Est & Mundus impulsor, quia in maligno positus est; impellit omnes, sed solos euertit amicos suos. Ex quo satis claret, quàm sit Homo præcipuus impulsor sui, qui suo, sine alieno impulsu, cadere potest; alieno, absque suo, cadere non potest. Sed innixum verbo & indutum virtute ex alto, nulla vis, nulla fraus, nulla iam illecebra poterit vel stantem deiicere, vel subijcere dominantem. Vis non timere impulsorem? *non veniat tibi pes superbiae, & manus impellentis non moueat te. ibi ceciderunt, qui operantur iniquitatem, ibi Diabolus & Angeli corruerunt. Denique in veritate non stetit qui non innixus est verbo. & ideò fortassis sedere voluit, quia stare non valuit; dicebat enim: *sedebo in monte testamenti*. Ceterùm Deo aliter iudicante nec stetit, nec sedit, sed cecidit, dicente Domino, *Verbam Sathanan sicut fulgur de calo cadentem*: ergo qui stat, si non vult cadere, non fidat sibi, sed nitatur verbo. Cuius manu erigeris, ipsius necesse est virtute tenearis.*

Aug.
tract.
de Cât.
nouo
cap.7.

Via nostra, ambulantes quærit; sed tria sunt hominum genera quæ odit: Remanentem, Retro-redeuntem, Abeuntem; ab his tribus generibus malis, Domino adiuuante vindicetur, & defendatur gressus noster. Iam verò cum ambulantes sumus, aliis tardiùs ambulat, alius celeriùs, ambo tamen ambulant; excitandi sunt ergo Remanentes; Retro-redeuntes reuocandi; Errantes in viam ducendi; Tardi exhortandi; Celeres imitandi. Qui non proficit, remansit in via; qui fortè à meliore proposito declinat, ad id quod deterius reliquerat, reuersus est retrò; qui fidem deserit, à viâ errauit. Cum tardis sit nobis & cum celerioribus ratio, cum ambulantibus tamen. Quis est qui non proficit? qui se putauerit esse sapientem; qui dixerit, Sufficit mihi, quod sum: qui non attenderiteum, qui dicit: *quæ retrò oblitus in ea quæ ante sunt extentus secundùm intentionem, sequor ad palmam vocationis Dei in* CHRISTO IESU. Currentem se dixit, sequentem se dixit, non remansit, non retrospexit: absit vt errauerit, quia viam ipse docebat, qui & tenebat, & ostendebat.

Paulin.
epist.
ad. Ce-
lant. in
fine in-

Beati sunt qui non de præterità sibi iustitiâ blandientes, secundùm Apostolum, per dies singulos in virtute renouantur. Iu-

stitia

stitia enim Iusti non proderit ei, à quo die, iustus esse desierit. Sanctus ergo securus esse non debet, quamdiu in huius vitæ agone versatur, sed totum quo tenditur spatium, vitæ tuæ est, vt peragere possis iustitiam, nec de præteritâ iustitiâ confidens remissior efficiaris.

Quare semper tibi displiceat quod es, si vis peruenire ad id quod nondum es; nam vbi tibi placuisti, ibi remansisti. Si autem dixeris, sufficit; & peristi. semper adde, semper ambula, semper profice, noli in viâ remanere, noli retroredire, noli deuiare. Remanet, qui non proficit; retro-redit, qui ad alia reuoluitur vnde iam abcesserat; deuiat, qui apostatat. Meliùs it claudus in viâ, quàm cursor præter viam.

Vt quid claudicatis in duas partes? dixit Elias populo. Si Deus est, ite post illum; si mundus est, ite post illum; si Deus eligitur, seruiatur illi, secundùm ipsius voluntatem; si mundus eligitur, vt quid fictum cor quasi Deo accommodatur? quid tibi cum pompis Diaboli, amator CHRISTI? ô munde imunde, teneri vis pergens, quid faceres si remaneres? quem non deciperes dulcis, si amarus alimenta mentiris?

Deus Dominus fortitudo mea, & ponet pedes meos quasi ceruorum.

Sperabam aliquando in virtute meâ, quæ

K 5 tamen

ter epi.
Hier.
tom. 1.

Aug.
ser. 15.
de ver-
bis A-
postol.

Aug. li.
4. de
symbo.
ad Ca-
techu.

Habac.
3.

Aug.

sofilo.
cap. 25. tamen non erat virtus ; & sic volui currere,
vbi magis stare credebam , ibi magis cecidi,
factusque sum magis retrò , & non antè , &
quod credebam consequi , magis elonga-
tum est à me.

PLus. Cogitavi [ergo] *vias meas, & conuerti pedes
meos in testimonia tua.*

Aug.
scr. 15.
de vcr.
Domi. Adhuc sequor, adhuc proficio, adhuc am-
bulo, adhuc in viâ sum, adhuc me extendo,
nondum perueni.

*Confige timore tuo carnes meas, a iudicij
enim tuis timui. Psal. xl.*

XIX.

Confige timore tuo carnes meas, à
iudiciis enim tuis timui. *Psal. 118.*

Littera prima rudi quondam inculcata iuuenta,
Fertur ab antiquis, Numinis esse Timor:
Certaq; non aliâ Sapiëntia discitur arte
Si quâ fides verbis, Nate Dauide, tuis.
Hoc quoque nostra fuit formata puertia ludo,
Doctaq; fidereas mens trepidare minas.
Semper at heu! tantis stupuit mens cœca tenebris,
Ut neque, quod toties audit, Alpha sciat.
Tristibus Orbiliij plectenda ignauia sceptris,
Post malè tot positos, nil didicisse, dies!
Et pueri ferulis segnes Elementa docentur,
Quæ leuis assequitur sedulitate labor;
Aspiciunt nigras Cadmi bis, tæruè, puellas,
Aspectas referunt, nomine quamque suo:
Et licet atrato sit par color omnibus ore,
Signa tamen faciem propria quamque notant.
Cur ego quod teneris Infantia combibit annis,
Discere non etiam tempore posse putem?
Plurima sunt, nullo penitus mihi docta Magistro,
Cur disci nequeat, arte iuuante, Timor?
Ah pudet! en timeo, quæ contempsisse decebat;
Non timeo, iustos quæ meruère metus.
Flagitium, minimo timeo committere teste,
Non timeo facinus, teste patrare Deo.

Ne corpus perimant, metuo de nocte latrones,
 Nil metuens Anima certa pericla mea.
 Nempe fugit picta sic passer imagine larva,
 Illita cui visco virga timenda fuit.
 Sic tremuit aspecta ceruus formidine penna,
 Nec tremuit obstantes, agmina rauca, canes.
 Sic quoque, Marmarica trepidat leo terror arena,
 Et cadit in tensas, territus igne plagas.
 Heu! rotat humanas furor hic vertigine mentes,
 Fulmina despiciunt, murmur a parua timent;
 Subjicitur pedibus nigri metus omnis Auerni,
 Et lethum & quidquid tristius Orcus habet.
 Scilicet, abiecto leue fit scelus omne Timore,
 Sed grauis insequitur pœna Timore, scelus.
 Flagitiis demum incipiunt trepidare peractis,
 Ante scelus, nullus pectora terror habet.
 Tum pauor heu madidis mentem sudoribus angit,
 Et lasi ante oculos Numinis ara reedit.
 Tum subitus strato vigilēs Timor excutit artus,
 Propria tum vacuos terret imago thoros.
 Si strepitum moti dederit mus stramine lecti,
 Creditur è syluis exiluisse leo.
 Nocte leuis quassâ si murmuret arbore ventus,
 Horrescunt rigida, fronde sonante, comæ.
 Quid faciant, subitis si fulminet ignibus æther,
 Aut sonet æthereo grandior axe fragor?
 Pectora cœlesti stupeant percussa tumultu
 Et flammâ metuant disiliente peti.
 Tunc terrent auræ, tunc terrent scilicet vmbra,
 Augurioq; notant omnia signa necem.

Quin etiam nemorum nocturna silentia terrent,
 Ipsaque se fontem mens furiosa timet.
 En quantum miseris poena, mens conscia donat?
 Ipse in sese animus verbera tortor agit.
 Heu quoties stygij, turbato in Casare, manes;
 Pharsali quoties emiculistis agri!
 Saue Patris vindex, furiis agitaris, Oreste,
 Vinbra trucidatæ via Parentis erat.
 Mæste colubriferâ Pentheu laniaris Erynni,
 Vindicat hoc laesos verbere Diua Deos.
 Nulla reos animos agitat magè dira Tyrannis,
 Quàm testem assidue pectore ferre suum.
 O Deus! ô confige tuo mihi corda timore!
 Ne peccem, furor hâc cuspide noster eget.
 Vtilis ante scelus Timor est qui frena gubernet,
 Qui timet, admissio crimine, serò timet.

*Confige timore tuo carnes meas, à iudicijs
enim tuis timui. Psal. 118.*

B. fil.
hom.
in Psal.
33.

NISI timor instituendæ vitæ nostræ rudimenta iaciat, impossibile fuerit sanctimoniam legitime obseruari. *Confige*, inquit, *timore tuo carnes meas*; nam quemadmodum qui corporis membra habent clauis transfixa, ad actionem quamlibet immobilia ea retinent, sic ij quorum animam occupauit *Dei timor*, omnem profus importunam peccati & obstreperam occasionem vitant: Timenti itaque nulla ad complectendam virtutem deficit facultas, cum per *Timorem* ab indecorâ omni & absurdâ actione reuocatur & impeditur.

Chryf.
hom.
53. in
Ioan.

Nam quemadmodum quercus altiùs demissis radicibus, nullius venti viribus sternitur, ita animam *Diuino timore confixam* nullus tentationum ventus euellet.

Ambr.
in Psal.
118 o-
cton.
15.

Sunt autem & carnes quædam animæ, sicut corpus est animæ. Carnes animæ, sunt carnales cogitationes: *Configat has carnes timor Domini & iudiciorum eius.*

Basil.
hom.
in Psal.
33.
Bern.
9.

Eiusmodi ergo timore eruditus, quasi freno quopiam abarce, & inhibe animam ad vitiosam concupiscentiam propendentem, Prudenter sagittari & impugnari salubri-

ter postulat Sanctus cum dicit in oratione, in Cāt.
Confige timore tuo carnes meas; optima *Timor iste sagitta*, qui conficit & interficit carnis desideria, ut spiritus saluus sit.

Teneat ergo & terreat timor Iudicij, metus gehennæ, laquei mortis, dolores inferni, ignis vrens, vermis corrodens, sulphur fetens, flamma tartarea & omnia mala.

In veritate enim didici, nihil æquè efficax esse ad gratiam promerendam, retinendam, recuperandam; quàm si omni tempore, coram Deo, inueniaris non altum sapere, sed timere. Beatus es si cor tuum triplici timore repleueris; ut timeas quidem pro acceptâ gratiâ, ampliùs pro amissâ, longè plus pro recuperatâ.

[Sed multi] *trepidauerunt timore, vbi non erat timor*. numquid enim timore est si quis perdat diuitias? non est ibi timor, & ibi timeretur. si quis autem perdat sapientiam, ibi verè timor est, & ibi non timeretur. Stultitia, dicens in corde suo, non est Deus; timuisti perdere terram & perdidisti cælum!

[Sed] ita se habet peccatum, ut priusquàm fiat & ad opus perueniat, obtenebret & decipiat mentem; postquam autem consummatur, manifestè nobis suam absurditatem proferat & ostendat. Vnde breuis illa & absurda voluptas continuum menti dolorem inserit, conscientixque fiduciam aufert, confusione.

Bern.
lib. de
interiore
domo,
cap. 36.
Bern.
ser. 54.
in Cāt.

Aug. in
Pl. 52.

Chryl.
hom.
20. in
Geno.

fusionem captam perfundens. Misericors enim Deus eiusmodi accusatorem nobis assistere voluit, ut numquam soli relinquamur, sed indefinenter ille congregans clamet, & pœnam exigat delictorum. Scottator enim vel adulter, etiam si omnium obliuisci queat, numquam tamen sic in solitudine versatur, quin habens acrem illum accusatorem, suspiciones timeat, umbras tremiscat, & eos qui conscij sunt, & qui non sunt; perpetuaque in animo eius potestas est, ac reciprocantes, & contrarij fluctus. Insuper neque somnus ei suavis, sed terrore & formidine plenus; neque cibus voluptatem præbet; neque amicorum colloquia talem refocillare vel liberare ab urgente anxietate possunt: sed quasi *Carnificem gestaret se lancinantem & flagellantem continuè*, ita post admissum facinus obambulat; nullo conscio, sustinens intolerabiles pœnas illas, & iudex sui ipsius factus & accusator.

Iob 15. Sonitus terroris semper in auribus illius: & cum pax sit, ille semper insidias suspicatur.

Chryf. Explica mihi [improbi] conscientiam, & videbis intus grauem peccatorum tumultum, iugem metum, tempestatem turbationum videbis, velut in curiâ, mentem ad thronum conscientiae conscendisse regalem, & tamquam Iudicem quempiam sedentem, & cogitationes loco carnificum adhibentem,

in

in equuleo suspendentem, lateraque conscientiae radentem ungulis; pro commissis vehementer inclamantem, cum nemo sciat, nisi quod solus Deus hæc videre nouerit. Et enim qui committit adulterium, etiamsi milies fuerit diues, etiamsi nullum habeat accusatorem, non desinit tamen intus se accusare. Et voluptas quidē temporaria est, dolor verò perpetuus; timor vndique ac tremor, suspicio & anxietas; angulos metuit, umbras ipsas formidat, suos ipsius famulos, concios, inscios; illam ipsam quã corrumpit, & virum quem affecit contumeliã. Obambulat, amarum accusatorem circumferens, conscientiam, cum sit suo ipsius iudicio damnatus, nec possit vel ad breue tempus respirare. Nam & in lecto, & in mensa, & in foro, & in domo & interdium & noctu, & in ipsis frequenter somnijs, hæc iniquitatis simulacra videt, ipsiusque Cain vitam viuit, gemens ac tremens super terram, cum nemo sciat; intus tamen habet ignem implicitum. Idem patiuntur & qui rapinam exercent, & qui fraude lucrum faciunt, & ebriosi, & in summã quotquot in peccatis viuunt. Neque enim vllã ratione iudicium illud potest corrumpi muneribus.

Externi Iudices & pecunijs corrumpuntur, & assentationibus delinquuntur & metu simulant; denique multa sunt alia, quæ re-

Chryf.
conc.
4. de
Lazar.

L ctum

fusionem captam perfundens. Misericors enim Deus eiusmodi accusatorem nobis assistere voluit, ut numquam soli relinquamur, sed indefinenter ille congregiens clamet, & poenam exigat delictorum. Scortator enim vel adulter, etiam si omnium obliuisci queat, numquam tamen sic in solitudine versatur, quin habens a se illum accusatorem, suspiciones timeat, umbras tremiscat, & eos qui conscij sunt, & qui non sunt; perpetuaque in animo eius potestas est, ac reciprocantes, & contrarij fluctus. Insuper neque somnus ei suavis, sed terrore & formidine plenus; neque cibus voluptatem praebet; neque amicorum colloquia talem refocillare vel liberare ab urgente anxietate possunt: sed quasi *Carnificem gestaret se lancinantem & flagellantem continuò*, ita post admissum facinus obambulat; nullo conscio, sustinens intolerabiles poenas illas, & iudex sui ipsius factus & accusator.

Iob 15. *Sonitus terroris semper in auribus illius: Et cum pax sit, ille semper insidias suspicatur.*

Chryf. Explica mihi [improbi] conscientiam, & videbis intus grauem peccatorum tumultum, iugem metum, tempestatem turbationum videbis, velut in curia, mentem ad thronum conscientiae conscendisse regalem, & tamquam Iudicem quempiam sedentem, & cogitationes loco carnificum adhibentem, in

in equuleo suspendentem, lateraque conscientiae radentem unguis; pro commissis vehementer inclamantem, cum nemo sciat, nisi quod solus Deus hæc videre nouerit. Et enim qui committit adulterium, etiamsi milles fuerit diues, etiamsi nullum habeat accusatorem, non desinit tamen intus se accusare. Et voluptas quidē temporaria est, dolor verò perpetuus; timor vndique ac tremor, suspicio & anxietas: angulos metuit, umbras ipsas formidat, suos ipsius famulos, conscios, inscios; illam ipsam quã corrumpit, & virum quem affecit contumeliã. Obambulat, amarum accusatorem circumferens, conscientiam, cum sit suo ipsius iudicio damnatus, nec possit vel ad breue tempus respirare. Nam & in lecto, & in mensa, & in foro, & in domo & interdium & noctu, & in ipsis frequenter somnijs, hæc iniquitatis simulacra videt, ipsiusque Cain vitam viuunt, gemens ac tremens super terram, cum nemo sciat; intus tamen habet ignem implicitum. Idem patiuntur & qui rapinam exercent, & qui fraude luctum faciunt, & ebriosi, & in summã quotquot in peccatis viuunt. Neque enim vllã ratione iudicium illud potest corrumpi muneribus.

Externi Iudices & pecunijs corrumuntur, & assentationibus delinquuntur & metu simulant; denique multa sunt alia, quæ re-

Chryf.
conc.
4. de
Lazar.

L

ctum

Etum illorum iudicium deprauant: At conscientiae tribunal, nulli hominum nouit cedere, sed quamuis dederis pecunias, quamuis mineris, quamuis aliud quidlibet feceris, iustam feret sententiam aduersus peccatorum cogitationes, adeò vt ipse quoque qui peccatum admisit seipsum condemnet etiamsi alius nullus accuset.

Chryf.
hom.
17. in
Gen.

Incorruptus iudex, conscientia, cum aduersus hominem exurgit, clarâ voce clamat & accusat & ostendit, & quasi ante oculos scribit peccatorum magnitudinem.

Aug.
medit.
cap. 34.

Confige [ergo Domine] *timore tuo carnes meas*; lætetur cor meum, vt timeat nomen tuum. Vtinam te sic timeret peccatrix anima mea, quomodo ille vir sanctus qui dixit: *Semper enim quasi tumentes super me fluctus timui Deum!*

Auerte oculos meos ne videant vanitatem. Psal. na.

X X.

Auerte oculos meos ne videant vanitatem. *Psalm. 113.*

Peruigilant gemina celso mihi vertice stella,
 Quæis est perpetuis munus in excubijs.
 Nec tamen errantes neque possum dicere fixas,
 Sed meritò, duplex vtraque nomen habet.
 Errat ab officio vaga sapius vtraque iusso,
 Vtraque docta suum fixa tenere locum.
 Motibus ambe agiles, fixa stationibus ambe,
 Quod genus hoc stellas Oedipus esse putet?
 Vos, oculi, vos, conspiciæ duo lumina frontis,
 Sidera vos estis, quæ mihi bina micant.
 Vos, quibus in celsâ statio data peruigil arce,
 Excubat vt summâ lucida flamma Pharo.
 Aut qualis speculâ seruans spectator ab altâ,
 Quæque propinqua, videt; quæque remota, videt.
 Non tamen, vt trepidis qui lucent nauibus ignes,
 Vos mihi tam fidâ lampade fertis opem:
 Flâma regit nautas, dum flâmam tædâ ministrat,
 Aut flammam retrahant quæ posuere manus,
 Vos (velut excussis rapidus ruit axis habenis,
 Frenaq; qui rupit durior oris equus)
 Quò lubet, effusum differtis in auia cursum,
 Iam nullâ Domini lora regente manu.
 O oculi! scopuli potiùs syrtesq; vocandi!
 Heu quibus allisa tot perière rates!

Dinaperegrinas virgo visura puellas;
 Mater, deposita virginitate, redit.
 Rex videt Vriaden nitido semel amne lauante;
 Illa, Cupidineas vibrat ab amne faces.
 Pulcra Duci Assyrio dum comit Iuditha formam;
 Assyrium truncat Iuditha compta Ducem.
 Fortè senes niueam semel aspexère Susannam,
 Ambo senas oculis interière suis.
 Non tot, in aquareis lucens malè rupibus ignis;
 Decepta in scopulos lumine vela tulit.
 Non tot, ad infames, dura Acroceraunia, cautes,
 Hyppotada laceras contudit ira rates.
 Non tot, inexpletis fera saucibus vnda Malea,
 Scylla q̄, veliferas hausit auara trabes.
 Quis pia nunc igitur non laudet fœdera Iobi,
 Quæ cum luminibus sanxerat ille suis?
 O oculi! ô quanto vos tutius illa revulfit,
 Democriti, proprijs dextera magna cauis!
 Quàm benè, Christi adûm quoque nobile, Lucia, no-
 Extudit intrepidâ lumina bina manu! [men,
 O oculi! ô scopuli! crudelia, barbara, saxa!
 Saxa, quibus magna tot cecidère Anima!
 Quàm malè commisso geritis pro munere curam;
 Ad mala quos toties sensimus esse Duces!
 Scilicet. hæc vobis, capitis custodia lege,
 Præcipua q̄, arcis credita cura fuit:
 Vt rectas hominum vultus, sublimia q̄, ora
 Digna Polo, brutâ deprimeretishumo.
 Quin potius Superis mentes attollitis oris,
 Hasq̄, super terras, Oceanumq̄, super?

Stellarumq₃ super, mundi₃ volubilis orbes,
 Denique quicquid habet, terra₃, solq₃ super?
 Illius, ô oculi! spectacula pulcra theatri,
 Materies, vestris lusibus apta foret.
 Putre sed æternis cœnum præponitis Astris,
 Omnis & in terras pronior iuit amor.
 Quid faciam? abruptis oculi regnatis habenis,
 Iam frenum indociles imperiumq₃ pati.
 Obde, Deus, piceas oculis erroneis vmbra,
 Aut vaga captiuis lumina claude genis!

Auerte oculos meos ne videant vanitatem. Psalm. 118.

Aug.
solilo.
cap.4.

VÆ cæcis oculis qui te non vident, Sol illuminans Cœlum & terram! væ caligantibus oculis, qui te videre non possunt! *væ auertentibus oculis vt non videant veritatem! væ non auertentibus vt videant vanitatem.*

Aug. in
Pl. 118.

Numquid, quamdiu sumus in hoc mundo, possumus non videre vanitatem? *omnis enim creatura vanitati subiecta est.* An iste fortassis, hoc orat, vt non sit eius vita sub sole, vbi omnia vanitas?

Ambr.
in Psal.
118. O-
cton. 5.

Qui in viâ est Dei, vanitates non aspicit: viâ perfectâ **CHRISTVS** est: qui igitur in **CHRISTO** est, quomodo potest vanitates aspicerè, cùm **CHRISTVS** in carne suâ omnes huius mundi crucifixerit vanitates? *Auertamus igitur oculos nostros à vanitatibus*, ne quod oculus viderit, animus concupiscat. Pantomimum aspicias, vanitas est: luctatores aspicias, vanitas est: equos currentes aspicias, vanitas est. Ante nos est **CHRISTVS**, ante nos brauium eius, ad hunc dirige oculos tuos, auerte à spectaculis, auerte ab omni seculari pompâ; serua eos, vt erigas melioribus. Erige ad Cœlum; vel nocte, stellarum mortalia, orbem lunæ decorum; vel die, solem aspice.

aspice. Specta mare; terram circumspice, vt opere facta diuino omnis creatura te pascat. Quæ formarum gratia in ipsis bestijs? quantus decor in hominibus? quanta in aibus pulcritudo? hæc intueri, & non videbis iniquitatem; hæc vide, & non introibit mors per fenestras oculorum tuorum. Si videris mulierem ad concupiscendam eam; intrauit mors per fenestram: si videris possessionem minoris aut viduæ, & concupieris deripere eam; intrauit mors per fenestras: si videris aliena monilia, aurum, argentum, & concupieris vt extorqueas; intrauit mors per fenestram. Claude ergo hanc fenestram, cum videris alienæ mulieris pulcritudinem, ne mors possit intrare. Vanitas est, sollicitudo vitæ huius. In vanitate currit, qui sibi successibus videtur affluere sæcularibus, qui tamquam vmbra prætereunt. *Auerte igitur oculos tuos, ne videant vanitatem;* Sed non satis est vt tu auertas, ne fortè velis & non possis; si ofundat tibi diabolus vanitatum spectacula, incentiua inserat voluptatum; pete vt Dominus auertat oculos tuos.

[Etenim] pulcras formas & varias, nitidos & amœnos colores amant oculi. Non teneat hæc animam meam. Teneat eam Deus, qui hæc fecit bona quidem valde, sed ipse est bonum meum, non hæc. Resisto seductionibus oculorum, ne implicantur pedes mei,

quibus ingredior viam tuam, & erigo ad te inuisibiles oculos, vt tu euellas de laqueo pedes meos. Tu subinde euellis eos, nam illaqueantur. Quam innumerabilia varijs artibus & opificijs, in vestibus, calceamentis, vasis & huiusmodi fabricationibus, picturis etiam diuersisq̄ue figmentis, atque his vsum necessarium atq̄e moderatum, & piana significationem longè transgredientibus, addiderunt homines ad illecebras oculorum, foràs sequentes quod faciunt, intus relinquentes à quo facti sunt, & externinantes quod facti sunt! At ego, Deus meus, & decus mecum, etiam hinc dico tibi hymnum, & sacrifico laudem sanctificatori meo, quoniam pulchra, traiecta per animas, in manus artificiosas, ab illâ pulcritudine veniunt, quæ super animas est, cui suspirat anima mea die ac nocte. Ego autem hæc loquens, atque discernens, etiam istis pulchris gressum innecto, sed tu euellis Domine; euellis tu, quoniam misericordia tua ante oculos meos est, nam & ego capior miserabiliter, & tu euellis misericorditer, aliquando non sentientem; quia suspensius incideram, aliquando cum dolore, quia iam in hæseram.

Basil.
hom.
31. in
Hexæ
meron.

Vt Deum contemplare, factus es; non vt humi irreat vita tua, non vt pecudum ritu, voluptate perstuaris; veriùs vt ad normam & institutum cœlestis vitæ, tuam ipsius componas:

nas: & hâc gratiâ non in scitè dixit sapiens Ec-
clesiastes, *sapientis oculi in capite eius*. Cuiusnam
oculi non sunt in capite? atqui hic, *in capite*,
hoc est, vt ea contemplantur quæ in sublimi
sunt; nam qui non ad bona quæ in sublimi
sunt, sed quæ in terrâ respicit, is vtique de-
figit detrahítue oculos in terram.

Peruersa res est & fœdâ, luteum vas (quod
est corpus de terrâ) oculos habere sursum,
cœlos liberè suspicere, cœlorumque lumi-
naribus oblectare aspectum; spiritualem ve-
rò cœlestemque creaturam, suos è contrario,
oculos trahere in terram deorsum; & quæ
debut *nutriri in croceis*, hærere luto tamquam
vnam de suis, *amplexarique stercora*. Erubesc-
ce anima mea diuinam in pecorinam com-
mutasse similitudinem. Erubescè volutari in
cœno, quæ de cœlo es.

Qui fecit omnia, melior est omnibus, pul-
cior est omnibus; qui fortia, fortior est; qui
magna, maior est. Quicquid amaueris, ille ti-
bi erit. Disce amare in creaturâ Creatorem,
& in facturâ factorem; ne teneat te, quod ab
illo factum est, & amittas eum, à quo & ipse
factus es. Ergo *beatus vir, cuius est nomen Domini
spes eius, & non respexit in vanitates & insanias mē-
daces*. Fortè nobis dicturus est, qui versu isto
percussus corrigi voluerit, & cœperit ambu-
lare angustam viam; ambulare non durabo,
si nihil spectabo; quid ergo facimus, fratres?

Bern.
serm.
25. in
Cant.

Aug. in
Ps. 39.

dimissuri vos sumus, sine spectaculo. Demus pro spectaculis, spectacula. Et quæ spectacula daturi sumus Christiano homini? *Multa fecisti tu Domine Deus meus mirabilia tua.* Miracula hominum intuebatur, intendat mirabilia tua. *Multa fecit Dominus mirabilia sua,* hæc respiciat. Aurigam laudas regentem quatuor equos, & sinu lapsu atque offensione currentes; fortè alia miracula non fecit Dominus. Regat luxuriam, regat ignaviam, regat iniustitiam, regat imprudentiam, & regat & subdat sibi, & teneat habenas. Nunc specta histrionem (didicit enim homo magno studio in fune ambulare, & pendens, te suspendit) illum attende editorem maiorum spectaculorum? Didicit iste in fune ambulare; numquid fecit in mari ambulare? obliuiscere theatrum tuum; attende Petrum nostrum, non funambulium, sed ut ita dicam, mariambulium. Ambula & tu (non in illis aquis, ubi Petrus aliquid significans ambulavit, sed in alijs, quia hoc sæculum mare est) hinc ambula, hoc calca. Spectare vis, esto spectaculum. hæc miracula Dei sunt, hæc cogitationes Dei sunt, quibus nemo est similis, ut spectator ille abducatur à curiositate, & quærat ista & meliora, fructuosiora, de quibus inuentis gaudebit.

Clem.
lib. 3.
in præd.
cap. 21.

Porro autem oculis maximè parcendum est, quoniam melius est labi pedibus, quàm oculis. *Si te tuus scandalizat oculus, excinde eum.*

Lasciui

Lasciui autem aspectus & versatilibus, ac tanquam coniuventibus oculis intueri, nihil est aliud, quàm oculis mœchari, cū per eos cupiditas prima ineat pugnae praeludia. Nam ante totum corpus, corrumpuntur oculi.

Pulcrè igitur Dauid, qui periculosos etiã ipsos aspectus fuerat expertus, beatum illum dicit, cui spes omnis in Dei nomine est, hinc enim non respicit in vanitates & insanias falsas. vnde iterum ad ipsum conuersus ait: *Auerte oculos meos ne videant vanitatem!* Vanitas, circus est, quia nihil prodest; vanitas, est equorum velocitas, quia mendax ad salutem est; vanitas, theatrum est; vanitas, ludus omnis. *Omnia vanitas*, inquit Ecclesiast. *quæ in hoc seculo sunt.*

Quàm multos scio per visū esse deceptos, & in laqueum diaboli missos! Dina filia Iacob, egressa est vt videret mulieres Regionis, & adamauit eam Sichem atque rapuit, & virginitatē illius turpiter corrupit. Et sic misera puella, quia carne vidit quod videre non debuit, honestatem ac virginitatem perdidit. Dauid etiam stans quâdam die in solario domus suæ, vidit mulierem & adamauit eam; pro cuius amore committit adulterium & homicidium; & sic deceptus factus est legis Dei reus. Fortissimus Sampson descendit in Regionem Philistinorū, & vidit ibi mulierē, atq; adamauit, & in gremio illius dormiuit.

(Vtinam

Ambr.
de fugâ
seculi
cap. 1.

D. Ber-
nard.
de mo-
do be-
ne vi-
uen.
serm.
23.

Paulin.
ep. 4.
ad se-
uer. (Vtinam tam prudens ad cauendam mu-
lierem, quàm fortis ad strangulandum leo-
nem!)

Bern.
de mo-
do be-
nè vi-
uendi,
scr. 23. Illa verò crines capitis eius rasit, & tradi-
dit eum in manibus inimicorum eius, qui sta-
tim oculos eius eruerunt. Moneo ergo vt *fa-
cias pactum cum oculis tuis*, ne incautè videas,
quod videre non debes.

Clem.
lib. 3.
pedag-
cap. 11. Videtur enim super omnia esse auersan-
dus mulierum aspectus; non solùm enim si
tangantur, sed etiam si spectentur, potest
peccari; quas maximè vitare oportet eos qui
rectè & sincerè constituuntur. *Oculi enim tuì
recta videant*. etsi enim fieri potest, vt qui vi-
derit, se fortiter gerat, verumtamen cauèn-
dam est ne cadat; fieri enim potest, vt qui vi-
derit, labatur, sed fieri non potest, vt qui non
viderit, concupiscat.

1977
RCA
EMANUELE

*Fiat cor meum immaculatum in iustificationibus tuis,
ut non confundar ! Psal. xc.*

XXI.

Fiat cor meum immaculatum in iustificationibus tuis, vt non confundar! *Psalms. 118.*

SI tibi me gratam facie fore, sponse, putarem,
 Non nisi de facie cura, laborq; fores.
 Primaq; pro nitidis mihi pugna coloribus esset,
 Altera, deformes ore fugare notas.
 Nullaq; deficerent medicandis vultibus arma,
 Multa sed omniigenas pixis haberet aquas.
 Multaq; compositos celaret capsula colores,
 Quæq; nouant vetulam picta venena cutem.
 Lanaq; purpurei madefacta rubedine fuci,
 Cretaq; montanas vincere nata niues.
 Et nitri rubra spuma & pinguis poppaana,
 Quæq; cutis maculas, Halcyonea, necant.
 Denique quicquid id est, quo tingitis ora, puella,
 Ab nimium formæ gens studiosa tue!
 Tunc quoque corrigerem speculo censore lituras,
 Ore nec in toto paruula menda foret.
 Siq; supercilij pilus vnus abesset ab arcu,
 Vnicus ecce pilus, vociferarer, abest.
 Si color inficeret vitiatos decolor orbes,
 Luminibus color hic, vociferarer, obest.
 Si nimis adductam conuolueret arca frontem,
 Quæ mihi ruga cutem, vociferarer, arat?

Nempe

Nempe vel exiguo metuam te ladereneus
 Vlla foret forma si tibi cura mea.
 Vnaq̄, quae tumidum faceret verrucula cliuum,
 Heu! foret offensa caussa putata tuae.
 Atque ita de minimis audiret dicere mendis
 Dissplicet haec sponse fortè litura meo.
 Nostro igitur reliquus si quis decor abforet ori,
 Eximeret vitium factus ab arte decor.
 Casariemq̄, alto struerent tabulata capillo,
 Staret & in volucris plurima gemma comâ.
 Aure duplex gemini pretium penderet Elenchi,
 Iret Erythraus colla per alba lapis.
 Tumq̄, ego sic faciem, rutilos ita compta capillos,
 Auderem ternas vincere quarta Deas.
 Sed memini; neque te facies, neque forma lacebit,
 Spes capit haec cecos inuidiosa procos;
 Qui, quid ament, inter phaleras tot, saepe requirunt;
 Quas ubi sustuleris, pars quota Virgo sui est?
 Fallitur infido prope, turba leuissima, fuce;
 Praeter & has phaleras, vix quod ametur, habet.
 AEquabat niueos par VVilgafortis olores
 Nota nimis formae nomine virgo sua.
 Fiat vt Androgynos setosis hispida malis;
 Barba, rogat, teneras, vestiât hirta genas.
 Lucia sydereis, ceu sax, lucebat ocellis,
 Cunctorumq̄, oculis, lucia, Sydus erat.
 Ne malè luceret, mea lux, extinguere, dixit;
 Fodit & impactâ lumen vtrumque manu.
 Laeserat egregio multos Euphemia vultu,
 Fecerat & roseis vulnere multa labris;

Vt fieret mutilo, fœdoq; inamabilis ore,
 Abscidit ense duas, bina labella, rosas.
 Maxima de facie verus praecomia rumor
 Deq; tuis dederat Andragesina genis :
 Non poteras veram falsi conuincere famam,
 Quod poteras, facta est per tua vota, breuis.
 Sponse, peregrina non carperis igne figura,
 Nec bene crispata falleris arte coma:
 Cor tibi labe carens, tibi cor sine crimine, cordi est;
 Obstet & vt facies, cor tibi, sponse, placet.
 O vtinam mihi cor vacet omni aspergine naui,
 Quod neque pacta tua legis omissa notent!
 Tum, secura tui mihi mens gestiret amoris,
 Nec mea deiceret conscius ora pudor.

Fiat cor meum immaculatum in iustificationibus tuis, ut non confundar.

Psalm. 118.

Bern.
serm.
25. in
Cant.

MERITO omnis cura Sanctorum, spreto ornatu, cultuque superfluo exterioris hominis (qui certè corrumpitur) omni se diligentiam præbet & occupat excolendo ac decorando interiori illi qui ad imaginem Dei est, & renouatur de die in diem.

Ambr.
lib. 1.
de vir.

Hæc, hæc profectò pulcritudo est, cui nihil deest, quæ sola meretur audire à Domino
Tota es formosa proxima, & reprehensio non est in te;

Clem.
lib. 3.
pædag.
cap. 2.

Pulcritudo enim optima, primùm est pulcritudo Animæ. Est autem absurdum, eos qui facti sunt ad imaginem Dei & similitudinè, (tamquam Archetypum exemplar contemnentes) externum ornatum inducere; improbum humanum artificium Dei artificio præferentes.

Ibid.

Non ergo externi hominis aspectus, sed animus probitatis ornamento est ornandus.

Ibid.

Non intelligunt [enim] miseræ, se propriam perdere pulcritudinem, dum externam inducunt. Antiphanes Comicus in Malthæa irridet.

*Venit ipsa, transit, accedit, non transit,
Venit, adest, abstergitur, accedit.*

Smigmate

*Smigmate, saponéue purgatur,
Pectitur, eicit, teritur, lauatur,
Se contemplatur, componitur, vnguentis persun-
ditur,
Ornatur, vngitur, & si quid non habeat, eneca-
tur.*

*Ter enim, non semel digna sunt, quæ pereant,
Quæ Crocodylorum excrementis vtuntur,
Et spumâ lacertarum vnguntur,
Et supercilia fuligine illinunt
Et cerussâ.*

Porro autem alias quoque arguit Comicus,
nempe Alexis, eius enim verba afferam.

*Est aliqua parua; suber, insuitur in soleis:
Longa est aliqua; tenue gestat diabathron:
Caput in humerum demittens ingreditur;
Hoc ei detrahit de longitudine;
Depressiores alicui sunt coxæ & femora;
Eis aliquid assuit, ———
Mollem ac prominentem habet ventrem;
(Vt comicorum nutrices) appositis nonnullis, eum
erigit:
Depressus est venter; veluti contis efficit vt ante-
rius procedat:
Supercilia habet flaua; ea aliquâ depingit fuli-
gine:
Contigit alicui vt sit nigra; tollit nigrorẽ cerussâ:
Est aliqua nimis alba, interitur farina:
Habet aliquam corporis partem candidam, eam
nudat, ostendit;*

Fiat cor meum immaculatum in iustificationibus tuis, ut non confundar.
Psalm. 118.

Bern.
serm.
25. in
Cant.

MERITO omnis cura Sanctorum, spreto ornatu, cultuque superfluo exterioris hominis (qui certè corrumpitur) omnì se diligentia præbet & occupat excolendo ac decorando interiori illi qui ad imaginem Dei est, & renouatur de die in diem.

Ambr.
lib. 1.
de vir.

Hæc, hæc profectò pulcritudo est, cui nihil deest, quæ sola meretur audire à Domino
Tota es formosa proxima, & reprehensio non est in te;

Clem.
lib. 3.
pædag.
cap. 2.

Pulcritudo enim optima, primùm est pulcritudo Animæ. Est autem absurdum, eos qui facti sunt ad imaginem Dei & similitudinè, (tamquam Archetypum exemplar contemnentes) externum ornatum inducere; improbum humanum artificium Dei artificio præferentes.

Ibid.

Non ergo externi hominis aspectus, sed animus probitatis ornamento est ornandus.

Ibid.

Non intelligunt [enim] miseræ, se propriâ perdere pulcritudinem, dum externam inducunt. Antiphanes Comicus in Malthæa irridet.

*Venit ipsa, transit, accedit, non transit,
Venit, adest, abstergitur, accedit.*

Smigmate

*Smigmate, saponéue purgatur,
Peccitur, eicit, teritur, lauatur,
Se contemplatur, componitur, vnguentis perfun-
ditur,
Ornatur, vngitur, & si quid non habeat, eneca-
tur.*

*Ter enim, non semel digna sunt, quæ pereant,
Quæ Crocodylorum excrementis vtuntur,
Et spumâ lacertarum vnguntur,
Et supercilia fuligine illinunt
Et cerussâ.*

Porro autem alias quoque arguit Comicus,
nempe Alexis, eius enim verba afferam.

*Est aliqua parua; suber, insuitur in soleis:
Longa est aliqua; tenue gestat diabathron:
Caput in humerum demittens ingreditur;
Hoc ei detrahit de longitudine;
Depressiores alicui sunt coxa & femora;
Eis aliquid assuit, ———
Mollem ac prominentem habet ventrem;
(Vt comicorum nutrices) appositis nonnullis, eum
erigit:*

*Depressus est venter; veluti contis efficit vt ante-
rius procedat:*

*Supercilia habet flaua; ea aliquâ depingit fuli-
gine:*

*Contigit alicui vt sit nigra; tollit nigrorẽ cerussa:
Est aliqua nimis alba, interitur farina:*

*Habet aliquam corporis partem candidam, eam
nudat, ostendit;*

*Bellos habet dentes; rideat, necesse est;
Et quamvis non sit lata, toto tamen die ridet,
In labris tenuem habens myrthi tabellam,
Ut velit, nolit, ea cogatur tandem diducere.*

Clem.
lib. 3.
pædag.
cap. 11.

Resideat quidem in vultu pudor & virginitatem aspectu præ se ferat, procul autem absit caligo myropolarum, aurificum, lanificum, cæterarumque officinarum.

Clem.
lib. 3.
pædag.
cap. 1.

Atque cum caro quidem serua sit, quemadmodum testatur Paulus, quomodo quispian iure ancillam, lenonis instar, exornauerit? Ipsum autem Dominum fuisse aspectu deformem testatur spiritus per Isaiam; & vidimus ipsum, nec habebat speciem, nec pulcritudinem. Quis est autem Domino præstantior? sed non carnis pulcritudinem (quæ visione apprehenditur) sed veram animæ & corporis ostendit pulcritudinem: Animæ quidem beneficentiam; carnis verò immortalitatem.

Hierō.
ad De-
metr.
de virg.
seruan.
cap. 3.

Quando eras in sæculo, ea quæ erant sæculi diligebas; polire faciem purpurisso, & cærusâ ora depingere; ornare crinem & alienis capillis turritum verticem struere. Ut taceam de inaurium pretijs, candore margaritarum, rubri maris profunda testantium; smaragdorum virore, cerauniorum flammis, hyacinthorum pelago, ad quæ ardent & insaniunt studia matronarum.

Hier. 4.
Gilb.

Ablue à malitiâ cor tuum.

Quam enim mihi dabis animam, quam
audeas

audeas ex toto pulcram definire?

ser. 29.

Nemo mundus à sorde.

in Cât.

Iob 25.

fr. cr. 2.

Si laueris te nitro, & multiplicaueris tibi herbam

Borith, maculata es iniquitate tuâ.

Da mihi, Domine, cor quod te timeat, mentem quæ te diligat, aures quæ te audiant, oculos qui te videant!

Aug.

in edit.

ca. 40.

Cor enim hominis quadam velut indecentium cogitationum colluue maculatur.

Ambr.

in Psal.

118.

Noli extraordinarijs cogitationibus aduersa naturæ contaminare penetralia. manus lauas, quasi possis crimina eluere, cùm mentem tuam vel nudis cogitationibus inquinatam lauare nō possis. Didicisti cor esse mundandum; discere quemadmodum mundes.

Octon.

11.

Mundat hunc fontem iustificatio legitima, hoc est, confessio peccatorum. Munda ergo aquam tuam, illam aquam de quâ dictum est, *aqua alta, consilium in corde viri.* quæ sint iustificationes, audisti dicentem: *Dic iniquitates tuas vt iustificeris:* Ergo qui iniquitates suas dixit, iustificatur, qui autem iustificatur, non confunditur, quia pudorem peccatorum maturâ confessione præuenit.

Nescis ergo, Anima mea, quàm fœda priùs fuisti, quàm deformis & squallida, discissa & dissipata, omni horrore, & enormitate plena! Priùs stude formam tuam excolere, faciem ornare, habitum componere, maculas tergere, munditiam reparare, mores corrigere,

Hugo

de S.

v. cor.

in Ar-

tha A-

nimæ,

Nescis ergo, Anima mea, quàm fœda priùs fuisti, quàm deformis & squallida, discissa & dissipata, omni horrore, & enormitate plena! Priùs stude formam tuam excolere, faciem ornare, habitum componere, maculas tergere, munditiam reparare, mores corrigere,

Nescis ergo, Anima mea, quàm fœda priùs fuisti, quàm deformis & squallida, discissa & dissipata, omni horrore, & enormitate plena! Priùs stude formam tuam excolere, faciem ornare, habitum componere, maculas tergere, munditiam reparare, mores corrigere,

Nescis ergo, Anima mea, quàm fœda priùs fuisti, quàm deformis & squallida, discissa & dissipata, omni horrore, & enormitate plena! Priùs stude formam tuam excolere, faciem ornare, habitum componere, maculas tergere, munditiam reparare, mores corrigere,

Nescis ergo, Anima mea, quàm fœda priùs fuisti, quàm deformis & squallida, discissa & dissipata, omni horrore, & enormitate plena! Priùs stude formam tuam excolere, faciem ornare, habitum componere, maculas tergere, munditiam reparare, mores corrigere,

Nescis ergo, Anima mea, quàm fœda priùs fuisti, quàm deformis & squallida, discissa & dissipata, omni horrore, & enormitate plena! Priùs stude formam tuam excolere, faciem ornare, habitum componere, maculas tergere, munditiam reparare, mores corrigere,

Nescis ergo, Anima mea, quàm fœda priùs fuisti, quàm deformis & squallida, discissa & dissipata, omni horrore, & enormitate plena! Priùs stude formam tuam excolere, faciem ornare, habitum componere, maculas tergere, munditiam reparare, mores corrigere,

Nescis ergo, Anima mea, quàm fœda priùs fuisti, quàm deformis & squallida, discissa & dissipata, omni horrore, & enormitate plena! Priùs stude formam tuam excolere, faciem ornare, habitum componere, maculas tergere, munditiam reparare, mores corrigere,

Nescis ergo, Anima mea, quàm fœda priùs fuisti, quàm deformis & squallida, discissa & dissipata, omni horrore, & enormitate plena! Priùs stude formam tuam excolere, faciem ornare, habitum componere, maculas tergere, munditiam reparare, mores corrigere,

rigere, disciplinam seruare, & omnibus tandem in melius commutatis, digno sponso dignam sponsam reddere. Numquid audisti, quid Rex Affluerus fecit? *Factum est Regis præceptum, vt de omni Regno suo congregarentur puella speciosa virgines, & adducerentur ad Ciuitatem Susan, & traderentur in domum foeminarum, ibiq; acciperent mundum muliebrem, & cetera ad vsum necessaria. Sicq; omnibus abundanter secundum Regiam ambitionem suppletis, excolerentur & ornarentur. Per sex menses, oleo mirthyno vngerentur, per alios sex quibusdam pigmentis vterentur, & sic composita & ornata de triclinio foeminarum ad Regis cubiculum transfirent, vt qua ex omnibus, magis oculis Regis placuisset, illa pro Vasthi in solio Regni sederet.* Cōsideremus ergo si fortè exemplum hoc, præsentī (de quo agimus) negotio valeat adaptari. Rex, summi Regis filius, venit in hunc mundum, desponsare sibi vxorem electam, vxorem vnicam, vxorē nuptijs Regalibus dignam. Missi sunt Ministri Regis. Apostoli videlicet, per totum mundum congregare animas ad sanctam Ecclesiam, in quā domus est & mansio mulierum regiarū, id est, sanctarum Animarum. Ibi sacramenta CHRISTI, quasi quædam vnguenta, & antidota ad reparationem & ad ornatū animarū præparata, accipiunt. Vide ergo vbi posita es, & intelliges quid facere debeas. Posuit enim te spōsus in triclinio, vbi mulieres ornantur.

varia

varia pigmenta, & diuersas species dedit, cibosque Regios de mensâ suâ, tibi ministrari præcepit; quidquid ad sanitatem, quidquid ad refectionem; quidquid ad reparandam speciem, quidquid ad augendum decorem valere potest, tribuit. Primò fons Baptismi est hic positus, & lauacrum regenerationis, in quo sordes præteritorum criminum abluis. Deinde chrisma & oleum, in cuius vnctione, Spiritu sancto liniris. Post hæc, delibuta & vnctione lætitiæ perfusa, ad mensam venis, & percipis ibi alimentum corporis & sanguinis CHRISTI, quo inerioriùs sâginata, atque refecta, noxiam illam præteritorum ieiuniorum maciem depellis. Deinde vestimenta bonorum operum induis, & fructu eleëmofynarum, cum ieiunijs & Orationibus, cum sacris vigilijs, alijsque operibus pietatis, quasi quodam vario ornatu decoraris. Ad vltimum sequuntur aromata virtutum, quarum odor suaue spirans, omnem illum antiquarum sordium fœtorem fugat. Datur etiam tibi *speculum, sancta scriptura, vt vbi videas faciem tuam*, ne quid minùs, aut aliter quàm decet, habeat compositio ornatus tui.

O quàm multa sunt in me, de quibus coram oculis eius erubesco, & pro quibus iam magis illi displicere timeo, quàm pro ijs, quæ laudanda in me sunt (si qua sunt) placere, posse in me confido! O vtinam ad modicum

ab oculis eius possem abscondi, donec maculas omnes istas detergerem, & sic demum ante conspectum eius, sine maculâ, immaculata apparerem! Nam quomodo in hâc deformitate placere illi poterò, quæ & mihi quoque in illâ vehementer displiceo? ô maculæ veteres! ô maculæ fœdæ & turpes! quid tamdiu hæretis? abite, discedite & ne præsumatis amplius oculos dilecti mei offendere.

BIBLIOTECA NA.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

*Veni dilecte mi, egrediamur in agrum, com-
moremur in villis. Cantic. 7*

XXII.

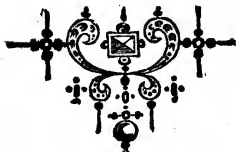
Veni dilecte mi, egrediamur in agrum, commoremur in villis.

Cant. 7.

IAm satis vrbanas, mea lux, habitauimus edes;
 Quin semel in virides exspatiamur agros?
 Tuta quidem validi circumdant oppida muri,
 Portaꝝ ferratis non caret vlla seris:
 Est tamen in patulis, quid nescio, tutius hortis
 Quod nusquam in clausa mœnibus vrbis habes.
 Magnificis turgent vrbanâ palatia tectis,
 Multus & hic celsâ cuspide surgit apex.
 Nescio quid melius tamen illa mapalia spirent,
 Rustica quæ tenui stramine canna tegit.
 Quid dubitas, mea lux, quin, quàm procul vrbibus
 Tam procul agrestium, distet ab vrbe, quies? [agri,
 Fabula cantatur vaturn notissima lusu,
 Ad benè fallendas fabula ficta vias:
 Et facit ad rerum modò quas tractauimus, vsurn;
 Si lubet, auditu decipiemus iter.
 Rusticus vrbanum tecto mus paupere murem,
 Fertur & appositis detinuisse cibis.
 Musq; epulas muris ridens vrbanus, agrestis,
 Hæc tua si mensa est, sat mihi ruris, ait.
 Mox vice conuersâ, mus Rusticus iuit in vrberem,
 Urbico in hospitium mure vocante suum:
 Magnaq; cum tanto minor esset mensa paratu
 Vt sonuere fores mensa relicta fuit;

Et propè deprenso conuiuâ expalluit hospes,
 Turbatiq₃ suum vix reperêre cauum.
 Rusticus ast animo sensim cum voce recepto,
 Corripuit celerem Musculus vrbe fugam:
 Et procul è cliuis oculos ad mœnia torquens,
 Quàm meus his præstat mœnibus, inquit, ager!
 Iam satis vrbanas, mea lux, habitauimus ades,
 Rure quies habitat, regnat in vrbe Timor.
 Si memor es (subeat tibi pars lautissima vulgi)
 Quisq₃ suburbanum rus propè ciuis habet;
 Cumq₃ suam assiduè commendet quilibet urbem,
 Re tamen, ipsa magis rura; placere doçent.
 Quin, quorum imperijs vrbesq₃, arcesq₃ reguntur,
 Anxia securo pectora rure leuant.
 Et magis hic puri libertas aurea Cœli,
 Quàm laqueata, domi, marmore tecta placent,
 Nec quæ centeno sinuat se porticus arcu,
 Lenit, vt ambiguos paruula villa, metus.
 Iam satis vrbanas, mea lux, habitauimus ades,
 Quin semel in villis degimus, aut in agris?
 Est mihi fontanis circumdata villula riuus,
 Villula, quâ nusquam cultior vlla viret.
 Seu cœli ingenio, seu fertilis indole terra,
 Aptaq₃ vicini commoditate loci.
 Huc mea lux, paucis tantum si veneris horis,
 Oblitus patriæ protinus vrbis eris.
 Tumq₃ ego, ceu tacitâ turtur meditatus in vmbra,
 Libera, colloquijs, Sponse, vacabo tuis.
 Et procul à populis procul vrbibus atque tumultu
 Optatâ toties, sola, quiete fruor.

Audiet hic nullus qua mutua verba loquemur,
 Nostraq₃ qui turbet otia nullus erit.
 Quiq₃ notet nostros, nemo metuendus, amores,
 Tetricus hic nullum ius sibi Censor habet.
 Tunc mihi tu promes secretis intima fibris
 Quaq₃ iuuent animum verba cupita meum.
 Tunc ego, sim quantâ, dicam tibi, saucia flammâ;
 Quaq₃, licet simules, dicta placere, scio.
 O semel optati micet hac mihi sideris aura;
 Quàm fortunato lux erit illa die!
 Iam satis vrbanas, mea lux, habitauimus ades.
 Nostra sit exiguo tempore, villa domus.

*Veni dilecte mi, egrediamur in agrum,
commoremur in villis. Cant. 7.*

Ricr. 2.

Quis dabit me in solitudine diuersorium viatorum?

D. Tho
Aquin.
hoc lo-
co.

Malle[m] [enim] in solitudine habitare,
per quam nullus vel rarus transit.

Bern. in
de in-
ter do-
mo ca.
66.

Vtinam nullus hominum esset mecum
exteriùs, vt familiariùs loqui possẽm cù Deo
interiùs! ipse enim & secretum quærit, & so-
litarium locum diligit. Fugiam ergo homi-
num solatia & colloquia; vt in secreto cordis
mei, Deum habitatorem habere possim. Af-
fuescam ergo sola intima cogitare, sola inte-
riora diligere, & in illis permanere, vt possim
audire *quid loquatur in me Dominus Deus meus.*
Ecce adsum pijsime Deus, tecum sum, intus
sum. Quãdiu in exterioribus occupatus fui,
vocem tuam intrã audire non potui. Nunc
autem reuersus ad me, ingressus sum ad te,
vt possim te audire, & tibi loqui.

Fl. 54.
Gieg.
lib. 4.
mor. c.
35. in
Iob.

Ecce elongaui fugiens, & mansi in solitudine.

Fugiens se elongat, qui à turbã desiderio-
rum temporalium in altam Dei contempla-
tionem se subleuat.

Nicr. e-
pist. ad
Rustic.
Bern.
homil.
Simila

Oppidum, carcer; solitudo, paradyfus
est.

O solitudo beatã! ô Ereme, mors vitio-
rum, vita virtutum! te lex & Prophetæ mi-
rantur,

-rantur, & quicumque ad perfectionem venerunt, per te in Paradyfum introierunt: ô beata vita solitaria & contemplatiua! quid vltra de te loquar? ipse Dei filius Saluator & Magister noster, exemplum dedit nobis, fugiens in desertum & mansit in solitudine; vbi sunt Rosæ charitatis, quæ semper flammescunt, quæ semper in sancto odore viuunt. ô solitudo negotiorum cœlestium apotheca! in te transitoria & terrena mutantur in cœlestia & æterna. Denique in te, lacrymæ mutantur in risum, & gaudium pariunt sempiternum.

Pia anima [Deo] se totam exhibere nitens in studio contemplationis. *Veni, inquit, in agrum, commemoremur in villis*: congruentissimè contemplationis studium, *agri* exprimit vocabulo; quia & illud in solitudine, longèque ab hominum conuersatione exerceri solet; & nouimus agrum eas dici terras, quæ sunt in solitudine, longèque à conuentibus humanis; Ac, sicut ager si excolatur, ingentem profert fructuum vbertatem, quibus nutrimur in corpore, ita & contemplatio, si rectè exerceatur, tantam profert virtutum copiam, vt per illas, in vita aliamur spiritali. Vnde bene & in libro Genesis dicitur de S. Isaac: *Et egressus fuerat ad meditandum in agro, inclinata iam die*? Nec minùs congruè particulares meditationes, villarum nomine designat;

*est Regnum
color
homini
negot.*

*Mich.
Gisler.
in c. 7.
Cant.*

designat; quandoquidem, sicut villas ea appellare solemus prædia, in quibus præclaræ in agro sunt habitationes, ad id potissimum extructæ, ut in illas tunc se conferant homines, eum à mundanis negotijs respirare voluerint; cum ex infirmitate aliquâ conualescere, aut quoquo pacto se recreare voluerint, & cum fructus ex agro colligere, atque seruare curauerint: ita & meditationes pariter, præclara sunt ædificia ab Animâ ipsâ in agro contemplationis sibi extructa, in quibus illa, fugiens præsentis sæculi negotia, quietè commoretur; in quibus & commorans, ex qualibet peccati ægritudine conualescat, summisque fruatur delicijs, ac demum eximios virtutum colligat, seruetque fructus. Benè quoque pia anima, cum Deo dilecto suo, *egredi* se, inquit, velle in *agrum* contemplationis & *commorari in villis* meditationum, cum voluptatem nullam percipiat ex hominum conuersatione. Quin imò quamuis terrenarum rerum copia exuberet in sæculo; quamuis prosperè sibi cuncta contingant, minimè tamen ex commodis hiscè quippiam percipiat voluptatis, nec vnquam verè se arbitratur lætam, nisi cum sibi egredi liceat in hunc contemplationis agrum. Quâ in re, videtur se habere instar auis illius, quæ tametsi in caueâ omnibus abundet rebus, tum quæ ad victum ei sunt necessaria, tum quæ

quæ voluptati illi esse possent; lætam tamen numquam se reputat, quoad vsque permisum ipsi fuerit, à caueâ ipsâ egredi, liberè volare, & commorari in foraminibus petræ. Iure autem cum Deo egredi vult, quem vnum habet dilectum; quia nec homines ardentè quempiam amantes, villarum quippiam percipiunt gustus, nisi amicum illum comitem habeant, ideoque ipsum inuitant. Et experientiâ comprobamus, etiam summos Reges ac Principes, ad quos difficillimus aditus esse solet, cum in palatio Regioque in throno resident, in villis commorantes, etiam cum infimis rusticis libentissimè conuersari; & hoc, illud est, quod anima intendit, cum illum in dictum inuitat agrum & villas, vt familiariter cum eo agat, vti cū vnico dilecto. Neque verò admodū temporis huic indulgere vult studio contemplationis, & familiariter agere eum Deo, sed delectatione maximâ, diutiùs in eo optat persistere; id namque ijs indicat verbis; *commoremur, seu pernoctemus, aut requiescamus in villis.*

Quamdiu [enim] animus permixtus est turbis & in multitudine fluctuantium voluntatur, nec vacat soli Deo, nec segregatus est à vulgo. Propterea, ô anima, quæ per orationem & contemplationem Deo vacare decreuisti, esto sola; hominum consortia fuge, tumultuosas mortalium conuersationes de-
uita,

Laur.
Iustian.
in lig.
vit.
tract.
de o-
rat. c. 5.

uita, vt illi soli te solam serues, quem ex omnibus elegisti.

Bern.
homil.
40. in
Cant.

O sancta Anima, sola esto, vt soli omnium serues te ipsam, quem ex omnibus tibi elegisti. Fuge publicum, fuge & ipsos domesticos, secede ab amicis & intimis, etiam & ab illo qui tibi ministrat. An nescis, te verecundum habere sponsum, & qui nequaquam velit tibi suam indulgere presentiam, presentibus cæteris? secede ergo, sed mente, non corpore, sed intentione, sed deuotione, sed spiritu: de cætero, sola indicitur tibi mentis & spiritus solitudo. Solus es, si non communia cogites, si non affectes presentia, si despicias quod multi suspiciunt, si fastidias quod omnes desiderant. alioquin nec si solus corpore es, solus es.

Hierō.
epist. 1.
ad He-
liod.

O desertum CHRISTI floribus vernans! ô solitudo in quâ illi nascuntur lapides de quibus in Apocalypsi ciuitas magni Regis extruitur! ô Eremus, familiaris Deo gaudens! quid agis? quamdiu te tectorum vmbre premunt? quamdiu fumosarum urbium carcer includit? Crede mihi nescio, quid plus lucis aspicio; libet sarcinâ corporis abiectâ, ad purum ætheris euolare fulgorem.

Trahe me, post te curremus in odorem vn-
guentorum tuorum Cantic. i. 23.

XXIII.

Trahe me post te, curremus in odorem vnguentorum tuorum.

Cant. 1.

Aspicis vt iaceant strati sine viribus artus,
 Nec sim qualis eram, sola sed vmbra mei?
 Vix trahopertaesa fastidia tetrica vite
 Ipsaq₃ sunt oneri languida membra sibi.
 Lassa iacet capitis nimio sub pondere ceruix,
 Sarcina suntq₃ manus, sarcina suntq₃ pedes.
 Assidueq₃ nouam querunt iactata quietent,
 Nec scio quo tandem fessa locare situ.
 Surgere nunc meditor, nunc lassa recumbere strato;
 Nunc nixum cubito sustinuisse caput.
 Nunc lubet inuerso, nunc ore cubare supino,
 Nunc aliud lateri substituisse latius.
 Cumq₃ tori cunctas peragraui languida partes,
 Quilibet ex equo displicet vsque locus.
 Heu! quid agā, grauis ipsa mihi, languēsq₃, iacensq₃,
 Teq₃ volens cursu, non tamen apta, sequi?
 An fugis & medijs morientem deseris agris,
 Nec mora tanta datur dum comes ire queam?
 AEger ita in Libycis, à milite, miles arenis
 Deseritur, subita cum data signa fugæ;
 In triujs genitrix ita proijcit impia natum,
 Quem lactare pudor, pauperiesve vetat.

Tende

Tende manum, nostrūq; pius miserere doloris;
 Tende manum refugo vel pede siste gradunt.
 Troica Dardanius cū Pergama cingeret ignis,
 Decrepitos pedes extulit igne patres:
 Trans mare def. ssam fert nata Cyconia matrem,
 Sustinet hinnulei Cerua natantis onus.
 Tu solam ignotis, fugitiue, relinquis in aruis,
 Nec finis hoc humeris ponderis esse tuis?
 Quamquam ego, vel fieri tibi sarcina tāta recussem,
 Si modò vel leuiter traxeris, ipsa sequar.
 Et sequar & curram, rapiarq; simillima vento,
 Languida funesto qua modò strata solo.
 Nec quibus inuitam cogas, opus ense, vel armis,
 Sponte nec iniecto, libera, fune sequar.
 Traxit all'impulsa querulos testudinis ictus,
 Cum syluis Geticas Thrax Cytharista feras:
 Traxit, & attonita syluaq; feraq; stupebant,
 Sic fide, sic filo, se potuisse trahi.
 Non ego Bystoniū mouear testudine Vatis,
 Nec trahar Aonia voce sonante lyra.
 Quemq; sui rapiunt sensus, sua quemq; voluptas,
 Se finit hic oculis, auribus ille capi.
 Non ego luminibus, non auribus otia venor,
 Noster Achemenij languor odoris eget.
 Lux mea, vorilegis halat tibi spica capillis,
 Manat odorata Palladis imbre caput.
 Vda Palestino fragrant tibi tempora nardo
 Myrrhaq; de madidis stillat odora labris.
 Efflat Orontei tibi graminis halitus auras,
 Verbaq; quot loqueris tot iacis ore rosas.

Albaq³ Panchæo ceruix tibi sudat oliuo,
 Assyrioq³ humeros rore perungit Onix.
 Et manus Ambrosiis pluit vtraq³ roscida guttis,
 Et digiti Libycæ germina mæsis olent.
 Denique quicquid olent conchis vnguenta Sabais,
 Balsama quicquid olent, hoc meus halat Amor.
 Non tamen Assyrijs quæ sudant balsama ramis,
 Nataq³ odorifero thura Sabæa solo:
 Fragrat Orontais hîc spica sùauior herbis
 Guttâq³ Panchæis nobilior lacrymis.
 Nempe tuo qualis, Basilissa pudica, cubili,
 Qualis odor thalamo, Cæcili casta, tuo;
 Aut qualis, cùm Dorothea pennatus Ephebus
 Attulit hybernas germina verna rosas,
 Aut Nasarenigena qualis cum Virginis adem
 Sparsit Iessæi floris anhelus odor,
 Denique Diuorum qualis cùm gemmea stillant
 Indigetum liquidis amphitheatra crocis.
 O semel has liceat mihi ducere naribus auras!
 Quæ modò languebam, sana repente sequar.
 Multaq³ currentem sociarum turba subibit,
 Vt glomerat socios vncta columba greges.

N

Trabu

Trabe me post te curremus in odorem unguentorum tuorum. Cant. 1.

Aug.
man.
cap. 20.
Bern.
scr. 21.
in Cât.

ANIMA amans fertur votis, trahitur desiderijs.

Fessâ sum, deficio; nolij me deserere, *sed trabe me post te*, ne incipiam vagari post amatores alios, nec currâ quasi in incertum, *Trabe me post te*, quia satiùs mihi est vt me trahas, vt scilicet vim qualemcumque mihi, aut terrendo minis, aut exercendo flagellis, inferas, quàm parcens in meo me torpore securâ derelinquas. *Trabe me* quodammodo inuitam, vt facias voluntariam: trabe torpentem, vt reddas currentem. Erit quando non indigebõ tractore, quoniam voluntariè & cum omni alacritate curremus.

ibid.
in initio.

Quid? sponsâne ergo necesse habet trahi, & hoc post sponsum? quasi verò inuita eum & non libens sequatur. Sed non omnis qui trahitur, inuitus trahitur; nempe enim infirmum aut debilem (eum scilicet qui per se ire non valet) trahi ad balneum, seu ad prandiũ non piget; etsi reum pigeat trahi ad iudicium vel ad pœnam. Denique trahi vult quæ & hoc rogat; non autem rogaret, si se qui per se ipsam dilectũ, prout vellet, valeret, vt quid verò non valet? An infirmã fateamur & spõsam? si qua ex adolescentulis infirmam se diceret

erret & peteret trahi, nequaquã miraremur: At verò de spòsa, quæ trahere & alios (vt po- e fortis & perfecta) posse sufficere videba- ur, cui non durum sonet, quod & ipsa trahi am quã infirma vel debilis necesse habeat? le quam animã iam confidimus, quod va- ida sit & sana, si illam infirmam dici consen- erimus, quæ pro sui singulari perfectione & excellentiori virtute, sponsa Domini nomi- natur? Quãtauis perfectionis anima, quam- diu quidem gemit sub corpore mortis huius, & huius seculi nequam retinetur inclusa car- cere, vincula necessitatibus, totque sceleribus, libentiùs, segniùsque assurgat necesse est ad contemplanda sublimia; nec omninò liberũ habet, sequi sponsum quocumq; ierit. Hinc lacrymosa vox illa gementis *infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius*. hinc supplex illa precatio. *Educ de carcere animam meam*. Dicat proinde, dicat cum gemitu etiã sponsa. *Trahe me post te, quia corpus quod corrup- pitur aggrauat animam, & deprimit terrena inha- bitatio sensum multa cogitantem*.

Propterea opus habeo trahi, quoniam re- frigit paulisper in nobis ignis amoris tui, nec valemus à facie frigoris huius currere modò sicut heri & nudius tertius. Curremus autem postea, cum reddideris lætitiã salu- taris tui, cum redierit melior temperies gra- tia; cum Sol iustitię iterum incaluerit & per-

Bern.
ser. 21.
in Cãg.

trāſierit tentationis nubes, quę nunc operire ad horam cernitur, atque ad leuē flatum aurę blandioris solito, cęperint vnguenta liqueſcere & aromata fluere & dare odorem ſuum. *Tunc curremus*; in odore illo curremus, ſpirantibus, inquā vnguentis curremus, quoniam abſcedet torpor qui nunc eſt, & reuertetur deuotio, & iam non erit opus nobis vt trahamur, quippe odore excitariſ, vt ſpontē curramus. Nunc verò interim *trabe me poſt te*, non curram ego ſola, etſi ſolam me trahi petierim, current & adoleſcentulę mecū. Curremus pariter, curremus ſimul; ego odore vnguentorum tuorum, illę meo excitatę exemplo, atque hortatu, ac per hoc, omnes in *odore vnguentorum tuorum curremus*.

Curremus, curremus, ſed *in odore vnguentorum tuorum*, non in noſtrorum fiducia meritorum, nec in magnitudine virium noſtrarū. Currere nos confidimus, ſed in multitudine miſerationum tuarum. Nam etſi quādo cucurrimus ac voluntarię fuimus, *non fuit volentis, neque currentis, ſed miſerentis Dei*. Reuertatur miſeratio, & curremus. Tu quidem in virtute tuā, *tamquam Gygas & potens curriſ*; nos, niſi vnguenta tua ſpirauerint, non curremus. Tu quem Pater *vnxit oleo latitię pre confortibus tuiſ*, curriſ in ipſā vnctione; nos illius odore curremus. Tu in plenitudine, noſ in odore.

Abſolō
abb.

Odor ſuper omnia neceſſariuſ vt pote in
firmiſ

firmis purgatiuus, proficientibus conforta-
 tiuus, perfectis verò sanatiuus, nonne vides a-
 grum huius mundi hoc odore plenum; cùm
 videas alios iustitiâ fortes, alios charitate fer-
 uentes, alios promptos ad obediendum &
 humilitatis obsequiũ, hos lacrymis irriguos,
 & ad eleëmofynas profusos? de odore autẽ,
 scriptum est: *Trahe me post te in odorem vnguen-
 torum tuorum, & alibi: Ecce odor filij mei, sicut odor
 agri pleni cui benedixit Dominus.*

serm. 1.
 de ann.
 B. Virg.
 qui est
 20.

Nec currimus æqualiter omnes in odore
 omnium vnguentorum, sed videas alios ve-
 hemẽtius studijs flagrare sapientiæ; alios ma-
 gis ad pœnitentiam, spe indulgẽtiæ animari,
 alios ampliùs ad virtutũ exercitium, vitæ &
 cõuersationis eius prouocari exemplo; alios
 ad pietatem, passionis memoriâ magis accẽ-
 di. Currebant in odore sapiẽtię qui missi fue-
 rant à Pharisæis, cùm reuersi dicerent; *Num-
 quam sic loquutus est homo.* Currebat in hoc ipso
 odore S. Nicodemus qui venit ad I E S V M no-
 cte, in splendore multo sapiẽtiæ. In odore iu-
 stitiæ, cucurrit Maria Magdalena, cui *dimissa
 sunt peccata multa, quoniam dilexit multum.* Cu-
 currit & Publicanus, qui cùm propitiationẽ
 peccatis suis humiliter imploraret *descẽdit iu-
 stificatus, testãte ipsâ iustitiâ.* Cucurrit Petrus,
 qui lapsus *fleuit amare.* Cucurrit Dauid, qui
 reatum agnoscens & confitens, audire me-
 ruit: *Et Dominus transtulit à te peccatũ tuum.* Por-

Bern.
 ser. 22.
 in Cãt.

trāſierit tentationis nubes, quę nunc operire ad horam cernitur, atque ad leuē flatum aurę blandioris ſolito, cęperint vnguenta liqueſcere & aromata fluere & dare odorem ſuum. *Tunc curremus*; in odore illo curremus, ſpirantibus, inquā vnguentis curremus, quoniam abſcedet torpor qui nunc eſt, & reuertetur deuotio, & iam non erit opus nobis vt trahamur, quippe odore excitari, vt ſpontē curramus. Nunc verò interim *trabe me poſt te*, non curram ego ſola, etſi ſolam me trahi petierim, current & adoleſcentulę mecū. Curremus pariter, curremus ſimul; ego odore vnguentorum tuorum, illę meo excitatę exemplo, atque hortatu, ac per hoc, omnes in *odore vnguentorum tuorum curremus*.

Curremus, curremus, ſed *in odore vnguentorum tuorum*, non in noſtrorum fiducia meritorum, nec in magnitudine virium noſtrarū. Currere nos confidimus, ſed in multitudine miſerationum tuarum. Nam etſi quādo currimus ac voluntarię fuimus, *non fuit volentis, neque currentis, ſed miſerentis Dei*. Reuertatur miſeratio, & curremus. Tu quidem in virtute tuā, *tamquam Gygas & potens curris*; nos, niſi vnguenta tua ſpirauerint, non curremus. Tu quem Pater *vnxit oleo latitię præ conſortibus tuis*, curris in ipſā vnctiōe; nos illius odore curremus. Tu in plenitudine, nos in odore.

Abſolō
Abſo

Odor ſuper omnia neceſſarius vtpote in
firmis

irmis purgatiuus, proficientibus conforta-
 iuus, perfectis verò sanatiuus, nonne vides a-
 grum huius mundi hoc odore plenum; cum
 videas alios iustitiâ fortes, alios charitate fer-
 uentes, alios promptos ad obediendum &
 humilitatis obsequiũ, hos lacrymis irriguos,
 & ad eleëmofynas profusos? de odore autẽ,
 scriptum est: *Trabe me post te in odorem vnguen-
 torum tuorum,* & alibi: *Ecce odor filij mei, sicut odor
 agri pleni cui benedixit Dominus.*

Nec currimus æqualiter omnes in odore
 omnium vnguentorum, sed videas alios ve-
 hemẽtiũs studijs flagrare sapientiæ; alios ma-
 gis ad pœnitentiam, spe indulgẽtiæ animari,
 alios ampliũs ad virtutũ exercitium, vitæ &
 cõuersationis eius prouocari exemplo; alios
 ad pietatem, passionis memoriã magis accẽ-
 di. Currebant in odore sapiẽtię qui missi fue-
 rant à Phariseis, cum reuersi dicerent; *Num-
 quam sic loquutus est homo.* Currebat in hoc ipso
 odore S. Nicodemus qui venit ad I E S V M no-
 ãte, in splendore multo sapiẽtiæ. In odore iu-
 stitiæ, cucurrit Maria Magdalena, cui *dimissa
 sunt peccata multa, quoniam dilexit multũ.* Cu-
 currit & Publicanus, qui cum propitiationẽ
 peccatis suis humiliter imploraret *descẽdit iu-
 stificatus,* testãte ipsã iustitiã. Cucurrit Petrus,
 qui lapsus fleuit amare. Cucurrit Dauid, qui
 reatum agnoscens & confitens, audire me-
 ruit: *Et Dominus transtulit à te peccatũ tuum.* Por-

serm. 1.
 de ann.
 B. Virg.
 qui est
 20.

Bern.
 ser. 22.
 in Cãt.

rò in sanctificationis odore Paulus currere se testatur, cùm CHRISTI esse se imitatorum gloriatur, Cucurrerunt & omnes, qui dixerunt; *ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te*. Iam qui in odore cucurrerunt passionis, omnes Martyres accipe. En quatuor unguenta assignata habetis, Primum sapietiae, secundum iustitiae, tertium sanctificationis, quartum Redemptionis.

Aug.
medit.
cap. 35.

Fac me, dulcissime Domine, amare te, & desiderio sui deponere pondus omnium carnalium desideriorum & terrenarum concupiscentiarum grauissimam sarcinam, quae impugnat & aggrauant miseram animam meam, *vt post te, expedite in odore unguentorum tuorum currens*, vsque ad tuae pulcritudinis visionem efficaciter satiandus, quantocumque te quoque duce, mereat peruenire.

Aug.
medit.
cap. 35.

Descendat, Domine, descendat, precor descendat in cor meum odor tui suauissimus, ingrediatur amor tui mellifluus.

Aug.
in edit.
cap. 37.

Trahe me, sursum ad te, vt curram post te in odorem unguentorum tuorum; curram & non deficiam te trahente, te ducente me currentem.

G'lb.
in Câr.
hom.
19.

Tenax enim funiculus amor: amor affectuosè trahit, cui est id ipsum alloqui quod est allucere; nihil amoris tenacius vinculo, nihil trahentius.

*Quis mihi doc te fratrem meum, sugentem vbera
matris meae, vt inueniam te foris et deosculer
te et iam me nemo despiciat! Cantic. s. 24.*

XXIV.

Quis mihi det te fratrem meum surgentem vbera matris meæ, vt inueniam te foris, & deosculer te, & iam nemo me despiciat!

Cant. 8.

Quis cumulet patrias tanto mihi stemmate ceras,
 Vt frater proavis annumerere meis!
 Non tamen hoc facio pro stirpis imagine votum;
 Nulla mihi augendi sanguinis ambitio est.
 Stirpe licet nostrâ sanguis tibi vilior esset,
 Optarem fratrem te tamen esse meum.
 Non pubente quidem vernantem flore iuuenta,
 Prima cui roseas vestiât umbra genas:
 Sed puerum, toto qui nondum vixerit anno,
 Lactis adhuc mater quem mea pascat ope.
 Quiq; ego quas suxi, paruo trahat ore papillas,
 Infideatq; illos, quos ego sepè, sinus.
 Hoc ego vel simili cupiam te corpore fratrem,
 Si fueris maior, non ego te cupiam.
 Quin igitur nostris, mea vita renascere seclis,
 Vt videam cunas, pusio parue, tuas?
 Et nisi fallor, habent pueri quid amabile mores,
 Quoq; carent iuuenes, virq; senexq; carent.
 Vtq; suam quæuis laudem sibi vindicet ætas,
 Ille tamen pueros scilicet ornat amor.

An dubitas, aliàs puerili pufio vultu,
 Ipse Deum domitor, paruulus effer, Amor?
 Non nifi quod reliquis, magis hac fit amabilis ætas,
 Nullaq; fit tantum quæ, quod ametur, habet.
 Hac quoque, cur voueam puerum Te cauffa coëgit,
 Crediderim, puero quod mage poffe frui.
 Quin igitur noftris, mea vita, renafcere factis
 Vt videam cunas parue puelle, tuas?
 Tum mea, ceu nato, quoties daret vbera Mater
 Parue, Tui toties copia prompta foret.
 Prompta foret noctuq;, diuq;, domiq;, forisq;,
 Et fine follicito copia multa metu.
 Quin igitur noftris, meâ vita renafcere factis,
 Osculer vt cunas parue puelle tuas.
 Cafta, fofor paruo qua porrigit oscula fratri,
 Oscula derifor carpere nemo poteft.
 Et licet illa frequens fpectauerit oscula testis,
 Illa tamen testis carpere nemo poteft.
 Et licet inceptas ftiterint hac oscula voces,
 Semper habent iuftas oscula cafta moras.
 O bona, qua noftris faueant ita Numina votis,
 Teq; velint fratrem fic femel effer meum!
 Nafcere parue puer, fraterq;, admittite vocari;
 Omnia te Mundi vota, precesq; petunt.
 Quid præ letitiâ, facerem tibi, paruule frater?
 Ah! præ letitiâ, quid tibi non facerem?
 O quoties vetitis furtim deprenderer horis,
 Peruigil, ad cunas, nocte ftetiffe tuas!
 Quot tibi feruitijs, licet importuna, studerem,
 Iam minùs, obtrufis, officiofa bonis.

Nempe

Nempe dato quoties depelleret vberè mater,
 Depulsum geminis exciperem manibus;
 Aut quoties tepidâ gestare iuberet in vbrâ,
 Gestarêre vlnis sarcina grata meis.
 Aut quoties blando dare languida lumina somno,
 Somniferis caneret vox tibi nostra modis.
 Ipsaq₃, cum digitos cunis adhiberet agendis,
 I licet hoc à me prariperetur opus.
 Mox vbi te nostra concrederet anxia cura,
 Discedensq₃, mihi diceret, esto vigil:
 Excubijs, soli propè Te mihi, parue, relictis,
 Quàm facerem votis libera frena meis!
 Continud, tacitè, velo de fronte reducto,
 Explerem aspectu lumina nostra tuo.
 Inq₃, tuo, fixis harena obtutibus, ore,
 Vterer oblatis commoditate loci:
 Et citò subijcerem capiti, colloq₃, sinistram,
 Apprimeretq₃, meo Te mea dextra sinu.
 Et tibi, vix tactis furarer basia labris,
 Basia sic somno non nocitura tuo.
 Quin igitur nostris, mea vita renascere sacris,
 Vt semel optatas suauier ore genas?
 Mox vbi lactanti sensim tibi cresceret atas,
 Primaq₃, discenti verba docenda forent;
 Discenti cuperem fieri tibi, parue, Magistra,
 Blasq₃, truncatis verba praire sonis:
 Cumq₃, geri alterius nolles modò grandior, vlnis,
 Ausus arundineo currere solus equo,
 Instruerem stabili vestigia figere gressu,
 Membraq₃, constanti firma locare pede.

Tumq̄, molesto aliquod si offenderet obijce saxum,
 Tutus in extensas exciperere manus.
 Quam tua sepè velim falli vestigia lapsu,
 Lapsus ut amplexu sustineare meo.
 Nec tanti pretium peterem mihi grande laboris,
 Suaviolo pretium solueris omne tua.

Quis

Quis mihi det te fratrem meum sugentem ubera matris meæ, ut inueniam te foris, & deosculer te, & iam nemo me despiciat! Cant. 8.

QUÆ amatrix vnquam optauit, ut is quem diligit, paruulus efficiatur eius frater, & in infantem versus sugat ubera matris? S. The.
in c. 8.
Cant.

Ergo antiquorum vox est ista iustorum, qui Dominum saluatorem, quem in diuinitate Patri & Spiritui sancto consubstantialem credebant, ac debitis venerabantur obsequijs in hominis quoque habitu & hominibus consubstantialem videre cupiebant. Intus quippe erat dilectus, quia *in principio erat verbum, & verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum*; sed ut foris quoque posset inueniri, *verbum caro factum est, & habitauit in nobis*; viderunt namque Patriarchæ, viderunt Prophetæ Dominum, sed intus, id est, in contemplatione mentis spiritali, non in oculi carnalis intuitu. Viderunt eum, sed in imagine, sed in Angelicæ formæ substantiæ; at ipsam eius naturam, nequaquam videre valebant. Denique legifer ipse, qui audire meruit; *ostendam omne bonum*; rursus audiuit: *Non poteris videre faciem meam; non enim videbit*

videbit faciem homo, & vinet : felices ; qui inter se conferre meruerunt : *Inuenimus Messiam, qui dicitur CHRISTVS*. Hoc est namque osculum , id est amantissimum illud oris illius donum , ac mutuæ commercium allocutionis.

Mi th.
G ser.
cap. 8.
Cant.
expol.
3.

[Sed &] ingens in his suum , pia anima , exprimit desiderium ; quo eâ ratione per amorem , Deo vniri peroptat , vt nedum in secreto contemplationis , verum etiam foris & coram proximis , in vitâ aeterna eidem inhære sibi liceat , ita vt omnibus ædificationi sit , nec quorumcumque mundanorum hominum vereatur contemptum ; æquè enim est ac si dicat : O vtinam , tanto mihi astringeris amoris vinculo , Deus meus , quanto adstringuntur frater atque soror ! ô vtinam tam tenerè te diligerem , quàm tenerè à sorore diligitur frater paruulus , fugens vbera matris suæ ! ita vt etiam palàm & coram fratribus , dum proximorum indulgeo vtilitati , deosculer te , osculo charitatis ; ita vt non pudeat ante omnes , te confiteri , tibi que obsequi , oratione ac bonis operibus. Quis mihi det vt iam nedum te timeam vt Deum zelotem , Dominum exercituum , ignem comburentem , & quicquid tale nominari voluisti , quo mihi tui incuterer pauorem ;
sed

sed vt etiam diligam tamquam fratrem
meum, & talẽ fratrem, qui ob infantiam
nihil incutiens metus, vel lapidea ad amo-
rem pertrahas corda!

Tu qui modò es in sinu Patris, quis det,
vt homo efficiaris & particeps ac consors na-
turæ nostræ existens, frater meus appelleris?
vt hominem factum in aperto videam, & de-
osculer te, id est, apertâ visione te aspiciam,
quem nunc totum in fide teneo!

Cùm magnus & excelsus esses, bono-
rum meorum non indigebas; vtinam de-
retur mihi vt propter magnam charitatem
tuam, factus frater meus ex Virgine, lacte
indigeas, quo sustentaris; sic enim confi-
do, aliquâ ex parte amorem meum, me ti-
bi exhibituram. Priùs te inuenire nequi-
bam, vnde & querebar; deploransque cum
Prophetâ, dicebam; *Fuerunt mihi lacrymæ
meæ panes die ac nocte, dum dicitur mihi quoti-
die, vbi est Deus tuus?* At nunc audiens An-
gelum ad pastores dicentem: *Inuenietis in-
fantem positum in præsepio*: confido sanè, me
quoque inuenturam te foris; extra incom-
prehensibilem maiestatem illam, quâ intra
remetipsum ab æterno latebas; quærebam
te iam in hoc mundo, & in creaturis: *In
seculo*, namque mentis meæ, *quæsiui te,
quem*

S. Tho.
in c. 8.
Cant.

Giles.
in c. 8.
Cant.
expos.

3.

Trabe me post te curremus in odorem un-
guentorum tuorum. Cant. I.

Aug.
man.
cap. 20.
Bern.
ser. 21.
in Câr.

ANIMA amans fertur votis, trahitur de-
siderijs.

Fessa sum, deficio; nolij me deserere, *sed*
trabe me post te, ne incipiam vagari post ama-
tores alios, nec currã quasi in incertum, *Tra-*
be me post te, quia satiùs mihi est vt me trahas,
vt scilicet vim qualemcumque mihi, aut ter-
rendo minis, aut exercendo flagellis, inferas,
quàm parcens in meo me torpore securã de-
relinquas. *Trabe me* quodammodo inuitam,
vt facias voluntariam: trabe torpentem, vt
reddas currentem. Erit quando non indige-
bo tractore, quoniam voluntariè & cum
omni alacritate curremus.

ibid.
initio.

Quid? sponsane ergo necesse habet trahi,
& hoc post sponsum? quasi verò inuita eum
& non libens sequatur. Sed non omnis qui
trahitur, inuitus trahitur; nempe enim infir-
mum aut debilem (eum scilicet qui per se ire
non valet) trahi ad balneum, seu ad prandiũ
non piget; etsi reum pigeat trahi ad iudicium
vel ad pœnam. Denique trahi vult quæ &
hoc rogat; non autem rogaret, si se qui per se
ipsam dilectũ, prout vellet, valeret, vt quid
verò non valet? An infirmã fateamur & spõ-
sam? si qua ex adolescentulis infirmam se di-
ceret

cēret & peteret trahi, ne qua quā miraremur:
 At verò de spōsa, quæ trahere & alios (vt po-
 te fortis & perfecta) posse sufficere videba-
 tur, cui non durum sonet, quod & ipsa trahi
 tamquā infirma vel debilis necesse habeat?
 de quam animā iam confidimus, quod va-
 lida sit & sana, si illam infirmam dici consen-
 serimus, quæ pro sui singulari perfectione &
 excellentiori virtute, sponsa Domini nomi-
 natur? Quātavis perfectionis anima, quam-
 diu quidem gemit sub corpore mortis huius,
 & huius seculi nequam retinetur inclusa car-
 cere, vincēta necessitatibus, totque sceleribus,
 libentiùs, segniùsque assurgat necesse est ad
 contemplanda sublimia; nec omninò liberū
 habet, sequi sponsum quocumq; ierit. Hinc
 lacrymosa vox illa gementis *infelix ego homo,*
quis me liberabit de corpore mortis huius. hinc
 supplex illa precatio. *Educ de carcere animam*
meam. Dicat proinde, dicat cum gemitu etiā
 sponsa. *Trahē me post te, quia corpus quod corrup-*
pitur aggrauat animam, & deprimit terrena inha-
bitatio sensum multa cogitantem.

Propterea opus habeo trahi, quoniam re-
 frigit paulisper in nobis ignis amoris tui,
 nec valemus à facie frigoris huius currere
 modò sicut heri & nudius tertius. Curremus
 autem postea, cū reddideris lætitiā salu-
 taris tui, cū redierit melior temperies gra-
 tiæ; cū Sol Iustitię iterum in caluerit & per-

Bern.
 ser. 21.
 in CAG.

trāſierit tentationis nubes, quę nunc operire ad horam cernitur, atque ad leuē flatum aurę blandioris ſolito, cęperint vnguenta liqueſcere & aromata fluere & dare odorem ſuum. *Tunc curremus*; in odore illo curremus, ſpirantibus, inquā vnguentis curremus, quoniam abſcedet torpor qui nunc eſt, & reuertetur deuotio, & iam non erit opus nobis vt trahamur, quippe odore excitatis; vt ſpontē curramus. Nunc verò interim *trabe me poſte*, non curram ego ſola, etſi ſolam me trahi petierim, current & adoleſcentulę mecum. Curremus pariter, curremus ſimul; ego odore vnguentorum tuorum, illę meo excitatę exemplo, atque hortatu, ac per hoc, omnes in *odore vnguentorum tuorum curremus*.

Curremus, curremus, ſed *in odore vnguentorum tuorum*, non in noſtrorum fiduciã meritorum, nec in magnitudine virium noſtrarũ. Currere nos confidimus, ſed in multitudine miſerationum tuarum. Nam etſi quãdo currimus ac voluntarię fuimus, *non fuit volentis, neque currentis, ſed miſerentis Dei*. Reuertatur miſeratio, & curremus. Tu quidem in virtute tuã, *tamquam Gygas & potens curris*; nos, niſi vnguenta tua ſpirauerint, non curremus. Tu quem Pater *vnxit oleo latitię præ confortibus tuis*, curris in ipſã vnctiõne; nos illius odore curremus. Tu in plenitudine, nos in odore.

Abſolũ
b.

Odor ſuper omnia neceſſarius vt pote in-
firmis

firmis purgatiuus, proficientibus conforta-
 tiuus, perfectis verò sanatiuus, nonne vides a-
 grum huius mundi hoc odore plenum; cùm
 videas alios iustitiâ fortes, alios charitate fer-
 uentes, alios promptos ad obediendum &
 humilitatis obsequiũ, hos lacrymis irriguos,
 & ad eleëmofynas profusos? de odore autẽ,
 scriptum est: *Trabe me post te in odorem vnguen-
 torum tuorum, & alibi: Ecce odor filij mei, sicut odor
 agri pleni cui benedixit Dominus.*

serm. 1.
 de ann.
 B. Virg.
 qui est
 20.

Nec currimus æqualiter omnes in odore
 omnium vnguentorum, sed videas alios ve-
 hemẽtiũs studijs flagrare sapientiæ; alios ma-
 gis ad pœnitentiam, spe indulgẽtiæ animari,
 alios ampliũs ad virtutũ exercitium, vitæ &
 cõuersationis eius prouocari exemplo; alios
 ad pietatem, passionis memoriâ magis accẽ-
 di. Currebant in odore sapiẽtię qui missi fue-
 rant à Pharisæis, cùm reuersi dicerent; *Num-
 quam sic loquutus est homo.* Currebat in hoc ipso
 odore S. Nicodemus qui venit ad I E S V M no-
 cte, in splendore multo sapiẽtiæ. In odore iu-
 stitiæ, cucurrit Maria Magdalena, cui *dimissa
 sunt peccata multa, quoniam dilexit multũ.* Cu-
 currit & Publicanus, qui cùm propitiationẽ
 peccatis suis humiliter imploraret *descẽdit iu-
 stificatus, testãte ipsâ iustitiâ.* Cucurrit Petrus,
 qui lapsus *fleuit amare.* Cucurrit Dauid, qui
 reatum agnoscens & confitens, audire me-
 ruit: *Et Dominus transtulit à te peccatũ tuum.* Por-

Bern.
 ser. 22.
 in Cãt.

trāſierit tentationis nubes, quę nunc operire ad horam cernitur, atque ad leuē flatum aurę blandioris solito, cęperint vnguenta lię queſcere & aromata fluere & dare odorem ſuum. *Tunc curremus*; in odore illo curremus, ſpirantibus, inquā vnguentis curremus, quoniam abſcedet torpor qui nunc eſt, & reuertetur deuotio, & iam non erit opus nobis vt trahamur, quippe odore excitatis, vt ſpontē curramus. Nunc verò interim *trabe me poſte*, non curram ego ſola, etſi ſolam me trahi petierim, current & adoleſcentulę mecū. Curremus pariter, curremus ſimul; ego odore vnguentorum tuorum, illę meo excitatę exemplo, atque hortatu, ac per hoc, omnes in *odore vnguentorum tuorum curremus*.

Curremus, curremus, ſed in odore vnguentorum tuorum, non in noſtrorum fiduciã meritorum, nec in magnitudine virium noſtrarū. Currere nos confidimus, ſed in multitudine miſerationum tuarum. Nam etſi quādo currimus, ac voluntarię fuimus, *non ſuit volentis, neque currentis, ſed miſerentis Dei*. Reuertatur miſeratio, & curremus. Tu quidem in virtute tuã, *tamquam Gygas & potens curris*; nos, niſi vnguenta tua ſpirauerint, non curremus. Tu quem Pater *vnxit oleo latitię præ confortibus tuis*, curris in ipſã vnctione; nos illius odore curremus. Tu in plenitudine, nos in odore.

Abſolō
dib.

Odor ſuper omnia neceſſarius vt pote in
firmis

firmis purgatiuus, proficientibus conforta-
 tiuus, perfectis verò sanatiuus, nonne vides a-
 grum huius mundi hoc odore plenum; cùm
 videas alios iustitiâ fortes, alios charitate fer-
 uentes, alios promptos ad obediendum &
 humilitatis obsequiũ, hos lacrymis irriguos,
 & ad eleëmofynas profusos? de odore autẽ,
 scriptum est: *Trabe me post te in odorem vnguen-
 torum tuorum, & alibi: Ecce odor filij mei, sicut odor
 agri pleni cui benedixit Dominus.*

serm. 1.
 de ann.
 B. Virg.
 qui est
 20.

Nec currimus æqualiter omnes in odore
 omnium vnguentorum, sed videas alios ve-
 hemẽtius studijs flagrare sapientiæ; alios ma-
 gis ad pœnitentiam, spe indulgẽtiæ animari,
 alios ampliùs ad virtutũ exercitium, vitæ &
 cõuersationis eius prouocari exemplo; alios
 ad pietatem, passionis memoriâ magis accẽ-
 di. Currebant in odore sapiẽtię qui missi fue-
 rant à Phariseis, cùm reuerſi dicerent; *Num-
 quam sic loquutus est homo.* Currebat in hoc ipſo
 odore S. Nicodemus qui venit ad I E S V M no-
 ctẽ, in splendore multo sapiẽtiæ. In odore iu-
 stitiæ, cucurrit Maria Magdalena, cui *dimissa
 sunt peccata multa, quoniam dilexit multum.* Cu-
 currit & Publicanus, qui cùm propitiationẽ
 peccatis suis humiliter imploraret *descẽdit iu-
 stificatus, testãte ipsâ iustitiâ.* Cucurrit Petrus,
 qui lapsus *fleuit amare.* Cucurrit Dauid, qui
 reatum agnoscens & confitens, audire me-
 ruit: *Et Dominus transtulit à te peccatũ tuum.* Por-

Bern.
 ser. 22.
 in Cãt.

rò in sanctificationis odore Paulus currere se testatur, cum CHRISTI esse se imitatorum gloriatur. Cucurrerunt & omnes, qui dixerunt; *ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te*. Iam qui in odore cucurrerunt passionis, omnes Martyres accipe. En quatuor vnguenta assignata habetis, Primum sapiētiae, secundum iustitiæ, tertium sanctificationis, quartum Redemptionis.

Aug.
medit.
cap. 35.

Fac me, dulcissime Domine, amare te, & desiderio sui deponere pondus omniū carnalium desideriorum & terrenarum concupiscētiarum grauisissimam sarcinam, quæ impugnat & aggrauant miseram animā meam, vt *post te, expeditè in odore vnguentorum tuorum currens*, vsque ad tuæ pulcritudinis visionem efficaciter satiandus, quanto cyus te quoque duce, mereat peruenire.

Aug.
medit.
cap. 35.

Descendat, Domine, descendat, precor descendat in cor meum odor tui suauissimus, ingrediatur amor tui mellifluus.

Aug.
in edit.
cap. 37.

Trahe me, sursum ad te, vt curram post te in odorem vnguentorum tuorum; curram & non deficiam te trahente, te ducente me curretem.

G'lb.
in Câr.
hom.
39.

Tenax enim funiculus amor: amor affectuosè trahit, cui est id ipsum alloqui quod est alliceret; nihil amoris tenacius vinculo, nihil trahentius.

*Quis mihi det te fratrem meum, sugentem ubera
matris meae, ut inueniam te foris et deosculer
te et iam me nemo despiciat! Cantic. 8. 24.*

XXIV.

Quis mihi det te fratrem meum su-
gentem vbera matris meæ, vt in-
veniam te foris, & deosculer te, &
iam nemo me despiciat!

Cant. 8.

Quis cumulet patrias tanto mihi stēmate ceras,
Vt frater proavis annumerēre meis!
Non tamen hoc facio pro stirpis imagine votum;
Nulla mihi augendi sanguinis ambitio est.
Scirpe licet nostrā sanguis tibi vilior esset,
Optarem fratrem te tamen esse meum.
Non pubente quidem vernantem flore iuuenta,
Prima cui roseas vestiāt umbra genas:
Sed puerum, toto qui nondum vixerit anno,
Lactis adhuc mater quem mea pascat ope.
Quiq̄, ego quas suxi, paruo trahat ore papillas,
Insidetq̄, illos, quos ego sepē, sinus.
Hoc ego vel simili cupiam te corpore fratrem,
Si fueris maior, non ego te cupiam.
Quin igitur nostris, mea vita renascere sacris,
Vt videam cunas, pusio parue, tuas?
Et nisi fallor, habent pueri quid amabile mores,
Quoq̄, carent iuuenes, virq̄, senexq̄, carent.
Vtq̄, suam queuis laudem sibi vindicet etas,
Ille tamen pueros scilicet ornat amor.

An dubitas, aliàs puerili pusio vultu,
 Ipse Deùm domitor, paruulus esset, Amor?
 Non nisi quod reliquis, magis hac sit amabilis ætas,
 Nullaq; sit tantum quæ, quod ametur, habet.
 Hac quoque, cur voueam puerum Te caussa coëgit,
 Crediderim, puero quod mage posse frui.
 Quin igitur nostris, mea vita, renascere saclis
 Vt videam cunas parue puelle, tuas?
 Tum mea, ceu nato, quoties daret vbera Mater.
 Parue, Tui toties copia prompta foret.
 Prompta foret noctuq;, diuq;, domiq;, forisq;,
 Et sine sollicito copia multa metu.
 Quin igitur nostris, meâ vita renascere saclis,
 Osculer vt cunas parue puelle tuas.
 Casta, soror paruo qua porrigit oscula fratri,
 Oscula derisor carpere nemo potest.
 Et licet illa frequens spectauerit oscula testis,
 Illa tamen testis carpere nemo potest.
 Et licet inceptas stiterint hac oscula voces,
 Semper habent iustas oscula casta moras.
 O bona, qua nostris faueant ita Numina votis,
 Teq; velint fratrem sic semel esse meum!
 Nascere parue puer, fraterq; admittite vocari;
 Omnia te Mundi vota, precesq; petunt.
 Quid præ lætitiâ, facerem tibi, paruule frater?
 Ah! præ lætitiâ, quid tibi non facerem?
 O quoties vetitis furtim deprenderer horis,
 Peruigil, ad cunas, nocte stetisse tuas!
 Quot tibi seruitq;, licet importuna, studerem,
 Iam minus, obtrusis, officiosa bonis.

Nempe

Nempe dato quoties depelleret vberè mater,
 Depulsum geminis exciperem manibus;
 Aut quoties tepidâ gestare iuberet in vmbra,
 Gestarè vlnis sarcina grata meis.
 Aut quoties blando dare languida lumina somno,
 Somniferis caneret vox tibi nostra modis.
 Ipsaq; cum digitos cunis adhiberet agendis,
 I licet hoc à me prariperetur opus.
 Mox vbi te nostra concrederet anxia cura,
 Discedensq; mihi diceret, esto vigil:
 Excubijs, soli propè Te mihi, parue, relictis,
 Quàm facerem votis libera frena meis!
 Continud, tacitè, velo de fronte reducto,
 Explerem aspectu lumina nostra tuo.
 Inq; tuo, fixis harena obtutibus, ore,
 Vterer oblatis commoditate loci:
 Et citò subijcerem capiti, colloq; sinistram,
 Apprimeretq; meo Te mea dextra sinu.
 Et tibi, vix tactu furarer basia labris,
 Basia sic somno non nocitura tuo.
 Quin igitur nostris, mea vita renascere sacris,
 Vt semel optatas suauier ore genas?
 Mox vbi lactanti sensim tibi cresceret atas,
 Primaq; discenti verba docenda forent;
 Discenti cuperem fieri tibi, parue, Magistra,
 Blasq; truncatis verba praire sonis:
 Cumq; geri alterius nolles modò grandior, vlnis,
 Ausus arundineo currere solus equo,
 Instruerem stabili vestigia figere gressu,
 Membraq; constanti firma locare pede.

Quis mihi det te fratrem meum sugentem ubera matris meæ, ut inueniam te foris, & deosculer te, & iam nemo me despiciat! Cant. 8.

QVÆ amatrix vnquam optauit, ut is quem diligit, paruulus efficiatur eius frater, & in infantem versus sugat ubera matris? S. The.
in c. 2.
Cant.

Ergo antiquorum vox est ista iustorum, qui Dominum saluatorem, quem in diuinitate Patri & Spiritui sancto consubstantialem credebant, ac debitis venerabantur obsequijs in hominis quoque habitu & hominibus consubstantialem videre cupiebant. Intus quippe erat dilectus, quia *in principio erat verbum, & verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum*; sed ut foris quoque posset inueniri, *verbum caro factum est, & habitauit in nobis*; viderunt namque Patriarchæ, viderunt Prophetæ Dominum, sed intus, id est, in contemplatione mentis spiritali, non in oculi carnalis intuitu. Viderunt eum, sed in imagine, sed in Angelicæ formæ substantiæ; at ipsam eius naturam, nequaquam videre valebant. Denique legifer ipse, qui audire meruit; *ostendam omne bonum*; rursus audiuit: *Non poteris videre faciem meam; non enim videbit* Beda
cap. 7.
in Cât.

videbit faciem homo, & viuet : felices ; qui inter se conferre meruerunt : *Inuenimus Messiam, qui dicitur CHRISTVS.* Hoc est namque osculum , id est amantissimum illud oris illius donum , ac mutuæ commercium allocutionis.

Mih.
G. flex.
cap. 8.
Cant.
expof.
3.

[Sed &] ingens in his suum , pia anima , exprimit desiderium ; quo eâ ratione per amorem , Deo vniri peroptat , vt nedum in secreto contemplationis , verùm etiam foris & coram proximis , in vitâ a-ctiua eidem inhærere sibi liceat , ita vt omnibus ædificationi sit , nec quorumcumque maudanorum hominum vereatur contemptum ; æquè enim est ac si dicat : O vtinam , tanto mihi astringeris amoris vinculo , Deus meus , quanto adstringuntur frater atque soror ! ô vtinam tam tenerè te diligerem , quàm tenerè à sorore diligitur frater paruulus , sugens vbera matris suæ ! ita vt etiam palàm & coram fratribus , dum proximorum indulgeo utilitati , deosculer te , osculo charitatis ; ita vt non pudeat ante omnes , te confiteri , tibi que obsequi , oratione ac bonis operibus. Quis mihi det vt iam nedum te timeam vt Deum zelotem , Dominum exercituum , ignem comburentem , & quicquid tale nominari voluisti , quo mihi tui incuterer pauorem ;
sed

sed vt etiam diligam tamquam fratrem meum, & talem fratrem, qui ob infantiam nihil incutiens metus, vel lapidea ad amorem pertrahas corda!

Tu qui modò es in sinu Patris, quis det, vt homo efficiaris & particeps ac consors naturæ nostræ existens, frater meus appelleris? vt hominem factum in aperto videam, & *desculer te*, id est, apertâ visione te aspiciam, quem nunc totum in fide teneo!

S. Tho.
in c. 8.
Cant.

Cùm magnus & excelsus esses, bonorum meorum non indigebas; vtinam detur mihi vt propter magnam charitatem tuam, factus frater meus ex Virgine, lactè indigeas, quo sustentaris; sic enim confido, aliquâ ex parte amorem meum, me tibi exhibituram. Priùs te inuenire nequibam, vnde & querebar; deploransque cum Prophetâ, dicebam; *Fuerunt mihi lacrymæ meæ panes die ac nocte, dum dicitur mihi quotidie, vbi est Deus tuus?* At nunc audiens Angelum ad pastores dicentem: *Inuenietis infantem positum in præsepio*: confido sanè, me quoque inuenturam te foris; extra incomprehensibilem maiestatem illam, quâ intra remetipsum ab æterno latebas; quærebam te iam in hoc mundo, & in creaturis: *In seculo*, namque mentis meæ, *quæsiui te, quem*

G. Her.
in c. 8.
Cant.
expos.
3.

quem diligit anima mea: quæsiui, & non inueni, surrexi, & circuiui ciuitatem præsentis mundi: per vicos & plateas creaturarum, quæsiui te, & non inueni. At modò te inter creaturas, paruulum fratrem meum, ex vberibus Virginis Matris tuæ, simul ac meæ, pendentem inueniens, haud continere me poterò, quin tota in tuâ prorumpam oscula, quin tota tibi per dilectionem vniam; & iam me nemo despiciat, quod adorem, quem nesciam; quod osculer, quem non videam; quod illi offeram preces, qui nostra non curet; quòdve illi obsequia exhibeam, ad quem accedere minimè liceat. Deosculans profectò te, in primo conceptionis instanti, vnxit te Deus tuus oleo lætitiæ præ confortibus tuis; osculis meis, ita te meum adorabo fratrem, vt iisdem te quoque meum profitear Regem dilectissimum: eo modo quo & Samuelem Saul in Regem vnctum, osculo adorasse, lego in lib. Reg. Tibique vt Regi morem geram in omnibus, id quod & iisdem contestabor osculis meis, quæ tuo imprimam ori, sicut antiquo illi Ioseph, per Ægyptiaci populi osculi signum, totius Ægypti obedientiam promissam lego à Pharaone, cum ei dixit: & ad os tuum cunctus populus deosculabitur.

Bonsau.
folio.
cap. 1.

Ignorauit, quòd tam suauis, ô bone IESU, esset tuus amplexus, tam honestus attactus

TUUS,

tuus, tam deliciosus conuictus tuus! Cùm enim te amauero, munda sum, cùm terigero casta sum, cùm accepero, virgo sum. Tuus, ô dulcissimè IESV, amplexus non maculat, sed mundat; tuus attactus, non inquinat, sed sanctificat. O IESV fons vniuersæ dulcedinis & suauitatis, ignosce mihi, quod tam serò credidi quantum habet deliciositatis, quantum honestatis, quantum iucunditatis, quando *leua* tuæ æternæ sapientiæ & cognitionis, est *sub capite meo*, id est ratione, & *dextera* tuæ Diuinæ clementiæ & dilectionis *amplexabitur me*, id est voluntatē. Heu me miseram! quid vnquam tam dulce, tam suaue, tam deliciosum & salutiferum potest experiri, quàm inter brachia tanti Sponsi quiescere, inter oscula tanti Regis & amico tam fideliter obdormire? hanc dulcedinem senserat anima deuota, quando optabat dicens: *Osculetur me osculo oris sui*. Numquid has delicias anima deuota erat experta, quando orabat ardens, & iam penè deficiens præ dilecti sui concupiscentiâ, dicens, in Canticis: *Quis mihi det te fratrem meum sugentem vbera matris meæ, vt inueniam te solum foris, & deosculer te?* quis enarrare sufficeret, nisi qui mente gustasset, quantum habet hoc verbum dulcedinis & deuotionis, quando bene ponderatur & rectè cibatur deuotâ mente: sed ô Domine Deus, si hæc tam dulcia sunt cogi-

cogi-

cogitanti, quàm dulcia esse possunt degultanti? si tam suavia sunt legenti, quàm consolatoria erunt per affectum sentienti?

STATISTICA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

*In lectulo meo per noctes quaesivi quem diligit
anima mea. quaesivi illum et non inveni. Cant. 5.*

XXV.

In lectulo meo per noctes quæsiui
quem diligit anima mea; quæsiui
illum, & non inueni. *Cant. 3.*

Casta canunt nostræ suspiria, votaq; Muse,
Nullaq; de thalamis vox, Hymenæe tuis.
Ut sua corporibus, sic mentibus est quoque flamma,
Et propè deterior corpora flamma coquit.
Intus, in accensis qui mentibus aestuat ignis,
Delicias liquidi solus amoris habet.
O quanto his, Animæ, facibus melioribus ardent!
Oscula quam certâ dantq; seruntq; fide!
Quàm placidis castas complexibus itur in vlnas,
Quàm sanctæ sociant mutua vincla manus!
Et suus hic etiam torus est genialis amori,
Quæq; maritali fœdera nexa face,
Casta Cupidineæ sed fœdera nescia tede,
Nec, nisi quem cupiat Vesta subire torum,
Sed neque cyncnæis hîc turgēt culcita plumis,
Fartaq; Amyclæo vellere fulcra tument.
Quo duo tam casti thalamo sociantur amantes
Lectus olorinas non habet ille niues.
Lectulus auspicijs tantorum stratus amorum
Mens est latitiæ pace quieta sua.
Lectule, pax animæ; cœlestis lectule tede;
Promube sidereis lectule castæ toris!

Tu Sponsi atque Anima thalamus secretus amanti,
 Solus es ô tantas dignus habere faces!
 Hoc ego. consuevi, meditans, traducere noctes,
 Cum requiem pulso cura sopore negat.
 Hoc meus ille, meos rapuit qui primus amores,
 Est solitus vigili secubuisse toro.
 Et mihi tunc imas vrit sax Dia medullas,
 Inq, vicem flammis vritur ille meis.
 Tunc desiderijs querimur sine voce loquentes,
 Mutaq, plus verbis lacryma vocis habet.
 At noua quæ subiti sit, nescio, caussa recessus,
 Subuereor, vitio sit data caussa meo.
 Nam mihi iam spatium plus visus abesse diurno,
 Et secus atque solet nocte fuisse foris.
 Hæcine signa forent mutati forsân amoris?
 Aut illum melior lectulus alter habet?
 Hei mihi quâm miseris ea nox fuit acta querelâ,
 Quæ sine te, viduâ nox fuit acta domo!
 Iam propè constiterat medio vaga Cynthia cælo,
 Altaq, sopierat lumina lassa quies,
 Cum mihi visa tori pulsâ vox dicere spondâ;
 Surge, parat thalamo sponsus abire tuus.
 Suscitor, & piceos oculis detergeo somnos,
 Impositum cubito sustineoq, caput:
 Et desolatas implens vlulatibus ades
 Sollicitâ, dormis lux mea? voce rogo.
 Hei mihi! responsum nullum dedit ille roganti,
 Fugerat è thalamis transfuga nempe meis.
 Protinus accenso reperi vestigia lychno
 Quæ cuperem numquam visa fuisse mihi.

Dic meus, exclamo, quò fugit, lectule, sponsus?
 Perfide, dic meus heu! lectule, sponsus vbi est?
 Et yagor, & toto velut amens erro cubili,
 Ut tua te viduâ luxit Alexi, domo.
 Quos ego tunc animo sensi efferuere tumultus,
 Cygneus fuerat Pax cui fida torus!
 Qua mentem subito infana vertère procella,
 Insolitam dubijs pandere lina Notis!
 Quàm sterili iacuit damnatum pectus arenâ,
 Dia cui athereis vena scatebat aquis!
 Iam grauidos labor est oculos attollere cælo,
 Oraq₃ diuinâ soluère laude, labor.
 Iam neq₃ sacra valent prisca incertamina vires,
 Quæ modò lusus erant pralia, facta dolor.
 Scilicet optatâ dum felix vterer aurâ,
 Aurea molliculus Pax mihi lectus erat.
 Tunc, vt inexpertis Tiro temerarius armis,
 (Omnia qui linguâ pralia victor agit)
 Optabam rabidis caput obiectare Tyrannis,
 Aut animam pulcrâ fundere posse nece.
 Tunc & Apollonia mihi credita flamma, rosetumq₃
 Tunc rota Costiada Virginis, esse trochus:
 Visaq₃ sunt Agatha gemini, duo vulnera, torques,
 Blandaq₃ Blandina, Taure, putatus ouis:
 Denique barbarici laniena infanda macelli,
 Totaq₃ carnificum visa theatra, iocus.
 Nempe erat in calidis tam seruida flâma medullis,
 Aurea cum placidus Pax mihi lectus erat.
 At simul ac sponso calor hic abeunte recessit,
 Frigidior Scythico mens mihi facta gelu est.

*Sic noua, quas Zephyris spirantibus educat aetas,
 Decoquit immeritas vna pruina rosas.—
 Lampada sic tenui Pallas quam nutrit oliuo,
 Extinguit tremuli bucca soluta Noti.
 Ab malè, te placido quasiui sponse cubili;
 Qui Crucis in thalamo reperiendus eras!
 Pax mihi lectus erat, Tibi Crux erat aspera le-
 Hoc te debueram, querere, sponse, toro. [Etus,
 Lux mea, iam quota Te querendo perdit a nox est!
 Sed quasiui, vbi non repperiendas eras.*

In lectulo meo per noctes quasiui quem diligit anima mea; quasiui illum, & non inueni. Cant. 7.

NON est reuersus sponsus ad vocem & votum reuocantis. Quare vt desiderium crescat, vt probetur affectus, vt exerceatur amoris negotium. Sanè ergo dissimulatio est, non indignatio. superest vt quæratur si fortè reperiatur quæsitus, qui vocatus non venit; dicente Domino *omnis qui querit, inuenit*. & primo quidem quærat illum in lectulo, sed minimè inuenit; neque vnus noctis quæsitio hæc & frustratio, cùm dicat ista: *quia quasiui per noctes.*

Bern.
ser. 75.
in Cât.

Legimus Psalmo 76. Piam quandam animam exquisisse Deum nocte, exquisisse verò manibus ac vocibus; illiusque inquisitionem haudquaquam spe frustratam: sic namque illa, id quod sibi contigit testatum omnibus volens ait: *in die tribulationis meæ Deum exquisiui manibus meis, nocte contra eum & non sum deceptus*: at verò in hac sententiâ (*in lectulo meo per noctes quasiui*) Anima pia Deum ipso noctu quæsisse se asserit, idque frequenter, per multas scilicet noctes; nullatenus tamen illum vel post diutinas inquisitiones reperisse.

Giffert.
in Cât
ca. 3.
expof.
30

Eccl.
ser. 75.
in Cāt.

Quid est quod non inuenitur quæsitus, cum requiratur tam studiosè & impigrè; ipse autem dicat; *quærite & inuenietis: & qui quærit, inuenit.* quomodo ergo implebuntur scripturæ? neque enim quæ hîc inducitur quærens, vna est ex his quibus ipse ait: *quæretis me & non inuenietis.*

Giffert.
in c. 3.
Cant.
expos.
3.

Ob istiusmodi diuersitatem non modicum primo aspectu offensus est animus, multoq̄ue magis offendebar; quia rationi magis consonum mihi videretur, vt Deus ab illâ citiùs inueniri se sineret, illiusq̄ue vocibus potiùs intenderet, quæ maiori erga ipsum flagraret caritate; qualem absque dubio sponsam censebam.

Verùm attentius vtriusque animæ perpendens verba; percepi statim rationem diuersitatis prædictæ. Intellexi quid causæ fuerit, cur Anima loquens in Psalmo, Deum repererit; sponsa autem neutiquam eundem inuenerit; quia nimirum ista, & si manibus Deum quæsiuit, & vocibus; in lectulo tamen & lectulo suo singulari quietem agens & manibus palpans eum quæsiuit, qui ibi haud quaquam esset. Illa autem de tribulationibus ad eum clamauit, qui ait: *de quacumque tribulatione clamauerint ad me, exaudiam eos.* Sicq̄ue facili negotio, non solum
inuenit

inuenit, sed & apprehendit eum, qui dixit, cum ipso sum in tribulatione; in die tribulationis, inquit Deum exquisiui manibus meis nocte contra eum, & non sum decepta.

Attendite [ergo] tres esse causas, quæ Bern^o
ser. 75.
in Cāt. interim occurrunt, & quærentes frustrari solent, cum aut videlicet, *Non in tempore quærunt, aut non sicut oportet, aut non ubi oportet.* Si enim omne tempus aptum est ad quærendum, cur ergo dicat Propheta: *Querite dum inueniri potest*: erit absque dubio cum inueniri non poterit. & hæc vna causa quæ impedire potest, ne inueniatur sponsus à quærentibus se, cum non quærunt in tempore opportuno. At non ea causa impedit sponsam, nempe inuocantem & quærentem in tempore opportuno. Sed ne illa quidem cum tepidè aut negligenter seu perfunctoriè quærat; nam corde ardenti & omninò infatigabiliter, quærat planè vt decet. Restat vt de tertiâ videamus, ne videlicet, ubi non decet quærat. *In lectulo meo quasiui per noctes quæ diligit anima mea.* An fortè non in lectulo, quærendus erat, sed in lecto: quippe cui orbis angustus est? sed non horreo lectulum, qui noui paruulum. An non lectulus, tumulus? an non lectulus, præsepium? an non lectulus, vterus Virginis? neque enim magni Patris vterus, lectulus est, sed lectus magnus, de quo ad filium;

lium. *Ex utero*, inquit, *ante luciferum genui te.* Quamquam nec lectus quidem forsitan dignè centendus sit. vterus ille, qui Regentis potiùs quàm iacentis est locus. Meritò proinde sponsa; ponens lectulum, dicit; *Suum.* [Sed] quid in tuo quærebas, qui se iam in sua receperat? non videras filium hominis ascendentem vbi erat priùs? Iam cœlum tumulto commutauit, & tu illum, in tuo adhuc lectulo quæris? *Surrexit, non est hic.* Quid quæris, in lecto, fortem? in lectulo, magnum? in stabulo, clarificatum? Introiuit in potentias Domini, *decorem induit & fortitudinem*, & ecce sedet super Cherubim, qui sub lapide iacuit. Ex hoc, iam non iacet, sed sedet, & tu tamquam iacenti subsidia parás; siue vt absolutior veritas sit, aut sedet iudicans, aut stat adiuuans. Ex tunc ergo & deinceps frustra in lectulo quæsitus est spòsus: pulchrè verò sponsa, non quem diligo ego, sed *quem diligit anima mea*, inquit, quod verè, & propriè ad solam pertineat animam illa dilectio, quâ aliquid spiritualiter diligit. Nam cum secundùm carnem quippiam diligit vel potiùs appetit anima, carnis potiùs, quàm animæ amor dicendus est. Et benè *per noctes se quæsisse* cum ait, nam non absurdè dici potest, quod qui ignorant, nocte ignorant; ac per hoc qui quærunt nocte quærunt. Quis enim quærît quod palàm habet? Nox est itaque
 donec

donec quæritur sponsus, quoniam si dies esset de medio fieret, & minimè quæreretur. sed dicit aliquis: quod non sit tam stulta tamque cæca sponsa, vt quærat lumen in tenebris, quærat Dilectum apud ignorantes, & qui non diligunt eum. Quasi verò se per noctes nunc quærare dicat, & non potius quæsisse? Non ait, *Quæro*, sed *quæsiui*, *per noctes quem diligit anima mea*. Et est sensus, quia cum esset paruula, sapiebat vt paruula, cogitabat vt paruula, & quærebat veritatem vbi non erat, errans & non inueniens, iuxta illud in psalmo, *erravi sicut ovis quæ perijt*.

Quod si quis contendat sponsam ipsam hîc ea referre, quæ sibi tunc temporis euenire, cum toto corde viribusque omnibus, ardentissimo amore Deum dilectum suum prosequeretur; Dicendum; nomine *lectuli*, non quamlibet hîc significari *quietem*, sed illam dumtaxat, *quæ anima sancta quiescit in pace interiore*, quam *pacem* & Isaias, *lectuli & cubilis* nomine insigniuit, cum de iusto loquens dixit: *Veniat pax, requiescat in cubili suo, qui ambulavit in directione suâ*.

Dilectum [enim] *in lectulo quærimus*, quando in præsentis vitæ aliquantulâ requie redemptoris nostri desiderio suspiramus. *Per noctem quærimus*; quia etsi iam in illo mens vigilat, ta-

Giffert.
in c. 30.
Cant.
expos.
30

Greg.
hom.
19. in
Exoch.
& 25. in
Euan.

men adhuc oculus caligat.

Giff. in
c. 3. Cât
Exp. 3.

Sed ingens ilico hîc insurgit difficultas, quâ ratione anima sancta in eiusmodi lectulo Deum quæsisse se asserat, & non inuenisse? cùm alibi fateatur, in eo ipso lectulo, se vnâ cum illo, quietissimè dormituram, dicens: *in pace in idipsum dormiam & requiescam.* Cumque exploratum omnibus sit: *in pace factum esse locum ipsius Dei.* Si ergo in pace commoratur Deus: si in pacis lectulo, cum eo pacifica dormit anima: quomodo sponsa, ibi se cum inuenisse negat, vbi iam præsens is adest? Ad hæc breuiter respondendum: adesse quidem Deum, & vt proprio requiescere loco, in interiore pace. verumtamen, admirabili providentiâ, elongari nonnumquam, vel abscondi ab ipsâ animâ, cum quâ lectulum habet communem, sinens eam esse aridam, & quodammodo dulci destitutam complexu.

Bern.
serm.
32. in
Cant.

Sunt [enim] qui in studijs spiritualibus fatigati, & versi in teporem, atque in defectu quodam spiritus positi, ambulânt tristes vias Domini corde arente & tædente, longos dies, longas conqueruntur & noctes. loquentes cum S. Iob. *Si dormiero; dicam: quando consurgam? & rursum expectabo vesperam.* An tibi aliud, vel pati, vel petere ille videtur, qui ait: *Dormitauit anima mea præ tadio, confirma me in verbis tuis.*

Porre

Porrò id ob triplicem [accidit] rationem: Primò vt hâc suâ tantillâ elongatione, ad maiorem perfectionem eam prouehat. Secundò vt iucundior postea sit eius reditus vel eius inuentio. Denique quemadmodum chorda, quo magis ab arcu recedit, eo maiore impetu ad ipsum accedit, maioremque exhibet vim sagittæ, quæ per arcum iacitur, ita quo magis Deus videtur se ab animâ amouere, eo ardentiori beneuolentiâ, in eandem sese postea insinuat. At, si ob allatas rationes ab illâ se abscondit, cur non inueniri se sinit ab eâ, quæ tanto studio ibi ipsum quæsiuit, vbi quæri is velit? *Quæsiui illum*, inquit, & non inueni; vt videlicet, eius perseuerantiæ periculum faceret, vt que experiretur, quò ea tenderet, cùm aliquando ab internæ pacis lectulo surgeret.

Abscondit se [ergo] sponsus cùm quæritur, vt non inuentus ardentius quærat; & differtur quærens sponsa ne inueniat, vt tarditate suâ capacior reddita, multiplicius quandoque inueniat, quod quærebat.

[Sed] Domine, si non es hîc, vbi te quæram absentem? si vbique es, cur non video te præsentem? sed certè habitas lucem inaccessibleem. Et vbi est lux inaccessibleis, aut quomodo accedam ad lucem inaccessibleem? aut quis me ducet, aut inducet in illam

G'fl. in
cap. 3.
Cant.
Exp. 3.

Greg.
lib. 5.
mor.
cap. 4.

Ansel.
in protog.
cap. 1.

Iam vt videam te in illâ? accedere ad te desiderat seruus tuus, & inaccessibilis est habitatio tua. Inuenire te cupit, & nescit locum tuum. Obsecro Domine, doce me quærere te, & ostende te quærenti; quia nec quærere te possum nisi tu doceas, nec inuenire nisi te ostendas: quæram te desiderando, desiderem quærendo, inueniam amando, amem inueniendo.

RECEIVED
MAY 10 1907
MONTICELLO

Surgam et circuibo ciuitatem, per vicos et plateas quaram quem diligit anima mea: quesivi illum et non inueni. Cantic. 3. 26.

XXVI.

Surgam, & circuibō ciuitatem; per
vicos & plateas quæram quem
diligit anima mea: quæsiui illum,
& non inueni. *Cant. 3.*

TAndem, serò licet, meus est mihi cognitus error:
Si bene quesissē, sponsæ, repertus eras.
Credideram placido somnos te carpere lecto,
Commodus, at video, non fuit ille torus.
Quid faciam cœpta pergā dare membra quieti,
Et sine te somnus lumina nostra teget!
Ah, sine te, nequeam solito dare membra sopori,
Aut vllâ, sine te, sponse, quiete, frui!
Non si somniferis inuitet lymphæ susurris,
Lymphæ cauernoso præcipitata iugo;
Aut nemorum blandis agitata cacumina ventis,
Multaq; quæ syluis garrula cantat auis.
Aut Heliconiadum, Parnassia turba, Dearum.
Aut pater aurata Delius ipse lyra.
Nec tua discutiant mihi, Somne, papauera curas,
Humida nec virgâ tempora tacta tuâ.
Noxia nec vigilem quæ sopiūt herba Draconem,
Fistula quæq; oculos condidit, Arge, tuos.
Vix vbi composui luctantia lumina somno,
Rumpitur indomito cœpta dolore quies.
Et nullam accipiunt oculiq; aut pectora noctem,
Quin mihi, nox etiam creditur vna, decem!
Fingit

Fingit & assiduè de te, mihi somnia Morpheus,
 Nec fugis ex oculis flebilis vmbra meis.
 Cur toties igitur somni mihi nocte petuntur,
 Si mihi nulla venit, nocte, petita quies?
 Eripiar stratis, mediamq; vagata per urbem,
 Quò sors aut ratio me volet ire, ferar.
 Et circumspiciens, nùm fortè quis angulus abdat,
 Queram quem propriâ diligo plus animâ.
 Queram porticibus, queram stabulisq; casisq;
 Perq; semel tritas ibo, redibo, vias.
 Nec malè perspectæ fallet specus vlla latebra,
 Nec quem transiero, circulus vllus erit.
 Qualis odora canis vestigia pressa ferarum
 Mersâ nare legens, lustra, rubosq; subit:
 Aut qualis ficulas Ops errabunda per vrbes,
 Aspicit an flores perditâ Nata legat;
 Rurâq; piniferis vestigans auia tedis
 Persephonen stygÿs optat adire vadis.
 Aut potius Solymis qualis vaga Magdala campis
 (Cum flebat Domini marmor inane sui)
 Saxa peralta rudesq; ruit furiata per agros
 Qua dolor ancipitem qua rapiebat amor.
 Omnibus vna locis aderat, comes omnibus vna,
 Vna super Domini funere multa rogans.
 Attica sic viduo volucris gemit anxia nido,
 Luctisonisq; nemus personat omne modis:
 Et circum, suprâq; volans, nunc ardua summo
 Vertice, nunc imâ pendula fronde sedet;
 Et raptam sobolem, raptoris & aucupis artes
 Heu! consanguineo nunciat orba gregi.

Haud

*Haud aliter cunctis lustravi compita vicis,
Non tamen est vlloprada reperta loco.
Infames vici, loca detestanda platea,
Decepto toties compita trita pede!
Amissum in thalamis, foris hic reperire putabam,
Sed malè quasitus, perditus vsque latet.*

Surgam,

*Surgam, & circuibō ciuitatem; per vicos
& plateas quæram quem diligit a-
nima mea: quæsiui illum, & non in-
ueni. Cant. 3.*

Orig.
homil.
10. in
d. uer.

EFFVNDITE lacrymas oculi mei, plo-
rate, & nolite deficere. Ambulate pe-
des mei, discurrete, & nolite quiescere. Heu!
heu! quò abiit gaudium meum? vbi latet a-
mor meus? vbi est dulcedo mea? cur dereli-
quisti me, salus mea? O dolores! ô angustie!
Intolerabiles angustia sunt mihi vndique,
& quid eligam, ignoro. Quò me vertam? ad
quem ibo? à quo consilium petam? quem
percunctabor? quis mei miserebitur? quis me
consolabitur? quis indicabit mihi quem
diligit anima mea? Reuertere, dilecte mi! re-
uertere, dilecte votorum meorum! ô ama-
bilis! ô desiderabilis! redde mihi lætitiā sa-
lutaris præsentia tua.

Orig.
ibid.

Heu me! vbi eum quæram, vbi eum inue-
niam? surgam certè, & circuibō omnia loca
quæ potero; nondabo somnum oculis meis,
non dabo requiem pedibus meis, donec in-
ueniam illum, quem diligit anima mea.

Bern.
ser. 7.
in Câr,

Sedens in lectulo, quæsiui, cùm adhuc in-
firma & inualida forem, & omnino minùs
idonea,

idonea sequi sponsum quocumque ierit; sequi ad ardua & excelsa sublimitatis illius. Incidi in multos, qui cognoscentes desiderium meum, dicebant mihi: *Ecce hic est CHRISTVS, ecce illic est*; & neque hîc, neque illic erat; & dixi, *Surgam, & circuibo ciuitatem per vicos & plateas, quæram quem diligit anima mea.* Intuere vel nunc quia iacet, quæ dicit *surgam.*

Adhuc vt paruula sapit; per vicos & plateas quærendum putauit, fruendi auida, sed ignara mysterij. Iterum ergo frustrata repetit dicens: *Quæsiui eum, & non inueni.* Non est, vt ista suspicata est, in plateis, aut vicis; nisi fortè in illis, de quibus dicitur: *Platea tua, Hierusalem, sternentur auro mundo, & per omnes vicos tuos alleluya cantabitur.*

Anima [enim] quæ amat, ascendit frequenter, & currit familiariter per plateas cœlestis Hierusalem, visitando Patriarchas & Prophetas, salutando Apostolos, admirando exercitus Martyrum, & Confessorum, chorosque Virginum specularando.

Ibi, ibi illum, qui quæret, inueniet, & videbit gloriam eius, non gloriam quasi vnus ceterorum, sed planè gloriam, quasi vnigeniti à patre. quid facies, ô sponsa! putas, potes sequi eum illuc? aut te ingerere audes, vel vales huic tam sancto arcano, tamque arcano sanctuario, vt filium in patre, & patrem in-

Bern.
ser. 76.
in Cât.

Aug.
ma nu.
cap. 24

Bern.
ser. 76.
in Cât.

tuearis in filio? non utique; ubi est ille, tu non potes venire modò; venies autem postea. Age tamen; sequere, quære, nec te inaccessibleis claritas, vel sublimitas à quærendo deterreat, ab inueniendo desperare faciat. Si potes credere, omnia possibilia sunt credenti. Propè est, inquit, verbū in ore tuo, & in corde tuo. Crede & inuenisti, nam credere, inuenisse est. Norunt fideles, habitare CHRISTSVM, per fidem, in cordibus suis. Quid propius est? Quære ergo secunda, quære deuota, bonus est Dominus animæ quærenti se. Quære votis, sequere actibus, fide inueni; quid non inuenit fides? attingit inaccessibleia, apprehendit ignota, comprehendit immensa, apprehendit nouissima; ipsam denique æternitatem suo illo vastissimo sinu quodammodo circumducit, fidenter dixerim: æternam, beatamque Trinitatem, quam non intelligo, credo, & fide teneo, quod non capio mente.

Bern.
ser. 75.
in Cât.

Quid hoc desiderij est & ardoris, ut surgens de nocte publicum non erubescat? percurrat ciuitatem? percunctetur palàm & passim de dilecto, atque à vestigandis semitis eius nullâ valeat ratione auerti? nullâ præpediri difficultate, non tempestiuæ retineri amore quietis, non sponsæ verecundiâ, non vel timore nocturno? Et tamen in his omnibus frustrata est vsque adhuc à desiderio suo.

Quære?

Quare? quid sibi vult pertinax hæc & diurna fraudatio, tædiorum nutritrix, suspitionum fomes, impatientiæ fax, nouerca amoris, mater desperationis? si adhuc dissimulatio est; nimis est molesta. Esto, quod piè, vtiliterque interim fuerit dissimulatum, donec in solâ adhuc vocatione, seu reuocatione res erat: nunc verò cum requiritur, & ita requiritur, quid iam conferre poterit dissimulatio? si de carnalibus sponsis, & pudendis amoribus quæstio est, sicut litteralis superficies prælusisse videtur, & si inter illos talia contingere queant, mea non interest, ipsi viderint.

Nolo te sponsum quærere per plateas, nolo te circumire angulos ciuitatis, dicas, licet: *surgam & circuibō ciuitatem, & in foro, & in plateis quæram, quem dilexit anima mea; & interrogas; Num quem dilexit anima mea, vidistis? nemo tibi respondere dignabitur: sponsus in plateis non potest inueniri. Arcta & angusta via est, quæ ducit ad vitam. zelotypus est IESVS, non vult videri faciem tuam: foris vagentur virgines stultæ, tu intrinsecus esto cum sponso.*

Non in foro, non in plateis CHRISTVS reperitur. non est CHRISTVS circumforaneus; CHRISTVS enim pax; in foro, lites: CHRISTVS iustitia est; in foro iniquitas: CHRISTVS operator est; in foro inane

Hierō.
epi. 22.
ad Eufroch.

Ambr.
lib. 3.
de virg.

ne otium: CHRISTVS charitas est, in foro obtrectatio: CHRISTVS fides est, in foro fraus atque perfidia. fugiamus ergo forum, fugiamus plateas. Nec illa eum in foro & in plateis potuit reperire, quæ dixit: *Exurgam, ibo & circuibo in ciuitate, in foro, & in plateis, & quæram quem diligit anima mea; quæsiui eum, & non inueni eum.* Nequaquam igitur ibi quæramus CHRISTVM, vbi inuenire non possumus.

Bern.
ser. 84.
in Cât.

Non pedum passibus, sed desiderijs quæritur Deus; & vbique non extundit desiderium sanctum, felix inuentio, sed extendit. Numquid consummatio gaudij, desiderij consumptio est? oleum magis est illi, nam ipsum, flamma. Sic est; adimplebitur lætitia, sed desiderij non erit finis; ac per hoc, nec quærendi: quid ni animet ad quærendum, experta clementiam, & persuasã de pace?

Guilb.
Abb.
ser. 45.
in Cât.

Attendite vehementiam & vim amoris. Nec abesse dilectum sustinet, nec sufficit præsentis; ibi, vota anhelata laborant; hîc exhausta relinqui patiuntur. O felix amor, qui continuã quãdam vicissitudine, aut liquefcit in ipso, aut quærens, anhelat ad ipsum! *quæsiui, & non inueni.*

Aug.
fol. 10.
cap. 31.

Ego errant, sicut ovis quæ perierat, quærens te exterius, quies interius; & multùm laboraui quærens te extra me, & tu habitas

in

in me, si tamen ego desiderem te. *Circuivici vicos & plateas civitatis* huius mundi, quærens te, & non inveni, quia malè quærebam foris, quod erat intus. Misi nuncios meos, omnes sensus exteriores, ut quærerem te; & non inveni, quia malè quærebam. Video enim, lux mea, Deus, qui illuminasti me, quia malè te per illos quærebam, quia tu es intus, & tamen ipsi, ubi intraveris, nesciuerant. Serò te amaui pulchritudo tam antiqua & tam nova, serò te amaui, & tu intus eras, & ego foris, & ibi te quærebam, & in ista formosa quæ fecisti, ego deformis iruebam. Mecum eras, & tecum non eram. Ea me tenebant longè à te, quæ esse non poterant, nisi in te. *Circuibam* enim omnia, quærens te, & propter omnia derelinquens me. Interrogavi terram, si esset Deus meus, & dixit mihi, quod non; & omnia quæ in ea sunt, hoc idem confessa sunt. Interrogavi mare & abyssos & reptibilia quæ in eis sunt, & responderunt, non sumus Deus tuus: quære super nos eum. Interrogavi stabilem aërem, & inquit uniuersus aër, cum omnibus incolis suis: fallitur Anaximenes, non sum ego Deus tuus. Interrogavi Cælum, Solem, lunam & stellas; neque nos sumus Deus tuus, inquiunt. Interrogavi deinde mundi molem, Dic mihi, si es Deus meus, an non? & res-

pondit voce forti, Non sum, inquit, ego,
sed per ipsum sum ego; quem quæris in me,
ipse fecit me; suprà me quære eum qui regit
me, qui fecit me.

*Num, quem diligit anima mea, vidistis? Paullulon
cum pertransissem eos, inueni quem diligit ani-
ma mea: tenui eum, nec dimittam. Actic. 5. 27.*

XXVII.

Num quem diligit anima mea vidi-
stis ?

Paullulùm cùm pertransissem eos,
inueni quem diligit anima mea;
tenui illum, & non dimittam.

Cant. 3.

R Estat adhuc totâ locus vllus omiffus in vrbe?
Aut regio nostro non peragrata pede?

Flammiferis cuncta facibus luxere platea,

Nullaq; vel minima compita spreta via.

Hei mihi! quos vicos, qua non loca tristis obiui?

Vrbs etiam in tantâ defuit vrbe mihi.

Sed quid in hos frustra iuuat incubuisse labores,

Si sponsum semper quero, nec inuenio?

Ergo domum lacrymans, vestigia retrò ferebam,

Quiq; rogaretur, nemo viator erat.

Cùm propior portis à mœnibus aufero gressum,

Et vigil ad portas occupat ecce cohors.

Ac prior, hic, dixi, quem diligo fortè latebit;

Et subitò, vigiles, reppererintne? rogo.

Illi, cum tacito conuertere lumina risu,

Verbaq; dentatis reddere salsa iocis.

Et quidam; quisnam ille tuis quem diligit ignis,

Absq; suo nosci nomine posse putas?

Parcite, respondi, tam rusticus est mihi candor,

Scire omnes rebar, quis meus esset amor.

Nec mage vel Pyladis notum, vel nomen Orestis,
 Néve tuum, Thysbe, Pirame, néve tuum:
 Vosq₃ etiam, quamvis, quem diligo, scire negetis,
 Scire, nec ignotum posse latere, puto.
 Obsecro, dic igitur Custodia pervigil vrbis,
 Num meus hac vobis tendere visus amor?
 Ille meus, propriâ quem plus ego diligo vitâ,
 Qui quoque me vitâ plus amat ipse suâ.
 Dicite, quando abiit? quantillo tempore mansit?
 Quaq₃ prehensurum se simulavit iter?
 Hac iit aut illac? dextrâ vel fortè sinistrâ?
 Solus erat? socijs an comitatus erat?
 Excubia falsis iterum risere cachinnis;
 At mihi falsa meas obruit vnda genas.
 Transferam: sponsi neque spes super vlla videndi,
 Mensq₃ erat in damni mersa dolore sui:
 En subito, dum cuncta animo tristissima voluo,
 Nullâque, quam tanta, vota minora spei,
 Ille meus, totâ toties quasitus in vrbe,
 Iam non quasitus constitit ante oculos.
 Exilij, mystoq₃ metu perterrita, gaudens
 Vix potui proprijs credere luminibus.
 Et, Têne aspicio, mea lux, mea vitâ? volentem
 Dicere, vox herens faucibus impediit.
 Qualis vbi viso coniux inopina marito,
 (Quem tulit hostili rumor obisse manu)
 Obstupet, a visâ veluti percellitur umbrâ,
 Optantemq₃ loqui, pallida facta, fugit.
 Nec nisi iam noto reducis fidentior ore,
 Audet in amplexus coniugis ire sui:

Tumq̄ veretur adhuc, ne se malè credula fallat,
 Inq̄ fidem leuior decipiatur amor:
 Sic ego, dum trepido redière in pectore vires,
 Teq̄ iterum ante oculos, sponse, reuiso meos;
 Subdubitans, speransq̄, timensq̄ & amore satisfès,
 Tùne es, quem video, clamo, vel vmbra tui?
 Ah sponse! ah non es! non es, quem diligo, non es!
 Imò es; quid dubito? numquid es? haud dubito.
 O mea lux, video, te nunc video, mea vita;
 Nil vltra dubito, lux mea, te video.
 Agnoscentq̄ tui vocem presentis & ora,
 Inuolo in amplexus. sponse reperte, tuos.
 Iamq̄ ego te teneo, neque per vaga compita quaram,
 Nocturno Vigilum prada futura gregi.
 O mea si geminis mutentur brachia vinculis,
 Atque manus manicis, compedibusq̄ pedes!
 Quàm te complicitis, mea lux amplecterer vlnis!
 Arctius amplexu, vitis & vlme, tuo.
 Arctius anguipedum manibus, pedibusq̄ hederarum,
 Quèis obit annosas herba marita domos.
 Sed neque te nostri lassent, mea vita, lacerti,
 Sapè nec errantes per tua colla manus:
 Longa Tui subeat, mea lux, absentia mentem,
 Nec nisi pensari tempore posse putes.
 Ah citò tam longi quereris compendia damni!
 Vix ego iam cœpi, tu satur, ecce, fugis.
 Non ita discedes, non tam citò liber abibis;
 Nec nisi pugnando viceris, effugies.

*Num quem diligit anima mea vidistis?
Paullulum cum pertransissem eos, inueni
quem diligit anima mea. Tenui eum,
nec dimittam. Cant. 3.*

Beñ.
ser. 79.
in Câr.

O AMOR præceps, vehemens, flagrans, impetuose! qui præter te, aliud cogitare non sinis, fastidis cætera, contemnis omnia, præter te, te contentus; confundis ordines, dissimulas vsu, modum ignoras. Totum quod opportunitatis, quod rationis, quod pudoris, quod cõsilij, iudiciive videtur, triumphas in temetipso, & redigis in captiuitatem. En omne quod cogitat ista & loquitur, te sonat, te redolet, & aliud nihil. ita tibi, ipseus & cor vendicasti & linguam. Ait; *Num quem diligit anima mea vidistis?* quasi verò hi sciant, quid cogitet ipsa! Quem diligit anima tua de ipso sciscitaris? & non habet nomẽ? Quænam verò tu, & ille quis?

Nyffe.
orat. 12
in Câr.

Quo pacto inueniri posset, quod nullæ res nobis cognitæ ostendere possunt? non forma, non color, non circumscriptio, non qualitas, non locus, non figura, non coniectura, non adsimilatio, non proportio; sed quod semper extra omnem perceptionis viam positum, comprehensionem peruestigantium planè fugit. Propterea, inquit, *quasi eum*, per animæ facultates eas quæ inueniendi vi præditæ

ditæ sunt; per ratiocinationes & cogitationes: at extra hæc omnia positus erat, accessum mentis propiorem effugiens. Qui verò semper reperitur omni notâ carere, de quâ possit agnosci, quo pacto queat is per indicationem aliquam vocum percipi?

[Sed] sicut Coniux amatrix viri, absente marito suo, per fenestras circumspicit, ipsum requirens, & vbiq; speculari, in mari & in terrâ; etsi viderit nauem venientem, ibi suum putat esse virum; & si viderit viatores procul venientes, inter ipsos adesse existimat, & occurrens eis, interrogat dicens: Dicite mihi vbi eum dimiseritis, in quâ regione, aut in quâ ciuitate? quid dicentem, aut quid facientem, aut quando venientem? in hunc modum, omnis sancta [anima] constricta amore CHRISTI interrogat: *Dicite mihi, vbi pascit, vbi cubat, quem diligit anima mea?*

Iam optas videre quem amas, cui nunc blandiris, & nunc ad amoris & desiderij intentionem suauiter illum peruestigas, nunc moras accusas, nunc te cernis contemptum, nunc te visitatione confiteris indignum, & iterum de eius, (toties expertus) bonitate præsumis, nunc quasi vltèrius non sustineas, spirituali quodam litigio vel luctamine euincere retardantem conaris. *Quæ tunc lacrymæ? qui gemitus? quæ suspiria? quæ voces? nunc oculi fletu graues, cum intimis singultibus eriguntur*

Chryf.
homil.
de virtute.

Bern.
homil.
infra s.
Epiph.

tur ad cœlum; nunc manus extenduntur & brachia; nunc pectoris contusione animæ tarditas accusatur. Proferuntur interim verba sine principio, sine fine, quorum nec sententiæ coherent sibi, nec rationes similes sunt, nec alicuius linguæ sensus vel idioma seruetur; quando vox aliquando respondet affectui, & iterum vocem affectus intercipit. Gaudet certè pius ille I E S V S tali certamine superari.

S. Gre-
gor. in
psal.
pœnit.

Superest itaque ut ad eum recurrat, in quo solo vera est consolatio, & per istius vitæ noctes, in lectulo cordis DEVM quærat, Quem si primò non inuenit, magis ad quærendum animetur, surgat ad amorem cœlestium; ciuitatem circumeat exultatione vniuersæ terræ fundatam; intetroget vigiles, qui custodiunt Ecclesiam, nudetur pallio sæcularis ornatus, & charitatis sagittâ interiùs vulneretur. Nec priùs à quærendo desistat, quàm mœrentium consolatorem inueniat. Inuentum autem summoperè teneat, donec redemptus ope adiutricis gratiæ, à conscientiæ eripiatur tribulatione.

Orig.
hom. 1.
in Can.

Est enim quidam spiritalis amplexus, atque utinam contingat, ut meam sponsam altior sponsi amplexus includat, ut ego quoque possim dicere, quod in eodem libro scriptum est, *sinistra eius sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me!*

Quid

Quid hoc tenacius glutino, quod nec aqua eluitur, nec ventis dissoluitur, nec scinditur gladijs: Denique *aqua multa non poterunt extinguere charitatem. Tenui eum nec dimittam.* Et sanctus Patriarcha: *Non te, inquit, dimittam, nisi benedixeris mihi:* Ista non vult eum dimittere: & fortè magis quàm Patriarcha id non vult; quia nec pro benedictione quidem; siquidem ille, benedictione acceptâ, dimisit eum: hæc autem non sic, Nolo, inquit, benedictionem tuam, sed te. *Quid enim mihi est in cælo, & à te quid volui super terram?* non dimittam te, nec si benedixeris mihi. *Tenui nec dimittam.* Nec minùs forsitan ille teneri vult, cum perhibeat dicens: *Delicia mea esse cum filiis hominum.* Quodque pollicens ait: *Ecce ego vobiscum sum, vsque ad consummationem sæculi:* quid hæc copulâ fortius, quæ vna, duorum tam vehementi voluntate fundata est? sed nihilo minùs, illa vicissim tenetur ab eo quæ tenet; cui alibi dicit: *Tenuisti manum dexteram meam.* Quæ tenetur & tenet, quomodo iam cadere potest? tenet fidei firmitate, tenet deuotionis affectu. At nequaquam diu teneret, si non teneretur. Tenetur autem potentia & misericordia Domini. *Tenui eum, nec dimittam.*

Inueniam [& ego] Te desiderium cordis mei, teneam Te, amor animæ meæ, amplectar Te sponse cælestis, exultatio mea summa

Bern.
ser. 79.
in Cât.

Aug.
soliilo.
cap. 11.

ma

ma, intus & extra, possideam Te beatitudo sempiterna, possideam Te in medijs cordis mei, vita beata, dulcedo summa animę meę!

Aug.
medit.
cap. 37.

Ecce quod concupiui iam video, quod speraui iam teneo, quod desiderauit iam habeo; illi namque in cœlis iunctus sum, quem in terris positus totâ virtute dilexi, totâ caritate amplexus sum, cui toto amore inhæsi, ipsum laudo, benedico, atque adoro.

Beda
in c. 3.
Cant.

Tantò instantiùs inuentum tenui, quantò tardiùs, quem quærebam, inueni.

Orig.
hom.
10. in
diuers.

O piissime Domine & dulcissime Magister! quàm bonus es his, qui recto sunt corde, & humiles sunt spiritu! ô quàm beati, qui in simplicitate cordis quærunt te, & quàm felices qui sperant in te! Verum certè est, & indubitanter verum, quòd tu diligis omnes diligentes te, & numquam derelinquis sperantes in te. Ecce enim dilectrix tua simpliciter quærebat te, & veraciter inuenit te. Sperabat in te, & non est derelicta à te; sed plus est consecuta per te, quàm expectat à te.

Aug.
solilo.
cap. 31.

Gratias Tibi, lux meâ, quoniam illuminasti me, & inueni Te, & me, vbi inueni me; vbi cognoui me, ibi inueni Te, ibi cognoui Te; vbi autem cognoui Te, ibi illuminasti me.

*Mihi autem, adhaerere Deo bonum est, ponere
in Domino Deo spem meam.. Psal. 72. 28.*

XXVIII.

Mihi autem adherere Deo bonum
est, ponere in Domino Deo spem
meam *Psalms. 72.*

Quam mea, per varios, vita est exercita casus!
Ut pila, percussu pulsa, repulsa manus.
Mittentia belligeri primùm placuere Gradiui,
Armaq; spe laudis, sanguinolenta tuli.
Arma dabant animos, & erat spes omnis in armis,
Ceui foret hac votis meta futura meis.
Sapè vigil tetricas traduxi canticibus horas,
Et custos specula radia longa tuli.
Nec semel admonitu fraus hostica prodita nostro est,
Cum signum toties, ore, vel are dedi.
Addidici septis fossam producere castris,
Et sude præfixas impediisse vias.
Quin etiam subita faciem componere pugne,
Et trepidis animos addere, voce, globis.
Denique non tenuit belli quis certius artes,
Militis auxilio seu Ducis esset opus.
Ah, quoties Libycas pressit pes lassus arenas,
Et cecidit madidis sudor in ora comis!
Collaq; magnanimus rinxit fumantia puluis;
Nec tamen vnda, sitim quæ recrearet, erat.
Ah quoties gelidos fluuiorum in nauimus alueos,
Aere grauante humeros, are grauante caput ?
Oraq; prensatos retinebant mordicus enses.
Nando per obstantes cum veheremur aquas.
Bellantem

Bellantem tenuit iam tot me Marspiter annis,
 Principioq₃ pedes, sine merebar eques:
 Quoque regor, decimâ fuit ictus arundine thorax,
 Lesaq₃ sunt toti idem cassis & umbo locis.
 Lethifero cecidit sonipes mihi tertius ictu,
 Crista quater, galca cuspide, rapta fuit.
 Quin animampraeceps in apertapericula misi,
 Dum nimis hostili dextera cade calet.
 Nulla tamen nostrô tunc sunt data vulnera tergo,
 Omne sed aduerso pectore vulnus erat.
 Nempe gradum tenui, contra ferrumq₃ facesq₃
 Telaq₃, præcipiti grandine plura tuli.
 Perq₃ meo factos gladio spatiabar acervos,
 Imposito subigens corpora strata pede.
 Quis putet, hoc tantis caput insuperabile bellis,
 Non etiam bellis, vota tulisse suis?
 Heu mihi! post partas proprio tot sanguine lauros,
 Post tot ad infernos funera missa lacus;
 Post toties meritas gladio victore coronas,
 Post tot fixa tuo signa, Gradiue, tholo:
 Vna tot egregios deleuit culpa triumphos,
 Nec fuit vlla super nominis ymbra mei:
 Et grauis in pœnam me diruit ære Tribunus,
 Iussit & incincto turpiter ire sago.
 Gloria quin oculis popularibus obruta vertit,
 Sic cecidit tanto Marte petitus honos.
 Ovtinam potius pro te, Deus, arma tulissem!
 Non ita cassa suis laudibus arma forent.
 Te super, iatrepidâ melius spe, vota locantur,
 Vt fundat trepidas anchora fida rates.

Ergo suum Odrysi positum suspendimus enses,
 Aeraq; sunt curua iussa valere tuba.
 Tum lucra, tum vigiles, lucro arrisere taberna,
 Vnaq; Mercurio cura litasse fuit.
 Tum piper & lanas lydo reparauimus auro,
 Veximus & grauidâ grana, merumq; trabe.
 Nostraq; Barbaricos tetigerunt lintea portus,
 Et sinus inuectâ vix sine merce fuit.
 Scilicet, è minimâ magnum re cogere quæstum,
 Maximus hâc studij parte triumphus erat.
 Creuerat aggestis iam densa pecunia nummis,
 Nec domus immensas arcta tenebat opes.
 Classis & ambustis onerata redibat ab Indis,
 Sed perijt, patriis proxima classis aquis.
 Plurimus implebat tabulas mihi debitor ambas,
 Credita periurus debitor esse negat.
 Ergo velut liquidis sal crescit & interit vndis,
 Vt creuistis opes, sic perijstis opes.
 O quanto placidos tranquillius exigit annos,
 Qui neque lucra cupit, qui neque bella mouet!
 Diues Athlantiade, tua linquo negotia, dixi,
 Nulla mihi vestra merce redempta quies.
 Quid facerem, toties frustrantibus omnia votis,
 Marte negante decus, Mercurioq; fidem?
 Regis in ignotam subrepsi nobilis aulam;
 Magnaq; mox Regi fama relata mei est.
 Et vocor, & videor, placidoq; arrideor ore;
 Dumq; loquor, pronâ Principis aure fruor.
 Nescio quid fuerit, quod Rex ita cœpit amare,
 Non fuit hoc meriti, sed magè sortis opus.

Seu fuerit virtus, seu fors, seu Regius error,
 Maximus exiguo tempore crevit amor.
 Sæpè diem nocti coniunximus, inq̄, loquenda,
 Non fuerat visus præcipit asse dies.
 Sæpè domi tacitas lusu traduximus horas,
 Vnaq̄, sæpè foris mensa duobus erat.
 Non ita Seianum Latia fauor extulit Aule;
 Clitus Alexandro non ita carus erat.
 Commodus haud tantum potuit tribuisse Cleandro,
 Aut Constantini plus amor Ablauio.
 Iamq̄, suâ fateor, fauor hic, nouitate placebat,
 (Ut propè non solitæ res nouitate placent)
 Aulaq̄, felicem, felicem turba vocabat,
 Quod mihi tanta Ducis gratiâ parta foret.
 Vah! nimis insidus subnixa potentia sceptris,
 Quæ minimo sortis turbine versa ruit!
 Ecce, minax tetricos cœpit Rex ducere vultus,
 Nec tamen est vitio gratia læsa meo.
 Hei mihi! cœptus amor, subitam se vertit in iram,
 Hostis & è patrio cogor abire solo.
 Et veteres auxi casu, noua fabula, fastos;
 Fabula sic elegis tristè canenda meis.
 Arcadij Eutropius; Stilico rediuiuus Honorij,
 Et Constantini Cesaris Ablauius;
 Clitus Alexandri; Tibèrius & Seianus,
 Rursus in historia parte fuère mea.
 O Deus! ô quantò tranquillius exigit eum,
 Qui locat in sceptris vota q̄, spesq̄, tuis!

*Mihi autem adherere Deo bonum est:
ponere in Domino Deo spem meam.
Psalm. 72.*

COR humanum in desiderio æternitatis non fixum, numquam stabile potest esse: sed omni volubilitate volubilius de alio in aliud transit, quærens requiem, vbi non est. In his autem caducis & transitorijs, in quibus eius affectus captiui tenentur, veram requiem inuenire non valet, quoniam tantæ est dignitatis, vt nullum bonum præter summum bonum, ei sufficere possit.

Aug.
mant.
cap. 25.

[Et ego] aliud & aliud sequebar, & a nullo implebar: dum non in me inueniebam te, incõmutabile & singulare, indiuisum, vnum bonum, quod consequutus, non egeo; quod consequutus, non doleo; quod possideris, fatiatur totum desiderium meum.

Aug.
solilo.
cap. 13.

[Sed nunc] nihil mihi tam dulce quàm cum Domino meo esse. *Mihi autem adherere Deo bonum est.* Da mihi, Domine, donec his fragilibus assisto membris, tibi adherere, sicut scriptum est, *qui adheret Domino, vnus spiritus est cum eo.*

Aug.
medit.
cap. 37.

Eligant alij militiam, alij aduocationem, alij diuersas variasque doctrinas, alij negotiationem, alij agriculturam, *mihi autem adherere Deo bonum est.* Deo adherere nihil est me-

Aug. in
Ps. 72.

Seu fuerit virtus, seu fors, seu Regius error,
 Maximus exiguo tempore creuit amor.
 Sapè diem nocti coniunximus, inq₃ loquenda,
 Non fuerat visus præcipitasse dies.
 Sapè domi tacitas lusu traduximus horas,
 Vnaq₃ sapè foris mensa duobus erat.
 Non ita Seianum Latie fauor extulit Aule;
 Clitus Alexandro non ita carus erat.
 Commodus haud tantum potuit tribuisse Cleandro,
 Aut Constantini plus amor Ablauio.
 Iamq₃ suâ fateor fauor hic, nouitate placebat,
 (Ut propè non solita res nouitate placent)
 Aulaq₃ felicem, felicem turba vocabat,
 Quod mihi tanta Ducis gratia parta foret.
 Vah! nimis infidis subnixa potentia sceptris,
 Qua minimo sortis turbine versa ruit!
 Ecce, minax tetricos cœpit Rex ducere vultus,
 Nec tamen est vitio gratia lesa meo.
 Hei mihi! cœptus amor, subitam se vertit in iram,
 Hostis & è patrio cogor abire solo.
 Et veteres auxi casu, noua fabula, fastos;
 Fabula sic elegis tristè canenda meis.
 Arcady Eutropius; Stilico rediuius Honorî,
 Et Constantini Cesaris Ablauius;
 Clitus Alexandri; Tibêrius & Seianus,
 Rursus in historia parte fuère mea.
 O Deus! ô quanto tranquillius exigit euum,
 Qui locat in sceptris vota q₃, spesq₃ tuis!

Mihi

*Mihi autem adherere Deo bonum est;
ponere in Domino Deo spem meam.*

Psalm. 72.

COR humanum in desiderio æternitatis non fixum, numquam stabile potest esse: sed omni volubilitate volubilius de alio in aliud transit, quærens requiem, vbi non est. In his autem caducis & transitorijs, in quibus eius affectus captiui tenentur, veram requiem inuenire non valet, quoniam tantæ est dignitatis, vt nullum bonum præter summum bonum, ei sufficere possit.

Aug.
manit.
cap. 25.

[Et ego] aliud & aliud sequebar, & à nullo implebar: dum non in me inueniebam te, incommutabile & singulare, indiuisum, vnum bonum, quod consequutus, non egeo; quod consequutus, non doleo; quod possidens, satiatur totum desiderium meum.

Aug.
solilo.
cap. 13.

[Sed nunc] nihil mihi tam dulce quam cum Domino meo esse. *Mihi autem adherere Deo bonum est.* Da mihi, Domine, donec his fragilibus assisto membris, *tibi adherere*, sicut scriptum est, *qui adheret Domino, vnus spiritus est cum eo.*

Aug.
medit.
cap. 37.

Eligant alij militiam, alij aduocationem, alij diuersas variasque doctrinas, alij negotiationem, alij agriculturam, *mihi autem adherere Deo bonum est.* Deo adherere nihil est melius

Aug. in
Ps. 72.

lius, quādo eum videbimus facie ad faciem: modò ergo quid? quia adhuc peregrinus loquor. *Adhærere Deo bonum est; sed modò in peregrinatione, quia nondum venit res: ponere in Deo spem meam.* Quamdiu ergo nōdum adhæsisisti, ibi pone spem. Fluctuas? præmitte ad terram hanc anchoram. Nondum hæres per præsentiam? inhære per spem: & quid hîc ages, ponens in Deo spem tuam? quod erit negotium tuum, nisi vt laudes, quem diligis? Ecce si amares Aurigam, non raperes cæteros vt tecum amarent? amator Aurigæ quacumque transit, loquitur de illo, vt eum illo eum ament & cæteri.

Basil.
in Psal.
61.

Diuitia si affluant, nolite cor apponere. Fluxa est diuitiarum natura, suos possessores, ocyus torrente prærapido, prætercurrit; alios alio modo, apta mutare Dominos. Hodie huius est ager, cras erit alterius, & paulò post ad alium perueniet. Respice parumper ad ciuitatis domos; quot nomina ex eo tempore, quo fuerunt ædificatæ, sortitæ sunt, aliter ab alijs, atque alijs appellatæ possessoribus? Et aurum è manibus habentis se, fluens semper ad alium transfertur; & ab illo, ad alium; magis enim aquam manu circumplexam retinere continenter possis, quàm diuitias conseruare tibi ipsi.

Iustorum iudicio (quælibet bona adfuerint) cum sanctis desiderijs æstuant, bona minimè videntur. vnde David Propheta, qui Regni diuitijs, multisque obsequijs fulciebatur, quamuis & hæc ad necessitatem bona esse conspiceret, vni tamen singulariter bono inhians æstuabat, dicens: *mihî autem adharere Deo bonum est.*

Greg.
homil.
4 in E-
uang.

Sit ergo Dominus Deus spes tua, non aliquid aliud à Domino Deo tuo speres: sed ipse Dominus tuus sit spes tua. Namque multi de Deo sperant pecuniam; multi de Deo sperant caducos honores & perituros; aliud quodlibet à Deo, præter ipsum Deum, sed tu ipsum Deum tuum pete. Relinque omnes amores, pulcrior est ille qui fecit cælum & terram. *Beatus vir cuius est nomen Domini spes eius, & non respexit in vanitates & insanias mendaces.*

Aug. in
Ps. 39.

Sicut autem nemo potest duobus Dominis seruire, ita nemo potest in duobus Dominis sperare. Nemo potest in incerto diuitiarum sperare, & in Domino. Nemo potest sperare in Principibus, & in Deo. Nemo potest sperare in viribus equi, & in Deo. Nemo potest sperare in sæculo, & in Deo. Nisi enim in solo Deo speraueris, & videat Deus spem tuam, in sæculum æternum esse conuersam,

Orig. in
Psal. 36.
hom. 5.

uersam, & quia aliam nullam omninò spem geris, nisi in ipso, qui uiuificat mortuos, & vocat, quæ non sunt, non poteris eripi à peccatoribus. Solus est enim ipse *qui saluos facit sperantes in se.*

Basil.
in reg.
fufius
disput.
quæst.
42.

Huic qui in homine spem ponit, magnoperè est metuendum; ne in execrationem illam incidat: *Maledictus homo, qui confidit in homine, & sulcit carnem brachij sui, & defecit à Domino anima eius: Quæ verba cùm dicunt, Qui confidit in homine, illud præcipiunt; nequaquam in altero spem poni debere. cùm autem, & sulcit carnem brachij sui; in se, sui habendam fiduciam vetant.*

Bern.
serm.
9. super
Beat.
qui ha-
bit.

Quidquid igitur agendum sit, quidquid declinandum, quidquid tolerandum, quidquid optandum. Tu es Domine, spes mea. hæc vna mihi omnium promissionum causa; hæc tota ratio meæ expectationis. Præterdat alter meritum; sustinere se iactet pondus diei & æstus; ieiunare bis in sabatho dicat, postremò non esse sicut cæteri hominum gloriatur; *mihî autem adherere Deo bonum est, ponere in Domino Deo spem meam.* Sperent in alijs alij; fortè hic in scientiâ litterarum; hic in astutiâ sæculi; ille in nobilitate; ille in dignitate; ille in aliâ qualibet vanitate confidat; propter te, *omnia detrimenta feci, & vt stercora arbitror*

arbitror: quoniam tu es Domine spes mea. Speret, qui vult, in incerto diuitiarum; ego verò; ne ipsa quidem, nisi abs te victui necessaria spero. Simihi præmia promittuntur, per te obtinenda sperabo. Si insurgant aduersum me prælia, si sæuiat mundus, si fremat malignus, si ipsa caro aduersus spiritum concupiscat; in te ego sperabo. Quid cunctamur abijcere omninò spes miseras, vanas, inutiles, seductorias, & huic vni, tam solidæ, tam perfectæ, tam beatæ spei, totâ deuotione animi, toto feruore spiritus, inhærere? si quid illi impossibile, si quid vel difficile est, quære aliud in quo speres.

Fortissimum solatium habeamus, qui confugimus ad tenendam propositam spem: quam sicut ancoram habeamus anivia tutam ac firmam. Heb. 6.

Iam spem quasi ancoram [præmissimus] ne in isto mari turbati, naufragemur. Quemadmodum enim de naui quæ in ancoris est, rectè dicimus quod iam in terrâ sit, adhuc tamen fluctuat, sed in terrâ quodammodo educta est contra ventos, & contra tempestates; sic contra tentationes huius peregrinationis nostræ, spes nostra fundata, facit nos non abripi in saxa. Aug. in Psal. 64.

Ambr.
in orat.

*Adhereat, quæso, Domine, anima mea post te,
& suscipiat me dextera tua; sustollat me su-
per altitudinem terræ, & cibet me illâ cæle-
sti hæreditate, cui suspirat peregrinatio mea
die ac nocte.*

Sub umbra illius quem desideraueram, sedi.
Cantic. 8.

XXIX.

Sub vmbra illius, quem desideraueram, sedi. *Cant. 2.*

Fors iter ignotas longum meditabar in oras,
 Et bona iam coepta pars erat acta via.
 Utq₃ solet lassus metam spectare viator,
 Credebam spatij pauca deesse meis.
 Ut coepi reliquos metiri prouida passus,
 Maiuserat medio, quod superabat, iter.
 Hei mihi! tum refuga ceciderunt corpore vires,
 Totq₃, nimis durus, millia visa labor.
 Ergo oculos caelo miserâ cum voce tetendi,
 Ferret an hinc aliquis, voce vocatus, opem?
 Et mihi, quis, dixi, dabit hisce sub aestibus vmbra?
 Solis ab infesto verberor igne caput.
 Aspice, sub plantis quàm serueat arida tellus,
 Siccaq₃, semustos vrat arena pedes.
 O nemora! ô riguae, frondosa cacumina, sylua!
 O latebra! ô fontes! arboreaq₃, domus!
 Ô vtinam, virides pandat mihi populus alas,
 Aut caput hoc, mali fronde comante tegar!
 Audiât ille meas solitus lenire querelas,
 Cuius erat toties vmbra petitâ mihi.
 Et scio, quò properas, scio, quas, ait, arripis oras,
 Et scio, quam toties Numina, poscis opem:
 Caelestis Solyma longinquam tendis in urbem,
 Quamq₃, agis in terris, huc tibi, vita, via est.

Iamq; grauat longi te tanta molestia cursus,
 Et cuperes Mali fronde virente tegi.
 Ecce tuis venio sperata laboribus umbra,
 Quamq; voces, placido tegmine, Malus ero.
 Aspicias haerentes funestâ ex arbore palmas,
 Quosq; sodit geminos cuspis acuta pedes?
 Aspicias innumero laniatum vulnere corpus?
 Aspicias? heu vix est corporis umbra mei.
 Hæc tibi quesitam seâa dabit umbra quietem,
 Fortus & in duris, hæc tibi malus, erit.
 Dixerat, & vires subito rediêre iacenti,
 Tanta loquente Deo, visq; vigorq; fuit.
 Tunc ego suspiciens, in sponsum lumina fixi:
 Hei mihi, suspensus de Cruce sponsum erat!
 Et qualis, sponse, inquam, hæc est, quâ tristis imago?
 Hæcine erit capiti Malus aprica meo?
 Hæc ego sanguineâ languens residebo sub umbrâ?
 Tu, crucis infamem perpetiêre necem?
 O mala Malus! & infelix, qua te manus vniquam
 Fixit humo! manus hæc, cade cruenta fuit.
 Attamen hæc letos malus iacit ardua ramos,
 Utq; cubem, placidos umbra dat apta toros,
 Umbra dat apta toros, sed non tamen apta sopori:
 Ab! magis hæc lacrymas, Malus & umbra petunt.
 O bona Malus! & ô felix, qua te manus vniquam
 Fixit humo! manus hæc viuere digna fuit.
 Iam video, cui te similem, mi sponse, vocabo;
 Sæpè mihi umbrifera munere functæ domus.
 Qualis onusta rubris latè sua brachia pomis
 Spargit, & apta siti munera Malus habet,
 Exsuperatq;

Exsuperatq₃ suas, numerosâ fruge sorores,
 Vna nemus lassis, hospitibusq₃ penus:
 Talis es astiuus mihi, sponse, caloribus vmbra;
 Lymphaq₃ dum sitio, dum fameoq₃, cibus.
 O quoties ego te! quoties, mi sponse, vocaui,
 Vt semel illa meum conderet vmbra caput!
 Hic ego, si liceat, dixi, gemebunda sedebo;
 Vt sedet amisso mæsta columba viro.
 Et modò purpurei concreto sanguine crines,
 Et modò materies, labra, doloris erunt.
 Nunc oculi ante oculos, nunc frons, nunc pendula
 ceruix,
 Rubraq₃ concreti sanguinis imbre coma.
 O quoties latus hoc, lacrymansq₃, gemensq₃ videbo!
 Ne videam, lacrymis impediarq₃, meis!
 Multa tamen dabit hoc vnū mihi vulnera, vulnus,
 Saucia dum geminos labar ad vsque pedes.
 Tuncq₃ iterum amplexu lignum lacrymabile strin-
 gens,
 Subscribam hac plantis verba suprema tuis:
 En duo qui caussam prabent sibi mortis, Amantes,
 Hanc Dolor haurit aquis, hunc Amor igne cre-
 mat.

*Sub umbrâ illius, quem desideraueram,
sedi. Cant. 2.*

Orig.
hom. 3.
in Cât.

AMORIS enim vulnere percussa
arborum solatia sylvarumque secta-
tur.

Orig.
ibid.

Sicut [namque] arbor meli inter reliqua
ligna syluæ, sic est sponsus inter reliquos fi-
lios, habens fructum, qui non solum sapore
omnes, sed & odore præcellat; & duos ani-
mæ sensus: id est gustum & odoratum refi-
ciat: diuersis namque copijs mensam suam
nobis præparat sapientia, in quâ non solum
panem vitæ apponit, sed immolat carnes ver-
bi; & non solum miscet in cratere suo vi-
num, sed & mela adhibet odorata & dulciâ,
quæ non tantum in ore & labijs suauitatem
reddant, sed & interioribus tradita faucibus
dulcedinem seruent.

Nyfl. in
orat. 4.
in Cât.

Is enim qui in syluâ naturæ nostræ, ob
suam erga genus humanum beneuolentiam
germinauit, eo ipso quod carnis ac sanguinis
particeps factus est, quasi malum quoddam
existit. Nam in hoc fructu videre est quid-
dam, quod cum utroque, nimirum, carne ac
sanguine, similitudinem aliquam habeat:
etenim ratione coloris subalbi; carni quod

pro-

propriū est imitatur; rubedinis specie, cognatio quasi quædam cum sanguinis natura indicatur.

Meritò ergo eius desiderauerat vmbra, de quo & refrigerium esset & refectionē pariter acceptura. Nam cætera quidem syluarū ligna etsi vmbra solatij habent, sed nō vitæ refectionem, non fructus perpetuos salutis; vnus est enim vitæ auctor, vnus mediator Dei & hominum homo CHRISTVS IESVS, qui dicit spōsæ suæ: *Salus tua ego sum*. Propterea ergo CHRISTI potissimū desiderauerat vmbra; quòd solus sit, qui non solū ab æstu refrigerat vitiorum, sed & replet delectatione virtutum. *Sub vmbra eius quem desideraueram sedi.* vmbra eius, caro eius.

Bern.
ser. 48.
in Cāt.

Quis enim posset sustinere Solem iustitiæ nudum? quis non consumeretur ardentibus radiis eius? assumpsit ergo Sol iustitiæ hominem mediatorem, & ita ex coniūctione solis & humani corporis facta est vmbra.

Guill.
apud
Delrio
in c.
2. Cāt.

CHRISTVS ergo affixus ad lignum, sicut *malum pendens in arbore*, bonū odorem mundanæ fundebat redemptionis; quæ peccati grauem deterfit fætores & vnguentum potus vitalis effudit. *Tamquam malum*, inquit, *in lignis sylua, ita consobrinus meus in medio filio-*

Amb.
in psal.
118. O.
cton. 5.

rum. In umbrâ eius concupiui & sedi. Bona umbrâ, quæ nos ab iniquitatis sole defendit, & fructus eius dulcis in faucibus meis. Qui fructus eius dulcis, nisi prædicatio Dominicæ passionis?

Ambr.
in psal.
118. O.
Gen. 3.

Nathanaël *sub arbore ficu* videtur; David, *in umbrâ alarum Domini IESU* sperare se dicit; Zacchæus *in arbore sicomori* ascendit, ut CHRISTUM videret. Nobis quoque expandit manus suas IESVS, ut totum mundum obumbraret. quomodo non sumus in umbrâ, qui Crucis eius protegimur velamento? quomodo non sumus in umbrâ, quos crucifixus à malignitate sæculi, & corporis ardore defendit.

Idem
ibid.
Gen. 4.

Hâc umbrâ David protegi se postulabat, ne eum *per diem Sol vreret vel luna per noctem. Hanc umbram* spiritualis ministrat gratia, torrida sæculi huius, & mundi æstiva fugientibus. In *hâc ergo requiescamus umbrâ*, peccatorum nostrorum æstibus fatigati; si quos adussit libido, hos Domini Crux refrigeret, in quâ se reclinauit, ut nostra delicta fasciperet.

HONOR.
apud
Delr. in
c. 2. Cât

Umbrâ fit ex corpore & luce, & est itinerantium refrigerium ab æstu, & protectio à tépestate. Arbor vitæ, scilicet *malus*, est *sancta Crux*;

*Cru*x: fructus eius, *Christus*; *umbra*, tutela vel refrigerium humani generis, quod graui onere peccatorum per æstum concupiscentiæ premebatur,

Umbra Christi [siquidem] omnem tentationum feruorem temperat, & dum aura suæ inspirationis suauiter mentem tangit, quicquid noxij caloris sustinebat, expellit, & quâ iam forsitan nimius vitiorum æstus marcidam fecerat, umbrâ sancti Spiritus, protegens recreat, vt dum in eius inspiratione sedens pausat, vires colligat, quibus ad æternam vitam robustiùs currat.

Greg.
in c. 7.
Cant.

Per *umbram* ex supernâ protectione refrigerium cordis exprimitur. Sicut sponsa in Canticis Cant. aduentum sponsi præstolata prænunciat, dicens: *Sub umbrâ illius quem desideraueram sedi*, ac si dicat: ab æstu carnalium desideriorum, sub aduentus illius protectione requeiui,

Greg.
lib. 33.
mor. c.
3. in c.
40. Job

Nónne meritò sub arboris huius umbrâ sedit genus humanum, quod per esum ligni scientiæ boni & mali paradysum amiserat? graue onus peccatorum in æstu vitiorum portabat, quod deorsum in præcipitium tormentorum trahebat, & ideò ad arborem vitæ IESVM CHRISTVM festinabat.

Honor.
apud
Delt.
cap. 20

Tu

Bernar.
ser. 48.
in Cât.

Tu ergo, vide, ut viuas in vmbra eius, ut quandoque & regnes in lumine eius. Non enim tantum vmbra habet, habet & lucem.

Origen
hom. 3.
in Cât.

Apóstolus dicit: legem, vmbra habere futurorum honorum, & omnem veterem culturam vmbra & exemplar pronunciat esse cœlestium. Nos autem alieni sumus ab vmbra eorum quoniam non sumus sub lege, sed sub gratia, sed quamuis non simus sub vmbra illâ, sumus tamē sub vmbra meliore, in vmbra enim CHRISTI viuimus inter gentes.

Ibid.

Et meritò sponsa sub meli vmbra sedere concupiscit, sine dubio, ut vitæ, quæ est in eius vmbra, particeps fiat, videtur omnis [quoque] anima, donec in præsentis vitæ est, vmbra habere necessariam, propter illum, credo, ardorem Solis, qui cum exortus fuerit, continuo semen, quod non altâ radice demersum est, arefcit & deperit.

Bernar.
ser. 58.
in Cât.

Sed fortasse felicius aliquid ista experiam se gloriatur in eo quod se in vmbra dicit non (ut Propheta) viuere, sed sedisse: sedere enim quiescere est. Plus autem est quiescere in vmbra quam viuere, sicut viuere

te plus est quàm tantummodò esse in eâ. Igitur quod est commune multorum, Propheta assumens sibi ; *in vmbra eius viuimus*, inquit : sponsa verò , habens prærogatiuam , etiam quod sub eâ singulariter *sederit* gloriatur . vbi itaque nos cum labore viuimus , qui conscij peccatorum sub timore seruimus , ibi hæc deuota & amans suauiter requiescit . Denique timor pœnam habet , amor suauitatem , vnde ait ; *Et fructus eius dulcis gutturi meo* ; gustum contemplationis significans , quem obtinuerat per amorem suauiter subleuata . Ast istud , *in vmbra* ; quia , *per speculum & in enigmate*, erit cùm *declinauerint vmbrae* crescente lumine, imò penitus disparuerint, & subintrabit sicut perspicua ita & perpetua visio, eritque non modò suauitas gutturi, sed & satietas ventri, sine fastidio tamen : *sub vmbra eius quem desideraueram sedi, & fructus eius dulcis gutturi meo.*

In te ergo ; dulcissime Domine I E S V, quiescat mens nostra, & à te, nec ad modicum separetur. Stultissimum quidem est, etiam nobilissimo & iucundissimo loco exire. Quomodo audemus ; nisi dulcissimum sponsum inspicere, ne subtrahatur à nobis? quid, quæso, nos mouet, aliud intueri? quomodo omnia non desipiunt & despiciuntur?

R

Con-

Bonau.
2. part.
stimul.
cap. 8.

Aug.
med.t.
cap. 37.

Confugiat, Domine, mens mea, *sub umbrâ alarum tuarum*, ab æstibus cogitationum huius sæculi ; vt in tui refrigerij temperamento absconsa, lætabunda cantet ; & dicat : *In pace in idipsum dormiam & requiescam.*

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

*Quomodo cantabimus canticum Domini, in terra
aliena? Psal. 136.*

XXX.

Quomodo cantabimus canticum
Domini in terrâ alienâ? *Psal.* 136.

Quid toties cantus iterare iubetis amici,
Seu lubeat digitis, seu iuuet ore loqui?
Cantus latitiam poscunt, animiq; quietem,
Turbida cum mens est, os, digitiq; dolent.
Quin magè cantandū, cū mens iacet agra, monetis;
Tuncq; opus esse lyrâ, tuncq; opus esse chely.
Nempe suo nimum ne mersa dolore laboret,
Aut intenta suis, sit nimis ipsa malis:
Quid quod opem certæ promittitis vsque medela,
Vestra nec exemplo dicta probante carent:
Dicitis hanc caussam cur lassus nauita cantet,
Sollicitat celeri cū freta lenta manu.
Quiq; gregem virides pascendum ducit in agros,
Non, nisi ne nimum sit mora longa, canit.
Et canit vt fallat fastidia longa viator,
Miles & vt cantet, noxq; laborq; facit:
Non ego, quod faciunt, miles, nauta, atque viator,
Quodq; facit pastor, damno rebellis opus.
Adde quod & Domine iam dudum assueta querelis,
Ad solitos gemitus plus mea lingua valet;
Vixq; retentanti iam carmina prisca subibant,
Musica quin etiam res mihi visâ noua est.
Vtq; timet longo veniens è carcere Solem;
Sic mea latitiam lingua modosq; timet.

Ad numeros quoties fuit impetus ire relictos,
 Aut solitam digitis sollicitare chelym;
 Aut docto querulas impellere pectine chordas,
 Aut mollem articulis increpuisse lyram;
 Aut leue ceratis modulari carmen auenis,
 Aut voci liquidas associare fides,
 Heu! toties lacrymae sunt, me tentante, profusa,
 Et lacrymis, digiti, voxq₃ retenta fuit.
 Mox luctata iterum cantu deducere vocem;
 Et querulâ digitos attenuasse lyrâ;
 Nequicquam aduersis sensi me tendere Musis,
 Vlla nec est nostrâ barbitos ieta manu.
 Interea longâ iam desuetudine pigrâ,
 Artem dedidicit voxq₃, manusq₃ suam.
 Nec si nunc studium grauitatis inane retentem,
 Mollescant studio ferrea fata meo.
 Esto, sciam leuibus tamen addere carmina neruis,
 Aptaq₃ mutandis sit mihi lingua sonis;
 Et vincam Aonias digitis aut gutture Diuas,
 Et mea sit melior, Marsia, Canna tuâ;
 Panaq₃ multiforem cogam submittere buxum,
 Et superem Thressa stamina docta lyra:
 Questibus, an cantu videor debere teneri,
 Maxima cui flendi copia semper adest?
 Ah! bene, ne cantem, mihi per mala plurima cautum est;
 Vertit & in morem, iam mihi pene dolor.
 Nec locus, vt cantem, patitur, neque tempora profunt;
 Vtq₃ locus sinat aut tempora, mœror obest.
 Quid? vultis patriâ procul à tellure iacentem,
 Externo patrios orbe sonare modos?

Parcite, fortuna nimis exulis ista repugnant:
 Non est conueniens cantribus ille locus.
 Exul ego & patrio tam longè disſita Cælo,
 Impellam patriæ dulcia fila lyra?
 Parcite tam miserum fortuna vulnus habenti;
 Cantandi, externo nulla libido solo est.
 Tristia flebilibus manant mihi lumina riuuis,
 Et videor festam posse ferire chelym?
 Semper in obtutu vigilat mens fixa malorum,
 Et cytharâ videor posse, vel ore loqui?
 Heu! nimis insistent presenti pectora fato,
 Et numquam exiliÿ sensus acerbus abest.
 Si quisquam his iubeat Amphiona viuere terris,
 Aönio numquam pectine tangat ebur.
 Respectu Euridicen propero cùm perdidit Orpheus,
 Illicet artifices obriguère manus;
 Et manibus cecidit leue cum testudine plectrum,
 Fracta q̄ sunt casu garrula fila suo.
 Quid mihi, non vnâ fatorum clade sepulta
 Pracipitis, toties vngue cière fides?
 Dum circumspiciens, vbi sim, te Patria specto;
 Heu cadit aspectu mens labefacta, tuo!
 Cùm semel, ô sperata diu, tibi Patria reddar,
 Tunc ego voce canam, tunc ego mente canam.

Quomoda cantabimus canticum Domini in terrâ alienâ? Psalm. 136.

Aug.
medit.
cap. 35.

VT IN A M possem talia dicere, qualia hymnidici Angelorû chori! ô quàm lubenter me in tuis laudibus totum effunderê! ô quàm deuotissimè illa cœlestis melodiæ cantica, ad laudem & gloriam nominis tui, in medio Ecclesiæ infatigabilis perorarem!

Aug.
medit.
cap. 33.

O beatæ nimiùm illæ Cœlorum virtutes, quæ laudare possunt te sanctè & purissimè, cum nimiâ dulcedine & ineffabili exultatione! Indè laudant vnde gaudent, quia semper vident vnde gaudere valeant & laudare. Nos verò mole carnis pressi & procul à vultu tuo in hâc peregrinatione positi, atque per mundanas varietates distêti, te dignè laudare nequimus, laudamus tamen per fidem, non per speciem. Illi verò Angelici spiritus per speciem & non per fidem.

Chryf.
in Psal.
41.

Nostra certè natura vsque adeò delectatur canticis & carminibus, & tantam cum eis habet necessitudinem & conuenientiam, vt vel infantes ab vberibus pendentes, si fleant & afflicte'tur, eâ ratione sopiantur. Nutrices quidem certè, quæ eos gestant in vlnis, sæpè redeunt & redeunt, & quædam puerilia ijs carmina decantantes, supercilia eorum ita sopiunt: quocirca sæpè quoque viatores me-
ridie

ridie agentes iugalia animalia hoc faciunt canētes, itineris molestiam illis canticis consolantes, nec solū viatores, sed etiam agricolæ, vvas in torculari calcantes, vindemiantes & vites colentes, & quodcumq; aliud opus facientes, sæpè cantant. Nautæ quoque remos impellentes hoc faciunt.

Iam verò mulieres quoque texentes & confusa stamina radio discernētes, sæpè quidem & per se singulæ, sæpè autem etiam omnes concorditer, vnā quamdam melodiam concinunt. Hoc autem faciunt & mulieres & viatores & agricolæ & nautæ, laborem qui ex opere faciendo suscipitur, cantu consolari volentes; vtpote quod anima, si carmen & canticum audierit, molesta & difficilia sit facilius toleratura.

[Sed] *quomodo cantabimus canticum Domini in terrâ alienâ?* Hebræi non canebant in terrâ captiuitatis, quod in suâ patriâ canere consueuerant. Hæc terra captiuitatis est, alia terra libertatis est; ista peccati, illa quietis æternæ; vallestris ista, illa cœlestis.

[Imò] si caro menti repugnat, nec subdita est animi gubernaculo, & mentis imperio, *aliena est terra*, quæ non domatur exercitio cultoris, & idè non potest fructus charitatis, patientiam pacis afferre. *Quomodo cantabimus canticum Domini in terrâ alienâ?*

Qui cantat, vacuus est, & diuersarum cogita-

Ambr.
enar-
rat. in
Psa. 36.

Ambr.
enar-
rat. in
Psa. 36.

Ambr.
lib. 2.
de pœ-
nit. ca.
11.

Ambr.

in Psa.
118. O.
Eton. 7.

Nazif.
de hu-
mana
natur.

Ambr.
in Psa.
118. O.
Eton. 22.

gitationum curas releuat, culpas relegat, se-
questrat auaritiam, & non solum corporis
voce, sed etiam mentis suauitate se mulcet.

Nam cum mens querulo semel est obfessa dolore,

Ad lata oclusas tunc habet illa fores:

In regione umbræ mortis sumus; abscondi-
ta est vita nostra, non libera. Erit enim libera
in regione viuorum. Ibi ergo uiuit anima no-
stra, ubi nihil mortale, nihil infirmum amicta
sit, nihil debitum pœnæ; ibi laudabit Domi-
num, ubi deposito infirmitatis corpore, con-
formis esse cœperit gloriæ corporis CHRIS-
TI, nam dum in peccato sumus, plenè lau-
dare quid possumus. In umbrâ sumus. hîc
positi, in umbrâ uiuimus, in umbrâ lauda-
mus: perfectè in umbrâ laudare non possu-
mus. Denique *in terrâ alienâ* sumus: quo-
modo *cantabimus canticum Domini in terrâ a-*
lienâ?

Ibid.
Iupe-
rius.

Eructabat hymnum anima pia, cui dice-
bat Dei uerbum: *insinua mihi uocem tuam, quia*
vox tua suauis est. eructabat hymnum cui di-
cebat: *Fauum distillant labia tua ô sponsa, mel &*
lac sub linguâ tuâ; sed non potest quis ante
erucltare hymnum, nisi didicerit iustitias
Dei, & didicerit ab ipso Domino Deo suo.
ideò specialiter hoc Dauid petit, ut eum do-
ceat Deus, quomodo cantare potest in me-

tu positus & in timore pœnarum? quomodo cantare potest grauium sibi concius delictorum; nisi prius fiat veniæ securus? Denique *quomodo cantabimus canticum Domini in terrâ alienâ*, in quâ impugnetur, in quâ captiuetur in lege peccati; in quâ defleat atque deploret suæ captiuitatis ærumnas?

O pax illa, quam videbimus apud Deum! Aug. in psal. 136.
 Ô illa sancta æqualitas Angelorum! ô illa visio & spectaculum pulcrum! ecce in Babylonia pulcra sunt quæ tenent; non teneant, non decipiant. Aliud est solatium captiuorum, aliud gaudium liberorum.

Facilè potest demonstrari captiuos nos Ibid.
 esse: Non enim respiramus iam in auras illius libertatis; non enim fruimur libertate veritatis; delectationibus temporalium rerum tentamur, & colluctamur quotidie, cum suggestionibus illicitarum voluptatum. Vix respiramus, vel in oratione; captiuos nos esse intelligimus.

Illi autem qui captiuos duxerunt nos, quando intrant in corda hominum & interrogant nos, & dicunt nobis: *Cantate nobis verba canticorum*: Quid respondemus? Babylonia te portat, Babylonia te continet, Babylonia te nutrit, Babylonia de te loquitur; non

nosti capere nisi quod fulget ad tempus;
æterna meditari ignoras, non capis quod in-
terrogas. *Quomodo cantabimus canticum Domi-
ni in terrâ alienâ?*

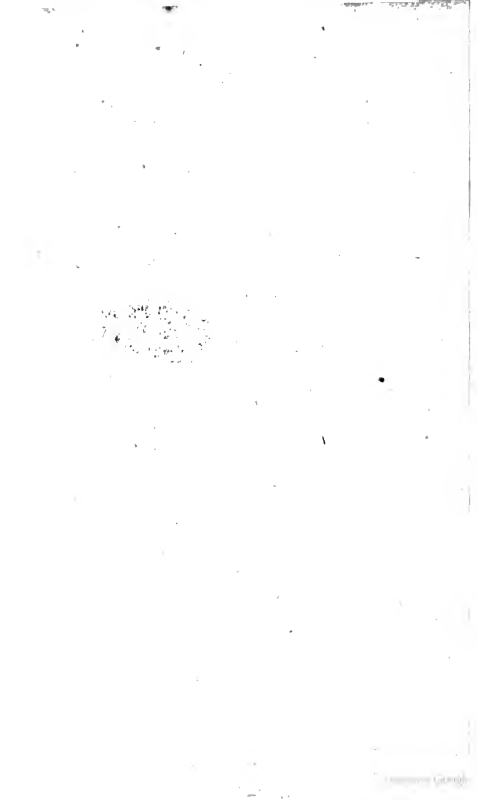

LIBER

LIBER TERTIVS.

S V S P I R I A

ANIMÆ AMANTIS.

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

XXXI.

Adiuro vos, filiæ Hierufalem, si in-
ueneritis dilectum meum, vt nun-
cietis ei: quia amore languco.

Cant. 5.

Coelestes anima, Solyma cœlestis alumna,
Qua teritis niueo carala templa pede;
Vos ego, vos numquam violando carmine testor;
(Si meus est vobis fortè repertus amor)
Dicite, quòd cœcâ, sic eius languco flammâ,
Languet vt Assyrio flosculus vstus agro.
Nempe suas nuper cùm spargeret ille sagittas,
Delituit proprijs mistus arundinibus:
Et summâ trifidi præfixus cuspide celi,
Cor mihi, ceu Parthi, canna redunca fidit.
Ah quibus, ah quantis tum pectus amoribus arsit
Non furit Aetnao sauior igne rogas.
Nunc igitur cupidus de me si plura rogabit,
(Namque solent cupidi multa rogare proci)
Dicite, languentis qua sit mea visa figura;
Pluraq; languentem non potuisse loqui.
Si roget; an lento mihi febris inæstuet igne?
Dicite, quod nullo febris ab igne coquar.
Si roget, an mortis propior sim visa periclo?
Dicite qua vobis, ore tacente, loquor.
Dicite, nulla meis vos reddere nuncia verbis,
Sed fati tantùm reddere verba mei.

Si lubeat nostros tamen illi noscere vultus,
 Nec graue sit vobis dicere, qualis eram:
 Hâc, precor, aut simili, tum me depingite formâ,
 Quâ sciat & morbi qua sit origo mei.
 Dicite, quod iaceam tenebris ex sanguis obortis,
 Succiduo in nudum corpore lapsa solum.
 Sintq; hebetes oculi, mediâ ceu morte natantes,
 Inq; sinu iaceat languida facta manus:
 Nec rosa picta genis, neque viua corallia labris,
 Veniaq; vix, quamuis pollice facta, micet:
 Iamq; diu nullo constet me viuere signo,
 Quam quod anhelanti pectore saepe gemam.
 Quodq; mihi certam non possim fingere causam,
 Cur toties nullo lasa dolore querar:
 Non possim, nisi fors gemitu se prodere cogat
 Qui gemitum toties pectore rupit Amor.
 Iam video, hac nostri fuit vnica causa doloris;
 Et quid amans esset nescy, amansq; sui.
 Hoc fuit, hoc toties me suspirare coegit,
 Per gremium iniussa cum flueretis aqua.
 Hoc fuit, vt, quamuis toties aliena loquenti,
 Illius assidue nomen in ore foret.
 Ergo meis; oro, Dilecto hac dicite, verbis;
 Quod cremor immodicus illius agra rogis:
 Dicite, quod lento sic torreo illius igne,
 Vt rosa caelesti torrida facta cane,
 Dicite, quod longa sic eius languero flammâ,
 Vt languent sicca lilia cana comâ.
 Dicite quodq; mei causa vnica sit languoris,
 (Qui simul est mortis causa futurus) Amor.

Adiuvo

*Adiuro vos, filia Hierusalem, si inue-
neritis Dilectum meum, ut nuncie-
tis ei: quia amore langueo.*

Cant. 5.

PROBAVIT dilectionem suam nobis Nyffe.
orat. 13.
in Cāt.
præclarus ille procus animarum nostra-
rum CHRISTVS; quâ adductus etiam tum,
cùm adhuc peccatores essemus, pro nobis
mortuus est. Idcirco sponsa vicissim, amore
incensa erga illum, qui ipsam dilexerat, de-
monstrat latens in se dilectionis telum, imò
in pectore.

Sagittarius autem eiacularus hoc telum, Nyffe.
orat. 4.
in Cāt.
est ipsa dilectio, & Deum esse dilectionem,
sacris è litteris didicimus, qui quidem, telum
electum, Deum illum vnigenam, ad eos mit-
tit, qui seruantur; spiritu vitæ, triplicem cus-
pidis aciem inungens, vt cum in quem im-
missa fuerit, vnà cum telo, & ipso sagittario,
in vnum colligat. Itaque videt iam anima
per diuinos gradus in sublime deducta dul-
cedinem dilectionis, tamquam telum in se-
se quo vulnerata est. O præclarum vulnus!
• dulcem plagam, per quam vita ad interio-
ra penetrat, quasi quoddam ostium & iz-
quam sibi aperiens ipsâ diuisione!

Quàm

Orig.
hom. 2.
in Cár.

Quàm pulcrum est, quàm decorum vulnus à charitate accipere? Alius iaculum carnei amoris accepit, alius terreno cupidine vulneratus est; tu nuda membra tua & præbe te iaculo formoso, siquidem Deus sagittarius est. Audi scripturam de hoc eodem iaculo; imò vt amplius admiretis, audi ipsum iaculum quid loquatur: *Posuit me in sagittam electam & in pharetrâ suâ seruauit, & dixit mihi: magnum est tibi hoc vocari puerum meum.* Intellige sagittam, quid dicat, & quomodo à Deo sit electa. Quàm beatum est, hoc iaculo vulnerari!

Hierō.
ep. st.
140. ad
Pancipiam.

Nec mirum si sponsus habeat plures sagittas, de quibus in 119. Psalmo dicitur: *Sagitta potentis acuta.* His sagittis & Cleophas, in itinere, cum altero vulneratus aiebat: *Nonne cor nostrum ardens erat in nobis?* & in alio loco legimus: *sicut sagitta in manu potentis, ita filij excussorum.* His sagittis totus mundus vulneratus & captus est. Paulus sagitta fuit Domini, qui postquam ab Hierosolymis vsque ad Illyricum missus arcu Domini, huc illucque volitauit; ad Hispanias ire festinans, vt velox sagitta, sub pedibus Domini sui, Orientem Occidentemque prosterнат.

Quid

Quid ergo dicam? quid faciam? quo vadam? Vbi eum quæram vel quando inueniam? quem rogabo? quis nunciabit Dilecto meo, *quia amore languet*?

Aug.
medit.
ca. 40.

O vita, cui omnia viuunt, vita quæ das mihi vitam; vita quæ est mea vita! per quam uiuo, sine quâ morior; vita per quam resuscitor, sine quâ pereco; vita per quam gaudeo, sine quâ tribulor; vita vitalis, dulcis & amabilis, semper memorialis, vbi quæso es? vbi te inueniam, vt in te deficiam, & in te subsistam? propè esto in animo, propè in corde, propè in ore, propè in auribus, propè in auxilio, *quia amore languet*, quia sine te morior.

Aug.
soli lo.
cap. 10

Anxia vota, suis nesciunt esse contenta meritis; idè alienæ precis mendicant suffragia, *Adiuuro vos*, inquit, *filia Hierusalem*; vos nunciate, quibus patet ad dilectum familiaris accessus; vos nunciate, quæ nostis ex parte, quanta sit amatorij virtus languoris, quàm sit fortis, vt mors dilectio.

Guilb.
Abb.
scr. 46.
in Cât.

Sed quorsum sic adiurat? Nónne Dilectus cuncta nouerat, & in his amorem sponsæ amantis? si Petrus dixit, *Tu scis, quia amo te*, quanto magis, ô dilecta, tam

Ruper.
in Cât.

S

prudentis,

prudens, tam fidelis, per temetipsam absque internuncijs dicere poteras Dilecto, & frequenter sine dubio dixisti; dilecte nullum tibi absconditum est cor, nullius occultus amor, *tu scis, quia amore tui langueo*. Quorsum igitur, tendit hæc adiuratio? Nonne ut percussa, percutiat? ut vulnerata, vulneret?

Guil.
apud
Deltio
Cât. 5.

Nunciate ei, non quasi ignoranti (nihil enim ei incognitum est) sed quia gaudet, quæ nouit de dilecta etiam ex alijs intelligere.

Guilb.
Abbas
ser. 64.
in Cât.

Narrate & annunciate, & exaudiet vocem vestram, ut refoueat vota mea, *Annunciate, quia amore langueo*. Non languet amor, sed languet amans; ubi viget amor, ibi viget languor, si absit, quod amatur; languet animus dum æstuantis voti nimietate conficitur; liquefactus se fugit animus amoris violentiam ferre non valens. Sic enim in consumptâ materiâ & iam deficiente, languidiora redduntur ignis incendia. Et *Deus noster ignis consumens est*. Ô potens & præpotens passio charitatis! si non temperatur, non toleratur. Iure potens, quæ animum, quem possederit, sui ipsius efficit impotem.

Annunciate, quia amore languco, præ magno faciei eius videndæ desiderio; vitæ tædium patior, & vix præsentis exilij moras sustineo.

*Annal.
in Cât.*

Singultus de imis prodeuntes præcordijs, crebri gemitus, nonne sunt quædam eructationes spiritus & conceptæ gratiæ? nonne talibus indicijs se probat languor amoris? Non est occultatus languor, quando gemitus non est absconditus. Ipse se prodit languor, cum hæc producit indicia:

*Guilb.
Abbas
ser. 46.
in Cât.*

Languo in amore mei, præ amore sponsi cœlestis. Amor eius languidum & remissum in me facit amorem mei-ipsius. Meo amori mortua, viuo ego, iam non ego, sed viuit in me sponsus. Me namquæ amo, non amore mei, sed amore sponsi qui me amat. Non amo me, in me, sed me in ipso, & ipsum in me.

*Guliel.
apud
Desrio
in c. 5.
Cant.*

Eia dulcissime I E S V, transfige saluberrimo vulnere amoris tui, medullas animæ meæ, vt verè ardeat, *langucat*, & liquefiat, & solo tuo desiderio deficiat; *cupiat dissolui, & esse tecum*. Te solum semper esuriat panem vitæ, qui de Cælo def-

*Bonav.
solilo.
cap. 6.*

cendisti. Te siciat fontem vitæ , fontem
æterni luminis, torrentem veræ voluptatis.
Te semper ambiat, te quærat, te que inue-
niat, in te dulciter requiescat.

LIBRARY OF THE
BOSTON PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
1900

7

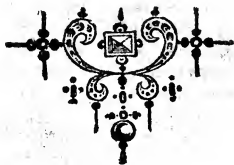
*Fulcite me floribus, Stipate me malis, quia
amore languo. Cantic. a.*

XXXII.

Fulcite me floribus, stipate me malis;
quia amore languedo. *Cant 2.*

O Amor! ô quantis populas mihi viscera flāmis!
 O Amor! ô animi blande Tyranne mei!
 O Amor! ah tantos quis pectore comprimat ignes?
 Parce, vel in vapidos dissolior cineres.
 Parce Amor, ô toties repetitis parce sagittis!
 In noua, pars animi, vulnera, nulla vacat.
 Parce Amor, & nocua procul abijce tela pharetra,
 Proxima quam iacies figet arundo necem.
 Ah perij! neque nota mihi suspiria duco,
 Qua sonat, ignoto vox ab amore sonat.
 Scilicet arcanos penitus grassatus in artus,
 Iam mea, victor ouans, regna subegit Amor.
 Me miseram! tantos nemo miserabitur ignes?
 Nemo vel è terris, nemo vel è superis?
 Túque meus (tanti caussa vnica qui tormenti es)
 Tu meus, hac sicco lumine cernis Amor?
 Vos saltem AEtherij Cælo properate coloni,
 Vos, quibus à simili mens calet iccta faco:
 Ferte rosas, date mala & odora Chloridis herbas,
 Quicquid & Alcinoüs, Floraque quicquid habet.
 Ferte rosas, date mala ardentibus obuia flammis,
 Mitior in malis est amor, inq, rosis.
 Ferte rosas manibus, calathis effundite mala,
 Fors erit hinc nostris certa medela malis.

*Serpillumq̄, Chamamelumq̄, Aloëq̄, Zibethumq̄,
 Et Nardum & Tymbram, Rosmarin & Casiam.
 Cynnamaq̄ & Staften & olentis germen Amomi,
 Et Cilicum tota sternite messe solum.
 Sternite, & hoc anima quidquid super expirādum
 Roscidulis finite, et angueat in folijs. [est,
 Tunc ego sic moriens componam leniter artus,
 Vt Rosa deciduas ungue resecta comas.
 Aut moritura graues inclinant Lilia culmos
 Quaq̄, halant animas gramina messa suas.*

*Fulcite me floribus, stipate me malis; quia
amore languero. Cant. 2.*

Bern.
ser. 51.
in Cant.

CREUIT amor, quia inuentiuā amoris
plura solito, processerunt. [sed] post
ista omnia, sponso (more suo) secedente;
illa, languere amore se perhibet, id est, præ
amore. Quò enim gratiorem fuerat ex-
perta præsentiam, eo postmodum absen-
tiam molestiorem sensit. Subtractio nem-
pe rei quam amas, augmentatio desiderij
est, & quod ardentius desideras, eo cares
ægrius. Rogat proinde ista interim odora-
mentis florum ac fructuum confoueri, quo
vsque denuò reuertatur, quem molestissimè
sustinet remorantem.

G Gen.
in c. 2.
Cant.
expo. 1.

[Nempe] quod amentibus sæpè eue-
nire solet puellis, vt præ amore ad illius
quem depereunt absentiam, & corporis
languorem & animi patiantur deliquium,
hoc sponsæ frequentius in Cantico Cant.
euenisse comperimus. Nam in huiusce-
modi deliquio constituta prima illa pro-
tulit verba: *Osculetur me osculo oris sui*, hanc
ægritudinem sese opprimentem, sponso, vt
nuncient, socias supplicibus exorat ver-
bis; cum defatigata iam esset in illo quæ-
rendo,

rendo, dicens: *Adiuvo vos filia Hierufalem, fi inueneritis Dilectum meum, vt nuncietis ei, quia amore languo*; quin imò & hoc ipfo amore, eadem in fomnum dicitur incidiffe, ita vt fponfus eam miferatus, in ea ipfa proruperit verba. *Adiuvo vos, ne fufcitetis.* At nullibi sanè clariùs describitur iftiufmodi eius deliquium, quàm in præfenti fententiâ, in quâ ipfamet ægitudinem fuam, fimul cum illius cauâ exprimens, illa expofcit remedia, quæ præfentanea ius exhiberi folent, qui talem patiuntur languorem, flores, odores, vina, & poma.

Bonus certè languor, cùm infirmitas hæc non fit ad mortem, fed ad vitam, vt glorificetur Deus per eam. Cùm ardor, febrilisve ifta, non fit ab igne confumente, fed ab igne potiùs perficiente. Porro quod aduertitur in ægitudinibus corporalibus, vt languens (cùm fibi integrum non fit voluptatem capere ex ciborum varietate, vel gelidarum refrigeratione) ne omni penitus careat delectatione, cubiculum fibi curet viridi fronde conueftiendum, ac varijs & odoratis floribus, pomisve exornandum, quibus vifum & defeffum mæftumve foletur animum: Illud idem prudens efficit anima, quæ ardentiffimo laborans Diuini amoris languore, cùm humanos

Idem
ibid.
expof.
3.

gustus nequeat percipere, diuina verba audire exoptat, & toto laborat studio, vt actiones, operaque sibi recenseantur CHRISTI dilecti sui, & istiusmodi florum ac pomorum suauissimo odore ac pulcritudine, vires sibi, ad seruiendum Deo, & spiritus suppeditandos confidit.

Desio
in c. 2.
Cant.

Fulcite me floribus, ô columnas admirabiles! ô noua fulcra! quomodo flores columnæ fiunt? quomodo quecunt retinere nutantem? quid ni sustineant, nixam lacerti fortissimorum athletarum & gigantum, quorum robur inexpugnabile fuit? quidni sunt columnæ, & quidem adamantinæ, quæ duratione sunt æternæ, celsitate cælum, altitudine, (inferno terribiles) ad tartara vsque penetrârunt.

Ibid.

Stipate me malis. Non vult super fundamento CHRISTI ædificare lignum, non fœnum, non stipulam; quia hæc ignis absumer; sed poma suauissima.

Nyffe.
orat. 4.
in Cât.

Quodnam enim spectaculum elegantius excogitare quis possit, malorum compositione? cum ordine continuo fructus, hîc bellè collocatus atque in loco confertim positus varietatem quamdam aspectui exhibet; rubedine, cum colore subalbo, permistâ.

Sponsa

Sponsa [verò] quia amore languet; fulciri se floribus, & stipari malis appetit; quia, dum se æternitatis desiderio afficit; dum, qualiter illuc perueniat, totâ anxietate perquirit (eò quòd perfectionem, dum in carne viuit, omninò non inuenit) fatigata in desiderio suo requiescit; & in hoc solo gaudet, si circa se respicit, vel quibus ipsa proficiat, vel in quorum profectio-
ne consolationem, de languore suo, recipere possit.

Greg.
in c. 2.
Cant.

Fidem [ergo] florem; fructum, actum intellige. Nec incongruè vt opinor id tibi videbitur, si aduertas quomodo instar floris necessario præcedentis fructum, bonum quoque opus, fide oporteat præueniri. Alioqui sine fide, impossibile est placere Deo. Itaque nec sine flore fructus, nec sine fide, opus bonum. Sed & fides sine operibus mortua est; sicut inutiliter quoque flos apparet, vbi non sequitur fructus. *Fulcite me floribus, stipate me malis, quia amore languo.* Cùm præsto est quod amatur, viget amor; languet cùm abest: quod non est aliud, quàm tædium quoddam impatientis desiderij, quo necesse est affici mentem vehementer amantis, absente eo quem amat; dum totus in expectatione, quam tamlibet festinationem, reputat tarditatem.

Bern.
ser. 57.
in Cât.

ditatem. Et idè ista postulat sibi accumulari bonorum operum fructus, cum fidei odoramentis, in quibus moram faciente sponso, interim requiescat.

LIBRARY OF THE
MUSEUM OF
ART AND HISTORY
OF THE CITY OF
NEW YORK

*Dilectus meus mihi et ego illi qui pascitur inter
lilia; donec aspiret dies et inclinetur umbra. Cant. 2*

XXXIII.

Dilectus meus mihi & ego illi, qui
pascitur inter lilia, donec aspiret
dies & inclinentur umbrę. *Cant. 2.*

Felices anima, populus genialis Amantam,
Quas amor irrupta nectit vtrimq; fide?
Non ego præ vestra fortunam optauero Regum;
Nam puto Cœlicolum vos ego sorte frui.
Sed neque iam Siculi mirer noua vota Tyranni,
Optantis, Pythia tertius esse Comes.
Ecquis enim socijs medius neget esse duobus,
Quos sibi tam sancto fœdere iunxit Amor?
Aurea conditio, quoties redamantur amantes,
Reddit & alternas mutua flamma vices!
Hâc ego me toties optaui lege beatam,
Ad sua cùm trepidam signa vocaret Amor.
O quoties dixi, si quando cogar amare,
Non nisi qui pariter me redamârit, amem!
Audiſt optantem volucrum Deus ales Amorum,
Et quid, ait, dubitas? vt redameris, ama.
Vicino extimui præsentis Numine Diui,
Attonuitq; meum vox inopina caput.
Ecquid inexpertam puer, inquam, perſide caſtris,
Aſpiciſq; iubes ara mevere tui?
Olim ſepè quidem, mihi narrauere ſodales
Gaudia quanta ſuis leno propinet Amor.

Sapias

Sepius at contra monuit me sedula nutrix,

Cum ferrer gerula sarcina parua sinu.

Vera nimis reputa Peligni oracula vatis,

Qua cecinit castis ingeminanda choris:

„ *Quot lepores in Atho, quot apes pascuntur
in Hyblâ,*

„ *Cæcula quot baccas Palladis arbor habet,*

„ *Littore quot conchæ, tot sunt in amore do-
lores,*

„ *Res est solliciti plena timoris Amor.*

Semper enim miseros timor ille flagellat amantes,

Ne fors non redamet, quem tamen alter amat.

Fida vel alternis si sint rata fœdera tedis,

Tum grauis, vt constant fœdera, cura subit.

Curre per historias, quotus, heu! securus amauit?

Hunc breuis, hunc fictus ludificauit Amor.

Quâ Paris Oenone sine viuere posse negabat,

Oenonen potuit deseruisse Paris.

Dilecti Hypsiphile non mansit Iasonis vxor,

Non mansit relictis, sicut euntis erat.

Thesea crudelem quoties Ariadna vocauit,

Nauigio numerum quæsta deesse suum?

Quin etiam leuibus monstras, Puer improbe, pennis,

Quàm citò succedat, quàm citò cedat amor.

Ite igitur, leuibusq; animas modò credite flammis

Cum sua non aliter sceptrâ Cupido gerat.

„ *Et leuis est multo que suis ventosior alis,*

„ *Gaudia que ambigua dat que negatq; fide.*

„ *Hic pudor audaces tincit tibi, perside, malas,*

Teg, lenem celeri falsus es esse fugâ.

Tunc ego, Cyprigena detecta fraude, triumphans;
 Instabilem iussi lata valere Deum.
 Et tibi, Deus Amor (dixi) tibi fœdera iungam,
 Et tuus ignis ego; tu meus ignis eris.
 Donec ab æreus labentur montibus umbræ,
 Et reducem fugient umbræq;, noxq;, diem.
 O liquida ambrosiæ! ô Divini nectaris haustus!
 O amor! ô quanti pocula mellis habes!
 Quid totis Te, Deus amor, sit amare medullis,
 Expertus nisi sit, dicere nemo potest:
 Quid verò sit amare, iterumq;, abste redamari,
 Sit licet expertus, dicere nemo potest;
 Omnibus hisq;, etiam supereminet illa voluptas,
 Fidus hic æternum quod sibi constet amor.
 O Amor! ô mea dulcedo! mea vita, meum mel!
 Aut melli geminum si quid Hymettus habet!
 O amor! ô quoties, ô quæ mihi gaudia misces,
 Dû, quod amans redamer; dû, quod amere, subit!
 Dumq;, iterum æterni recolo fore fœderis ignes,
 O Amor! ô quantis gestio latitiis!
 Non habet hic miseros Amor, ut levis ille, timores:
 Affluit hic lætis, ingemit ille malis.
 Pascitur in riguis, ubi cadent, lilia, campis,
 Et sua Virginicos ducit in arua greges.
 Scilicet athereum decet hic flos purus Amorem,
 Et bene tam castas pascit hic hortus oves.

*Dilectus meus mihi, & ego illi, qui
pascitur inter liliis donec aspiret dies
& inclinentur umbra. Cant. 2.*

Bern.
ser. 67.
in Cāt.

QVid est hoc quod dicit, *Ille mihi & ego illi?* Nescimus quid loquitur, quia non sentimus, quod sentit. O sancta anima, quid tuus ille tibi? quid tu illi? Quanam, quæso, hæc inter vos tam familiariter fauorabiliterque discurrens exhibitio & redhibitio? tibi ille, tuque vicissim illi; sed quid? id ipsum ei tu, quod tibi ille? an aliud? si nobis, si ad nostram loqueris intelligentiam, euidenter quod sentis, edicito: quousque animas nostras tollis? An secundum Prophetam, secretum tuum tibi? Ita est. Affectus locutus est, non intellectus; & ideo non ad intellectum. Ad quid ergo? Ad nihil, nisi quod mirabiliter delectata & affecta vehementer ad desideratos affatus, finem illo faciente, nec tacere omnino quirit, nec tamen, quod sensit exprimere. Neque enim ut exprimeret, sic locuta est, sed ne taceret. Ex abundantia cordis, os locutum est; sed non pro abundantia. Habent suas voces affectus, per quas, se etiam cum nolunt, produnt. Timor, meticulosas; dolor gemebundas; amor iucundas.

das. Eiusmodi certum est, non nutu prodire animi, sed erumpere motu. Sic flagrans ac vehemens amor præsertim Diuinus, cum se intrâ cohibere non valet, non attendit quo ordine, quâ lege, quâve serie, seu paucitate verborum ebulliat, dummodo ex hoc nullum sui sentiat detrimentum. Interdum nec verba requirit, interdum nec voces omninò ullas; solis adhuc contentus suspirijs. Indè est quod sponsa sancto amore flagrans, idque incredibili modo, sanè pro captandâ quantulacumque euaporatione ardoris quæ patitur, non considerat, quid, qualiter eloquatur, sed quicquid in buccam venerit, amore ingenti, non enunciat, sed eructat *Dilectus meus mihi, & ego illi*. Nihil consequentiæ habet, deest orationi. Quid indè? Ructus est. Quid tu in ructu? quæras orationum iuncturas, sollempnia dictionum? quas tu, tuo ructui leges imponis vel regulas? Non est dubium; duorum quidem hoc loco amor mutuus flagrat; sed in amore summo, vnus profectò felicitas, alterius mira dignatio: neque enim inter pares est consensio seu complexio hæc. Ait itaque: *Dilectus meus mihi & ego illi*, principium *Dilecto* tribuens; in consequentibus, *ego*, inquit, *Dilecto meo, & Dilectus meus mihi*: cõsummationem æquè illi concedens. Nunc iam videamus quid dicat: *Dilectus meus mihi*. Si enim hoc recipitur, vt subaudiamus, intendit,

T

& sicut

& sicut Propheta ait : *Expectans expectavi Dominum & intendit mihi* : ego in verbo isto sentio, nescio quid, non planè exiguum, nec mediocris prærogatiuæ.

Bern.
serm.
sequēt.

Audite gaudium meum quod sensi; & vestrum est, audite gaudētes sponsa locuta est, & dixit, sponsum intendere sibi : Quæ est sponsa, & quis est sponsus? Hic, Deus noster est; & illa, si audeo dicere, nos sumus; gaudeamus. Nos sumus in quos intēdit Deus. Quarta tamen disparilitas! quid terrigenæ & filij hominum coram illo? quid sibi vult ergo ista inter tam dispares comparatio? Aut illa in immensum gloriatur, aut is in immensum amat. Quam admirabile est quod illius intentionem ista quasi sibi propriam vendicat, dicens: *Dilectus meus mihi*. Nec eo contenta tamen pergit ampliùs gloriari; respōdere se illi, quasi ex æquo morem gerere, rependere vicem. Sequitur enim, *& ego illi*, insolens verbum, *& ego illi*; nec minus insolens : *dilectus meus mihi*, nisi quod viroque insolentius, vtrumque simul. O quid audet cor purum & conscientia bona, & fides non ficta. *Mihi*, inquit, *intendit*. Itane huic intenta est illa maiestas, cui gubernatio pariter & administratio vniuersitatis incumbit & cura sæculorum, ad sola transfertur negotia, imò otia amoris & desiderij huius? Ita planè. Prouidentiam
cæteris

cæteris creaturis non negamus; curam sponsa vendicat sibi. [Sed &] propterea vtrūque ponit dicens. *Ille mihi & ego illi.* Ille mihi, quia benignus & misericors est; ego illi, quia non sum ingrata; Ille mihi gratiam ex gratiâ; ego illi gratiam pro gratiâ; Ille meæ liberationi; ego illius honori; ille salutem meam; ego illius voluntati; ille mihi & non alteri, quoniam vna sum columba eius; ego illi & non alteri, nec enim audio vocem alienorum:

Anima [enim] ex eo quod se diligere & vehementer diligere sentit, etiam diligere nihilominus vehementer non ambigit, ac de suâ singulari intentione, sollicitudine, curâ, operâ, diligentia, studioque, quo incessanter & ardentem invigilat, quemadmodum placeat Deo, æque hæc omnia in ipso indubitanter agnoscit, recordans promissionis eius; *in quâ mensurâ mensi fueritis, remetietur vobis*, ergo nec dubitat se amari, quæ amat. Ita est. Amor Dei amorem animæ parit.

Bern.
ser. 69.
in Cânt.

Et vnde tibi, ô humana anima; vnde tibi hoc? vnde tam inæstimabilis gloria, vt eius sponsa merearis esse, *in quem desiderant Angeli prospicere?* vnde tibi hoc, vt ipse sit sponsus tuus, *cuius pulcritudinem Sol & luna mirantur?* ad

Bern.
sermo.
Domi.
nicæ 1.
post o.
ctau.
Epiph.

cuius nutum vniuersa mutantur? Quid retribuies Domino pro omnibus quæ retribuit tibi? vt sis socia mensæ, socia Regni, & socia thalami vt introducat te Rex in cubiculum suum, vide quibus brachijs vicariæ charitatis redamandus, & amplectendus sit, qui tanti te æstimauit, imò qui tanti te fecit. Desere carnales affectus, sæculares mores dedisce, consuetudines noxias obliuiscere, Quid enim putas? Nonne stat Angelus Domini, qui secet te mediam, si fortè (quod auertat ipse) alterum admiseris amatorem?

Author
Scalz
para-
dyfic.
9. tom.
9. Aug.

Zelotypus est sponsus iste si fortè alium amatorem acceperis, si alijs placere studueris, statim discedet à te; & alijs adhærebit adolescentulis.

Bern.
sæt. 70.
iâ Cât.

Quis huic iam imputet præsumptioni vel insolentiæ, si se dicat iniisse societatem cum illo qui pascitur inter lilia? etiam si inter sidera pasceretur, eo solo quo pasceretur, nescio quid magnum videri possit, cum eiusmodi amicitias seu familiaritatem habere. Non ignorat [sponsa] vnum esse, & qui pascitur, & qui pascit; inter lilia commorantem, & regnantem inter sidera: Nam qui in altissimis est Dominus, in imis est Dilectus; super sidera regnans, & inter lilia amans.

Amabat

Amabat & super sidera, quia nusquam & numquam potuit non amare, quia amor est: sed donec ad lilia descendit, & pasci inter lilia compertus est, nec amatus est, nec factus dilectus; quia non potuit antè diligere quàm agnosci. *ô* verè amandum & totis medullis cordis amplectendum sponsum! quærenda in spiritu hæc refectio inter lilia; nam corporea cogitare, ridiculum est. Quin ipsa lilia spiritualia à nobis demonstranda erunt. Quæ ergo sunt illa lilia è quibus species decoris eius? *Procede*, inquit, & *regna*; propter *veritatem* & *mansuetudinem* & *iustitiam*. Bonum liliū *veritas*, candore conspicuum, odore præcipuum. Est & *mansuetudo*. Quod autem *iustitia* liliū sit, recordamini de scriptura; quia *iustus germinabit sicut liliū*. sunt multa apud sponsum, & alia lilia præter hæc: quis illa enumeret? nempe quot virtutes, tot lilia. Et fortasse propterea ipse se liliū appellavit, quòd totus versetur in lilijs; & omnia quæ ipsius sunt, lilia sint: conceptio, ortus, conuersatio, eloquium, miracula, sacramenta, passio, mors, resurrectio, ascensio. Quid horum non candidum, & non suauissimè redolens?

Nimirum hic est præclarus ille pastor, ^{Nyffe.}
 T 3 qui

orat. 4.
in Cāt.

qui non fœnum gregi , pabuli loco præbet , sed puris lilijs oues alit , non amplius fœno fœnum nutriens . Est enim fœnum brutorum naturæ proprium , ac peculiare alimentum ; homo autem , cùm rationis sit particeps , verâ ratione pascitur . Quod si eiusmodi fœno saturaretur , & ipse in fœnum commutaretur . Est enim præscriptum , *omnis caro fœnum est* ; quamdiu scilicet caro existit ; at si quis spiritus fiat è spiritu progenitus , non amplius victu gramineo pascetur , sed spiritus ei pro nutrimento erit , id quod puritas & fragrantia lilij obscuriusculè denotat . Quin etiam ipse , lilium fragrans ac purum erit , in naturam ipsius alimentii commutatus , atque hoc sibi vult ; *Dies per radios diffusa* siue *perflans* , quemadmodum Diuina vox loquitur , cùm diffusionem , per spiritum radiorum factam , *perspirationem* appellat , per quam umbræ huius vitæ remouentur , in quas studiosè defixis oculis respiciunt , qui necdum luce veritatis animi oculum illustrarunt , qui umbram ac vanitatem sic intuentur , quasi reuera quiddam subsistens , quod autem verè existit , quasi non existèret , negligunt . At qui lilijs vescuntur , hoc est , quorum animus ex puro ac fragrantii ali-

alimento pinguescit, omni fraudulentâ, amorisque consimili rerum specie (quæ res hæc in vitâ caræ ducuntur) reiectâ ad veram ipsarum rerum substantiam respiciunt, effecti lucis ac diei filij.

Tu ergo qui hæc audis, vel legis; cura habere lilia penes te, si vis habere hunc habitatorem liliorum habitantem in te. Opus tuum, studium tuum, desiderium tuum lilia esse protestentur, moralis quidam rerum ipsarum candor atque odor. Habent & mores colores suos, habent & odores. De colore, Conscientia consultetur; de odore, fama: sponsus itaque & cum sit virtus; in virtutibus complaceat sibi; & cum sit lilium, libenter inter lilia commoratur; & cum sit candor, delectatur candidis.

O anima mea, insignita Dei imagine, dilige illum, à quo tantum dilecta es! Intende illi, qui intendit tibi! Quære quærentem te, ama amatorem tui, à quo amaris; cuius amore præuenta es, qui est causa amoris tui. Esto sollicita cum sollicito, cum vacante vacans, cum mundo munda, cum sancto sancta. Elige illum amicum præ omnibus amicis tuis, qui cum omnia

subtracta fuerint , solus tibi fidem serua-
bit: in die sepulturæ tuæ, cum omnes ami-
ci tui recedent à te , ille te non derelin-
quet, sed tuebitur à rugientibus preparatis ad
escam.

STAMPA
ROMA
MILANO EMANUELE

Ego dilectio meo, et ad me conversio eius. Cantu. 7.

XXXIV.

Ego dilecto meo, & ad me conuersio
eius. *Cant. 7.*

Mœsta cupressiferi nemoris spatiabar in umbrâ,
Tristitiam lacrymis compositura meis:
Iamq; sinum tepidis submerserat imbribus vnda,
Concideramq; meis panè subacta malis.
Fors Chelys ex humeris pendebat eburnea nostris,
Mœstitia quondam certa medela chelys.
Obruta tristitiâ; frondente sub arbore sedi,
Associans querulis talia verba modis:
Ergo mei vidui, sine lusibus, ibitis anni?
Nullus & in nostro carmine viuet amor?
Ah precor! ab nostris ita torpeat hostibus ætas,
Et tolerent tanti segnia damna probri!
Non ego pro vera numerauero tempore vita,
Ducere si vacuos cogar amore dies.
Vnicus est homini, viuendi fructus, amare;
Solus amans, vixi, dicere iure potest.
Qualis, in ima, suo desidit pondere tellus,
Et subit aërias, ardua flamma, vias;
Nosita fax animi, violento cogit amore,
Abripimurq; leues, impete quisque sua.
Me quoque sollicitans, vt amē, meus impetus vrget,
Visq; adhibet tacitas, nescio quanta, faces.
Quo meus ergo suos Amor eiaculabitur ignes?
(Primitia nostri namque caloris erunt)

An ferar humana furiata Cupidine teda,
 Cognata Angelicis, stirpsq₃, sororq₃ choris?
 Aut mea mortales venient in colla lacerti,
 Quae sum immortalis sponsa creata Deo?
 Ah, super haec hiemes, nostri rapiuntur amores,
 Terra parem thalamis non habet ista meis.
 Nec qua Penelopen adamauit turba procorum,
 Nec quibus impediunt regia sceptrum manum.
 Nympha puellarum pulcherrima Romulearum
 Agnes, Ausonio sponsa petita proco;
 Absit, ait, iuuenis mea ne tibi foedera speres,
 Iam mea caelestis foedera sponsus habet.
 Sic nostra aetherios ambit quoque sax Hymeneos,
 Inde petendus erit qui mihi sponsus erit.
 Hunc ego, non alium, solum hunc ego diligo spōsum,
 Nemo potest vno tempore amare duos:
 Illius ante oculos mihi semper oberrat imago,
 Ante oculos, quamuis longius absit, adest.
 Et loquor absenti momentis omnibus, absens,
 Absentisq₃, sonos illius aure bibo.
 Sic vbi magnetis vim ferrea linea sensit,
 Semper ad agnati vertitur alta poli.
 Utq₃ hinc Sydonis petitur Cynosura carinis,
 Seruat & hinc Helicen cymba pelasga suam;
 Sic lesi sequeris studiosa pedissequa Phœbi
 Dilectam Clytie, flos modò facta, facem:
 Bisq₃, die quouis, verso iubar ore salutans,
 Manè precaris Aue; serò precare Vale.
 Obuia fraternos ita spectas Cynthia vultus
 Et reparat vultus ignibus ille tuos.

Sponse,

*Sponse, meus Sol es, tua sumq; ego Cynthia; vultus
Aduersis oculis figere cogit amor.*

Tu mihi, sponse, Helyce, Cynosuraq; duplicis Arcti,

Tu volucres oculos ad tua signa rapis;

Quid mirum, alterno si respondemus amori?

Magnetem sequitur linea tacta suum.

Ego

Ego dilecto meo, & ad me conuersio eius.
Cant. 7.

Orig.
in pro-
logo
Cant.

IMpossibile est, vt non semper humana natura aliquid amet. omnis namque qui ad id ætatis venerit, quam pubertatem vocant, amat aliquid, seu minùs rectè, cùm amat, quæ non oportet, seu rectè & vtiliter, cùm amat quæ oportet.

Bern.
medit.
cap. 9.

Cor meum per multa dispergitur, & huc, illucque quærit vbi requiescere possit, & nihil inuenit, quod ei sufficiat donec ad ipsum redeat.

Aug.
medit.
cap. 35.

Duo enim amores, alter bonus, alter malus; alter dulcis, alter amarus, non se simul in vno capiunt pectore. Et ideò si quis præter te aliud diligit, non est charitas tua, Deus, in eo, amor dulcedinis & dulcedo amoris. Amor non crucians, sed delectans, amor sincerè casteque permanens in sæculum sæculi, amor qui semper ardes & nunquam extingueris, dulcis CHRISTE bone IESU, charitas, Deus meus, accende me totum igne tuo, amore tui, suauitate & dulcedine tuâ, ita vt nullus pateat in me locus adulterinis amoribus.

Naz.
de lau-
dib.
Virgin.

*Nam Christo & mundo quisquis partitur amorem,
Huius amor planè leuis est & frigidus, ac qui*

Totam

Totam animi flammam penitus defixit in vno,
 Ille procul dubio, constans & certus amator.
 Quin etiam latomi sollertes, qui que sabilem
 In lignis artem exercent, cum linea recta
 Queritur, exactâq; operâ captatur amussis,
 Ex oculis vnum claudunt, & lumine toto
 In socium fuso, visus acieq; coactâ,
 Recta sequente tenent duro vestigia ferro.
 Sic collectus amor, propius coniungit amanti
 Pectora casta Deo; cupientem qui cupit, atque
 Cernentem cernit, sicq; obuius aduenienti,
 Quem quo plus quisquam cupit, hoc magis cernit
 eundem,
 Quoq; magis cernit, tanto magis expetit illum
 Cernere: Sicque bonus semper conuoluitur
 orbis.

Carissima illa est, vna vni, non adhærens
 alteri sponso, non cedens alteri sponsæ.
 Quid ista non audeat apud tam ambiciosum
 amatorem?

Bern.
 ser. 68.
 in Câr.

Paueant quæ non amant. Ego verò a-
 mans, amari me, dubitare non possum, non
 plus, quam amare: nec possum vereri vul-
 tum cuius sensu affectum.

Bern.
 ser. 69.
 in Câr.

Ego diligentes me diligo, & qui manè vigilaue-
 rint ad me, inuenient me. Vides quomodo
 non solum de amore suo certum te reddat
 si quidem tu ames illum; sed etiam de solli-
 citudine suâ quam pro te gerit; si te senserit
 esse sollicitum sui? vigilas tu? vigilat & ille.
 Consurge

Bern.
 ser. 69.
 in Câr.

Ego dilecto meo, & ad me conuersio eius.
Cant. 7.

Orig.
in pro-
logo
Cant.

IMpossibile est, vt non semper humana natura aliquid amet. omnis namque qui ad id ætatis venerit, quam pubertatem vocant, amat aliquid, seu minùs rectè, cum amat, quæ non oportet; seu rectè & vtiliter, cum amat quæ oportet.

Bern.
medit.
cap. 9.

Cor meum per multa dispergitur, & huc, illucque quærit vbi requiescere possit, & nihil inuenit, quod ei sufficiat donec ad ipsum redeat.

Aug.
medit.
cap. 35.

Duo enim amores, alter bonus, alter malus; alter dulcis, alter amarus, non se simul in vno capiunt pectore. Et ideò si quis præter te aliud diligit, non est charitas tua, Deus, in eo, amor dulcedinis & dulcedo amoris. Amor non crucians, sed delectans, amor sincerè casteque permanens in sæculum sæculi, amor qui semper ardes & nunquam extingueris, dulcis **CHRISTE** bone **IESV**, charitas, Deus meus, accende me totum igne tuo, amore tui, suauitate & dulcedine tuâ, ita vt nullus pateat in me locus adulterinis amoribus.

Naz.
de lau-
dib.
Virgin.

*Nam Christo & mundo quisquis partitur amorem,
Huius amor planè leuis est & frigidus; at qui*

Totam

Totam animi flammam penitus defixit in vno,
 Ille procul dubio, constans & certus amator.
 Quin etiam latomi sollertes, qui que fabrilem
 In lignis artem exercent, cum linea recta
 Queritur, exactâq; operâ captatur amussis,
 Ex oculis vnum claudunt, & lumine toto
 In socium fuso, visus acieq; coactâ,
 Recta sequente tenent duro vestigia ferro.
 Sic collectus amor, propius coniungit amanti
 Pectora casta Deo; cupientem qui cupit, atque
 Cernentem cernit, sitq; obuius aduenienti,
 Quem quo plus quisquam cupit, hoc magis cernit
 eundem,
 Quoq; magis cernit, tanto magis expetit illum
 Cernere: Sicque bonus semper conuoluitur
 orbis.

Carissima illa est, vna vni, non adhærens
 alteri sponso, non cedens alteri sponsæ.
 Quid ista non audeat apud tam ambitiosum
 amatorem?

Bern.
 ser. 68.
 in Cât.

Paucant quæ non amant. Ego verò a-
 mans, amari me, dubitare non possum, non
 plus, quam amare: nec possum vereri vul-
 tum cuius sensi affectum.

Bern.
 ser. 69.
 in Cât.

Ego diligentes me diligo, & qui manè vigilaue-
 rint ad me, inuenient me. Vides quomodo
 non solum de amore suo certum te reddat
 si quidem tu ames illum; sed etiam de solli-
 citudine suâ quam pro te gerit; si te senserit
 esse sollicitum sui? vigilas tu? vigilat & ille.
 Confurge

Bern.
 ser. 69.
 in Cât.

Consurge in nocte in principio vigiliarum tuarum, accelera quantum vis, etiam ipsas anticipare vigilias; inuenies eum, non præuenies. Temerè in tali negotio vel priùs aliquid tribuis tibi vel plus: & magis amat & antè.

Gisl. in
cap. 7.
Cant.
expo. 3.

Reperiuntur imagines quædam eo artificio a peritis pictoribus depictæ, vt quæcumque ex parte inspiciantur, semper videantur habere oculos ad intuentes conuersos. Huiuscemodi sanè imagines, ex parte suâ, semper ad quoscumque conuersæ sunt qui in illo reperiuntur cubiculo, vbi ipsæ fuerint: quod si quis minimè percipiat ab illis se respici, id haud ab eis, sed ab ipso prouenit potius, qui suam auertit faciem: ideoque vt primùm is ad illas sese conuerterit, eas pariter ad se animaduertet conuersas: Quid simile & in re nostrâ fieri censendum est.

Greg.
Papa in
Cant.

Ego dilecto meo, & ad me conuersio illius. Ac si diceret: quoniam fide ac dilectione, soli CHRISTO adhæreo, solum sequor, solum videre concupisco; respectiois eius suauitatem, visitationis benignitatem, conuersationis dulcedinem gaudenter experior.

Hugo
de S.
Vic.
ser. de
Assum.

Ille quippe singularis amor est, qui soli non adiungit alterum, & æternus, qui nec primo secundum,

Magna

Magna res amor, si tamen ad suum recurrat principium, si suæ origini redditus, si refusus suo fonti, semper ex eo sumat, vnde iugiter fluat. Solus est amor ex omnibus animæ motibus atque affectibus in quo potest creatura, & si non ex æquo, respondere auctori, vel de simili mutuam rependere vicem. Verbi gratia: si mihi irascatur Deus: num ego illi similiter redirascar? non utique. Ita si me arguat, non redarguetur à me. Nec si me iudicabit, iudicabo ego eum. Si dominatur, me oportet seruire: si imperat, me oportet parere. Nunc iam videas de Amore, quàm aliter sit; nam cum amat Deus, non aliud vult quàm amari; quippe non ad aliud amat, nisi vt ametur; sciens ipso amore beatos qui se amaueſint.

Bern.
ser. 83.
in Car.

Reuera hæc est vera cordis requies, cum totum in amorem Dei, per desiderium figuratur, nec quicquam aliud appetit, sed in eo quod tenet felici quâdam dulcedine delectatur, delectando iucundatur. Si verò vanâ aliquâ cogitatione, vel rerum occupatione, indè aliquantulum abstractum fuerit, summâ cum festinatione illuc redire festinat (exilium reputans alibi) quàm ibi moram facere.

Aug.
manu.
cap. 29.

Si enim homo hominem tantâ diligit dilectione, vt alter alterum vix patiatur abesse: si sponsa sponso, tanto conglutinatur mentis

Aug.
medit.
cap. 25

mentis ardore, vt præ magnitudine amoris, nullâ perfrui valeat requie, Chari sui absentiam non sine magno mœrore ferens; quâ dilectione, quo studio, quo feruore anima, quam desponsasti fide & miserationibus, debet diligere te, verum Deum & pulcerrimum sponsum?

XXXV.

*Anima mea liquefacta est, ut dilectus
lacutus est. Cantic. 5.*

XXXV.

Anima mea liquefacta est, vt dilectus locutus est. *Cant. 5.*

TE semel vt cursim tantum, mea vita, viderem,
 Quot iuga, quot sylva, quot loca visa mihi!
 Vt semel audirem tantum, mea vita, loquentem,
 Ah! quot inaccessis rura petita viis!
 Horrida, torrida, spinea, scrupea, deuia lustra,
 Saxa q̄ montanis vix adeunda feris.
 Nec tamen, ecce, tui data spes fuit vlla videndi,
 Vix q̄, vel alloquij spes fuit vlla tui.
 O quoties dixi! qua te, mea vita, latebra,
 Quae caua, quae terra, quae nigra lustra tegunt?
 Sed neque lustra meum, neque rus solata dolorem,
 Respondit lacrymis sylua nec vlla meis.
 Fors semel ignotos, me duxerat error in agros,
 Solus vbi ante oculos campus, & error erant.
 Metior hic oculis Caelos, clamoribus agros;
 Sed neque vox Caelis, nec data vox ab agris.
 Inde deerranti vallis se monstrat opaca,
 Vociferor, nullus fit mihi valle sonus.
 Ecce cauâ densum, procul haud à valle, viretum
 Adiacet, astiuo textilis vmbra gregi:
 Hic erit, hic forsan, dixi, mea vita, latebit,
 Heu dolor! vt vidi, nulla latebra fuit.

Ergo amens tandem lacrymansq; ad littora curro,
 Littora, qua refluxis alluit aquor aquis.
 Hic Pharos ingenti se tollit in ardua cliuo,
 Unde suum ratibus nauita captat iter.
 Scando Pharon, totoq; oculos circumfero ponto,
 Et quantâ possum littora voce voco.
 Littora, littora, vos cautes, vosq; equoris vnda,
 An latet equoreis lux mea mersa vadis?
 Vix prior attigerat resonantia littora clamor,
 Cùm citò littoribus vox geminata redit.
 Ambigo, num scopulis fallax responderit Echo,
 Et nimium pronâ luserit aure fidem:
 Tristibus ergo iterum caua littora pulso querelis;
 Littoribusq; iterum vox repetita redit.
 Vox redit, & vox nota redit, Tua vox, mea vita,
 Et mihi voce Tuâ, reddita vita fuit,
 Ibam semianimis, subitò ad tua verba reuixi,
 Ne penitus morerer, vox fati vna fuit.
 Scilicet ora loquens, quoties cœlestia soluis,
 Magnum aliquid verbis, fulminis instar inest.
 Igniuoma non quale nucis, tectudine clausum
 Efflabas Syria fraudibus, Eune, Deæ;
 Quale sed in comites Emaüntica rura petentes
 Sparsisti stygiis Dux rediuiue plagis;
 Frigida cùm subitis arserunt pectora flammis
 Pectora colloquio, lux mea, tacta tuo.
 Hinc mihi succensis caluit quoque flamma medullis,
 Ictaq; cœlesti vocis ab igne fui:
 Et licet Oceano, gelidis licet vndique saxis,
 Vndique caruleis obsita cingar aquis;

Intus agunt flamma, sic liquor ab ignibus intus,
 Liquitur vt lento pinea teda foco.
 O vtinam, mea vita, animam liquamur in vnam;
 Vnaq; vita duos iungat Amorq; duos!

V z

Anima

Anima mea liquefacta est, ut dilectus locutus est. Cant. 5.

Aug.
Sofilo.
cap. 34.

QUID est hoc quod sentio? quis est ignis qui calefacit cor meum? quæ est lux quæ irradiat cor meum? ô ignis qui semper ardes & numquam extingueris, accède me! O lux, quæ semper luces & numquam obfuscaris, illumina me! O utinam arderem ex te, ignis sancte! quàm dulciter ardes, quàm secretè luces, quàm desideranter aduris.

Guilb
Abbas
1er. 44.
in Cât.

Sicut cera fluit à facie ignis, sic anima succensa est à facie eius; Anima mea liquefacta est, ut dilectus locutus est. quàm dulcis hõra, quãdo anima, huic igneo torrenti, liquefacta miscetur! quàm subtilis est in illo momento, quàm extenuata, quàm mobilis! Nihil tunc torporis habet, nihil duritiæ reliquum, nihil rigoris, tantummodo calens & liquens. Cognata sunt sibi inuicem liquidum & calidum; in his duobus, contemplationis vsus consistit. Quod liquidum est, calorem citiùs concipit; & cõceptus calor vice versâ, quod liquidum reperit, liquidius reddit. Quod dico calidum & liquidum, hoc alijs nominibus, est succensum & sincerum. O mira vis verbi & ignita vehementer! inflamat cor, commutat renes, in nihilum (in conspectu suo respectu Dei sui) animum redigit; à seipso liquecere

cere & deficere facit, vt iam anima non sit tecum.

Ausculda & recale, quid loquutus Mariæ Ibid. supra. Magdalenæ, quid mulieri in adulterio deprehensæ, quid Samaritanæ, Chananæ, Zachæo, Petro, Centurioni? Ad tot pietatis sermones & clementiæ, cuius non mollescat affectus viscera liquefcent! Ad tam vehementes flatus Austrinos, etiam de durissimo pectore, quantumlibet annosa poterat glacies dissolui. Sentio me affluentis olei liquore perfundi & simili affectu liquefcere, quoties misericordiæ tuæ opera & verba perfecta recenseo. *Ignitum eloquium tuum vehementer, & seruus tuus dilexit illud.*

Dum [enim] CHRISTVS se per spiritum suum animæ desideranti infundit, omnem duritiam cordis mox dissoluit, & aliquando mentem in tantas lacrymas liquefacit, vt vix capere possit hoc quod se capere intra se exultat, & intus miretur quid fuerit & quid factam subitò seipsam videat. Quem liquorem dum sentit, perfectiùs apprehendere concupiscit, & aliquando dum hoc ipsum cogitat, hoc quod modò sentiebat, iam non sentit. Greg. in cap. 5. Câr.

Quia nimirum mens dum occultæ locutionis aspiratione tangitur, à statu suæ fortitudinis infirmata, ipso quo absorbetur desiderio, liquatur. Greg. cap. 39. in cap. 3. Iob.

Sed res corporeæ cum per calorem extrin- Guill. Abbas
secus

apud
Deltio
cap. 5.
Cant.

secus liquefiunt, in semetipsas resoluuntur; animæ verò, cùm per calorem intimum liquefiunt, non in semetipsas resoluuntur, sed in resoluentem. Resoluuntur à semetipsis, sed non in semetipsas; resoluuntur igne Dei, ab amore sui, in amorè sponsi cœlestis. Hoc Paulus insinuans, *qui adheret*, inquit, *Domino, vnus spiritus est*. Et suam animam hoc modo liquefactam indicans, *Viuo*, inquit, *ego, non iam ego, viuit autem in me CHRISTVS*.

Giff. in
cap. 5.
Cant.
expos.
3.

Quid verò congruentius est quàm amori tribuere hanc liquefactionem, quâ id, quod alioquin durum est, redditur fluens? cùm exploratum sit eos esse præcipuos amoris effectus, vt amantem impellat ad amatum, eundemque cum illo vniat; quæ certè vnio tunc fit pulcriùs, cùm amor ipse sit mutuus, atque adeò & ambos amantes ad alterutrū fluidos faciens. Nec ignoramus, dilectum piarum animarum IESVM CHRISTVM dixisse, in Psalmo 21. *Factum est cor meum tamquam cera liquef-cens*. vnde si liquefacta anima fluat ad IESVM, qui & liquefactus vt cera, fluit ad ipsam animam, quid exinde consequitur nisi perfecta vnio?

Bonau.
stimuli
amo-
ris, per-
te 1. c. 8.

Anima mea liquefacta est, vt dilectus locutus est; ô mira & inæstimabilis virtus amoris! Deum inclinât ad terram, mētem eleuat ad patriam & Deum & animam vel hominem simul conglutinat ad gloriam; Deum
facit

facit hominem & hominē facit Deum; temporalem facit æternum, immortalem occidit, mortalē facit immortalem, & inum excelsum constituit, inimicum facit amicum, seruum facit filiū, & abominabile facit gloriosum, frigida facit ignea, obscura facit clara, dura facit liquida. Nam *anima mea liquefacta est*. O verbum admirabile! Ô verbum nimium delectabile! Ego vilissimus & nequissimus seruus tuus Domine Deus meus, qui etiā non sum dignus aliqua creatura tua vocari, nec esse, quomodo sum tibi tāto vinculo charitatis colligatus, vt ad verbum tuū, præ amore, fuerim liquefactus? O ardor amoris, qui intima mentis in Deum infundis! Nam adamantina erat anima mea; & eius intima nimium solidata. Nunc amore liquefit, nunc extra se exit & in Deum tota se diffundit, proprium locum relinquit, & in Deum currit, absorbetur à Deo & obliuiscitur sui. O amor! quid tibi tribuam, qui me fecisti diuinum? *Viso ego, iam non ego, viuit autem in me* CHRISTVS. Inenarrabilis est virtus tua, O amor, qui lutum in Deum transfiguras! Quid ergo te potentius, quid dulcius, quid iucundius, quid & nobilius, obsecro? O desiderabilis amor, qui summis delicijs repletes egentes! sed si liquefacta es, ad verbum eius, Ô anima mea, quomodo sustines amplexus eius? Quomodo non es assumpta ad oscula eius?

eius? si liquefacta es ad affatum eius, quomodo non es absorpta, cum intras per vulnera & per venas, ad cor eius? sed ô mira dulcedo, & mira iucunditas, vt quod non meremur nominare, possimus masticare! Non mereor esse ancilla, & facta sum in delicijs carissima: Quis sufficit tanti amoris, etiam scintillam minimam intueri! Non ergo mirum, si ad verbum tuum, *liquefcit cor meum*; immò de cetero, totus accendar, & totaliter *liquefciam*, vt in te totaliter sim effusus. Nihil præter te videam, nec in aliud, cogitata, dicta vel facta transeant vlllo modo. Immò mirum videtur, quomodo non sumus sic intenti ad te, quod ignoremus omnia præter te. Si enim habemus te, quid amplius volumus? In te ergo, dulcissime Domine IESV, quiescat mens nostra, & à te nec ad modicum separetur!

Quid enim mihi est in cælo, et à te quid volui
super terram? Psal. 73.

XXXVI.

Quid enim mihi est in cœlo, & à te
quid volui super terram? *Psal. 72.*

Quid cœlo, mea lux, terræ, marisve requiram?
Nec cœlum, sine te, terra, nec vnda placet.
Non equidem ignoro, quæ, quantaq; gaudia Cœli,
Terraq; quas fundat, vndaq; conciat opes.
Sed sine te, mea lux, mala sunt, quæcũque vel æther,
Vel tellus gremio, vel tegit vnda salo.
O Cœlum! ô tellus! ô carula marmora ponti!
O tria deliciis regna superba suis!
Delicias cumulus vestras licet aggerat vnus,
Non sint delicia, si meus absit amor.
Sapè tulit, fateor, vaga per disortia mentem
Hinc Thetis, hinc Tellus, arduus indè Polus.
Sed totum iniectis, mundum si metiar vlnis,
Non tamen hac vlnis par erit vlna meis.
Mens aliquando fuit gravidam recludere terram,
Æraq; diuitibus vellere fulua cauis,
Aurumq; argentumq; nitentis germina vena,
• Quæq; metallifero nutrit arena sinu.
Ferro igitur magna Matris suffodimus aluum
Totaq; Telluris gaza coacta fuit:
Quid iuuat? aggestas licet aurum impleuerit arcas,
Non tamen est animo nausea pulsa meo.
Ergo sub æquoreos rapuit me cura penates,
Quâ subit Eöas Indus adustus aquas.

Quidquid & aurifluis gemmarum nascitur vndis
 Carpere sub liquido gurgite seruor erat.
 Et pressum roseis conchylibus edere rorem,
 Rideret patulis purpura si qua labris.
 Et sparsas rutilis baccas conquirere ripis,
 Diues Hydaspæi quâ nitet vnda vadi.
 Hei mihi! tam vario lectis ex equore gemmis,
 Littoribus totidem fluminis atque maris,
 Tot cyanos tot chrysolitos tot iaspidas inter,
 Nulla mea potuit gemma sat esse siti.
 Quid facerem, votis, terrâq₃, mariq₃, negatis?
 Sidereos, dixi, vota subite lares.
 Visa igitur superi circumvaga machina mundi,
 Templaq₃ luciferis fulgida lampadibus
 Obstupui stabili currentes ordine flammæ,
 Astraq₃ perpetuos ducere nexa choros:
 Inter at indigenas tot Olympi pensilis ignes,
 Flammæ capax animæ non fuit vlla meæ.
 Nempe ita cùm totum requieuit in Hercule Cœlum,
 Non illi requies sidera, pondus erant.
 Ah! piget è terris Cœli conuexa tueri,
 Iam super altæ seror nubila, terra vale.
 Iam cuncta ex oculis, turresq₃, vrbesq₃, recedunt,
 Iam coit in minimam pendula terra pilam:
 Iam luna, solisq₃, Iouisq₃, superuehor orbes,
 Et septena premens sidera, calco pede:
 Iamq₃ pauimentum stellarum illustre pyropis,
 Sub pede despicitur, quod modò culmen erat:
 Altaq₃, iam cingunt flammantis mœnia mundi,
 Et propior cœli regia tota patet.

Quin properant volucres, pennata examina, ciues,
 Et sociant variis verba fidesq; modis.
 Saltant; q; obeunt pedibus plaudentibus orbem,
 Letaq; ceu festo personat Aula die.
 O cælum! ô cælum! ô gemmantia lumina stella!
 O, nisi fidereis, atria digna choris!
 O volucres anima, rutili respública Regni!
 O chelys Anglicis associanda modis!
 O vbi sum? prope facta sui immemor, exciderat mēs;
 Sed redit vt sponsum sensit abesse suum.
 Astra valete, valete Poli, Volucresq; valete,
 Nil mihi vobiscum est, si meus absit amor.
 Iam video, mihi quid terrâq; poloq; petendum,
 Si meus absit amor, Terra, Polusq; vale.
 Degeneres lacrymas, iuuenis Pellæ, dedisti,
 Altera quod necdum subdita regna forent:
 Quid mihi, millenos si Marte subegero mundos?
 Mille mihi mundi nec satis esse queant.
 Ah, minus est animo, quidquid sola disita terrarū,
 Astriferâq; obeunt mœnia vasta plage!
 Quod neque terra capit, neque regna liquētia ponti,
 Non hominumq; lares, non auiumq; domus,
 Quod neque siderei claudunt amplexibus orbis,
 Id voto spes est, resq; petita meo.
 Hactenus, hœu fateor, vacuas dum prendimus auras,
 Semper ab amplexu mens malè lusa suo est!
 Tu mihi Terra, Deus, mihi tu Mare, tu mihi Cælū,
 Denique cuncta mihi es: Te sine, cuncta nihil.

Quid

*Quid enim mihi est in cælo, & à te quid
volui super terram? Psalm. 72.*

Hugo
de S.
Victore
in ar-
rhà A-
nimæ.

Dic mihi, quæso, anima mea, quid est quod super omnia diligis? ego scio quod vita tua dilectio est, & scio quod sine dilectione esse non potes. Aspice mundum & omnia quæ in eo sunt, multas ibi species pulcras & illecebrosas inuenies, quæ humanos affectus alliciunt, & secundum varias ventionum delectationes ad fruendum se, desideria accendunt. Habet aurum, habent lapides preciosi fulgorem suum; habet decor carnis speciem, picta tapetia & vestes fucatae colorem. Dic ergo, obsecro, mihi; quid de his omnibus vnicum tibi feceris, quod singulariter amplecti, quo semper perfrui velis? Certus enim sum, quod aut horum quæ videntur aliquid amas, aut si iam postposuisti vniuersa hæc, aliud habes, quod præ omnibus his diligas.

Aug. in
Ps. 145.

Quid tibi placet in sæculo? quid est quod vis laudare? quid est quod vis amare? quocumque corporeis sensibus te conuerteris, occurrit tibi cœlū, occurrit tibi terra. Quod amas in terrâ, terrenum est; quicquid amas in Cœlo corporeum est. Iam ergo diu occupata vixisti, & desideriorum diuersitate verberata, portas plagas, saucia, diuisa per amores

res multos, vbiq̄ue inquieta, nusquam secura. Colligere ad te ipsam; quicquid tibi foris placebat, quære quem habeat auctorem. Nihil melius in terrâ, verbi gratia, quàm hoc & illud. Aurum, argentum, animalia, arbores, amœnitates, totam terrâ cogita; quid melius in Cœlo, sole, lunâ, sideribus? Totum cogita; omnia ista simul bona valdè, quia fecit Deus omnia bona valdè; vndique pulcritudo operis, quæ tibi commendat artificem. Miraris fabricam, ama fabricatorem. Non occuperis in eo quod factum, & discedas ab eo qui fecit; hæc enim quibus occuperis sub te fecit, quia sub se ipso te fecit.

Anima humana quæ ad Deum appetendum facta est, quicquid infra Deum appetit, minus est, idèò que iure ei non sufficit, quod Deus non est. Sed caue, anima mea, ne non sponsa, sed adultera dicaris, si munera dantis plusquam affectum amantis diligis. Væ tibi, si oberras in vestigijs suis, si nutus suos, pro eo amas, & non aduertis purgatæ mentis intelligentiâ, quid innuat lux illa beatissima, cuius nutus & vestigia sunt omnium creaturarum decus & forma. Adhuc si fortè *ignoras te, ô pulcherrima viulierum, egredere, & abi post vestigia gregum*, id est, irrationabilium creaturarum, quæ sunt vestigium Creatoris tui; tu verò speculû sanctissimæ Trinitatis. Ergo omnibus dignior & excellentior comprobaris.

Et

Bonau.
solilo.
cap. 1.

Et *pasce* *hados tuos, iuxta tabernacula pastoris*, id est, conuerte cogitationes tuas ad choros Angelorum, quibus quodammodo similis es in naturâ, & conciuus eris in gloriâ.

Bonau.
cap. I.
folio.

Heu Domine, nunc intelligo, sed confite-
ri erubesco, species & decor creaturarum
decepit oculum meum, & non aduerti quia
speciosior omnibus creaturis es tu, quibus
tantummodo vnâ guttam tuâ inæstimabi-
lis pulcritudinis communicasti. Quis enim
ornauit cælum sideribus, aërem volucribus,
aquam piscibus, terram plantis & floribus?
sed quid sunt hæc omnia, nisi tuâ pulcritudi-
nis modica scintilla? dulcedo etiam Crea-
turarum decepit gustum meum, & non ad-
uerti, quòd melle dulcior es. Tu enim melli
& omni creaturæ dulcedinem suam, imò
tuam commodasti. Decipit etiam odor crea-
turæ olfactû meum, & ignorauit quòd odor
tuus, ô bone IESV, redolet super omnia aro-
mata. Decepit etiam sonus falsus siue fallax
creaturarum, auditum meum, & nesciui nec
fensi quàm dulcia faucibus electorum tuo-
rum eloquia tua.

Bern.
medit.
cap. 9.

Cor meum, à cogitatione in cogitationem
ducitur, & per varias occupationes & affe-
ctiones variatur, vt saltem varietate ipsarum
rerum impleatur, quarum qualitate satiari
non potest.

Aug.

Sed hoc scio Domine Deus meus, quia
vbicum;

vbicumque sum sine te, malè est mihi præter te; non solùm extra me, sed etiam in me; quia omnis copia, quæ non est Deus meus, mihi est egestas. *Satiabor tunc cùm apparuerit gloria tua.*

fol. 10.
cap. 13.

Anima [enim] quam creasti, ita facta est capax maiestatis tuæ, quòd à te solo & à nullo alio possit impleri; quando autem te habet plenum est desiderium eius, & iam nihil aliud quod desideretur exterius, restat. Dum autem aliquid exterius desiderat, manifestum est, quòd te non habet interitus; quo habito, nihil est quod ultra desideret; cùm enim sis summum, & omne bonum, non habet quod desideret amplius, sed possidet te omne bonum.

Aug.
fol. 10.
cap. 30.

*Bruma, calens æstas, ver, Autumnusq; vicissim,
Spectra duo vitæ, nox simul atque dies;
Cælum, æquor, tellusq; nouũ nihil est mihi prorsus,
Non quæ sunt motu prædita, quæq; carent.
Nil moror hæc, alium mihi da, Rex optime, mundũ,
Propter quem hic prompto tot mala corde fero.*

Nazã.
carm.
de ex-
terni
homi-
nis vili-
tate.

*Cætera quæ terris voluntur, n̄l moror ipse
Amplius, humanis linquere cuncta libet.*

Ad quodcumque me conuertero, vilescit mihi adeptum, quamuis acciderit desideratum. quando satiabitur desiderium meum in bonis? non satiabor de mortalibus, non satiabor de temporalibus; aliquid æternum donet, aliquid æternum concedat. Bonum
tuum

Aug. in
Ps. 102.

tuum quære, ô anima. Est enim bonum aliud alteri, & omnes creaturæ habent quoddam bonum suum, integritatis suæ & perfectionis naturæ suæ. Interest, quid cuique rei imperfectæ necessarium sit, ut perficiatur: Quære tuum bonum, *Nemo bonus nisi vnus Deus*; summum bonum, hoc est tuum bonum. Quid ergo deest, cui summum bonum, bonum est? sunt enim & inferiora bona, quæ alijs & alijs bona sunt: Pecori quid bonum est, nisi implere ventrem, carere indigentia, dormire, gestire, viuere, sanum esse, generare? Tale tu bonum quæris? Cohæres CHRISTI, quid gaudes, quia socius es pecori? Erige spem tuam ad bonum bonorum omnium [ad eum] qui *satiat in bonis desiderium tuum.*

Chrys.
hom. 5.
in epi.
ad Roman.
man.

Audi quid Propheta dicat: *Quid enim mihi est in Cælo?* & illud: *A te quid volui in terrâ?* ac si dixisset nullius prorsus alterius rei, nec cœlestis, nec terrestris, sed tuo vnus desiderio teneor.

Hoc est; Tu portio mea es, abundas mihi ad omnia, nihil quæsiui aliud, nisi ut te partem haberem; nullas sæculi huius diuitias & voluptatum illecebras concupiui. Nullius ego qui à te assumptus sum, nec superest in cœlestibus quod ampliùs quæram. Nihil habens omnia habeo, quia CHRISTVM habeo; omnia ergo in illo habens, aliam non quæro mercedem, quia ipse mer-

merces est vniuersorum.

Nihil [enim] aliud desiderat anima, nihil aliud de Deo quærit, quàm ipsum Deum, vt iam ex affectu cordis, atque sententiâ clamet illud de Psalmo: *Quid enim mihi est in cælo, & à te quid volui super terram? Defecit caro mea, & cor meum, Deus, cordis mei, & pars mea Deus in æternum.* Nequè enim suum aliquid, non felicitatem, non gloriam; non aliud quidquam tamquam priuato sui ipsius amore desiderat anima, quæ istiusmodi est, sed tota pergit in Deum, vnicumque ei ac perfectum desiderium est, vt introducat eam Rex in cubiculum suum, vt ipsi adhæreat, ipso fruatur.

Vidit [nempe] quid ibi seruarietur, & cogitans & æstuans in cogitatione cuiusdam rei ineffabilis; quam nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit; non dixit; Illud aut illud mihi est in Cælo, sed, *quid mihi est in Cælo? quid est illud, quod habeo in Cælo? quantum est? quale est? & cum non transit, quod habeo in Cælo, à te quid volui super terram? seruas tu mihi in cælo diuitias immortales, te ipsum; & ego volui à te in terra, quod habent & impij, quod habent & mali, quod habent & facinorosi, pecuniam, aurum, & argentum, gemmas, familias, quod habent & scelerati multi, quod habent multæ fæminæ turpes, multi*

Bern.
de di-
uersif.
fectio-
ib. a-
nimæ.

Aug. in
psal. 72.

viri turpes? Hæc pro magno desiderati à Deo meo super terram, cum seruet se mihi in Cælo Deus meus.

Aug.
medit.
cap. 40.

Defecit gaudium cordis mei, versus est in luctum risus meus; *defecit caro mea & cor meum Deus cordis mei & pars mea Deus in æternum.* Renuit consolari anima mea, nisi de te, dulcedo mea. *Quid enim mihi est in Cælo, & à te quid volui super terram? Te volo, te spero, te quaero; tibi dixit cor meum: Quasiui vultum tuum, vultum tuum Domine requiram, ne auertas faciem tuam à me.*

Ambr.
in ora-
tionib.

Scis igitur, occultorum cognitor Deus, quia non solum terrâ & omnibus quæ in eâ sunt, sed ipso Cælo, & omnibus quæ in eo sunt, tu mihi carior, tu acceptior, tu amabilior es; diligo enim te supra Cælum & terram, & cætera omnia, quæ in eis sunt.

Aug.
solutio.
cap. 20.

Quidquid enim Cæli ambitu continetur, inferius ab anima humana est, quæ facta est vt summum bonum superius possideret, cuius possessione beata fieret.

*Fleu mihi, quia incolatus meus prolongatus est ;
habitavi cum habitantibus Cedar, multum incola fuit
anima mea ! Psal. 137.*

XXXVII.

Heu mihi quia incolatus meus pro-
longatus est! habitavi cum habi-
tantibus Cedar, multum incola
fuit Anima mea. *Psal.* 119.

AN peragit solitis Phœbi rota cursibus annum,
Sideremq; suo tempore finit iter?
Credideram fractus currum consistere loris,
Tempora tam lentis ire videntur equis.
Hei mihi, decretos iam dudum explevimus annos,
Nec tamen è vitâ cedere Parca iubet!
Cur mea tam longo ducuntur stamina filo?
Debueras, Lachesis, deproperasse colum.
Ecquid in his aded delectet viuere terris?
Quidve quod inuitet, tristis hic orbis habet?
Qualibet, ah! simili mihi mors minus aspera vitâ
est,
Si genus hoc mortis vitâ vocanda fuit.
Nempe gradu stabili nihil hic immobile constat,
Cuncta sed assiduâ mobilitate fluunt.
Manè dies oritur Phœboo splendidus auro,
Squallidus emoritur, nocte premente, dies.
Nox subit Astrorum rutilus comitata choreis,
Nox iterum Cælo, sole fugante, fugit.
Nunc Zephyro gremium tellus spirante recludit,
Nunc claudit gelidos, flante Aquilone, sinus:

Nunc canet niuibus, nunc spargitur alba pruina;
 Nunc tepidi foliis veris amicta vires.
 Mollia iam liquidas pandunt freta nauibus vnda;
 Iam tenet inclusas vnda gelata rates.
 Nunc agitant tumido venti fera praelia Ponto,
 Nunc stagnat placidis carula Tethys aquis.
 Humidus effusus nunc liquitur imbribus aether,
 Nunc aqueâ nitidus stat sine nube Polus.
 Nunc fragor horriſono Cœlū quatit omne tumultu,
 Nunc ſilet, & ſuperas pax tenet alta plagas.
 Denique (qua reliquos ſuperant incommoda caſus)
 Mœſta ſerè in medijs vita trahenda ſeris.
 Quaq; domus hominum, magè ſunt ſpelaa ſerarum,
 Quiq; homines, hominum nil niſi nomen habens:
 Scilicet inſidia, fraudeſq; doliq; triumphant,
 Nec, niſi quod rigido, ius datur enſe, viget.
 Exulat hinc pietas, terrisq; Aſtraa receſſit,
 Faſq; relegatum ſub pedibuſq; iacet.
 Adde loci facièr; locus eſt inamabilis, & quo
 Libera vix riſu ſoluere corda queas.
 Martius, heu! ſeuis ardet furor vndique bellis
 Nec numerat plures altera terra neces.
 Hoſtibus in medijs, inter gladioſq; faceſq;
 Hâc geris arma manu, quâ ſeris arua manu.
 Quis velit in tantis tolerare laboribus annos,
 Sortis & aſſiduis iſtibus eſſe ſcopuſ?
 Hei mihi, decretos, iam dudum expleuimus annos!
 Tempora cur ſati ſunt ita lenta mei?
 Tempora cum numero (numero qua ſepiùs exul)
 Iure graues damnat noſtra querela moras.

Nec scio qua cœcas hebetent obliuia mentes,
 Omnia quæis longi sunt sua vota, dies:
 Crediderim misera nescire pericula vitæ,
 Nec quàm sit grauis hic conditione locus.
 Nam bona siderei si nosset maxima mundi,
 Arceri patriâ se quererentur humo.
 Sed procul absentes cœlestia gaudia fallunt,
 Raraq; de Cœlo nuncia rumor habet.
 Hei mihi, quàm procul his distas, mea patria, terris
 Quàm procul à Cœli finibus exul agor?
 Exulibus quondam tellus fuit vltima, Tybur;
 Me profugam satis vltimus orbis habet.
 Et nondum infaustas colui satis incola sedes,
 Squallentes tenebris, tristitiâq; domos?
 Sexta Ceres castis quoties procumbit aristis,
 Seruus ab Habreo pilea sumit hero:
 Cur ego non etiam seruili emancipor agros?
 Et rudis immunem verberare virga facit?
 Cur patria fines, portusq; relinquere cogor,
 Nec sinor atherios exul adire lares?
 Deserit externas peregrina Cyconia sedes,
 Inq; suas reuolat, per mare vecta, domos.
 Nuncia veris auis, nidos quoque mutat hirundo,
 Cùm redit ad notos Bistonis ales agros.
 Vrbe relegatus, patrijs Antistius oris,
 Redditus, exilij sine fauente, fuit.
 Hei mihi, cognatis cur exul abarceor astris?
 Nec sinor illa meo tangere regna pede?
 Lux mea, rumpe moras, satis his habitauimus oris,
 Aut quo non potui corpore, mente ferar.

Heu mihi quia incolatus meus prolongatus est! habitavi cum habitantibus Cedar, multum incola fuit Anima mea.
Psal. 119.

Aug.
medit.
cap. 21.

TÆDET enim me, Domine, valde vitæ huius, & istius ærūnosæ peregrinationis!

Aug.
ser. 42.
de veteribus
Domini.

Tota quippe vitæ ista, intelligentibus tribulatio est; sunt enim duo tortores animæ, non simul torquentes, sed cruciatu alternantes. Horum duorum tortorum nomina sunt, timor & dolor. Quando tibi benè es, times; quando malè es, doles.

Aug.
medit.
cap. 21.

Vitæ hæc, vitæ misera, vitæ caduca, vitæ incerta, vitæ laboriosa, vitæ immunda, plena miseris & erroribus, quæ non est vitæ dicenda sed mors; in quâ momentis singulis morimur, per varios mutabilitatis defectus, diuersis generibus mortium. Mors ista vitalis, & vitæ mortalis; licet his aliisque sit resperfa amaritudinibus, proh dolor! quàm plurimos suis capit illecebris, & quàm multos suis falsis promissionibus decipit.

Orig.
hom. 1.
in psal. 1.
38.

Dulcem [namque] hanc lucem, quâ nunc utimur, illi dicunt, qui dulcedinem veræ lucis ignorant, sed ne auspicia quidem veri luminis vlla senserunt, nec sciunt Angelicam vitam sperandam esse animæ, cum ex vanitate huius vitæ euaserint.

Quid

Quid amiffâ cœlesti patriâ, repulfus homo delectatur exilio?

Virium [hoc est] nostræ infirmitatis, qui voluptate corporis, & delectatione, vitæ iustius capimur, & cursum hunc consummare trepidamus, in quo plus amaritudinis, quàm voluptatis est. At non sancti ac sapientes viri, qui longævitatē vitæ huius ingemiscebant, dissolvi & cum CHRISTO esse pulchrius æstimantes; denique diem generationis suæ execrabantur. sicut ille qui ait, *pereat dies illa in quâ natus sum*. Quid enim est; quo hæc vita delectet? plena ærumnarum & sollicitudinum, in qua innumeræ calumniæ & multæ molestiæ, & multæ lacrymæ eorum qui afflictiuntur molestijs; & non est, inquit, qui eos consoletur, & idè laudat Eccles. *defunctos magis quàm viuentes*.

Vita [certè] mea, vita fragilis, vita caduca, vita quæ quanto magis crescit, tantò magis decrescit; quanto magis procedit, tanto magis ad mortem accedit. Vita fallax & vmbatica, plena laqueis mortis; nunc gaudeo, nunc statim tristor, nunc vigeo, iam infirmior, nunc viuo, statim morior, nunc felix appareo semper miser, nunc rideo, nunc fleo; sicque omnia mutabilitati subiacent, vt nihil vna hora in vno statu permaneat.

Nec terra intrepida est, quatitur sed turbine venti;

In vicem cedunt tempora prompta sibi.

Greg.
lib. 11.
mor. in
cap. 14.
Iob.
Ambr.
de bono
no
mortis,
cap. 2.

Aug.
sol. 10.
cap. 2.

Naziã.
carm.
de hu-
mana
nat.

Nox tegit atra diem, tempestas æthera fuscet,
Astrorum obscurat sol radiansq; decus.

Sol tegitur nebulis, rediuiuag; luna resurgit,
Dimidiâ Cælum parte latetq; sui.

Carm.
de ex-
teri. i
homi-
nis vili-
tate.
Chryf.
in Psal.
119.

Qua vita hæc? tumulū à tumulo peto rursus, & ignis
Post tumulum rursus me tumulabit edax.

Idq; ipsum est, quod viuo, velut rapidissimus amnis,
Qui sursum exoriens semper ad ima fluit.

Est enim præsens vita Incolatus & quid di-
co incolatus, cū res sit vel incolatu inferior,
vnde CHRISTVS etiã, ipsam vocauit viam,
dicens: *angusta est porta, & arcta est via qua ducit
ad vitam.*

Greg.
lib. 23.
mor c.
24. n c.
33. Iob.

Via quippe est vita præsens, quã ad patriã
tendimus; & idcirco hîc occulto iudicio, fre-
quenti perturbatione conterimur, ne viam
pro patriã diligamus. Solent enim nonnulli
viatores, cū amœna fortasse in itinere pra-
ta conspiciunt, pergendi moras innectere, &
à cœpti itineris rectitudine declinare; eorū-
que gressus tardat pulcritudo itineris dum
delectat. Electis ergo suis ad se pergentibus
Dominus, huius mundi iter asperum facit, ne
dum quisque vitæ præsentis requie, quafi a-
mœnitate viæ pascitur; magis eum diu perge-
re, quàm citiùs peruenire delectet; ne dum
oblectatur in viã, obliuiscatur, quod deside-
rabat in patriã.

Chryf.
in psal.
119.

Sed hæc est doctrina optima atque adedò
prima, scire nos esse *inquinatos in vitã præseni.*

Qui

Qui rerum quæ hîc sunt est hospes, erit rerû
 supernarum ciuis. Qui eorum quæ hîc sunt,
 est hospes; non lubêter versabitur in præsen-
 tibus. Non domus, non pecuniæ, non alimê-
 ti, nec alterius eiusmodi curam gerit, sed
 quemadmodum qui in aliena versantur, ni-
 hil non agunt & procurant vt patriæ suæ re-
 stituantur, & quotidie vrgent & festinant, vt
 eam quæ eos tulit, videant. Ita etiam qui a-
 more futurorum tenetur, nec rebus præsen-
 tibus aduersis animum demitter, nec secun-
 dis efferet, sed vtrasque prætercurret tam-
 quam qui viam ingreditur: Quocirca iube-
 mur etiam dicere in Oratione: *Adueniat Reg-
 num tuum*, vt illius diei desiderium & cupidi-
 tatem animo nostro versantes & ipsum præ-
 oculis habentes, ne videamus quidem præ-
 sentia. Si enim Iudæi Hierosolymam deside-
 rantes, etiam postquam liberati sunt, deflent
 præterita; quæ nã dabitur nobis venia, quæ-
 nã relinquetur defensio, si non supernæ Hie-
 rusalem teneamur vehementi desiderio? Vi-
 de ergo quomodo hi quoque lamentantur,
 quod cum illis versentur: *Habitu* dicentes,
cum tabernaculis Cedar, multum incola fuit Anima
mea: Hîc enim non solùm deflent quòd in a-
 liena habitent, sed etiam cum Barbaris ver-
 sentur. Neque enim hæc vita est eò tantùm
 laboriosa, quòd plurimam habet vanitatem
 & curas importunas, sed quòd etiam multus

Nyffe.

Nox tegit atra diem, tempestas aethera suscat,
 Astrorum obscurat sol radiansq; decus.
 Sol tegitur nebulis, rediuiuq; luna resurgit,
 Dimidia Cælum parte latetq; sui.

Carm.
 de ex-
 tero i
 homi-
 nis vili-
 tate.
 Chryf.
 in Psal.
 119.

Qua vita hæc? tumultū à tumulto peto rursus, & ignis
 Post tumultum rursus me tumulabit edax.

Idq; ipsum est, quod viuo, velut rapidissimus amnis,
 Qui sursum exoriens semper ad ima fluit.

Est enim præsens vita *Incolatus* & quid di-
 co *incolatus*, cum res sit vel *incolatu* inferior,
 vnde CHRISTVS etiã, ipsam vocauit viam,
 dicens: *angusta est porta, & arcta est via que ducit
 ad vitam.*

Greg.
 lib. 23.
 mor c.
 24. n c.
 33. Job.

Via quippe est vita præsens, quã ad patriã
 tendimus; & idcirco hîc occulto iudicio, fre-
 quenti perturbatione conterimur, ne viam
 pro patriã diligamus. Solent enim nonnulli
 viatores, cum amœna fortasse in itinere pra-
 ta conspiciunt, pergendi moras innectere, &
 à cœpti itineris rectitudine declinare; eorũ-
 que gressus tardat pulchritudo itineris dum
 delectat. Electis ergo suis ad se pergentibus
 Dominus, huius mundi iter asperum facit, ne
 dum quisque vitæ præsentis requie, quasi a-
 mœnitate viæ pascitur; magis eum diu perge-
 re, quàm citiùs peruenire delectet; ne dum
 oblectatur in viã, obliuiscatur, quod deside-
 rabat in patriã.

Chryf.
 in psal.
 119.

Sed hæc est doctrina optima atque ad eò
 prima, scire nos esse *inquinatos in vitã presenti.*

Qui

Qui rerum quæ hîc sunt est hospes, erit rerû
 supernarum ciuis. Qui eorum quæ hîc sunt,
 est hospes; non lubêter versabitur in præsen-
 tibus. Non domus, non pecuniæ, non alimê-
 ti, nec alterius eiusmodi curam gerit, sed
 quemadmodum qui in aliena versantur, ni-
 hil non agunt & procurant vt patriæ suæ re-
 stituantur, & quotidie vrgent & festinant, vt
 eam quæ eos tulit, videant. Ita etiam qui a-
 more futurorum tenetur, nec rebus præsen-
 tibus aduersis animum demitter, nec secun-
 dis efferet, sed vtrasque prætercurret tam-
 quam qui viam ingreditur: Quocirca iube-
 mur etiam dicere in Oratione: *Adueniat Reg-
 num tuum*, vt illius diei desiderium & cupidi-
 tatem animo nostro versantes & ipsum præ-
 oculis habentes, ne videamus quidem præ-
 sentia. Si enim Iudæi Hierosolymam deside-
 rantes, etiam postquam liberati sunt, deflent
 præterita; quæ nã dabitur nobis venia, quæ-
 nã relinquetur defensio, si non supernæ Hie-
 rusalem teneamur vehementi desiderio? Vi-
 de ergo quomodo hi quoque lamentantur,
 quod cum illis versentur: *Habitavi dicentes,
 cum tabernaculis Cedar, multum incola fuit Anima
 mea*: Hîc enim non solùm deflent quòd in a-
 liena habitent, sed etiam cum Barbaris ver-
 sentur. Neque enim hæc vita est eò tantùm
 laboriosa, quòd plurimam habet vanitatem
 & curas importunas, sed quòd etiam multus

Nyffe.

fit malorum prouentus. Nihil est autem grauius & molestius, quam quæ est cum huiusmodi hominibus congressio. Est Barbarorū, cum ijs in quos imperium obtinuerunt, instar ferarum agere; vt qui tugurijs & tentorijs vtantur, & ad immanitatem ferarum sint redacti: sed his multo sunt effratiores, raptores, auari & qui impudicè, ac libidinosè & in delicijs vitam tranfigunt. *Multum incolæ sicut anima mea*; non multum propter multitudinem, sed propter rerum difficultatem. Et si enim sit exiguum, videtur esse multum ijs qui affliguntur. Nonnulli è vulgo, pusilli & abiecti animi, qui etsi per multos annos vixerint eos paucos esse dicunt. Quibus, quid esse potest à ratione alienius? quid verò crassius ijs, qui cælo proposito, & ijs bonis quæ sunt in cælis, quæ *nec oculus vidit, nec auris audiuit*, ore hiante vmbra stupent, nec volunt vitæ præsentis Euripum trajcere, in perpetuis fluctibus, tempestatibus & naufragijs volutati?

Aug.
ser. 49.
ad fratres in
Eremo.

O vita quæ tantos decipis, de proprijs tantos seduxisti, tantos excœcasti! Quæ dum surgis, nihil es: dum videris vmbra es, dum exaltas fumus es. Dulcis es stultis, amara sapientibus; qui te amat, non te cognoscit; qui te contemnunt, ipsi te intelligunt. Væ qui tibi credunt! Beati qui te contemnunt! vera non es vita, quam te ostendis. Alijs ostendis

te

re longam, vt perdas in finē, vt faciant quod volunt; alijs breuem, vtdū pœnitere volunt, non permittas. Sic est vita nostra, quasi homo in domo alienâ, nesciēs quâ horâ vel die Dominus domus dicat, vade foras, quia non est tua domus in quâ es. O sæculum vanum! quid nobis tanta promittis, dum decipis?

Erraui, fateor, *sicut ovis perdita, & incolatus meus prolongatus est*, atque procul proiectus sum à facie Dei mei, in hanc exilij cœcitatē, vbi expulsus à Paradyſi gaudijs, deploro quotidie mecum super miserias captiuitatis meæ, lugubre carmen, ingentesque lamentationes, dum recordor tui, mater Hierusalem, dum stant pedes mei in atrijs tuis sancta & decora Sion!

Ambr.
in ora-
tionib.

Heu quassa nostra CHRISTE mi, vis concidit!
Heu quas procellas excitat corpus mihi!
Heu quàm incolatus se meus longè extulit!
Omninò rerum sum satur presentium,
Census, inopia, gaudij, molestie,
Fama, dedecoris, hostium & chari gregis.

Nazian.
ad
Christum.
Alibi
optans
finem
vitz.

Infelices quorum vita est in exilio, vita in periculo, finis in dubio, nesciens finē nostrū quia omnia in futurum, reseruantur incerta. Adhuc in Pelagi fluctibus versamur suspirantes ad te, portum maris. O patria nostra! patria secura! à longè te videmus, ab hoc mari te salutamus, ab hac valle ad te suspiramus,
 & ni-

Aug.
solilo.
capit 35.

& nitimur cum lacrymis, si quomodo ad te perueniamus.

Aug.
medit.
cap. 18.

Sed quia dum sumus in corpore peregrinamur à te Domine, non habemus hinc ciuitatem manentē, sed futuram inquirimus; noster autem municipatus in cœlis est. Ideò duce gratiâ tuâ, ingredior in cubile cordis mei: & canto tibi amatoria, Rex meus, & Deus meus, gemēs inenarrabiles gemitus, in loco peregrinationis meæ, vbi cantabiles mihi sunt facta iustificationes sua. Et recordans Hierusalem, extendo in eâ, sensum cordis; Hierusalē patriam meâ, Hierusalem matrem meam, teque super eam regnatorē, illustratorē, patrē, tutorem, patronum, rectorē, pastorē, castas & fortes delicias, solidū gaudiū & omnia bona, ineffabilia simul omnia, quia vnū summū & verū bonū.

Aug.
solilo.
cap. 35

O gaudiū super gaudiū, vincēs omne gaudium, extra quod non est gaudium! Quando intrabo in te, vt videā Deum meum, qui habitat in te? Ibo illuc, & videbo visionē hanc grandem. Quid est, quod me detinet? Heu me, quia incolatus meus prolongatus est! Heu me, quamdiu dicetur mihi; vbi est Deus tuus? Quamdiu dicetur mihi; expecta, reexpecta? & nūc, qua est expectatio mea, nōne Domine Deus meus? Saluatorem expectamus Dominū nostrū IESVM CHRISTVM, qui reformabit corpus humilitatis nostræ configuratū corpori claritatis suæ. Expectamus Dominū quādo reuertatur à nuptijs, vt inducat nos ad suas nuptias.

*Infelix ego homo! Quis me liberabit de
corpore mortis huius? Ad Rom. 7.*

XXXVIII.

Infelix ego homo, quis me liberabit
de corpore mortis huius? *Ad*
Roman. 7.

Infelix! ubi nunc bona tot, quæ perditæ plango,
Sed frustra, planctu non reuocanda meo?
Tot bona! quid repetis dolor? ah! meminisse nocebit:
Amisse cruciant dum memorantur opes.
Vtilius veteris fortune nescius esses,
Cum mala sors fato deteriore premit.
Passim hominum satira est, decepti noxa parentis,
Stultitia solus scilicet ille reus.
Adam, Adam simplex; Adam, Adam vxorius audit;
Pluribus, aut totidem vapulat Eua probris.
Non ego sic: sed, si gemitus finit edere vocem,
Pars, fateor; mundi in crimine, magna fui.
Te quoque, cui primos studium damnare parentes,
Peccati memorem conuenit esse tui.
Cum vita & mortis non felix alea iacta est,
Collusor proavi dilapidantis eras.
Credite posteritas, Adam vos estis & Eua,
Et vestra pomum corripuere manus.
Hinc nudi, gens pelliceâ dignissima zonâ,
Et pudor & dolor, & Numinis ira sumus.
Non querar accepta tot publica vulnera cladis,
Materies elegis sum satis apta meis.

Ordior

Ordior à cunis, hic mecum lacryma nata est,
 Hic docuit vica syllaba prima, queri.
 Mensiserat Maius, mensis gratissimus orbi,
 Sed, mea si reputem fata, December erat.
 Septima lux ibat, quasi si suprema fuisset,
 In cineres isset muta querela meos.
 Cum tandem post luctam vteri, horribilesq; vlulatus,
 Progenies cerua parturientis eram.
 O Mater, scio, tunc Mater, noua facta Rebecca es,
 Tunc serus subijt virginitatis amor.
 Diriguit nutrix, pallens pater ora retorsit,
 Et cuna in laeuum procubuere latus.
 Horror & horror erat, vox omnibus, omnibus vna,
 Heu puer, heu quantis gignitur ille malis!
 Atra dies, Aegyptiacâ dignissima nocte,
 Quâ, de me, licuit dicere; Natus homo est.
 Atra dies! neque te Titan, neque Cynthia nôrit,
 Nec stata qui Cæli tempora, Ianus agit.
 Illa dies, abeat graias orsura Kalendas,
 Nullus eam cupiat mensis, habere suam.
 Si redeat, redeat piceis frontem obsita nimbis,
 Et gelidum densâ grandine tunsâ caput.
 Tum tonitru & fulmen funesto aduerberet igne,
 Et sibi sic hostem nouerit esse Deum.
 Sentio iam, quod fatidici plorastis amici:
 Mentitur vita, clesydra nulla mea,
 Tanti erat hæc soboles, lacrymis assueuimus indè,
 Indè, oculos raro deseruere meos.
 Nam postquã posita est pretexta, nuceq; trochusq;
 Et bulla ad patrios victima facta lares;

Tunc ego, quæ melius nescirem, discere cœpi:
 Primus erat, sortem plangere posse, dolor.
 Et vix posse datum est, sæpè obluçtata fuit mens,
 Nature impatiens sub pede colla premi.
 Surgere sæpè adnixa, suoq; irrumpere Cælo,
 Nec poterat pigrâ tollere corpus humo.
 Tum vibrans oculos, oculos tristi imbre natantes.
 Ah superi! duxit, (cætera fletus erant)
 Et rursus ah! ah! (sed per luctisonos singultus
 Ipse sibi obsistens non finit ire dolor)
 Sicputo Rex fremuit, dum crescere cornua sensit
 Qui bos ex homine est, de boue factus homo.
 O Deus, ô superi, patientia vincitur! ô quis,
 Qui me mortali corpore soluat, erit?
 O quis erit? nostris qui cantet in auribus, istud
 Quod voueo toties, ilicet, ô quis erit?
 Ille, necaturum mihi mergat in ilia ferrum,
 Pocula Thessalico misceat ille fauo.
 Nec liquido plumbo, nec auaro terreor vnco,
 Mors misera quâuis conditione placet.
 Aeratos gemitu doceam mugire iuuenços,
 Supposito quamuis extrucianda rogo.
 Aut etiam iubeam (quamquam pudor ista vouere)
 Inter Vlysseos exululare lupos.
 O Deus, ô superi, patientia vincitur! ô quis
 Qui me mortali corpore soluat, erit?
 Parce Deus, ne crudelem vox impia iactet,
 In furias quando precipitata ruit.
 Hic propè barbaries poterit clementia dici,
 Ad pœnas veniat si stupefacta meas.

Corpora

Corpora corporibus coniunxit mortua viuis
 Ille, hominem quem vix dicere fama potest.
 Me, viuum cruciat (magis hoc feral.) cadauer,
 Nec, qua disfidium finiat hora, venit.
 O Deus, ô superi, patientia vincitur! ô quis
 Qui me mortali corpore soluat, eris?

Infelix

Infelix ego homo! quis me liberabit de corpore mortis huius? Ad Rom. 7.

Quomodo viuit anima operta mortis iniuolucro?

Ambr.
scr. 23.
in psal.
118.
Nazia,
ora. 16.

Corpori quonammodo coniunctus sim, haud equidem scio; quoque pacto simul & Imago Dei sim & cum cœno voluter; quod & cum pulcrâ valetudine est, bello me lacessit; & cum bello premitur, in cœno me afficit: quod & vt cōseruum amo, & vt inimicum odi atque auersor; quod & vt vinculū fugio & vt cohæres vereor: si debilitare illud & conficere studeo, iam non habeo quo socio & opitulatore ad res præclarissimas vtar; sin contrâ, vt cum socio & adiutore mitiùs agam, nulla iam ratio occurrit quâ rebellantis impetum fugiam, atque à Deo non excidam, compedibus degrauatus, vel in terram detrahentibus vel in eâ desinentibus. Hostis est blandus & placidus, insidiosus amicus. O miram coniunctionem & alienationem! Quod metuo, amplector; quod amo pertimesco. Antequam bellum gesserim, in gratiâ redeo; antequam pace fruam, ab eo dissideo.

Cur carnis laqueis tu me, Pater, implicuisti?

Cur vitam misera, cur cœnosog, barathro?

Ecce corpus quod corrumpitur, aggrauat animam. Vitam ergo habet anima in corpore corruptibili. Qualem vitam? onera patitur,

Nazia,
carm.
ad
Christum.
Aug in
ps. 102.

Y

pondera

pondera sustinet. Ad ipsum Deum cogitandum (sicut dignum est ab homine cogitari Deum) quanta impediunt veluti interpellantia de necessitate corruptionis humanæ? Quanta reuocant? quanta à sublimi intētionē detorquent? quanta interpellāt? quæ turba phantasmatum? qui populi suggestionū? [Iam] quis non ægrotat in hac vitā? quis non longum languorem trahit? Nasci hīc in corpore mortali, incipere ægrotare est. Quotidianis medicamentis fulciuntur indigentia nostra. Quotidiana medicamenta sunt refectioes omnium indigētiarum. Fames, nōne te occideret, nisi medicamentum apponeres? Sitis, nōne te perimeret, nisi eam tu bibendo non penitus extingueres, sed differres? reditura est enim sitis paullulūm temperata. Temperamus ergo istis fomentis ærumnam ægritudinis nostræ. Stando lassatus eras, sedēdo reficeris: ipsum sedere medicina est lassitudinis. In illa medicina rursus lassaris, diu sedere non poteris. Quicquid est, vbi fatigationi succurritur, alia fatigatio inchoatur.

Greg.
c. 22. in
cap. 7.
Iob.

Quod meliūs ostendimus; si prius carnis & post, pondera mentis exprimamus. vt enim taceamus hoc, quod dolores tolerat, quod febribus anhelat, suā quādam ægritudine constingitur. Ipsa hæc corporis nostri, quæ salus vocatur, ægritudo est. Nam orio tabescit, opere deficit: inediā deficiens, cibo reficitur

tescitur vt subsistat; refectione lassescens, abstinentiâ releuatur, vt vigeat; aquâ perfunditur, ne areseat; linteis tergitur, ne ipsa nimis perfusione liquefiat; labore vegetatur, ne quiete torpeat; quiete refouetur, ne laboris exercitatione succumbat; fatigatur vigilijs, somno reparatur; oppressa somno, vigilijs excutitur, ne suâ peius quiete lassetur; vestibus tegitur, ne frigoris aduersitate penetretur; quæsito calore deficiens, aurarum flatu refouetur; cumque indè molestias inuenit, vnde vitare molestias quæsiuit, malè sauciata (vt ita dixerim) de ipso suo medicamine languescit. Remotis ergo febribus, cessantibusque doloribus, ipsa nostra salus ægritudo est, cui curandi necessitas numquam deest. Quot enim solatia ad viuendi vsum quærimus, quasi tot, ægritudini nostræ medicamentis obuiamus. Sed ipsum quoque medicamē, in vulnus vertitur, quia exquisito remedio paulò diutiùs inhærentes, ex eo grauiùs deficiamus, quod prouidè ad refectionem paramus. Ipsa quoque mens nostra, à secreti interioris securo gaudio exclusa, modò spe decipitur, modò pauore vexatur, modò dolore deiicitur, modò falsâ hilaritate releuatur; transitoria pertinaciter diligit, eorumque amissione incessanter atteritur, quia & incessanter, cursu rapiente, permutatur

Habes, ô anima mea, inimicum . domesti-

esp. 1.
foliolo.

cum, hostem amicum, aduersarium propinquum, qui tibi malum pro bono reddidit, & sub specie amicitiae crudelior existens inimicus, his omnibus & alijs infinitis bonis te priuauit! Hic hostis, (saluâ tuâ reuerentiâ) est caro infelix & misera, multû tamen tibi dulcis & dilecta. Hanc cum pauisti, inimicum pessimum contra te erexisti. Hanc cum honorasti, hostem crudelissimum contra te armasti. Scio, inquit, Bernardus, ô anima, quædam qui plures annos tecum vixit, ad mensam tecum sedit, cibû de manu tuâ sumpsit, & in sinu tuo dormiuit; cum voluit, tecum colloquium habuit. Hic iure hæreditario seruus tuus est, sed quia delicatè nimis enutristi eum, & virgæ pepercisti, leuauit calcaneum super caput tuum, & te in seruitutem redegit. O anima miserabilis & misera, quis te liberabit de vinculo improperij huius! Recordare, ô anima, primordia tua; attende quod es insignita Dei imagine. Quid tibi cû carne, vnde ista pateris? si diligenter cõditiones eius aduertis, numquã vilius sterquiliniû vidisti; si eius miseras enumerare velis, quã onusta sit peccatis, pruriēs cõcupiscentijs, occupata passionibus, polluta illusionibus, cõfusione plena, ignominiâ repleta, quid de eâ habes aliud quã cogitationes scædas & immundas?

Naziã.
carm.
aduers.
2224.

*Exitiosa caro, Belia tenebrosa procella,
Exitiosa caro, quâ fluit omne scelus!*

Cænum,

Cænum, massa grauis plumbi, limosa catena,

Bellua pugnaci prodita materiâ.

Pestifer astus, heraq; tua vinculum atque sepulcrum

Forma, qua superâ venit ab arce mihi.

Non sine causâ dictum est; *hominem plast-*
matum, non de terrâ quâlibet, sed *de limo*. Vi-
de enim quàm limosum sit corpus, quod ipsi
quoque spiritu tam fortiter, & panè indisso-
lubiliter inhæret, vt vix cum multâ affli-
ctione possit aliquando separari.

Bern.
ser. de
tipl.
gen.
cogita.

Eia age mens; nam te nunc alloquar, atque ea dicam

Qua fore narratu non aliena puto.

Ecquid es, ô mea mens? & quis tibi contigit ortus?

Atque cadauer olens quis tibi fortè dedit?

Quis solidis vitæ astrinxit grauibsq; catenis,

Pendentem assiduè lumina fixa solo?

Naziã.
car. de
muma
nat.

Vniuersa vanitas omnis homo viuens, quî autè
de hâc vitâ accipiatur ista sententia; audi Ec-
clesiasten protestantè & dicentè; *laudau om-*
nes qui mortui sunt super omnes qui viuunt, quicũque
ipsi viuunt vsque modò, & bonus super istos duos qui
nondũ natus est. Laudat ergo mortuos plusquã
viuos; quia illi hoc saltè lucri habêt, quòd de
vinculis huius corporis liberati sunt, nec vl-
tra carne ac pellibus induti sunt, nec ossibus
ac neruis inserti sũt, nec vltra subiaccèt neces-
sitati corporis. Si ergo intellexisti, quale sit
viuere in carne (etiãsi Moyses sit quis, vel
quisquis ille est) molesta ipsi est ista vita. Nõ
enim à corruptione resoluitur, quæ mortali

Orig.
hom. 1.
ia psal.
38.

corpore, terrenoque circumdatur. vide ergo, quoniam *uniuersa vanitas est omnis homo viuens*, contēnamus istā vitā, & festinemus ad sanctam vitā & beatā ac verā & in illam animo & mente tendamus, omni vanitate disculsā.

Aug.
lib. 13.
de Ciu.
cap. 10.

Ex quo enim quisque in isto corpore morituro esse cœperit, numquam in eo non agitur, vt mors veniat. Hoc enim agit eius mutabilitas, toto tempore vitæ huius, si tamen vita dicenda est, vt veniat in mortem.

Ambros.
lib. de
bon.
mortis
cap. 2.

Pereat dies in quâ natus sum, aiebat Iob: Quid enim est quod hæc vita delectet, plena ærumnarum & sollicitudinum, in quâ innumeræ calumniæ & multæ molestiæ & multæ lacrymæ eorum qui afficiuntur molestiis, & non est, inquit, qui eos consoletur. Et ideò laudat Ecclesiastes defunctos magis quàm viuētes, & optimus, inquit, supra hos duos, qui nondū natus est. Et alibi idem Ecclesiastes, meliorem longæuo viro asseruit, quem ab ortu eiecit mater sua, quia non vidit hæc mala, quæ fiunt in hoc mundo, nec in has venit tenebras, nec in vanitate ambulauit sæculi. Quid enim boni est homini in hac vitâ?

Aug. in
Pl. 102.

Cognouit se Paulus in miseriâ, in gemitu, in rixâ, in contentione; ipse secum sibi non concordans, à se dissonans, à se resiliens. Et quid ait optans pacem, pacem veram, pacem supernam? *Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius?*

*Coarctor autem e' duobus; desiderium habens discipuli
et esse cum Christo. Ad Philip. 1.*

XXXIX.

Coarctor è duobus, desiderium ha-
bens dissolui, & esse cum CHRIS-
TO. *Ad Philip. I.*

Quid faciam gemini flammata, cupidine voti?
Anteferam terras? anteferámne Polum?

Tutius abrupto corpus dissolvere nodo,
Tristia quàm capto vincula ferre pede.

Iamq₃ meci toties mihi ianua pulsa sepulcri,
Dura sed ad nullas ianua mota preces.

Pergite nere bona restantia stamina Diua,
Nec Letho clausas esse iubeto fores.

Aspice, lux, quanto luxentur brachia nisu,
Vtq₃ ferè à membris distrahatur ipsa meis.

Distrahatur vt mediam tibi me coniungere possim,
Vnaq₃ sit saltem pars tibi nexa mei.

Non sinis, & rides nil proficientia vota,
Quodq₃ negas toties, vis tamen vsque peti.

En peto quod renuis, geminasq₃ exporrigo palmas,
Et tibi, quas nequeo neçtere, tendo manus.

Sapè mihi de te, mendacia dulcia fingo,
Vincula ceu positâ compeço fracta forent:

Et dico; meus hic, prèndiq₃ & prendere certat,
Meq₃, sed vt video, dissimulanter amat.

Tam bona credulitas erat haud indigna favore,
Debueratq₃ meos expedisse pedes.

Si tamen implicitam pedicis, cupis vsque teneri,
Hic ego conatu deficiente cadam.

Ast redit, & velut allabens sese ingerit vltro,
 Spemq; iterum nutu sollicitante facit.
 Surgam supremumq; amplexibus obuia curram,
 Colla q; furtiuâ fraude, negata petam.
 Quàm propè, quàm propè sum! vestis pars vltima ta-
 iam puto, vicinâ prendere posse manu. [Ita est.
 O Amor! ô dolor! affectum deludis hiantem,
 Decipit amplexus mobilis aura meos!
 Et licet aut digitis tribus aut vix quattuor absis,
 Semotus medio crederis orbe mihi:
 Nempe pater Pelopis sic poma fugacia captat,
 Poma datam toties fallere docta fidem.
 Dum modò prona arbor patulo super incubat ori,
 Osq; iterum, fructu decipiente, fugit.
 Ludicra res Amor est, falliq; & fallere gaudet,
 Sed fraus supplicio non caret illa suo.
 Decepti, quo tormento crucientur amantes
 Exemplo poterit discere quisque meo:
 Quique alium ludit (sed rarum est ista fateri)
 Ipse suo patitur vulnera facta dolo.
 Nescieram, mea lux, istis te fraudibus vti,
 Sed nimis expertam iam sua pœna docet.
 Vt canis indomitâ iactans ceruice catenas,
 A populo solui praterente rogat;
 (Nisi faciat, querulis vlulans latratibus auras,
 In sua conuerso vincula dente furit)
 Sic queror & supplex toties ad vota recurro,
 Vt prastes, quam me poscere cernis, opem.
 At postquam implacido vertisti lumina vultu,
 Nec placuit pedibus dè mere vincla meis.

Clamant

Clamaui, ô truculentum & inexorabile pondus!
 Quinetiam dicta est sapè catena nocens.
 Hanc trahat Autolycus, trahat hâc furia tus Orestes,
 Aut qui tardipedes vertit in antra boues.
 Sentiât hanc Scyticâ damnatus rupe Prometheus,
 Aut Scinis, aut scelerum quis feritate prior.
 Scilicet à nimio venit hac dementia luctu,
 Error & hic, sese quo tueatur, habet.
 Compedibus facile est sauoq₃ ignoscere ferro,
 Durior at vinculis qui ligat illa, suis.
 O vbi littoreâ vincitâ qui rupe puellam
 Bellerophon volucris rettulit ales equo?
 En ego barbaricè constringor mole catena
 Seruus vt à rigido transfuga vincitâ hero.
 Et quoties patrias assurgere nitor in auras,
 Deprimor hospitij pondere victa mei.
 Nempe ita dat pueris captus ludibria passer
 Dum fugit & reuocant fila reducta fugam.
 Et licet è dominis cœnèrve, bibatve labellis,
 Mauelit in syluas liber abire suas.
 Sic quamuis nitidâ pasta bene corte palumbes,
 Anteferant cauea rusq₂, nemusq₂ sue.
 O mea si lacrymis mollescere vincula possent!
 Dudùm essent lacrymis mollia facta meis.
 Lux mea, tende manus; contra tibi tendo catenas
 Has nisi qui vincit soluere nemo potest.

*Coarctor è duobus , desiderium habens
dissolui, & esse cum CHRISTO.
Ad Philip. 1.*

Aug.
medit.
cap. 37.

QUID faciam miser ego, grauedine
compedis mortalitatis meæ constrictus?
quid faciam?

Naziã.
car. de
animæ
calam.

*Quanam hæc lex? cur me constringunt vincula car-
nis?*

Aug. in
Pl. 78.

Spiritus & socium tam graue corpus habet?
*Compedes sunt infirmitas & corruptibilitas
corporis , quæ aggrauant animam; ab his
compedibus concupiscebat dissolui Apostolus
& esse cum CHRISTO.*

Aug.
manu.
cap. 8.

*Vtinam remissâ peccatorum mole , me [quo-
que] vltimum seruorum CHRISTI, iuberet
Diuina pietas , hanc carnis sarcinam depone-
re , vt in suæ Ciuitatis gaudia æterna repau-
sandus transirem!*

Naziã.
c. 111.
de ani-
mæ ca-
lamit.

*Corporeâ nec mole grauis mens vergat ad ima ,
Ac veluti plumbi massa profunda petat.*

Naziã.
in lu-
ctu.

*Me miserum , caro quem remoratur perfida; cæli
Ad Dominum, cursu dum properante feror!*

Naziã.
præcep.
ad Vi-
gines.

———— *Echenaidis instar*
*Quæ velut iniectâ properantem compede puppim
Detinet. ———*

Ab grauibus me solue, Pater supreme, catenis,

Inq, Beatorum me trahes sancte choros!

Soluimur enim hoc nexu animæ, & corporis, cum recedimus: unde & Dauid ait, dirupisti vincula mea. Mors igitur solutio est animæ & corporis. Denique & in Apostolo docuimus lectum; dissolui & cum CHRISTO esse multo melius. Solutio autem ista, quid aliud agit, nisi vt corpus resoluatur & quiescat; anima autem conuertatur in requiem suam, & sit libera, quæ si pia est cum CHRISTO futura sit? Quid igitur in hac vitâ aliud iusti agunt, nisi vt exuant se huius corporis contagionibus, quæ velut vincula nos ligant, & se ab his molestijs separare contendant, renuncient voluptatibus atquæ luxuriæ, fugiant flammæ libidinum?

Iustos enim quamuis nullus desideriorum carnalium tumultus possideat; duris tamen vinculis eos in hac vitâ positos, suæ molestia corruptionis ligat: scriptum quippe est: *Corpus quod corrumpitur aggrauat animã.* Eo itaque ipso quo adhuc mortales sunt, corruptionis suæ pondere grauantur, & astricti molestiâ vincti sunt, quia in illâ adhuc libertate vitæ incorruptibilis non exurgunt. An non duro molestiæ vinculo ligantur, quorum nimirum mens, sine labore, in ignoratiâ soluitur, & non nisi cum studio laboris eruditur? quæ coacta exigitur, libens iacet, ab infimis vix leuatur, & tamen elcuata

Naziã.
in lu-
du.
Ambr.
de bo-
no
mortis,
cap. 3.

Greg.
lib. 4.
moral.
cap. 40.

elevata protinus labitur semetipsam laboriosè vincendo, superna conspicit sed reuerberata. An non duro molestiæ vinculo ligantur, quos cùm accensus spiritus ad sinum pacis intimæ pleno desiderio pertrahat, feruente certamine, caro perturbat? Quibus exceptis etiam *ea vincula* sustinent, quæ grauis exterius necessitas astringit; esurire quippe sitire, lassescere, vincula corruptionis sunt, quæ scilicet solui nequeunt, nisi cùm in illam immortalitatis gloriam, nostra mortalitas permutatur.

Idem
exp. sequent.

Sed cùm corruptibili carne exuimur, quasi ab his, quibus nunc astringimur, molestiæ *vinculis* relaxamur. Præsentari namque iam Deo cupimus, sed adhuc mortalis corporis obligatione præpedimur. Iure ergo *vincti* dicimur. quia adhuc *incessum nostri desiderij, ad Deum liberum non habemus.* vnde bene Paullus æterna desiderans, sed tamen adhuc corruptionis suæ sarcinam portans, *vinctus* clamat: *Cupio dissolui, & esse cum CHRISTO; dissolui enim non quæreret, nisi se procul dubio vinctum videret.* Hæc autem *vincula*, quia certissimè rumpenda in resurrectione conspexerat, iam quasi rupta gaudebat Propheta cùm diceret: *Dirupisti vincula mea, tibi sacrificabo hostiam laudis.*

Ambr.
lib. de
bono

[Sic] Simeon se dimitti postulabat à Domino, quasi à *vinculis quibusdam ad libertatem*

tem

tem festinaret. Sunt enim velut vincula quædam morr. cap. 2. corporis huius, & quod grauius est vincula tē-
tationum, quæ nos alligant & ad iniuriam captiui-
tatis astringunt quâdam lege peccati . Quid
igitur tantopere istam vitam desideramus in
quâ, quanto diutiùs quis fuerit, tanto maiore
oneratur sarcinâ peccatorum ? vnde Iacob di-
xit: *dies annorum vite meæ, centum triginta, mini-
mi & mali*; non quia dies mali, sed quia nobis
accessu dierum, malitiæ incrementa accu-
mulantur.

Nullus enim dies sine nostro peccato præ-
terit: vnde egregiè Apostolus ait: *mibi viuere*
CHRISTVS est, & *mori lucrum*; aliud ad neces-
sitatem vitæ referens, aliud ad mortis vtilita-
tem. Et addidit. *Dissolui enim & esse cum CHRI-
STO multo melius; permanere autem in carne ma-
gis necessarium propter vos.*

Sed sicut *auceps auium* aut visco aut reti in Chryf. ser. de pœnit.
grano aliquo *captum*, tenet *passerem*, & manu
suâ *subtilissimo funiculo ligatum* retinet, & quasi
dimittens laxum de manu suâ; dat ei liberam
volandi potestatem; at ille auidus ad volan-
dum, elapsusq; se putans, alacer altiora ap-
petit; sed iste summum funiculum tenens, re-
stringit eum cum volauerit, & ad se trahit ab
spe volandi & viuendi deceptum; ita & dia-
bolus versutus venator & per spiritum præ-
sumptionis, laqueo suo deceptum implicat
hominem. Qui semel hæserit, vult quidem
ab

ab eo euelli, sed vinculum velox venator tenens, reuocat captum semel in laqueo & reuolutum premit.

Idem
homil.
55. ad
pop.
Antio.

Quotisque [ergo] hîc erimus *affixi*? ad hæsimus terræ tamquam vermes, in cæno volutamur: corpus de teriâ nobis Deus contulit, vt ipsum & in cælum reuehamus, non vt animam per ipsum *ad terram detrahamus*. Terrenum est, sed si velimus efficitur cælestis: *trahe te ipsum ad illum, qui te sursum tollit. pondere quodam vetustatis grauaris.*

Naziã.
ad animam.

*Erige te mea mens, capiant te obliuia mundi,
Nec trahat in vitium te male-blanda caro.*

Bonau.
cap. 1.
folio.

Eia dulcissime I E S V, transfige saluberrimo vulnere amoris tui medullas animæ meæ, vt verè ardeat, langueat & liquefiat, & solo tuo desiderio deficiat, *cupiat dissolui & esse tecum*. Te solum semper esuriat, panem vitæ cælestis, qui de cælo descendisti! te fitiat fontem vitæ, fontem æterni luminis, torrentem veræ voluptatis, te semper ambiat, te quærat, teque inueniat, in te dulciter requiescat!

*Educ de custodia animam meam, ad confi-
tendum nomini tuo ! Isai. 121.*

XXXX.

Educ de custodiâ animam meam,
ad confitendum nomini tuo.

Psal. 141.

Libera quæ potui spatioso ludere Cælo,
Cernis, vt angusto carcere clausa premar?
Heu dolor! vt miseram me lux effudit in auras,
Ipsa loco caueæ membra suere mea.
Pes compes, manicaq; manus, neruiq; catena,
Ossaq; cancellis nexa catasta suis.
Quo mihi cognati natiua repagula claustri,
Damner vt hospitij compede vincta mei?
Siccine, more Chelys, breuibus tegar abdita conchis,
Angelicos inter vix minor vna choros?
O quoties quasita fuga fuit ansa pudenda!
In votis quoties restis & vnda fuit!
Sapè quidem raptò felix Lucretia ferro,
Fausta q; combibito Porcia dicta foco est.
Visa nec Assyria tristis mihi sica puella,
Heu nimis in geminas prodiga sica neces!
Sed negat hæc animis Numen solatia captis.
Nec sinit hæc vinctos fata præire viâ.
Ergo Syracosius malim iacuisse cauernis,
Aut Danaës rigidâ delituisse serâ:
Nec verear curui Cretæa volumina septi,
Vnde citam rapuit Dadalis ala fugam.

Altaq;

Altaq; Romulei neque sistunt mœnia valli,
 Sorte Remi trepidem transiluisse sudas:
 Mille Semirameos vel claudant ostia muros,
 Flagitium clausas sit violasse seras.
 Vt fuerit; mediâ saltē Babylone vagarer,
 Liberâq; hâc quamuis cingeret vrbe, forem.
 Donec at hac captam retinent ergastula mentem,
 Mens nequit agnati templa subire poli.
 Quin suêta imperiis iacet hic captiua voluntas,
 Nec bona qua vellet, vincula velle sinunt.
 Euge semel nostre, mea lux, succede catasta,
 Non sinet amplexus explicuisse locus.
 Si tamen insidie vel athena repagula terrent,
 Fac pateat demptâ ianua laxa serâ.
 Captiuum gemitu fertur reuocasse Magistrum,
 Oblitus cauea psittacus ipse sua.
 Eia graues resera, noue Iane patulcie, vectes;
 Non erit hac dextra gratia prima tua.
 Angelico, memini, patefactas impete portas,
 Claustraq; suffractis dissiluisse seris;
 Cùm stupuit lapsas manibus, pedibusq; catenas,
 Vixq; Petrus patulas credidit esse fores.
 Nullus obit nostris obses vadimonia vinculis?
 Liberat Herculeâ Thesea nullus ope?
 O vbi nunc Minyis fidiissima turba maritis;
 Vincula pro captis au' a subire viris!
 Aut qui Vandalicis obses ergastula neruis,
 Ipse sui capitis iussit abire lytro?
 Lux mea, pande fores, inamœnaq; claustra resolu,
 Et sine sidereas aetheris ire vias.

Aut spectanda tuo vis ducar præda triumpho,
 Ut Scyticus caueæ pompa Tyrannus erat?
 En manus, en digiti rimis hiscentibus extant,
 Cur ego non digitos tota manumq; sequor?
 Quâ caput, hæc reliquæ subrepat cauda colubræ,
 Cur mihi serpentis lubrica pellis abest?
 Cortis obit toties volucris captiua fenestras,
 Et notat an tacita rima sit vlla fuga;
 Nexaq; sollicitans furtiuo vimina rostro,
 Natiuas nemorum tentat adire domos.
 O Catharis, niueiq; polo comes agminis Agnes?
 O casta Vrsulidum, Sophiadumq; cohors!
 Vos ego, dimidium vestri modò mobile testor
 (Dimidium vester quod sibi iunxit amor)
 Pandite ferratos, ergastula barbara, postes,
 Inferar vt vestris dimidiata choris.
 Dimidium felix, vinclis sociatibus exfors,
 Cui licet in plenas iam caluisse faces!
 Lux mea, tam durum residet tibi pectore ferrum,
 Vt neque captiua commoueare prece?
 Non ego, sed nostra Tu maxima causa querela es;
 Spectat enim laudes ista querela tuas,
 Non bene conueniunt rigidis tua carmina clathris,
 Quis queat in caueâ cantibus esse locus?
 Libera quæ vernis cantat auis Attica syluis,
 Capta silet, solitos nec ciet ore modos.
 Eia age, pande fores in amœnaq; claustra resolve,
 Et sine fidereas ætheris ire vias.
 Aut tua si cupidam præconia dicere temnis,
 Inuidus in laudes efficiere tuas.

Educ de custodia animam meam, ad confitendum nomini tuo. Psal. 141.

Aug. in
ps. 145.

LAVDO quantum possum, tenuiter, & xiliter, infirmiter. quare? quia quamdiu sumus in corpore, peregrinamur à Domino. Quare sic laudas Dominum? non perfecte, non stabiliter? Interroga scripturam; quia *corpus quod corrumpitur aggrauat animam, & deprimit terrena cogitatio sensum multa cogitantem. Tolle mihi corpus quod aggrauat animam & laudo Dominum. Tolle mihi terrenam habitationem, deprimentem sensum multa cogitantem, ut à multis in vnum confluam, & laudo Dominum. Quamdiu autem ita sum, non possum; prægrauor.*

Chryf.
in c. 4.
Matth.
ho. 14.

Nihil enim *præsens vita* differre videtur à carcere, sed sicut cum triste illud introimus habitaculum, circumdatos ac vinctos videmus catenis, ita etiam nunc, si (extra omnia nos phantasmata collocantes) vnus cuiusque ingrediamur vitam, eiusque animam contemplemur, videbimus eam durioribus ferro vinculis colligatam.

Amb.
lib. de
bono
mortis,
cap. 3.

In exitu ipso videamus, quemadmodum anima decedentis, paulatim *soluat se vinculis carnis, & ore emissa, euolet tamquam carcere corporis huius exuta gurgustio.*

Carcere

Carcere homo circumdatur, quia plerumque & virtutum profectibus, ad alta exurgere nititur, & tamen carnis suæ corruptione præpeditur, quâ bene exui Psalmista deprecatur dicens: Educ de carcere animam meam.

Greg.
cap. 17.
in c. 7.
Iob.

Sancti autem viri, quia scriptum est, *corpus quod corrumpitur, aggrauat animam*, intentione iam quidem ultra semetipsos eminent, sed tamen adhuc infirmitatis suæ incertis motibus subditi, corruptionis suæ se *carcere clausos* dolent. Ait ergo Iob; *numquid mare sum ego, aut cetus, quia circumdedisti me carcere?* ac si aperte diceret; mare vel cetus (iniqui videlicet, eorumque auctor malignus spiritus) quia effrænari ad solam perpetrandam iniquitatis licentiam appetunt, rectè pœnæ suæ carcere constringuntur; Ego autem quia iam æternitatis tuæ *libertatem desidero*, cur adhuc *meæ carcere corruptionis premor?*

Videmus in hoc sæculo *infertos nexibus catenarum reos*, in specie pompæ miserabilis duci, & nonnumquam patiuntur in fontes, vt tolerabilius sit mori, quàm talia subire supplicia. Optant vtrique audiri bene sibi conscijs. Optant etiam hi qui grauibus flagitijs vrgentur, pœnam, mortis celeritate transigere, vt aliquanta compendia pœnarum lucrentur. Spes est etiam de iudicis misericordia. Ipso exilio *claustra carceris* duriora sunt.

Ambr.
in psal.
118.

Quemadmodum [igitur] eorum qui in *carceres*

Basil.

hom.
in Mart.
tyr Iu-
littam.

carceres conijciuntur; hi quidem in afflictio-
ne carceralium vinculoꝝ detinentur, in-
troclusi diuturniore temporis morâ; illi verò
ab eâ calamitate submouentur, sic & animæ.
Etenim hæc distinentur in præfenti vitâ diu-
tiùs; aliæ minùs, prò cuiusque merito, digni-
tatéve, iuxta Diuinæ sapientiæ profundita-
tem, sic vt mens nulla hominum, ea possit at-
tingere, quæ de vnoquoque nostrum ipse
Creator præuidit. Non audis dicentem Da-
uid: *Educ de carcere animam meam?* Non audisti
vt sancti eius exsoluta anima est? quid rursus
Simeon, Dominum nostrum pio vlnarum
astringens complexu, cuiusmodi vocem e-
misit? nõne hanc? *Nunc dimittis seruum tuum
Domine.* Ei enim qui ad supernum & cœle-
ste domicilium festinus contendit, supplicio
omni, *omni carcere* grauior est hæc inhabitatio
corporis.

Ansel.
in pro-
tolog.
cap. 1.

O misera fors hominis cùm hoc per-
didit ad quod factus est! ô durus & dirus
casus ille! heu quid perdidit & quid in-
uenit! quid abscessit, & quid remansit?
perdidit beatitudinem ad quam factus est;
inuenit miseriam, propter quam factus
non est. Abscessit sine quo infelix est, &
remansit quod per se, non nisi miserum est.
Ærumnosi! vnde sumus expulsis? quo sumus
impulsi? vnde præcipitati? quo obruti? A pa-
triâ, in exilium; à visione Dei in cœcitatem
nostram;

nostram; à iucunditate immortalitatis, in amaritudinem & horrorem mortis . Misera mutatio ! de quanto bono, in quantum malum ! graue damnum, grauis dolor, graue totum ! sed heu me miserum vnum de alijs miseris filijs Eux elongatis à Deo ! quid incæpi ? quid effeci ? quò tendebam ? quò deueni ?

Dissolue me, oro, à vinculis, quibus constrictus tenor, vt relinquens ista omnia, tibi festinem, tibi soli inhæream, soli intendam.

Hugo
de S.
Vict. li.
4. de a.
nimâ,
cap. 4.
Naziã.
carm.
de ex-
ter. ho-
minis
vilitate

Hinc me, CHRISTE potens, educ iam, queso malisq;

Queis crucior medicam protinus asser opem.

Vnum homini est certumq; bonum, fixumq;, beata

Vita; animus cuius languet amore meus.

Aug.
medit.
cap. 13.

Felix anima, qua terreno resoluta corpore libera cælum petit ! segura est & tranquilla, non timet hostem neque mortem, habet enim semper præsentem, cernitque indefinenter pulcerrimum Dominum, cui seruiuit, quem dilexit, & ad quem tandem læta & gloriosa peruenit.

Tu [ergo] Domine expectatio Israël, desiderium ad quod suspirat cor nostrum quotidie; festina, ne tardaueris; surge, propera & veni, vt educaas nos de isto carcere, ad confitendum nomini tuo.

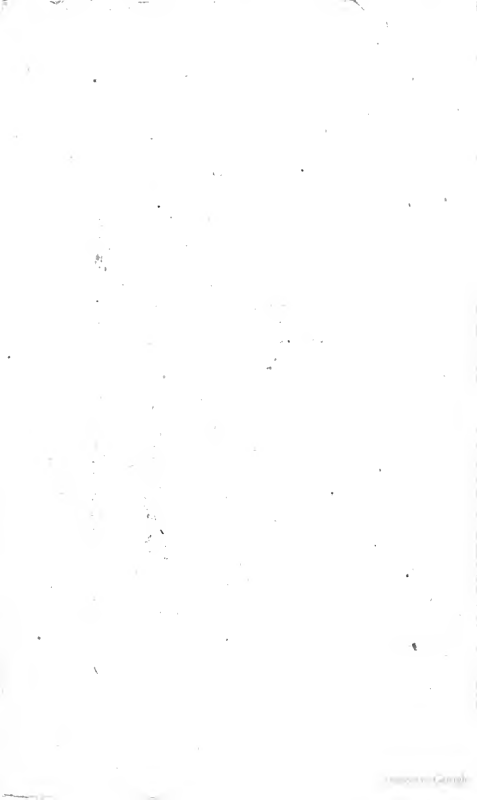
Aug.
solilo.
cap. 23.

Veni Domine, & noli tardare, veni Domine IESV, veni & visita nos in pace; veni &

Aug.
solilo.
cap. 35.

Educ vinc̄tos de carcere, vt letemur coram te, corde perfecto; veni saluator noster; veni desideratus cunctis gentibus, ostende faciem tuam & salui erimus; veni lux mea, redemptor meus, educ de carcere animam meam, ad confitendum nomini sancto tuo! O verè felices, qui de carcere ad palatium peruenerunt!

Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum; ita desiderat anima mea ad te Deus. Psal. 41.

XXXI.

Quemadmodum desiderat ceruus
ad fontes aquarum, ita desiderat
anima mea ad te Deus. *Pfal.* 41.

Sire cupis, mea lux, quibus intus amoribus vrar?
Quantaq; flāma tui pectora nostra coquat;
Nec satis extulero sitientis imagine prati,
Aut viola, nimio qua iacet vsta die.
Nec satis estifera depinxero fulmine stella,
Cūm canis ardenti sidere torret humum.
Ah! quā puluerea Libyes patiuntur arena,
Aestuat hac, nostro sicciore, sitis.
Siccior Icaro quā dum canis inuinet astro,
Aut viola tosto flos cadit vstus agro.
Vis dicam, mea lux, quā te meus ardor anhelet?
Cervus vt irrigui fontis anhelat aquas.
Nempe venenifero pastus serpente medullas,
Cervus agit totis hausta venena fibris;
Aut humeros tincti traiectus arundine teli,
Vritur occultā viscera tacta face.
Ille furit, pectusq; citatus anhelitus vrget,
Cacaq; per sylvas saucius antra petit.
Antra petit fugiens salicibus humida rinis,
Vt sua fontano guttura rore laues.
Hic fontis scatebris sitibunda refrigerat ora,
Pellit & amne sitim, pellit & amne luem.

Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum; ita desiderat anima mea ad te Deus. Psal. 42.

XXXI.

Quemadmodum desiderat ceruus
ad fontes aquarum, ita desiderat
anima mea ad te Deus. *Psal.* 41.

S Cire cupis, mea lux, quibus intus amoribus vrar?
Quantaq; flāma tui pectora nostra coquat?
Nec satis extulero sitientis imagine prati,
Aut viola, nimio qua iacet vsta die.
Nec satis estifera depinxero fulmine stelle,
Cūm canis ardentis sidere torret humum.
Ah! quā puluere Libyes patiuntur arena,
Aestuat hac, nostro sicciore, sitis.
Siccior Icario quā dum canis imminet astro,
Aut viola tosto flos cadit vstus agro.
Vis dicam, mea lux, quā te meus ardor anhelet?
Cervus vt irrigui fontis anhelat aquas,
Nempe venenifero pastus serpente medullas,
Cervus agit totis hausta venena fibris;
Aut humeros tincti traiectus arundine teli,
Vritur occultā viscera tacta face.
Ille furit, pectusq; citatus anhelitus vrget,
Cacaq; per sylvas saucius antra petit.
Antra petit fugiens salitibus humida rinis,
Vt sua fontano guttura rore laues.
Hic fontis scatebris sitibunda refrigerat ora,
Pellit & amne sitim, pellit & amne luem.

Haud aliter scelerum mihi mens temerata veneno,
 Tela venenatâ combibit vncta manu.
 Et modò combibitum populatur pectora virus,
 Ardet & in tacito noxia flamma sinu.
 Nempe graues, animi sunt toxica vindicis, ire,
 Et tua qua iaculas tela, venena, Venus.
 Quæq; grauant nimio spumantia pocula Baccho,
 Pocula qua diro gramine pota necant.
 Aspicias vt tumido turgescunt pectora fastu?
 Pectoribus fastus virus inane tumet.
 Quo sitiens igitur peterem de flumine lympham,
 Cùm mea tam varium viscera virus edit?
 Ah! nisi te, nullo sitis hæc placatur ab haustu,
 Tu potes hanc solus, fonte domare sitim.
 Scis etenim, mea lux, quàm te, meus ardor anhelet,
 Ceruus vt irrigui fontis anhelat aquas.
 Ceruus odori-sequi fugitiuus ab ore Molesti,
 In laqueos nullo sepè sequente ruit:
 Tum densam aspiciens venantùm, hinc, indè coronã,
 Tela super, saltu corpora fertur agens.
 Exoritur clamorq; canum, strepitusq; sequentùm,
 Ille fugit, tergo cornua celsa locans;
 Ambiguusq; pauet ne sit comprehensus, & ipsa
 Qua iam præterijt tela, canesq; timet.
 Respectansq; metu, per saxa, per auia currit,
 Igneus atque illi spiritus ore micat.
 Gutturaq; ardenti flagrant arentia linguâ,
 Quâque sitim releuet, quarit anhelus aquam.
 Tum fontis mediis venas rimatus arenis,
 Fontano ravidam inergit in amne sitim;

Et bibit & potis largè se proluit undis;
 Haurit & exhausto robur opemq; lacu.
 Sic ego tartareis cingor, mea vita, sagittis,
 Aegraq; flammata torreo ora siti.
 Hinc puer Idalius, premit hinc ad retia Bacchus,
 Et multâ ancipitem trudit vterque canis.
 Sublimes leuis hinc suspendit Gloria casses,
 Hinc tumidus pedicis fallere tentat Honor.
 Indè cohors magnis sociorum hortatibus instat,
 Et docet exemplo crimina quisque suo.
 Hei mihi quot circum venabula stricta minantur!
 Ceu fera, cum cincto clausa tenetur agro.
 Mille vias repetens, infrâq; suprâq; pererro,
 Si qua meæ pateant hospita lustra fuga.
 Tum mihi per siccas sitiæstuat ignea venas,
 Et sensim vapidas decoquit igne fibras.
 Fontis inops igitur ad flumina quæq; recurro,
 Flamma sed hac nullo flumine victa fugit.
 Sic cadit obscænos miles defessus in haustus,
 Sit licet insami turbida lymphæ luto.
 Sperabam effosis æstum compscere riuus,
 Aestus at infusæ gurgite creuit aqua.
 Qualis in amne leuem scotatur faucibus undam
 Tantalus, & fallit, quam dedit unda, fidem.
 Mobilibusq; inhiat, deluso gutture, lymphis,
 Semper aquæ locuples, semper egenus aqua.
 Scilicet, haud tali calor hic extinguitur undâ,
 Aut domat hanc fluuij turbida lymphæ sitim.
 Cœlestes animus sitit insatiabilis undas,
 Cereus vt irrigui fontis anhelat aquas.

*Ite igitur nigro torpentia flumina cæno,
Non bibit è vili gurgite nostra sitis.
Ite graues stygiis serpentibus, ite lacuna,
Noxia Tartareis flumina pasta vadis:
Ite, sitit superi dias mens fluminis vndas,
Cervus vt irrigui fontis anbelat aquas.*

Quem-

Quemadmodum desiderat Cervus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus. Psal. 41.

Hic est mos amantium, amorem non celare, sed enunciare vicinis, & dicere, se amare. Ardens enim res est natura dilectionis, nec potest anima sustinere ut eam silentio teneat. Ita hic beatus Deum amans, & ardens in amore, non potest in animo inducere ut taceat, sed aliquando quidem dicit: *quemadmodum desiderat Cervus ad fontes aquarum; aliquando autem; Deus, Deus meus, ad te de luce vigilo.*

Chryf.
hom.
in Psal.
41.

Quis est qui sic cantat? si volumus, nos sumus; Et quid quæris extrâ, quisnam sit, cum in tuâ potestate sit, esse quod quæris? Eia fratres, simul amemus, simul in hac siti exardescamus, simul ad fontem intelligendi curramus. Desideremus velut *Cervus fontem*. desideremus illum fontem, de quo scriptura dicit: *Quoniam apud te est fons vitæ.* Ipse enim fons & lumen est, *quoniam in lumine tuo videbimus lumen.* Si & fons & lumen est; meritò & intellectus est; quia & satiat animam avidam sciendi. Curre ad fontes, desidera aquarum fontes. Apud Deum est fons vitæ, & insiccabilis fons; in illius luce, lumē inobscurable.

Aug. in
Ps. 41.

Lumen

*Ite igitur nigro torpentia flumina cœno,
Non bibit è vili gurgite nostra sitis.
Ite graues stygiis serpentibus, ite lacuna,
Noxia Tartareis flumina pasta vadis:
Ite, sitit superi dias mens fluminis vndas,
Cervus vt irrigui fontis anbelat aquas.*

Quem-

Quemadmodum desiderat Cervus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus. Psal. 41.

Hic est mos amantium, amorem non celare, sed enunciare vicinis, & dicere, se amare. Ardens enim res est natura dilectionis, nec potest anima sustinere ut eam silentio teneat. Ita hic beatus Deum amans, & ardens in amore, non potest in animo inducere ut taceat, sed aliquando quidem dicit: *quemadmodum desiderat Cervus ad fontes aquarum; aliquando autem; Deus, Deus meus, ad te de luce vigilo.*

Chryf.
hom.
in Psal.
41.

Quis est qui sic cantat? si volumus, nos sumus; Et quid quæris extrâ, quisnam sit, cum in tuâ potestate sit, esse quod quæris? Eia fratres, simul amemus, simul in hac siti exardescamus, simul ad fontem intelligendi curramus. Desideremus velut *Cervus fontem*. desideremus illum fontem, de quo scriptura dicit: *Quoniam apud te est fons vitæ.* Ipse enim fons & lumen est, *quoniam in lumine tuo videbimus lumen.* Si & fons & lumen est; meritò & intellectus est; quia & satiat animam avidam sciendi. Curre ad fontes, desidera aquarum fontes. Apud Deum est fons vitæ, & insiccabilis fons; in illius luce, lumen inobscurabile.
Lumen

Aug. in
Ps. 41.

Lumen hoc desidera ; quemdam fontem , quoddam lumen , quale non norunt oculi tui ; cui lumini videndo , oculus interior preparatur ; cui fonti hauriendo sitis interior inardescit.

Cytil.
lib. 5.
in Ioã.
cap. 10.

Salutaris nimirum aqua, quæ noxiam huius mundi sitim, & vitiorum ardorem prorsus extinguit, fordes omnes peccatorum eluit, animæ nostræ terram cœlesti imbre irrorat atque fœcundat ; & ad solum Deum anhelo spiritu mentem humanam sitientem reddit. Hâc aquâ largiter potatus fuit Propheta, cùm totus ad Deum suspirans dixit: *Quemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te, Deus!*

Aug.
in psal.
41.

Curre ad fontem, desidera fontem, sed noli utcumque, noli ut qualecumque animal currere, ut *Cervus* curre. Quid est? ut *Cervus*? Non sit tarditas in currendo; impigrè curre, impigrè desidera fontem. Inuenimus enim insigne velocitatis in *Cervu*, sed fortè non hoc scriptura solùm nos in *Cervu* considerare voluit, sed & aliud audi: Quid aliud est in *cervu*? serpentes necat, & post serpentium internecionem, maiori siti inardescit; peremptis serpentibus ad fontes acriùs currit. Serpentes, vitia tua sunt; consume serpentes iniquitatis, tunc ampliùs desiderabis fontem veritatis. Avaritia fortè in te tenebrosum aliquid sibilat, & sibilat aduersus verbum Dei,
sibilat

sibilat aduersus præceptum Dei. Et quia tibi dicitur contemne aliquid, ne facias iniquitatem; si maus facere iniquitatem quam aliquid commodum temporale contemnere, morderi magis eligis à serpente, quàm perimere serpentem. Cùm ergo faueas adhuc vitio tuo, cupiditati tuæ, auaritiæ tuæ, serpenti tuo, quando in te inuenio tale desiderium, quo curras ad fontem aquarum? quando concupiscis fontem sapientiæ, cùm adhuc labores in veneno malitiæ? interfice in te, quicquid contrarium est veritati, & cùm te videris tamquam vacare à cupiditatibus peruersis, noli remanere, quasi non sit quod desideres. Quæris fortè vnde delecteris; Desidera vnde delecteris: *Desidera ad fontes aquarum*, habet Deus vnde te reficiat, & impleat venientem ad se, & sitiētem post interemptionem serpentium, tamquam velocem Ceruum. Est aliud quod animaduertas in Ceruo. Dicuntur Cerui, vel quando in agmine suo ambulat, vel quando natando, alias terrarum partes petunt, onera capitum suorum super se inuicem ponere; ita vt vnus præcedat & sequantur qui supra eum capita ponant; & supra illos alij consequentes, & deinde alij, donec agmen finiatur. Ille autem vnus, qui pondus capitis in primatu portabat, fatigatus redit ad posteriora, vt alius ei succedat qui portet quod ille portabat, atque fatigationem

tionem suam recreet posito capite , sicut & cæteri ponebant. Ita vicissim portando quod graue est, & viam peragunt & inuicem se nõ deserunt. Nõne quosdã Ceruos alloquitur Apostolus dicens: *Inuicẽ onera vestra portate. & sic adimplebitis legem Christi?* Talis ergo Ceruus, in fide constitutus, nondum videns quod credit, cupiens intelligere quod diligit, patitur cõtrarios Ceruos, non solùm obscuratos intelligentiã, in tenebris interioribus constitutos, vitiorum cupiditate cæcatos, insuper insultantes, & dicentes homini credenti, & quod credit, non ostendenti; *vbi est Deus tuus?* quid ergo iste Ceruus fecerit contra hæc verba, audiamus; vt ipsi, si possimus, faciamus. Primò, expressit sitim suam. *Quemadmodum,* inquit, *Ceruus, desiderat ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus.* Quid si Ceruus ad fontes aquarum, lauandi causã desiderat? vtrùm ergo bibendi, an lauandi causa, nescimus? audi quod sequitur & noli quætere. *Sitiuit anima mea ad Deum viuum.* Quid sitiuit? *quando veniam, & apparebo ante faciem Dei?* hoc est, quod sitio, venire & apparere; sitio in peregrinatione, sitio in cursu, satior in aduentu. Sed quoniam sicut Ceruus desidero ad fontes aquarum, & est apud eum *fontis vite.* Quid agam vt inueniam Deum meum? Considerabo terram; & facta est terra: Est magna pulcritudo terrarum, sed habet artificem:

ficem; Magna miracula sunt feminum, atque gignentium, sed habent ista omnia Creatorem: Ostendo magnitudinem circumfusi maris; stupeo, miror; artificem quaero. Caelum suspicio & pulcritudinem siderum; admiror splendorem solis, exercitio diei sufficientem; lunam nocturnas tenebras consolantem. Mira sunt haec, laudanda sunt haec, vel etiam stupenda sunt haec; neque enim terrena, sed etiam caelestia sunt haec. Nondum ibi stat sitis mea. Haec miror, haec laudo, sed eum, qui fecit haec, sitio.

Anima [enim] quam tangit amor Dei, nihil aliud potest cogitare, nihil desiderare, sed frequenter suspirat, dicens: *Sicut Cervus desiderat ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea, ad te Deus meus.*

Aug.
manu.
cap. 20.

O fons vitae, vena aquarum viventium, quando veniam ad aquas dulcedinis tuae, de terrâ desertâ, inuiâ & inaquosâ, ut videam virtutem tuam & gloriam tuam, & satiem ex aquis misericordiae tuae sitim meam? Sitio, Domine, fons vitae es, satia me. Sitio Domine, sitio te Deum viuum.

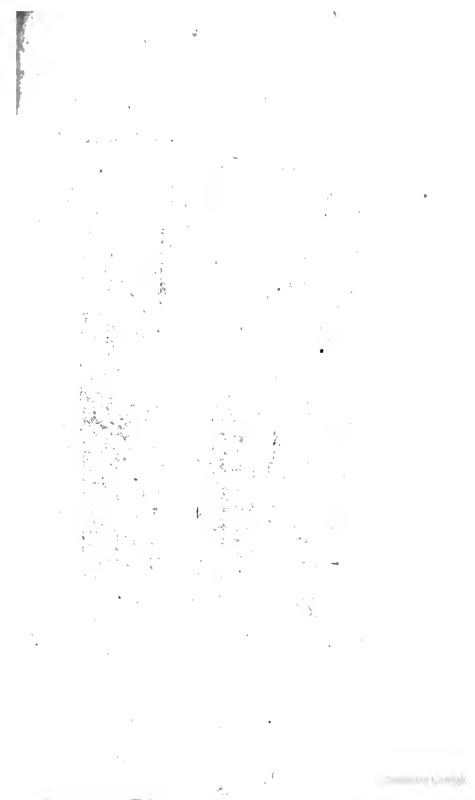
Aug.
solilo.
cap. 35.

Sitiuit in te anima mea, quàm multipliciter tibi caro mea. In aliâ vitâ, cum resurrexerit caro, satiabitur; modò ex corruptione fragilitatis si non manducemus, deficimus & esurimus; si non bibamus, deficimus, & siti-mus. Si diu vigilemus, deficimus & dormi-mus;

Aug.
in psal.
62.

mus; si diu stemus, fatigamur, ideò sedemus; & si diu sedeamus, fatigamur, & ideò surgimus. In istis omnibus multiplicibus defectiōibus nostris, sitimus illam incorruptionem; & sic caro nostra, *multipliciter sitit Deo*. In ista Idumæa, in isto deserto, quàm multipliciter laborat, tam multipliciter sitit; quàm multipliciter fatigatur, tam multipliciter sitit illam infatigabilem incorruptionem, in terrâ desertâ, sine viâ, & sine aquâ, talis enim est mundus iste.

*Quando veniam et apparebo ante faciem
Dei? Psal. 42.*

42.

XXXII:

Quando veniam & apparebo ante
faciem Dei? *Pfal. 41.*

AH quoties, mea lux, miki seria verba dedisti,
Nulla secuta tamen, seria verba fides!

Euge breui venies, toties dixisse recordor;

Adde fidem verbis, dic scmel, Euge veni.

Heu mihi, quàm longa sunt expectantibus hora!

Plùs aui spatio creditur vna dies.

Iam, mea lux, lapsi menses, tot aguntur & anni;

Spemq; facis toties, spem tamen vsque negas.

Quid miseram spatij tam lentis ferreus vris?

Et toties, paruo hìc tempore, dicis, eris.

Iam lacerant falsis me publica compita sannis,

Et tuus ille Deus, dic, vbi? quisque rogat.

Quando igitur veniam? quando tibi libera sistar?

Quando adstabo, oculis obuia facta tuis?

Aspicis vt iaceam miserando squallida luctu!

Quâ careo, facies hac mihi damna facit.

O facies animi crudele mei, tormentum!

Vnica quæ præsens esse medela potes.

O quando, facies toto spectabilis orbe,

Quando tuo dabitur lumine posse frui?

Scilicet vt grauis est tērris, absentia Phœbi,

Squallet & obscurus, sole latente, dies:

Nec color est hortis, nec amœnis gratia syluis,

Iamq; silent homines, iamq; siletis aues:

Mox ubi purpureo roseum caput extulit ore,
 Lata micat radijs, luce nitente, dies;
 Et suus est hortis color, & sua gratia sylvis,
 Iamq₃ sonant homines, iamq₃ sonatis aues;
 Sic ego, te viso, moriens, mea vita, resurgo;
 Vnaq₃, non viso protinus emorior.
 Sape iubes, alio me pascere lumina vultu,
 Multaq₃ conspectu corpora pulcra refers.
 Aspice prata, inquis, formosos aspice flores;
 Picta mei multum prata coloris habent.
 Aspice caruleo palantes aethere stellas;
 Ha quoque de nostro lumine, lumen habent.
 Aspice & humanis praestantia corpora formis;
 Est meus humano multus in ore decor.
 Siccine, Lux, nostris sperasti illudere votis?
 Falsaq₃ supposito vendere frustra vitro?
 Non ego mentita satiabor imagine forma,
 Ah, mea fax facies est, mea vita, tua!
 Illa, o digna Deo facies! grauis ille suavi
 Mixtus in ore timor, parq₃ timoris, amor.
 Nam quota pars tanti sedet vllâ in fronte decoris,
 Lux mea, quanta tuâ fronte, genisq₃ sedet?
 Ah, neque si faciem coëat decor omnis in vnam,
 Tanta sit vllius gratia, quanta tua!
 Lux mea, splendidior quanto supereminet astris
 Lucifer, & quanto Cynthia Lucifero;
 Ipsaq₃ quanto iterum superatur Cynthia Phæbo,
 Tanto formosis omnibus ore praeis.
 De tribus id melius narrabit testibus vnus,
 Qui tibi tum, comites vertice Thabor erant:

Cùm testata Deum facies tibi flammea luxit,
 Cinxit & auratas sax radiata comas:
 Nempe aliquis tanta captus dulcedine lucis,
 Et nimio forma saucius igne tue;
 Inmemor & patriæ, oblitusq; suiq;, suorumq;
 Optabat stabiles figere montè lares.
 Nec tamen augustum, qualis, quantusq; videri
 Cœlitibus solitus, viderat ille Deum.
 Viderat aërios absistere vultibus ignes,
 Vt solet accenso candida mica foco.
 Viderat ardenti rutilantem vertice flammam,
 Quale laceffitum Sole refulget ebur.
 Viderat, vt placidis Lucina videris in vndis,
 Cùm tuus in nitidis fluctuat ardor aquis;
 Aut qualis pelago Cœli vibratur imago,
 Vnda repercussis cum tremat igne poli.
 Quid dicturus erat, tot à si luce coruscas
 Vidisset, circum tempora bina faces?
 Quid si oculos? quid si faciem sine nube micantem?
 Quodq; polo facies lumen utroque iacit?
 Quando erit ille dies, mea lux, rex ille dierum,
 Numinis ambrosio cum sinar ore frui!
 Sapè quidem vestros specto sub imagine vultus,
 Cùm vultus obeunt spica, meramq; tuos:
 Magna, equidem fateor, tamè imperfecta voluptas,
 Pro facie, faciem nube tegente frui:
 At mihi mens alio stimulata cupidine flagrat,
 Ardet & innubes læta videre genas.
 Quando erit ergo dies, cum te, sine nube, videbo?
 Impedient faciem vela nec vlla tuam?

*Solaq̄, qua fueras animo libata voluptas,
Tandem oculis etiam percipiēre meis?
Illa dies, fausto si quando affulserit astro;
Intro, erit his oculis carior illa dies.*

Quando

Quando veniam & apparebo ante faciem Dei? Plal. 41.

SI inuenis meliùs quàm videre faciem Dei, Aug. in Pfa. 42. illuc te præpara. Væ tali amori tuo, si vel suspicaris aliquid pulcrius, quàm est ille, à quo est omne pulcrum, quod te teneat, ne illum cogitare merearis.

Qui fecit omnia melior est omnibus; qui pulcra fecit, pulcrior est omnibus; qui fortia, fortior est; qui magna, maior est. Quicquid amaueris, ille tibi erit: disce amare in creatura Creatorem, & in factura factorem, ne teneat te, quod ab illo factum est, & amittas eum à quo & ipse factus es. Aug. in Pfa. 39.

Dulcissime, amantissime, benignissime, Aug. medit. cap. 37. carissime, pretiosissime, desideratissime, amabilissime, pulcerrime, quando te videbo? *quando apparebo ante faciem tuam?* quando satiabor de pulcritudine tuâ, quando educes me de hoc carcere tenebroso, vt confitear nomini tuo?

Dic nunc totum cor meum, dic nunc Ansel. in prolog. cap. 1. Deo; *Quæro vultum tuum, vultum tuum Domine requiro.* Eia nunc ergo, Tu Domine Deus meus, doce cor meum, vbi & quomodo te quærat, vbi & quomodo te inueniat. Quibus signis, quâ facie, te quæram? nunquam

te vidi, Domine Deus meus; non noui faciem tuam, quid faciet altissime Domine, quid iste tuus longinquus exul? quid faciet seruus tuus anxius amore tui, & longè proiectus à facie tuâ? anhelat videre te, & nimis abest illi facies tua. Dominus Deus meus es, & Deus meus, & nondum te vidi. Tu me fecisti & refecisti, & omnia mea bona, tu mihi contulisti, & nondum noui te. Denique *ad te videndum* factus sum, & nondum feci propter quod factus sum.

Aug.
soli.
cap. 36.

Hæc est plena beatitudo, & tota glorificatio hominis, *videre faciem Dei sui*, videre eum qui fecit Cælum & terram, videre eum, qui fecit eum, qui saluauit eum, & qui glorificauit eum. *Exquisiuit te facies mea, faciem tuam, Domine, requiram*, faciem Domini virtutum, in qua solâ, consistit tota gloria sempiterna beatorum.

Aug.
soli.
c. p. 35.

O *quando veniam & apparebo Domine ante faciem tuam?* putâsne, videbo diem illam, diem, inquam iucunditatis & lætitiæ, *diem quam fecit Dominus, ut exultemus & lætemur in eâ?* O dies præclara & pulchra, nesciens vesperum, non habens occasum, in quâ audiam vocem laudis, vocem exultationis & confessionis; in quâ audiam, *intra in gaudium Domini tui!* Intra in gaudium sempiternum, in domum Domini Dei tui, ubi sunt

sunt magna & inscrutabilia & mirabilia, quorum non est numerus. Intra in gaudium sine triftitiâ, quod continet æternam lætitiã; vbi erit omne bonum, & non erit aliquod malum; vbi erit quicquid voles, & non erit, quicquid noles; vbi erit vita vitalis, dulcis & amabilis, femperque memorialis; vbi non erit hostis impugnans, nec vlla illecebra, fed summa & certa fecuritas, fecura tranquillitas, & tranquilla iucunditas, iucunda felicitas, felix æternitas, æterna beatitudo, beata visio, quæ est gaudium Domini Dei tui.

Hanc verò, dulcedinem, vt gustavit Petrus, omnium inferiorum oblitus, clamavit quasi ebrius, dicens; *Domine bonum est nos hic esse, faciamus nobis hic tria tabernacula.* hic moremur, te contemplemur, quia nullo alio indigemus. Sufficit nobis, Domine, *videre te*, sufficit, inquit, tantâ dulcedine fatiari: vnã enim stillã dulcedinis ille gustavit, & omnem aliam fastidiuit dulcedinem. Quid putas dixisset, si magnã illã multitudinem dulcedinis Diuinitatis tuæ gustasset, quam abscondisti timentibus te?

Vide quoque ardentem hominem [Dauidem] vide inflammatum, sciens enim se cùm hinc recesserit, eum esse *visurum*, ne ex-

Aug.
solilo.
cap. 12.

Chryf.
homil.
in Psal.
41.

pectat quidem dilationem; moram enim non patitur; & si esset quidem priuatus aliquis, humilisque & abiectus, & viuens in paupertate, magnum quiddam esset, vel sic, vitam presentem contemnere; sed non esset adeo magnum ut nunc est, utpote Rex est, & tantis fruitur delicijs, tantaque est gloriae particeps, & est innumerabiles victorias consecutus, multaque bella vicit, & est omni ex parte clarus, insignis & illustris; hæc qui omnia irrideat, diuitias & gloriam & omnes delicias, ad futura autem aspiret & inhiet, hoc est magni cuiusdam & excelsi animi, hoc est animæ, quæ tenetur studio sapientiæ, & cœlesti amore verè capta est.

Aug. in
Pf. 138.

Moyfes sic desiderauit & concupiuit videre ipsam speciem Dei, & loquenti secum Deo dixit: *Si inueni gratiam ante te; ostende mihi temetipsum, adimplebis me letitiâ cum vultu tuo.*

Aug.
solilo.
cap. 23.

Et ego paruulus, inter paruulos familiarum tuarum, Deus pater, & virtus mea, *quando veniam & apparebo ante faciem tuam, ut qui nunc tibi confiteor ad tempus, ex tunc confitear tibi in æternum?* Beatus ero si fuero admissus ad videndam claritatem tuam. *Quis mihi hoc tribuat, ut ad hoc venire permittas me!*

Sed

Sed quando veniam? en quod citius est Deo, tardum est desiderio. *quando veniam & apparebo ante faciem Dei?* ex illo desiderio est & hoc, quod clamatur alibi: *vn̄ ampetij à Domino, hanc requiram, vt inhabitem in Domino Domini, per omnes dies vita mea.* Quare hoc? vt contempler delectationem Domini, *quando veniam & apparebo ante faciem Domini.* Interim dum meditor, dum curro, dum in viâ sum, antequam veniam, antequam appaream, *fuerunt mihi lacryma mea panes die ac nocte, cùm dicitur mihi per singulos dies; vbi est Deus tuus.*

Aug. in
Pla. 41.

Eia, iam Domine! eia. appare mihi & consolatus ero! Exhibe præsentiam tuam, & cōsecutus ero desiderium meum, reuela gloriam tuam, & erit perfectū gaudium meum, *sitiuit in te anima mea, quàm multipliciter tibi caro mea! sitiuit anima mea ad Deum fontem viuum; quando veniam & apparebo ante faciem Domini.* Quando venies consolator meus, quem expecto? ô si quando videbo gaudium meum, quod desidero! ô si satiabor, cùm apparuerit gloria tua, quam esurio! ô si inebriabor ab vbertate domus tuæ, ad quam suspiro! ô si potabis me torrente voluptatis tuæ, quam sitio! sint mihi, Domine, interim *lacryma mea panes die ac nocte*, donec dicatur mihi, Ecce Deus tuus: donec audiat anima mea, Ecce sponsus tuus.

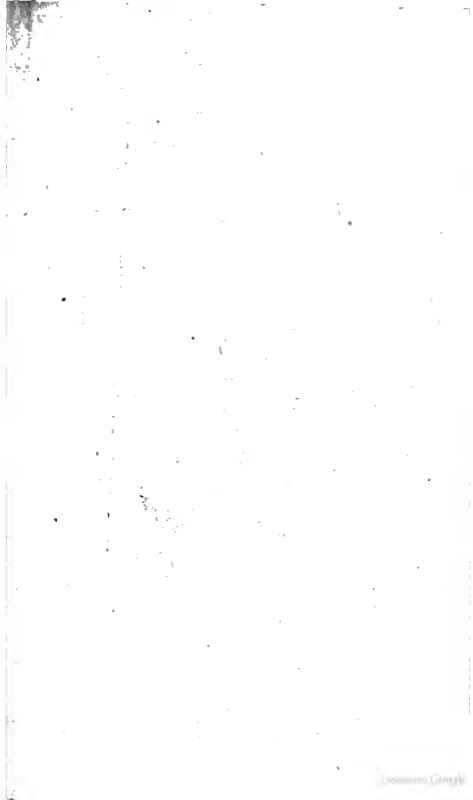
Aug.
predit.
ca. 49.

Ostende te mihi, consolator meus, *videam*

Aug.

solilo. te, lumen oculorum meorum, veni gaudium
cap. 1. spiritus mei; *videam te* lætitia cordis mei. Di-
ligam te vita animæ meæ. *Appare mihi*, dele-
ctatio mea, solatium meum dulce, Domi-
ne Deus meus, vita mea, & gloria tota ani-
mæ meæ!

*Quis dabit mihi pennas sicut columba, et
volabo et requiescam? Psal. 54. 43.*

XXXIII.

Quis mihi dabit pennas sicut columbæ, & volabo & requiescam?

Psal. 54.

Magne opifex rerum, generis mortalis origo,
Corpora nostra tuâ sunt fabricata manu,
Si tamen aduersis liceat contendere verbis,

Quos habeant nauos corpora nostra, querar.

In tria ius homini vastissima regna dedisti;

In maria, in terras, ætheriâsq; domus:

Tanta sed vt iustis tria regna gubernet habenis,

Non quantum hæc possit machina, robur habet,

Parce, parùm timide temeraria verba loquenti,

Plus operi vitij, quàm reputetur, inest.

Momus abesse homini, fertur, doluisse fenestram,

Cætera tam nitidæ membra probasse domus:

Sed fueritne foris, fueritne foraminis vsus,

Lis erit arbitrio, Mome, secanda tuo.

Officit humana, me iudice, turpius adi,

Nulla quod obsequium squamma vel ala ferat.

Non quod opus squammis vt terra regatur & alis;

Imperium terre squamma nec ala iuuat.

Sed simul ætherias homo cùm moderetur habenas,

Et simul æquorea cerula sceptrâ plage;

Quâ nisi sint pinna, tumidas reget arte procellas?

Quâ nisi sint penna, nubila lege premet?

Vt volet, aëriâ volucris petit ardua, pennâ;

Piscis vt equor æret, squammea pinna iuuat.

Sed

Sed neque pinna vices homini, neque pēna ministrat,
 Et simul hic fluctus & simul Astra reget?
 Nec pelago piscis, neque nubibus imperat ales,
 Cur opus huic pennā, remigiog, fuit?
 Scilicet, ingenij minus, orbis & artis haberet,
 Ni streperet pennis stridula musca suis.
 Nec stabili geminus penderet cardine mundus,
 Bina nisi querulas ala moueret, apes.
 Quid, quod & in triplici, volucrum vilissime, regno,
 Principis instar, iter Mergē natator, agas:
 Et modo gramineā pedes expatieris in herbā;
 Mox auis, alta petas; mox freta nauta, seces.
 Quin potius triplicis cęsit tibi regia mundi,
 Per tria qui pennis hospita regna volas?
 Aut tria si fuerint hominis loca credita cura,
 Cur homini, triplici non licet ire viā?
 Carulus aquorci Nereus pater ipse profundi,
 Non nisi squammigeris, currere fertur equis:
 Iuppiter, aërium qui flectere fingitur orbem,
 AETHERIS, ipse vehens alite; carpit iter.
 Nec leuitas hominem celeri fert plumea pennā,
 Nec liquidas pinnā remige findit aquas.
 Et flectet geminum iustis sine viribus, orbem,
 AETHERE factus auis, factus in amne ratis?
 Vt tamen vndifraga careat moderamine pinne,
 (Plurima cum pinnis corpora cassa natent)
 At sine prapetibus nulli patet ardua pennis,
 Quę patet aligero Regia sola gregi:
 O liceat vacuas mihi tollere corpus in auras,
 Altaq, sidera visere regna plage!

Aspice

Aspice, quos inter iaceat mea patria mores,
 Indignus patria nomen habere locus.
 Aspice, nec quod amem volucres, mirabere, pennas,
 Me grauior, quàm qua Persea, caussa mouer.
 Pegasæis vtinam rapiar super æthera plantis,
 Aut moueat volucres Perseos ala pedes!
 Aut agiles humeris aptes mihi, Dadale, ceras,
 Icaris quamvis fabula labar aquis!
 Aut lapsas agitem pennato pectore plumas,
 Quas vulsit vario picta columba sinu!
 Astra columbinis meditabor protinus alis,
 Et ferar ante tuam, Iuppiter, ales auem.
 O stulta volucres, gens nata palustribus vluis,
 Sueta cauernosos turba natate lacus!
 Non ego, si vestras mihi Dedalus applicet alas,
 Littora vel scopulos imaq, saxa legam.
 Non ego, flumineæ volitem leuis accola ripæ,
 Aut mea percussas penna flagellet aquas:
 Non mea torpentes circumvolet ala paludes;
 Vt propior segnes radit hirundo lacus.
 Non mea, ceu moestis Ceyx dum plangitur vndis,
 Humida vicino se lauet ala freto.
 Persequar ætherium sublimior ales Olympum,
 Altaq, mox solitis nisibus astra petam.
 O quondam felix hominum, modò turba volucrum,
 Quos amor, in celeres iraq, vertit aues!
 Cur mea nõ capiunt volucres quoque brachia plumas,
 Induit aut motas hispida penna manus?
 Quot ludunt liquidis examina plumea campis,
 Aligeroq, secant nubila celsa pede!

Si mihi, Nise, tuo plumescant brachia sato,
Cruraq;, Scyllæis vestiar hirta comis;
Si leuis Aonio fierem certamine pica,
Aut, Cytheræa, tuâ verterer ales aue;
O mea si tangant aliquod suspiria Numen,
Muter vt in pennas casta columba, tuas!
Scilicet aduectâ, ceu Chiæonis ales, oliuâ
Repperijt nota tecta Noëa ratis;
Protinus aligeris raperer super æthera velis,
Nostra nec has iterum viseret ala plagas.

Quis mihi dabit pennas sicut columbae, & volabo & requiescam? Psalm. 54.

IN ARDESCIT & suspirat omnis peregrinus in sæculo. Patria bona, patria cœlestis, patria contemplationis, Angelorum patria! vbi nullus moritur, quo nullus hostis admittitur. Patria vbi habes sempiternum Deum amicum, vbi nullum timeas inimicum.

Quis dabit mihi pennas sicut columbae, & volabo & requiescam? Nihil mihi tam dulce, quàm cum Domino meo esse, præbe, mihi, rogo, pennas, quibus indutus, ad te volitem sursum.

Quas pennas, nisi duas alas, duo præcepta charitatis, in quibus duobus præceptis tota lex pendet & Prophetæ? has alas, *has pennas*, si recipiam, possum fugere à facie tuâ ad faciem tuam; & à facie irati ad faciem placati. Iam volemus spe & desiderio habentes alas geminæ charitatis. Hoc meditemur, hæc sit spes nostra, hæc sit consolatio nostra. Recipiamus *pennas* per charitatem, quas amisimus per cupiditatem; cupiditas enim *viscum* facta est *pennarum nostrarum*; elisit nos de libertate aëris nostri, id est, aurarum illarum liberarum spiritus Dei. Inde elisi perdidimus *pennas*, & fuimus quodammodo captiuati *in aucupis potestate*, In istâ vitâ, inter tanta scandala,

Aug.
ser. 145.
de tēp.

Aug.
medit.
cap. 37.

Aug. in
Pl. 138.

dala, inter tam multa peccata, inter tantas turbas tentationum quotidianarum, quotidianarum suggestionum malarum : quid facio?

Ambr.
de fuga
sæculi.
esp. 5.

Omne tēpus in sollicitudine, omnis vita in molestijs *in medio*, inquit, *laqueorum ambulat*, & alius; *in viâ quâ ambulat, extentos sibi, sed absconditos laqueos querebatur*, ne deprehensus caderet; volebat fugere *sicut passer*, sed adhuc *laqueus contritus non erat*. Perijt, inquit, *fuga à me*. Grauatitas habebat *pennas per illam tenebrosam aquam in nubibus aëris*, & fortasse euolare non poterat. Denique *illas pennas quærebat accipere, vt euolaret & requiesceret*. sicut scriptum est: *quis mihi dabit pennas sicut columba, & volabo & requiescam?*

Ambr.
lib. 4.
in c. 4.
Luc.

Etenim quasi clavis quibusdam suffigitur anima, corporis voluptatibus, & cum semel adhæserit cupiditatibus demersa terrenis, difficile in altum potest, vnde descendit, sine Dei fauore *reuolare*. Actuum enim suorum laqueis vineta & deliciarum sæcularium illecebris obnoxia iam tenetur.

Ambr.
ser. 70.

Volare non potest nisi quod purum leue atque subtile est, cuius nec sinceritas intemperantiâ retardatur, nec alacritas, nec velocitas mole grauatur. Grauari autem *volatum* dico non tam mole membrorum quàm delictorum; vnde puto etiam in ipsis auibus idè velociùs *columbam* pænè præ omnibus volitare,

volitare, quòd alacritatem & innocentiam comitetur. Denique S. David cùm puritate mentis volare concupisceret, non alterius animantis nisi *columba optauit alas*; dicens, *quis dabit mihi pennas sicut columba, & volabo & requiescam!* Intelligebat enim quòd altiora facilius penetrantur simplicitate mentis, quàm leuitate penarum.

Conceperat amorem verbi Dei, & cupiebat ad ipsum *volatu celeri peruenire* dicēs: *Quis mihi dabit pennas, sicut columba, & volabo & requiescam? volabo sensibus, volabo intellectibus spiritualibus, & requiescam, cùm apprehendero sapientiæ & scientiæ eius thesauros.* Puto enim, quia sicut qui mortem CHRISTI recipiunt, & mortificant membra sua super terram, consortes efficiuntur similitudinis mortis eius; ita & hi qui virtutem Spiritus Sancti recipiunt, & sanctificantur ex eo, & donis eius replentur (quia ipse *in specie columbae* apparuit) etiam ipsi *columbae* fiant, vt de terrenis & corporeis locis *euolent ad cœlestia, pennis Sancti Spiritus eleuati.*

Bene factum est vt *pennas* acciperetis sicut *columbae, & volaretis ad requiescendum.* Nam in terrâ non erat requies, sed labor & dolor & afflictio spiritus. Quid ergo timendum est sic volanti? nisi fortè cadauer, vel simile aliquid videat in terrâ, cuius desiderio tractus; videatur à venatoribus illis pessimis, & præparatis

Orig.
hom.
4. in
Cant.

Bern.
serm.
super
Beats
qui ha-
bitant.

laqueis capiatur, & sint nouissima hominis illius
peiora prioribus?

Aug. in
 Pl. 76.

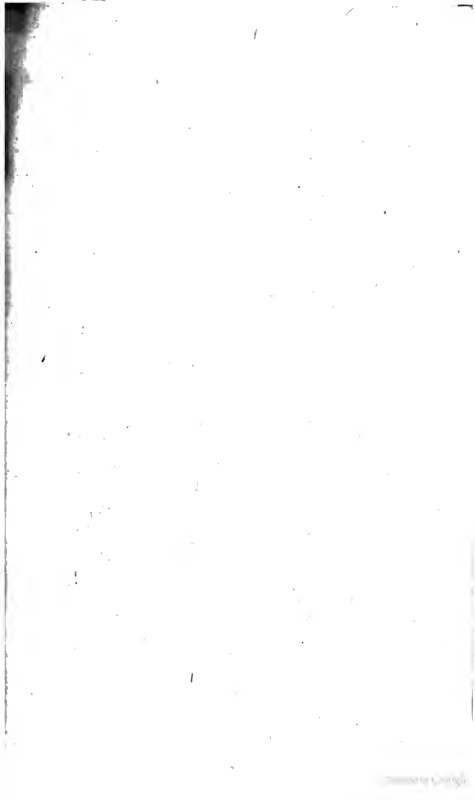
Etenim tamdiu transilire debemus, quicquid nos impedit, quicquid irretit; quicquid visco quodam illigat, & onere aggrauat volatum nostrum donec perueniamus ad id quod sufficit, vltra quod nihil est, infra quod sunt omnia, ex quo sunt omnia.

Aug.
 medit.
 cap. 37.

Da, quaeso, toto desiderio & omni studio, tendere quo te ascēdisse credimus, vt in praesenti quidem miseriā solo tenear corpore, recum autem sim cogitatione semper & auiditate; vt ibi sit cor meum, vbi tu es thesaurus meus desiderabilis, & incomparabilis, multumque amabilis. Assumat Domine, assumat, rogo, spiritus meus pennas & volitet & non deficiat, volet & perueniat vsque ad decorem domus tuae, & locum habitationis gloriae tuae.

Ibid.

Tene cor meum manu tuā, quia sine te ad altiora non rapitur, illic festino, vbi summa pax regnat & iugis tranquillitas rutilat. Tene & rege spiritum meum, & assume illum secundum voluntatem tuam, vt te duce, ascendat ad illam regionem vbertatis, vbi pascis Israel in aeternum pabulo veritatis.

*Quam dilecta tabernacula tua, Dñe virtutum! Con-
cupiscit et deficit anima mea in atria Domini. Psal. 84.
44.*

XXXIII.

Quàm dilecta tabernacula tua Do-
mine virtutum! concupiscit &
deficit anima mea in atriâ Domi-
ni. *Psal. 83.*

O Qui sidereas ducis fortissime turmas,
Cui cingunt decies milia mille latus!
Quàm tua Regifico radiant Pratoria luxu!
Mens stupet, & tanta languet amore domus.
Mœnia Tenario defendunt marmore muros,
Limina sunt Parisi portaq; celsa lapis.
Vestibulo rutilant adamantum lumine valvae,
Anplaq; magnificus culmina splendor habet.
Fulgurat excelsis fuluunt laquearibus aurum,
Et camera auratâ cedrina fulta trabe.
Tectum augustū, ingens, gemmisq; auroq; superbū,
Scilicet apta Deo, Cœlicolisq; domus.
Stratus humi calcatur onyx, vitreiq; plateas
Stellarum fundant, marmora fulva, globi.
Iam sua temperies placido mitissima Cœlo est;
Ut solet à vernis aura tepere flabris.
Nec glacialis hiems tremulo pede pulsat Olympum,
Ictâ nec hibernâ grandine tecta sonant.
Nec pallent viso moritura solè pruina,
Nec stant marmoreo flumina vineta gelu;

Nec coquit aestiui Cererem iuba saua leonis,
 Solstitij medius nec furit igne dies.
 Nec viridis folijs sanguis seruore recedit,
 Nec tostus nimio sole fatiscit ager.
 Perpetuum ver astra colunt, frigusq₃, caloremq₃,
 Inter, Cœlicolæ tempora veris agunt.
 O qui sidereas habitas, Rex maxime, sedes,
 Quàm tua præ terris inuidiosa domus!
 Quin absunt gelidi brumæ intractabilis imbres,
 Quiq₃ rigat madidos imbrifer hœdus agros;
 Aeoliq₃ silent anima tranquilla per alta,
 Quasq₃ nec venti murmure spica tremit.
 Stat placidus positus Aquilonum flatibus aether,
 Seruat & aternus longâ serena tenor.
 Sed neque flammantes liquido lauat aqno re currus,
 Nec subit occiduas Sol fugitiuus aquas.
 Nec premit astra dies, neque Sol fugat athere stellas,
 Nec premitur lassus nocte fugante dies.
 Nulla polos tacitus nox obruit atra tenebris,
 Nigraq₃ subducto somnia sole vocat.
 Exulat athereis longè nox horrida terris,
 Regnat & aeterno lumine clara dies:
 Clara dies, aeterna dies, septem plice Phœbi,
 Fulmineam nostri lampada, luce premens.
 O qui sidereas habitas, Rex maxime, sedes,
 Quàm tua præ terris inuidiosa domus!
 Sollicita procul hinc, posuere cubilia cura,
 Et metus & tristi luridus ore dolor;
 Et caput atrato luctus velatus amictu,
 Lessus & impexis nania mœsta comis.

Et labor & toto gemitus proscriptus Olympo,
 Et lis & rabidi iurgia rauca fori,
 Rixæq₃, inuidiaq₃, cruentaq₃, sanguine bella.
 Monstraq₃, qua secum plurima, bella trahunt.
 Pauperies febrisq₃, famesq₃, sitisq₃, luesq₃
 Quæq₃ sequi solita Martia castrâ neces.
 Hic clausa Bello porta, & sine militis armis
 Otia cœlicola mollia pacis agunt.
 Non galea non scuta micant, non classica clangunt,
 Mitescunt positis aurea sacra tubis.
 Tabificiq₃ absunt, examina pallida, morbi,
 Quæque cohors Letho præuia sternit iter.
 Quin etiam Letho interdictum mœnibus vrbis,
 Nec quidquam in Superûm corpora iuris habes.
 Latitia data cura domus, quæ sedula fletum
 Elysij longè sinibus arcet agri.
 Instruit æternis conuiuia Regia mensis,
 Quas recreant festis gaudia sancta iocis.
 Non quia Cœlicole dapibus ieiunia soluant,
 Aut vllus Superûm proluat ora liquor.
 Absq₃ epulis, hic omnis amor compressus edendi,
 Omnis & absque meri munere pulsa sitis.
 Non istis temerant Superi conuiuia mensis,
 Aut Regio similes suggerit illa dapes.
 Elysium sine carne epulas Bacchoq₃ ministrat
 Cœlicolumq₃ venit nullus in ora cibus.
 Cœlestes onerant, incognita fercula lances,
 Quales nemo hominum, contigit ore cibus.
 Ambrosiæ, Superos hilarat, quis nescio, succus,
 Dius, & æterno nectare potus alit,

Sicq̄, super strato aternum discumbitur ostro,
Gaudet & auratis gens epulata toris.

Gaudet, & Angelicos placidis bibit auribus hymnos,
Et salit, & rutilam sub pede plaudit humum.

O qui fidereas habitas Rex maxime sedes,
Quot tua delicijs affluit illa domus!

Iam flagrat & studio nimis inflammata videndi,
Mens desiderio deficit agra suo.

Quam

*Quàm dilecta tabernacula tua Domine
virtutum! concupiscit & deficit ani-
ma mea in atria Domini. Plal. 83.*

MATER Hierusalem, Ciuitas sancta Dei, Aug. medit. cap. 25. charissima sponsa CHRISTI, te amat cor meum, pulcritudinē tuam amat cor meum, pulcritudinem tuam nimiūm desiderat mēs mea. O quàm decora, quàm gloriosa, quàm generosa tu es! Tota pulcra es, & macula non est in te. Fœlix anima mea, semperque fœlix in sæcula, si intueri meruero gloriam tuam, beatitudinem tuam, pulcritudinem tuam, portas & muros, & plateas tuas, & mansiones tuas multas; nobilissimos ciues tuos, & fortissimum Regem tuum in decore suo. Muri namque tui ex lapidibus pretiosis; portæ tuæ ex margaritis optimis; plateæ tuæ ex auro purissimo, in quibus iucūdam alleluya sine intermissione concinitur; mansiones tuæ multæ, quadris lapidibus fundatæ, saphyris cōstruētæ, laterculis coopertæ aureis, in quas nullus ingreditur, nisi mundus, nullus habitat inquinatus. Speciosa facta es & suavis in delicijs tuis, mater Hierusalem; nihil in te tale, quale hîc patimur, qualia in hâc miserâ vitâ cernimus. Non sunt in te tenebrę, aut nox, aut quælibet diuersitas tempo-
rum,

*Sicq̄, super strato aternum discumbitur ostro,
Gaudet & auratis gens epulata toris.*

*Gaudet, & Angelicos placidis bibit auribus hymnos,
Et salit, & rutilam sub pede plaudit humum.*

*O qui sidereas habitas Rex maxime sedes,
Quot tua delicijs affluit illa domus!*

*Iam flagrat & studio nimis inflammata videndi,
Mens desiderio deficit agra suo.*

Quam

Quàm dilecta tabernacula tua Domine virtutum! concupiscit & deficit anima mea in atria Domini. Plal. 83.

MATER Hierusalem, Ciuitas sancta Dei, Aug. medit. cap. 25. charissima sponsa CHRISTI, te amat cor meum, pulcritudinē tuam amat cor meum, pulcritudinem tuam nimiūm desiderat mēs mea. O quàm decora, quàm gloriosa, quàm generosa tu es! Tota pulcra es, & macula non est in te. Fœlix anima mea, semperque fœlix in sæcula, si intueri meruero gloriam tuam, beatitudinem tuam, pulcritudinem tuam, portas & muros, & plateas tuas, & mansiones tuas multas; nobilissimos ciues tuos, & fortissimum Regem tuum in decore suo. Muri namque tui ex lapidibus pretiosis; portæ tuæ ex margaritis optimis; plateæ tuæ ex auro purissimo, in quibus iucūdum alleluya sine intermissione concinitur; mansiones tuæ multæ, quadris lapidibus fundatæ, saphyris cōstruētæ, laterculis coopertæ aureis, in quas nullus ingreditur, nisi mundus, nullus habitat inquinatus. Speciosa facta es & suavis in delicijs tuis, mater Hierusalem; nihil in te tale, quale hīc patimur, qualia in hāc miserā vitā cernimus. Non sunt in te tenebrę, aut nox, aut quælibet diuersitas temporum,

rum, sed Deus de Deo, lux de luce, Sol Iustitiæ semper illuminat te, Agnus candidus & immaculatus, lucidum & pulcherrimum est lumen tuum: Sol tuus & claritas tua, & omne bonum tuum, huius pulcherrimi Regis indeficiens contemplatio: Ipse Rex Regum in medio tui, & pueri eius in circuitu eius.

Ibi Hymnidici Angelorum chori. Ibi societas supernorum Ciuium. Ibi dulcis solenitas omnium, ab hâc tristi peregrinatione ad tua gaudia redeuntium. Ibi Prophetarum prouidus chorus. Ibi duodenus Apostolorum numerus. Ibi innumerabilium Martyrum victor exercitus. Ibi Sanctorum Confessorum sacer conuentus. Ibi veri & perfecti Monachi. Ibi sanctæ mulieres, quæ voluptates sæculi, & sexus infirmitatem vicerunt. Ibi pueri & puellæ annos suos sanctis moribus transcendenterunt. Ibi oues & agni, qui iam huius voluptatis laqueos euaserunt. Exultant omnes in proprijs mansionibus, dispar est gloria singulorum, sed communis est lætitia omnium. Plena & perfecta ibi regnat charitas, quia Deus est ibi omnia in omnibus; quem sine fine vident, & semper videndo in eius amore ardent, amant & laudant, laudant & amant. Omne opus eorum laus Dei sine fine, sine defectione, & sine labore. Felix ego & verè in perpetuum felix, si post resolutionem huius corpusculi, audire meruero illa
cantica

cantica cœlestis melodix; quæ cantantur ad laudem Regis æterni, ab illis supernæ patriæ ciuibus, beatorumque spirituum agminibus! Fortunatus ego, nimiumque beatus, si & ego ipse meruero cantare ea, & assistere Regi meo & Duci meo!

O tu vita, quam præparauit Deus ijs, qui diligunt eum! vita vitalis, vita beata, vita secura, vita tranquilla, vita pulcra, vita munda, vita casta, vita sancta, vita ignara mortis, nescia tristitię, vita sine labe, sine dolore, sine anxietate, sine corruptione, sine perturbatione, sine varietate & mutatione, vita totius elegantiæ & dignitatis plenissima; vbi non est aduersarius impugnans, vbi nulla peccati illecebra, vbi est amor perfectus, & timor nullus, vbi dies æternus & vnus omniũ spiritus, vbi Deus facie ad faciem cernitur, & hoc vitæ cibo, mens sine defectu satiatur. Libet me tuæ intendere claritati, delectant me bona tua auido corde. Quanto plus valeo mecum cõsiderare, tãto plus amore tui languero, tui vehemēti desiderio tuique dulci memoriã admodum delector. Libet itaque, libet in te oculos cordis attollere, statum mētis erigere, affectum animi conseruare. Libet sanè de te loqui, de te audire, de te scribere, de te conferre; de tuã beatitudine & gloriã quotidie legere & lecta sapius corde reuoluerē, vt vel sic possim ab huius mortalis perituræque vi-

Aug.
medit.
cap. 22.

te ardoribus, periculis & sudoribus sub tuæ vitalis auræ dulci refrigerio transire & transiens, sinu tuo fessum caput dormiturus vel paululum reclinare. O tu vita felicissima! ô Regnum verè beatum carens morte, vacans sine! cui nulla tempora succedunt per æuum, vbi continuus sine nocte dies nescit habere tempus, vbi victor miles, illis hymnidicis Angelorum sociatus choris, cantat Deo sine cessatione canticum de canticis Sion.

Hugo
de S.
Victor
lib. de
anima
cap. 4.

Quæ cantica, quæ organa, quæ cantilene, quæ melodia: ibi sine fine decantantur! sonant enim semper melliflua hymnorum organa, suauissima Angelorum melodia, cantica canticorum mira, quæ ad laudem & gloriam tuam à supernis ciuibus in perpetuum decantantur.

Aug.
manu.
cap. 24.

O anima, suspira ardentem, desidera vehementer, vt possis venire ad illam supernam Ciuitatem, de qua tam *gloriosa dicta sunt*, in qua *sicut latantium omnium habitatio est!*

Aug. li.
22. de
Ciuit.
Dei,
cap. 30.

Quanta erit illa felicitas, vti nullum erit malum, nullum latebit bonum! vacabitur Dei laudibus, qui erit omnia in omnibus! Admoneor etiam sancto Cantico, vbi lego: *Beati qui habitant in domo tuâ Domine, in secula seculorum laudabunt te.* omnia membra & viscera incorruptibilis corporis, quæ nunc videmus per vsus necessitatis varios distributa, quoniam tunc non erit ipsa necessitas, sed
plena

plena, certa, secura, sempiterna felicitas, proficiet in laudibus Dei.

Vera ibi gloria erit, vbi laudantis nec errore quisquam nec adulatione laudabitur. Verus honor, qui nulli negabitur digno, nulli deferetur indigno. Vera pax ibi est, vbi nihil aduersi nec à seipso, nec ab alio quisquam patietur. Præmium virtutis erit ipse, qui virtutem dedit, ei que seipsum, quo maius nihil possit esse, promisit. Quid enim est aliud quod per Prophetam dixit: *Ero illorū Deus, & ipsi erunt mihi plebs*; nisi ego erō vnde fatientur, ego ero quæcumque ab hominibus honesta desiderantur, & vita & salus & victus & copia & gloria & honor & pax & omnia bona? sic enim & illud rectè intelligitur, quod ait Apostolus, *vt sit Deus omnia in omnibus ipse finis erit desideriorum nostrorum*, qui sine fine videbitur, sine fastidio amabitur, sine fatigue laudabitur. ibi vacabimus & videbimus, videbimus & amabimus, amabimus & laudabimus. Ecce quod erit in fine, sine fine. Nam quis alius noster est finis, nisi peruenire ad Regnum cuius nullus est finis?

O Anima, quid dicere valeo, cū futurum gaudium aspicio? Iam pænè præ admiratione deficio, quia gaudium erit intus & extra, subtus & supra, circum & circa. Gaudebis igitur in omnibus, gaudebis de omnibus.

Bonau.
solilo.
cap. 4.

O Ani-

Bonau.
folio.
cap. 4.

O Anima, qualis tibi erit dies illa, cum ad hanc felicem choream fueris assumpta, & cum omne tormentum tibi (si piè vixeris, si patienter sustinueris) conuertetur in æternum iubilum! Tunc de omnibus his laudabis Dominum Deum tuum, labijs exultationis, dicens: *Misericordias Domini in æternum cantabo.*

Ambr.
in ora-
tionib.

O domus Dei æterna, post CHRISTI dilectionem, tu esto lætitiæ mea & cõsolatio; dulcis memoria tui beati nominis, sit releuatio mœroris, tædiorumque meorum; Tædet enim me valde vitæ huius & istius erumnosæ peregrinationis.

Ambr.
in ora-
tionib.

O domus Dei luminosa & speciosa, dilexi decorem tuum & gloriam habitationis gloriæ Domini mei fabricatoris & possessoris tui. Tibi suspiret peregrinatio mea die ac nocte: tibi inhiet cor meum, tibi intendat mens mea, ad societatem tuæ beatitudinis peruenire desideret anima mea.

Aug.
medit.
cap 37.

Quando transibo in illam admirabilem & pulcherrimam domum tuam, vbi personat vox lætitiæ & exultationis in tabernaculis Iustorum? *Beati qui habitant in domo tua Domine, in sacula seculorum laudabunt te!* Beati & verè beati, quos elegisti & assumpsisti in illam Cœlestem hæreditatem. *Ecce sancti tui, Domine, florent antea sicut lilium; replentur enim ab vbertate domus tuæ. Et torrente voluptatis tuæ potas*

petas eos, quoniam tu es fons vitæ. O quàm mita, quàm pulcra, quàm acceptabilia sunt domus tuæ habitacula, Domine virtutum, concupiscit intrare in ea hæc peccatrix anima mea! Domine dilexi decorem domus tuæ, locum habitationis gloriæ tuæ. Vnam petij à Domino, hanc requiram, vt in habitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ.

O verè beati! ô terque quaterque beati, Aug. folio. cap. 35. qui iam omnium malorum exuti, securi de suâ immarcessibili gloriâ ad te, Regnum decoris, peruenire meruerunt! ô æternum Regnum; Regnum omnium sæculorum! vbi lumen indeficiens & pax Dei quæ exuperat omnem sensum, in quo sanctorum animæ requiescunt, & *latitia sempiterna super capita eorum; gaudium & exultationem obrinebunt & fugiet dolor & gemitus. O quàm gloriosum est Regnum, in quo tecum, Domine, regnant omnes Sancti.*

Ibi est lux sine defectu; gaudium sine gemitu; desiderium sine pœnâ; amor sine tristitiâ; satietas sine fastidio; sospitas sine vitio; vita sine morte; sanus sine languore. Ibi sancti & humiles corde, ibi spiritus & animæ iustorum, ibi cuncti cœlestis Patriæ ciues, & Beatorum spirituum ordines, Regem in decore suo videntes, & in gloriâ virtutis eius exultantes. Perfecta viget in omnibus charitas, vna omnium lætitia, vna incunditas.

Bone IESV, verbum Patris, splendor paternæ

ternæ gloriæ , in quem desiderant Angeli
prospicere , doce me facere voluntatem
tuam, vt à spiritu tuo bono deductus, ad bea-
tam illam perueniam Ciuitatem, vbi est dies
æternus, & vnus omnium spiritus; vbi est cer-
ta securitas & segura æternitas , & æterna
tranquillitas, & tranquilla fœlicitas, & fœlix
firmitas, & suauis iucunditas; vbi tu Deus
cum Patre & Spiritu Sancto viuis & regnas
per infinita sæculorum sæcula, Amen.

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

*Fuge dilecte mi, et assimilare caprea, hirculoq;
ceruorum super montes aromatum. Cant. 1*

XXXV.

Fuge dilecte mi, & assimilare caprea:
hinnuloq; ceruorum super mon-
tes aromatum. *Cant. 8.*

OCyus aspectu, mea Lux, te proripe nostro;
Ardeo, nec tantas mens capit ista faces.
O mala, qua dudum timui tibi dicere verba!
Quam, mea Lux, mallem dicere posse, mane.
Non etenim tua me presentia tempore lassat,
Ab sine te, nosti, quam mihi triste loqui!
Sed prohibent nimis incendia dulcia flammis,
Vel fuge, vel nocuam, Lux mea, condesacem.
Hac mihi Tu, fateor, si iussa aliquando dedisses,
Exanimis misero lapsa dolore forem.
Parce, iubet sauis Amor ignibus, haud ego mando,
Stare velim totos in mea vota dies:
Si possem, cuperem non persuadere quod hortor,
Si potes, inuitas aure repelle preces.
Ergo mane, mea lux, monitis neque flectere nostris,
Nec, precor, audieris qua modo iussa dedi.
Trans mare precipites rapiant verba irrita Cauris,
Non mea, sed stolidi verba fuere metus.
At prohibet rapidus fibras qui pascitur ardor,
AEstuo nec tantas mens capit ista faces.
Ergo fuge & celeres pedibus praeuerte capellas,
Anteuola ceruos, anteuola hinnuleos.
Sed fuge respiciens, tamquam discedere nelles,
Ut qui spectari, dum fugit, ante cupit.

Dius

D*ius in Ephre*mi c*um* p*ectore* ferueret ignis,
 Non ego par flamma, qu*in* fugis, inquit, Amor?
 Ille triumphato clarus X*auerius* Indo,
 Saucius aetheri*a* p*ectora* saepe face,
 C*elestis* quoties ardeb. it arundinis i*ctu*,
 Ah satis est, satis est! dicere suet*us* erat.
 C*um* flagrat iuuenis sceptri laus magna Poloni,
 Corda rigat gelidis Stanefilais aquis.
 Quid mea p*ectoribus* compono p*ectora* tantis?
 Non ego par flamma, lux mea, carpe fugam.
 Carpe fugam, pedibusq*ue* leues praeuerte capellas,
 Anteuola ceruos, anteuola hinnuleos.
 En iuga vicino caelos tangentia cliuo,
 Thuris vbi madido cortice gutta tumet;
 Cedrus vbi, Laurusq*ue*, & copia plurima Myrrha,
 Mixtaq*ue* puniceis Cynnama leta crocis.
 Huc fuge pennigeris super alta cacumina plantis,
 Seu tua, Mons Aman*a*, Libane siue tua?
 Alta super iuuenum fastigia Seraphicorum,
 Cherubicosq*ue* apices, Astraq*ue* summa super.
 Scilicet insoliti non sunt his montibus ignes,
 P*ectora* quos imis vallibus ista timent.
 Vna potest flammare meas scintilla medullas,
 Non ego par totas, lux mea, ferre faces.
 Carpe fugam, pedibusq*ue* leues praeuerte capellas,
 Anteuola ceruos, anteuola hinnuleos.
 Sic tamen, vt fugiens oculis huc saepe recurras,
 Longius aspectu neue vagere meo.
 Qualis at oppositum spectat soror aurea Phœbum,
 C*um* plus de radijs, quo magè distat, habet.

Parce, suas vires, mea lux, viriumq̄, fatenti,
Nec tecum possum viuere, nec sine te.
Ardeo, si properas; rigeo, si fugeris; hei mi,
Et procul, & praesens, igne geluq̄, noces!
Quid facies, mea lux, sine te non esse volenti?
Fac caleam, toto non tamen igne cremer.
Ergo fuge, alipedesq̄, celer prauerte capellas,
Antevola ceruos, antevola hinnuleos.
Interea viridem fabricabor arundine cannam,
Et referet laudes fistula facta tuas.
Post, vbi vox longo modulamine fessa silebit,
Ore silente nouum dextra capeffet opus.
Arboribusq̄, meos folijsq̄, insculpet amores,
Amborumq̄, vno cortice nomen erit.
Scriptaq̄, prateriens ne noscat signa viator,
Littera confusum nomen vtrumq̄, teget.
Post opus hoc, reliqua si qua super hora diei,
Illam mihi in somnos hora quietis erit.
Sic tamen vt vestri sit mixtus imagine somnus,
Et mihi stes clausos peruigil ante oculos.
Dum loquor, en tacitis gliscunt incendia flammis,
Ocyus ingratham lux mea carpe fugam,
Carpe fugam, veluti cuperes tamen ante videri;
Vtq̄, breui redeas, non Tibi dico Vale.

Fuge dilecte mi, & assimulare caprea, hinnuloq; ceruorum, super montes aromatum. Cant. 8.

Guil.
Abbas
apud
Delrio
in cap.
8. Cât.

SPONSUS plerumque præproperè & præmaturè fugatur, & ante tempus dicitur ei, *Fuge*. quippe tempus manendi sponso & tempus fugiendi. Tempus dicendi ei: *Mane nobiscam Domine*; & tempus dicendi ei; *Fuge dilecte mi*. Tempus dimittendi eum, & tempus dicendi ei: *Non dimittam te nisi benedixeris mihi, nisi auxeris incrementa frugum iustitiæ meæ, ut suo tempore dimittam te.*

Beda
in cap.
8. Cât.

[Sed] quis eum quem diligit, à suâ fugare præsentia velit? quod ergo ait, *Fuge dilecte mi*, non optando loquitur, sed eius potiùs voluntate feruendo.

Author
Scalæ
Paradyfi,
tom. 9.
Aug.
cap. 5.

Sicut enim in quibusdam carnalibus officijs aded vincitur carnalis concupiscentia quod omnem usum rationis amittit, & fit homo quasi totus carnalis; ita meritò in hâc supernâ contemplatione, ita cõsumuntur & absorbentur carnales motus ab animâ, ut in nullo caro spiritui contradicat.

Idem
cap. 6.

Numquid huius consolationis & lætitiæ testes sunt & nuncij, suspiria & lacrymæ? Si ita est, noua est antiphrasis ista & significatio inusitata; sed quid huius secreti colloquia proferimus in publicum?

Dimitte

Dimitte me, iam enim ascendit Aurora: datâ ergo benedictione, mortificato neruo femoris & mutato nomine de Iacob in Israël, paulisper secedit sponsus, diu desideratus, citò elapsus. Idem
cap 7.

Sed ne timeas, ô spōsa, ne despères, ne existimes te contemni, si paulisper tibi subtrahit sponsus faciem suam. Omnia ista cooperantur in bonum, & de accessu & recessu luctum acquiris; tibi venit, tibi & recedit; venit ad consolationem, recedit ad cautelam, ne magnitudo consolationis extollat te. Hanc gratiam cum vult & quando vult sponsus attribuit, non iure hæreditario possidetur. Vulgare prouerbiū est, quod nimia familiaritas parit contemptum. Recedit ergo, ne fortè nimis assiduus, contemnatur, & absens magis desideretur, desideratus auidius quæritur, diu quæsitus tãdem gratiùs inueniatur. Ne ergo exilium deputemus pro patriâ, arham pro pretij summâ, venit spōsus & recedit vicissim, nunc consolationem afferens, nunc vniuersum statum nostrum in infirmitate commutans, paulisper nos permittit gustare, quàm suavis est; & antequam plene sentiamus, se subtrahit, & ita quasi alis expãsis supra nos volitans prouocat nos ad volandum. Idem
cap. 8.

Meritò proinde quærenti illum anima respondetur. *Altissimū posuisti refugium tuum.* Ne- Bern.
ser. 9.
super

Beati
qui ha-
bit.

que enim sic Deum sitiens anima, aut cum Petro, ei in terreno monte. Facere tabernaculum, aut cum MARIA deinceps, eum tangere vult in terrâ, sed planè clamat: *Fuge dilecte mi, assimilare caprea, hinnuloq, ceruorum.*

Ambr.
de bo-
no
mortis
cap. 5.

Hortatur, enim, vt fugiat, sponsus, qui iam sequi potest etiam ipsa terrena fugientè. Dicit autem, vt *similis sit damula*, quæ euadit de retibus. Vult enim & ipsa fugere & euolare supra mundum.

Beda
in cap.
3. Cât.

Assimilare caprea, hinnuloq, ceruorum super montes aromatum; multùm optando ac supplicando prosequitur, sciens hanc sibi maximam in præsentî vitâ esse fœlicitatè; vt quia continuâ visione non valet, saltem crebrâ eius visitatione cõsoletur, quæ nimirum fœlicitas illis solùm conceditur, qui contemptu terrestrium & gaudiorum appetitu cœlestiũ, appellari spiritualium merentur montes aromatum. assimilatur enim *caprea hinnuloq, ceruorum* apparentibus *super montes aromatum*, eum rursus, vt opportunum ipse iudicauerit, collatâ ibi luce sui præsidij; siue obsidentia tentationũ pericula tollit, seu consueta quæ subtraxisse videbatur, virtutum dona restituit: constat enim de nostrâ paruitate, quia nequaquam vno atq; indissimili modo semper orationum dulcedini insistere, lacrymas (vel pro reatus nostri conscientia, vel pro desiderio patriæ cœlestis) fundere valemus;

ita vt

ita vt nonnumquam multum conati, his
vti bonis nequeamus. Ac rursus aliquando,
etiam minùs ipsi studentes, horum copiâ po-
tiamur. Quod, vnde agitur, nisi nunc fugit
dilectus; nunc mentem nostram reuifit.

Quis verò mihi huius mutabilitatis refe-
ret Sacramenta? quis mihi explicet ire & re-
dire *Verbi*? numquid leuitate vtitur sponsus?
sensu animæ, non motu verbi, ista fieri sen-
tiamus. Cùm sentit gratiam, agnoscit præ-
sentiam; cùm non, absentiam queritur, &
rursus præsentiam quærit. sed fortè ideò se
subtrahit sponsus, quo auidius reuocaretur,
teneretur fortiùs? Nam & aliquando simula-
bat se longiùs ire; non quia hoc volebat, sed
magis volebat audire: *Mane nobiscum quoniam
aduesperascit*. Nunc verò constat in animâ fie-
ri huiusmodi vicissitudines euntis & redeun-
tis *verbi*, sicut ait: *Vado & venio ad vos*. Item, *mo-
dicum & non videbitis me*. O modicum & mo-
dicum! ô modicum longum! Pie Domine,
modicum dicis, quòd non videmus te?
saluum sit verbum Domini mei, longum est;
& multum valdè nimis.

Sed *fuge dilecte mi*, quia non possum adhuc
sociari tibi in thalamo sicut vis.

O vocem dignam auditu dilecti! vocem
de corde fideli & mente humili! hoc enim
est, quod anima quæuis fidelis & sapiens di-
cere consuevit: Domine non sum digna vt

Bern.
serm.
75. in
Cant.

Ansel.
in c. 8.
Cant.

Rup.
in c. 8.
Cant.

intres sub tectum meum; non sum digna, ut in me ostendas frequens aliquod præsentia vel visitationis tuæ miraculum. *Fuge*, inquam, *dilecte mi*, & saltus huiusmodi similes saltibus *capreae* aut *hinnuli ceruorum* effice, non super me, sed super montes aromatatum, super præcella merita sanctorum, atque perfectorum.

Aug. 10° confess. cap. 40. Aliquando intromittis me in affectum multum inusitatum introversus, ac nescio quam dulcedinem; quæ si perficiatur in me, nescio quid erit, quod vita ista non erit; sed recido in hæc, ærumnosis ponderibus & resorbeor solitis; & teneor, & multum fleo, sed multum teneor.

Aug. solilo. cap. 22. Domine consolator meus; in hac vitâ *re-*
nuit consolari anima mea, ut digna habeatur consolationibus æternis.

S. Eu. in vitâ suâ. *Recede à me, Domine, parumper*; quoniam vasis huius infirmitas ferre non potest.

S Y L L A B V S

LIBRI PRIMI .

G E M I T V S

ANIMÆ POENITENTIS.

I.

A Nima mea desideravit te in nocte. Isaiaë 26.

I I.

Deus tu scis insipientiam meam, & delicta mea
à te non sunt abscondita. Psalm. 68.

I I I.

Miserere mei Domine, quoniam infirmus sum, sa-
na me Domine, quoniam conturbata sunt ossa mea.
Psalm. 6.

I V.

Vide humilitatem meam, & laborem meum, &
dimitte vniuersa delicta mea. Psalm. 24.

V.

Memento queso quod sicut lutum feceris me, & in
puluerem reduces me. Iob 10.

V I.

Peccaui: quid faciam tibi, ô custos hominum! qua-
re posuisti me contrarium tibi? Iob 7.

V I I.

Cur faciem tuam abscondis, & arbitrarij me inimi-
cum tuum? Iob 13.

C c 4 .

VIII.

VIII.

Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum, & plorabo die ac nocte? Hiere. 9.

IX.

Dolores inferni circumdederunt me, præoccupauerunt mei laquei mortis. Psalm. 17.

X.

Non intres in iudicium cum seruo tuo, quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens. Pl. 142.

XI.

Non me demergat tempestas aqua, neque absorbeat me profundum. Psalm. 68.

XII.

Quis mihi hoc tribuat vt in inferno protegas me, & abscondas me, donec pertranseat furor tuus? Iob 14.

XIII.

Numquid non paucitas dierum meorum finietur breui? dimitte ergo me vt plangam paululum dolorem meum. Iob 11.

XIV.

Vtinam saperent, & intelligerent, ac nouissima prouiderent. Deut. 32.

XV.

Defecit in dolore vita mea, & anni mei in gemitibus. Psal. 30.

SYLLABVS

LIBRI SECVNDI

DESIDERIA

ANIMÆ SANCTÆ.

XVI.

Concupiuit anima mea desiderare iustificatio-
nes tuas. Pſal. 118.

XVII.

*Vtinam dirigantur via mee ad custodiendas iu-
stificationes tuas.* Pſal. 118.

XVIII.

*Perſice gressus meos in ſenitis tuis, vt non mo-
ueantur veſtigia mea.* Pſal. 16.

XIX.

*Conſige timore tuo carnes meas, à iudicijs enim
tuis timui.* Pſal. 118.

XX.

Auerte oculos meos ne videant vanitatem.
Pſal. 118.

XXI.

*Fiat cor meum immaculatum in iuſtificationibus
tuis, vt non confundar.* Pſal. 118.

XXII.

*Veni dilecte mi, egrediamur in agrum, comme-
remur in villis.* Cant. 7.

Cc 5

XXIII.

XXIII.

Trahe me post te, curremus in odorem vnguentorum micorum. Cant. 1.

XXIV.

Quis mihi det te fratrem meum sugentem vbera matris meae, vt inueniam te foris, & deosculer te, & iam me nemo despiciat. Cant. 8.

XXV.

In lectulo meo, per noctes, quasiui, quem diligit anima mea; quasiui illum, & non inueni. Cant. 3.

XXVI.

Surgam & circuibo ciuitatem; per vicos & plateas, queram quem diligit anima mea; quasiui illum, & non inueni. Cant. 3.

XXVII.

Num quem diligit anima mea, vidistis? paululum cum pertransissem eos, inueni quem diligit anima mea; tenui eum, nec dimittam. Cant. 3.

XXVIII.

Mihi autem adherere Deo bonum est; ponere in Domino Deo spem meam. Psal. 72.

XXIX.

Sub vmbra illius, quem desideraueram, sedi. Cant. 2.

XXX.

Quomodo cantabimus canticum Domini, in terra aliena? Psal. 136.

SYLLABVS

LIBRI TERTII

SVSPIRIA

ANIMÆ AMANTIS.

XXXI.

A Diuro vos, filia Ierusalem si inueneritis Dilectum meum, vt nunciatis ei, quia amore languo. Cant. 5.

XXXII.

Fulcite me floribus, stipate me malis, quia amore languo. Cant. 2.

XXXIII.

Dilectus meus mihi & ego illi, qui pascitur inter lilia, donec aspires dies & inclinentur vmbra. Cant. 2.

XXXIV.

Ego dilecto meo, & ad me conuersio eius. Cant. 7.

XXXV.

Animam meam liquefacta est, vt dilectus locutus est. Cant. 5.

XXXVI.

Quid enim mihi est in Cælo, & à te quid volui super terram? Psal. 72.

XXXVII.

Heu mihi quia incolatus meus prolongatus est; habitatio mea.

*habitaui cum habitantibus Cedar, multum incola
fuit anima mea!* Pſal. 119.

XXXVIII.

*Infelix ego homo! quis me liberabit de corpore
mortis huius?* Rom. 7.

XXXIX.

*Coarctor è duobus, desiderium habens dissolui &
esse cum CHRISTO.* Philip. 1.

XXXX.

*Educ de custodiâ animam meam, ad consiten-
dum nomini tuo!* Pſal. 141.

XXXXI.

*Quemadmodum desiderat ceruus ad fontes a-
quarum, ita desiderat anima mea ad te, Deus.*
Pſal. 41.

XXXXII.

Quando veniam & apparebo ante faciem Dei?
Pſal. 41.

XXXXIII.

*Quis dabit mihi pennas sicut columba, & volabo,
& requiescam?* Pſal. 54.

XXXXIV.

*Quàm dilecta tabernacula tua, Domine virtu-
tum; concupiscit & deficit anima mea, in atriâ Do-
mini!* Pſal. 83;

XXXXV.

*Fuge dilecte mi, & assimulare caprea, hinnuloq;
ceruorum, super montes aromatum.* Cant. 8.

FINIS.

FLORENTIVS

DE MONTMORENCY,
Præpositus Prouincialis Societatis
IESV per Flandro-Belgicam.

C*Um Pia Desideria à P. Hermanno Hugone Societatis IESV Sacerdote conscripta, quatuor designati eiusdem Societatis Patres legerint probarintq̄, potestate ab Admod. Reuerend. Patre nostro Mutio Vitellesco ad hoc mihi factâ, ut typis excudantur, permitto. In quorum fidem has litteras manu meâ subscriptas, officij mei sigillo muniui. Bruxella, 28. Aprilis Anno 1624.*

Florentius de Montmorency.

*habitaui cum habitantibus Cedar, multum incola
fuit anima mea! Pſal. 119.*

XXXVIII.

*Infelix ego homo! quis me liberabit de corpore
mortis huius? Rom. 7.*

XXXIX.

*Coarctor è duobus, desiderium habens dissolui &
esse cum CHRISTO. Philip. 1.*

XXXX.

*Educ de custodiâ animam meam, ad confiten-
dum nomini tuo! Pſal. 141.*

XXXXI.

*Quemadmodum desiderat cervus ad fontes a-
quarum, ita desiderat anima mea ad te, Deus.*

Pſal. 41.

XXXXII.

*Quando veniam & apparebo ante faciem Dei?
Pſal. 41.*

XXXXIII.

*Quis dabit mihi pennas sicut columba, & volabo,
& requiescam? Pſal. 54.*

XXXXIV.

*Quàm dilecta tabernacula tua, Domine virtu-
tum; concupiscit & deficit anima mea, in atriâ Do-
mini! Pſal. 83.*

XXXXV.

*Fuge dilecte mi, & assimulare caprea, hinnuloq;
ceruorum, super montes aromatum. Cant. 8.*

F I N I S.

FLORENTIVS

DE MONTMORENCY,
Præpositus Prouincialis Societatis
IESV per Flandro-Belgicam.

C*Um Pia Desideria à P. Hermanno
Hugone Societatis IESV Sacerdote
conscripta, quatuor designati eiusdem So-
cietatis Patres legerint probarintq̄, pote-
state ab Admod. Reuerend. Patre nostro
Mutio Vitellesco ad hoc mihi factâ, ut
typis excudantur, permitto. In quorum
fidem has litteras manu meâ subscriptas,
officij mei sigillo muniui. Bruxella, 28.
Aprilis Anno 1624.*

Florentius de Montmorency.

APPROBATIO CENSORIS.

HÆc Pia Desideria, Gemitus & Suspiria
animæ Christianæ, Elegijs, Emble-
matis, & SS. Patrum scriptis illustrata à R. P.
Hermannò Hugone Societatis I E S V
Presbytero, pererudita sunt & solida,
atque perlucidam semitam continent; quâ
æterna Veritas, & vera charitas, & chara
æternitas obtineatur, ab his qui in tenebris
& in umbrâ mortis sedent ad dirigendos pe-
des suos in viam pacis. Datum Bruxellæ xi.
Idus Nouembris, M. D C. XXIII.

*Henricus Sneyers S. Theologia Licentiatus
Scholasticus Bruxellensis Librorum Cen-
sor.*

ANTVERPIÆ

APVD

HENRICVM ÆRTSIVM

M. DC. XXIV.
